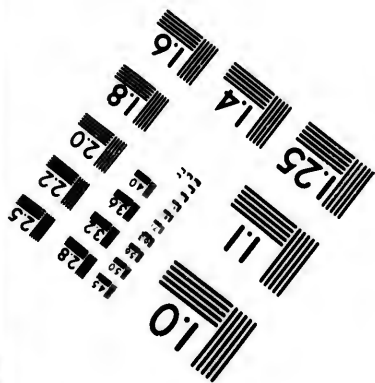
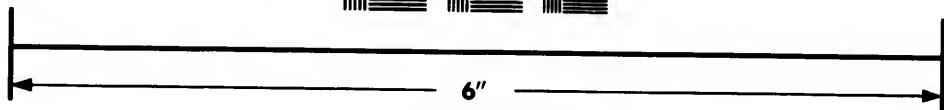
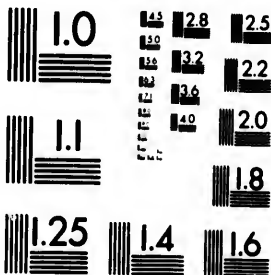

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4513

1.8
2.0
2.2
2.5
2.8
3.2
3.6
4.0

**CIHM/ICMH
Microfiche
Series.**

**CIHM/ICMH
Collection de
microfiches.**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

1.0

© 1983

Technical and Bibliographic Notes/Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming, are checked below.

L'institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

- Coloured covers/
Couverture de couleur
- Covers damaged/
Couverture endommagée
- Covers restored and/or laminated/
Couverture restaurée et/ou pelliculée
- Cover title missing/
Le titre de couverture manque
- Coloured maps/
Cartes géographiques en couleur
- Coloured ink (i.e. other than blue or black)/
Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- Coloured plates and/or illustrations/
Planches et/ou illustrations en couleur
- Bound with other material/
Relié avec d'autres documents
- Tight binding may cause shadows or distortion
along interior margin/
La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la
distortion le long de la marge intérieure
- Blank leaves added during restoration may
appear within the text. Whenever possible, these
have been omitted from filming/
Il se peut que certaines pages blanches ajoutées
lors d'une restauration apparaissent dans le texte,
mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont
pas été filmées.
- Additional comments:/
Commentaires supplémentaires:

- Coloured pages/
Pages de couleur
- Pages damaged/
Pages endommagées
- Pages restored and/or laminated/
Pages restaurées et/ou pelliculées
- Pages discoloured, stained or foxed/
Pages décolorées, tachetées ou piquées
- Pages detached/
Pages détachées
- Showthrough/
Transparence
- Quality of print varies/
Qualité inégale de l'impression
- Includes supplementary material/
Comprend du matériel supplémentaire
- Only edition available/
Seule édition disponible
- Pages wholly or partially obscured by errata
slips, tissues, etc., have been refilmed to
ensure the best possible image/
Les pages totalement ou partiellement
obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure,
etc., ont été filmées à nouveau de façon à
obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below/
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

10X	12X	14X	16X	18X	20X	22X	24X	26X	28X	30X	32X
					✓						

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

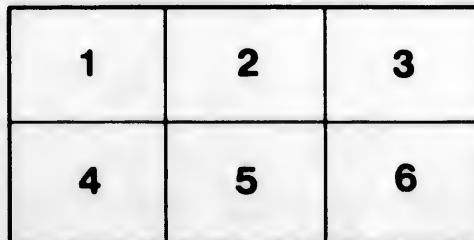
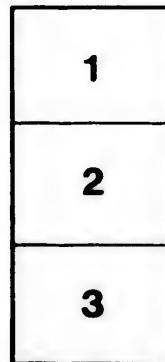
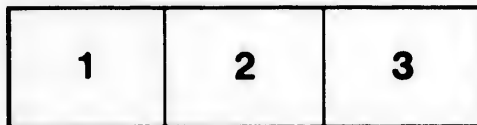
Library Division
Provincial Archives of British Columbia

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol \rightarrow (meaning "CONTINUED"), or the symbol ∇ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

Library Division
Provincial Archives of British Columbia

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole \rightarrow signifie "A SUIVRE", le symbole ∇ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

ells
du
difiler
une
nage

rrata
to

pelure,
n à

REIZE OM DE WERELD,

GEDAAN IN DE JAREN

1803, 1804, 1805 en 1806,

OP BEVEL VAN

ALEXANDER DEN EERSTEN,

KEIZER VAN RUSLAND,

DOOR

den Kapitein der Keizerlijke Marine,

A. J. VON KRUSENSTERN.

TWEEDE DEEL.

Vit het Hoogduitsch vertaald.

Een AINO uit het Eiland Jesso.

TE HAARLEM
bij A. LOOSJES Pz.
MDCCLXXI.

Ter Drukkerij van G. POST te Utrecht.

I N H O U D

D E S

T W E E D E N D E E L S.

E L F D E H O O F D D E E L.

Verblijf te Kamtschatka en Vertrek naar Japan.

Werkzaamheden aan boord van het schip, in de haven van *St. Peter en Paul* — Onzekerheid aangaande het voortzetten van de reize — Aankomst van den Gouverneur uit *Nischney-Kamtschatsk* — De voortzetting van de reis wordt besloten — Veranderingen ten opzichte van de personen, tot het gevolg van het Gezantschap behoorende — De *Nadeshda* verlaat *Kamtschatka* — Storm op de parallel van de Kurilische eilanden — Het schip krijgt een zwaar lek — Wij overtuigen ons van het niet bestaan van eenige

* 2

Groe-

IV I N H O U D D E S

Groepen van eilanden ten Oosten van *Japan*, die op eenige oude Kaarten geteekend zijn — Kapitein COLNETT — Straat *Van Diemen* — Wij zien de kust van *Japan* — Zware storm, door eenen geweldigen *Typhon* gevolgd — Wij zien ten tweedenmale de kust van *Japan*, en zeilen door de Straat *Van Diemen* — Beschrijving van deze straat, en van de daarin liggende eilanden — Wij werpen het anker in den mond van de haven van *Nangafuky* Bladz. 3

T W A A L F D E H O O F D D E E L.

Verblijf in Japan.

Onthaal der Russen te *Nangafuky* — Mislukte verwachtingen — Achterdochtige maatregelen van de Japanfche Regering — De Gezant verlaat het fchip — Beschrijving van *Megafuky*, de plaats van des Gezants verblijf — De *Nadeshda* wordt meer binnenwaarts in de haven gebragt — Afzeilen der Chinefche fchepen — Afzeilen van twee Hollandfche fchepen — Eenige berigten omtrent den Chinefchen handel op *Japan* — Waarnemingen van eene Maan-eclips — Aanmer-

kin-

kingen over de Sterrekundige kennis der Japanneezen — Mislukte aanflag van eenen der uit *Rusland* medegebragte Japanneezen, om zich het leven te benemen — Waarschijnlijke redenen van deze daad — Aankomst van eenen, uit *Jeddo* gezonden, *Damio* of Voornaam Personaadje — Gehoor van den Gezant bij dezen Gevolmagtigde — Volkomene afdoening van dit werk — Verlof om naar *Kamtchatka* terugtekeeren — De *Nadesjda* verlaat *Nangafaky* Bladz. 57

D E R T I E N D E H O O F D D E E L .

Beschrijving van de Haven van Nangafaky.

Eerste ontdekking van *Japan* door de Europeërs — Poging van verscheidene volken, om met de Japanneezen handels-betrekkingen aantegaan — Onderzoek van de tot hertoe bekende bepaling van de Geographische ligging van *Nangafaky* — Moeijelikheden, om een naauwkeurig Plan der Baai van *Nangafaky* te ontwerpen — Beschrijving van deze Baai en van de daarin liggende Eilanden — Aanwijzing voor het in- en uitzeilen — Eenige regelen van voorzigtigheid —

Zeevaarkundige en Sterrekundige Waarnemingen — Maandelijksch Overzicht aangaande het weêr, van October tot April. Bladz. 103

VEERTIENDE HOOFDDEEL.

Vertrek van Japan, en Vaart in de Japanfche Zee.

De *Nadeshda* verlaat *Nangafaky* — Voorzigtige maatregelen van de Japanfche Regeering betreffende onze reis naar *Kamtschatka* — Plan van de werkzaamheden voor dit jaar — Stormachtige vaart om de *Gotto*-eilanden — Befchijving der eilanden *Colnett* en *Tfus-fima* — Aanmerkingen over de Lengte van *Tfus-fima* — Belangrijke fout op de kaarten van *LA PEROUSE*'s togt tufchen *Manila* en *Kamtschatka* — Wij zien de kufe van *Japan* — Gifingen, dat het dóór ons geziene land het Eiland *Oki-fey* is — Aanmerkingen over de Afwijking van de Magnetnaald en den ftand van den Barometer op de Japanfche zee — Opneming van de Noordwest-kuf van *Japan* — Ontdekking van de ftraat *Sangar* — Sterrekundige bepalingen van de twee Voorgebergten op de

eilan-

eilanden *Nipon* en *Jesfo*, die den Westelijken ingang van de Straat *Sangar* vormen — Onderzoek van de West-kust van *Jesfo* of *Matsumay* — Onderzoek van de Golf *Strogonoff* — Mislukte hoop van hier eene Doorvaart te vinden, die de eilanden *Jesfo* en *Karafuto* van een scheidt — Vergtiefsch zoeken van het eiland *Karafuto* — Ontdekking, dat *La Perouse's* Piek *de Langle* en Kaap *Guibert* niet op *Jesfo*, maar op twee verschillende eilanden liggen — Wij zeilen tusschen dezelve en de Noordwest-kust van *Jesfo* — Bevinden ons in de Straat *La Perouse* — Ankeren aan den Noordelijken hoek van *Jesfo*, in eene Baai, die des Graven *ROMANZOFFS* naam bekomt . Bladz. 139

VIJFTIENDE HOOFDDEEL.

*Verblijf aan den Noordelijken hoek van Jesfo,
en in de Baai Aniwa.*

Late Lente aan den Noordelijken hoek van *Jesfo* — Wij vinden hier een' Japanfchen Officier en verscheidene Japanfche Kooplieden — Berigten betreffende de Geographie van deze plaats — Over de namen

Jes-

VIII I N H O U D D E S

Jesfo, Matsumay, Infu, Oku-jesfo en *Sachalin* — Beschrijving van de Baai *Romanzoff* — *Piek de Langle* — Wij zeilen naar de Baai *Aniwa* — Japansche Factorij in die Baai — Voortfel tot een Europeesch Etablissement in de Baai *Aniwa* — Voordeelen, welke zulk een Etablissement aan den handel belooft — Aan het in bezit nemen van *Aniwa* is geen gevaar verbonden — Verdediging van eenen, zoo geweldig schijnenden, maatregel — Schetse van de Ainos — Hunne Natuurlijke en Zedelijke Eigenschappen — Zedigheid der Vrouwen — Hare kleeding — Sieraadjen — Woningen en Huisgeraad — Voedsel — Regeringsvorm — Bevolking — Wederlegging van het Vertelseltje, dat de Ainos geheel behaard zijn. Bl. 192

ZESTIENDE HOOFDDEEL.

Vertrek uit de Baai Aniwa. Aankomst te Kamtschatka.

De *Nadeshda* verlaat de *Zalm*-baai — Beschrijving van Kaap *Aniwa* — Wij zeilen in de Golf *Patience* — Opneming van de Baai *Mordwinoff* — Beschrijving van de aldaar

daar wonende Ainos — Verder opnemen van
 de Golf — De Berg *Spenberg* en de Piek
Bernizet — Wij bereiken het einde van de
 Golf — Ankeren aldaar — Aanmerkingen
 over dit gedeelte van *Sachalin* — Verschil
 in deszelfs ligging, volgens de oude Hol-
 landfche bepalingen — De *Nadeshda* zeilt
 uit de Baai *Patience* — Wij zien de Klippen
 om het *Rotten-eiland* — Derzelver bedrie-
 gelijke ligging — Groote ijsvelden aan de
 Oostkust van *Sachalin* — Wij zijn genood-
 zaakt het verder onderzoeken van deze ei-
 landen optegeven — Terugtogt naar *Kamt-
 schatka* — Wij doorsnijden de Kurilifche
 eilanden in eene nieuwe Parallel — Ontdek-
 ken eene rotsige klip — Gevaarlijke toestand
 van het fchip — Wij zijn genoodzaakt naar
 de Ochotskifche zee terugtekeeren — Zien
 de Kaap *Lopatka* — Aankomst in de haven
 van *St. Peter* en *Paul* — Maatregelen van
 voorzigtigheid, om de befmetting van de op
 het fchip ontftane Kinderziekte te verhoe-
 den. Bladz. 238

x INHOUD DES TWEEDEN DEELS.

ZEVENTIENDE HOOFDDEEL.

Verblijf in de Haven van St. Peter en Paul.

Berigten aangaande de schepen der Amerikaansche Compagnie — Treurige toestand der Matrozen aan boord van deze schepen — Beschrijving van het schip *Maria* — Schets van de *Promüscheniken* of Pelsjagers — Voorstel ter verbetering van hunnen toestand — De Luitenants CHWOSTOFF en DAWIDOFF zijn de eerste Officieren van de vloot, die door de Amerikaansche Compagnie in dienst genomen zijn — Voordeelen, welke de Compagnie reeds door hunnen dienst gehad heeft — Wij krijgen berigt van de spoedig verwachte aankomst van den Gouverneur te *St. Peter en Paul* — Vertrek van den Kamerheer RESANOFF — Aankomst van den Gouverneur — Gevaar, waarin hij zich op de rivier *Ayatscha* bevond — Kort berigt van zijne reis naar *Ishiginsk* — Zamenkomst met het Opperhoofd der Tschutkschen — Bal te *St. Peter en Paul* — De *Nadeshda* verlaat *Kamtschatka*, om het opnemen van de kust van *Sachalin* voorttezetten. . Bladz. 269

K R U S E N S T E R N ' S
REIZE OM DE WERELD.

TWEEDE DEEL.

Va

V

ka
va
dat
leg
zij
zal
me
pag
kor
hen
van
intr
en
van
bev
ken
zier
ren
ten
wa
mak
wee
en
vad
fche

ELFDE HOOFDDEEL.

Verblijf te Kamtschatka en Vertrek naar Japan.

Wij vonden den Gouverneur van *Kamtschatka*, den Graaf KOSCHELEFF niet in de haven van *St. Peter en Paul. Nischney-Kamtschatsk*, dat 700 wersten van *St. Peter en Paul* is gelegen, is zijne gewone verblijfplaats. Naardien zijne tegenwoordigheid hier thans volstrekt noodzakelijk was, zond de Gezant hem een' koerier, met verzoek, dat hij ten eersten, met eene Compagnie Soldaten, naar *St. Peter en Paul* wilde komen. In minder dan vier weken konden wij hem echter niet verwachten. De Bevelhebber van *Petropawlovsck*, de Majoor KRUPSKOY, deed intusfchen alles, waardoor hij ons eenigen dienst en hulp kon toebrengen. Hij gaf eene kamer van zijn huis ten gebruike aan den Gezant, en bevel, om voor de manschappen brood te bakken en het schip dagelijks met visch te voorzien, die, na eene reize van 5½ maanden, gedurende welke wij alle versche spijszaden hadden moeten ontberen, met eene begeerte genuttigd werd, waarvan zij alleen zich een denkbeeld kunnen maken, die in soortgelijke omstandigheden geweest zijn. Het schip werd terstond onttakeld, en alles aan land gebragt. Wij lagen geene 50 vademen van den oever. Elk stuk van het scheepsgerij, ieder zeil moest hersteld of geheel

vernieuwd worden, na eene zoo laige reize. Ook werden de bouwstoffen en waren, die wij uit *Cronfladt* voor *Kamtschatka* hadden medegenomen hier uitgeladen. Alleen het ijzer, waarvan wij 6000 *Pud* aan boord hadden, bleef in het schip, omdat ik vreesde, dat het uitladen van hetzelfde ons te veel tijds zou kosten. Ik had vele redenen, om mij te haasten, ten einde vóór het begin van den N. O. Moufon te *Nangasaky* aantekomen, en derhalve op het langste binnen 14 dagen weder van *Kamtschatka* te vertrekken. Had ik mij echter kunnen voorstellen, dat ons verblijf te *St. Peter* en *Paul* langer lan zes weken zou moeten duren, gedurende welke wij, drie weken lang, niet alleen geheel werkeloos, maar ook in het onzekere bleven aangaande het voortzetten van onze reis: dan zeker had ik ook het ijzer doen uitladen, vooral daar ik naderhand hetzelfde in haast met ballast moest bedekken. De meeste van de geschenken, voor den Keizer van *Japan* bestemd, inzonderheid alles, wat van staal was, werden ook aan land gebragt, omdat de Gezant zelf wilde zien, hoedanig het met alles gesteld was. Naardien wij gebrek aan vaartuigen hadden, om den ballast te vervoeren, bezorgde de Kommandant ons twee oude boten, die tot *BILLINGS* schip, de *Slawa Rosfii*, behoord hadden, dat men door onachtzaamheid in de haven van *St. Peter* en *Paul* heeft laten zinken.

Den 12 Augustus kwam de Gouverneur te *St. Peter* en *Paul* aan, vergezeld van zijn' Adj-

ju-

judant, die een jongere Broeder van hem was, den Kapitein FEODOROFF en 60 Soldaten, die de Gouverneur, ingevolge het verlangen van den Heer VAN RESANOFF, medegenomen had (*). Acht dagen na zijne aankomst werd het voortzetten van onze reis besloten. De Gouverneur was zoo goed, om tot ons vertrek te *St. Peter* en *Paul* te blijven, ten einde ons zoo veel mogelijk behulpzaam te zijn, en wij konden duidelijk de dadelijke tegenwoordigheid van dezen beminnenswaardigen man ontdekken. Ik wil met een kort woord eene kleine verandering opgeven, die bij de personen, tot het gevolg van onzen Gezant behorende, plaats had. De Luitenant van de Garde van ZIJNE KEIZERLIJKE MAJESTEIT, Graaf TOLSTOY, de Geneesheer van het Gezantschap Dr. BRINKIN en de tot deze Expeditie aangenomen Schilder KURLANDZOFF verlieten het schip, en reisden van hier naar *Petersburg* terug (†). In plaats van deze, gingen de Kapitein FEODOROFF en de Luitenant KOSCHELEFF, de Broeder van den Gouverneur, als Ca-

va-

(*) Hij, die bekend is met de wijze van reizen te *Kamtschaka*, zal zich ligtelijk de zwaarigheden kunnen verbeelden, welke een transport van 60 Soldaten langs een' weg van 700 *wersten*, en dat met den meest mogelijken spoed, veroorzaken moest. Maar het oogmerk, waartoe zij naar *Petropawlovsk* gebragt werden, was van te veel gewigt, dan dat iets hoegenaamd in aanmerking kon komen!

(†) Dr. BRINKIN stierf kort na zijne aankomst te *Petersburg*.

valiers van het Gezantschap mede; en daar de Gezant geene Eerewacht uit *Petersburg* had medegenomen, koos hij hier acht mannen uit, die na onze terugkomst uit *Japan*, weder te *Kamtschatka* moesten aan land gezet worden. Ook werd besloten, om den Japannees *KISSELEFF*, die te *Japan* als tolk dienen zou, hier achter te laten. Zijn gedrag was, gedurende ons verblijf te *St. Peter* en *Paul*, niet zeer voorbeeldig geweest, en hij werd daarenboven van zijne landslieden ook ten uiterste gehaat. Ook geloofde de Gezant, dat het voor de Japannezen aanstoetelijk zou kunnen zijn, indien zij ontdekten (en zij hadden dit zeker reeds den eersten avond ontdekt) dat hij den Christelijken Godsdienst omhelsd had. De wilde Franschman, dien wij van *Nukahiva* wel hadden moeten medenemen, bleef ook te *Kamtschatka*.

Op raad van Dr. *ESPENBERG* wilde ik den Slotemaker van het schip ook achterlaten, omdat de staat van zijne gezondheid ons gevaarlijk voorkwam. Hij was, wel is waar, gedurende de geheele reize vrij welvarende geweest, maar elk had evenwel de beginselen der tering zeer duidelijk bij hem kunnen ontdekken. Deze beginselen ontwikkelden zich op de reize, en wel te meer, daar hij niet zeer matig was, en de hitte die wij sedert ons vertrek van *Braslien* gehad hadden, hem ten uiterste had afgemat. Te *Kamtschatka* was het een blijkbaar gevolg van zijne onmatigheid, dat hij kort na onze aankomst eene zware ziekte kreeg. Hij was, wel is

Is waar, weder eenigermate hersteld, toen wij *Kamtschatka* zouden verlaten, maar ik vreesde, dat hij, bij eenen nieuwen aanval, onder zijne kwaal bezwijken zou; ook kon ik niet weten, of wij te *Japan* gelegenheid zouden hebben, om een waakzaam oog op hem te houden. Om alle deze redenen wilde ik hem naar *Petersburg* terug zenden, maar hij verklaarde stellig, dat hij liever met zijne Kameraden op het schip wilde ster- ven, dan over land de terugreis doen. Daar hij nu tevens heilig beloofde, dat hij zich nooit we- der aan onmatig gebruik van sterken drank zou schuldig maken, liet ik mij verbidden, om hem aan boord te houden. Hij heeft ook gedurende de geheele reis nimmer zijn woord gebroken, en hij kwam volkomen hersteld met ons in *Europa* terug.

Den 9 Augustus was het schip volkomen zeil- ree; den 30 gingen wij uit de haven *St. Peter* en *Paul*, en ankerden in de baai *Awatscha* ½ mijl van de waterplaats. Den volgenden dag kwam de Gouverneur, met de hier in bezetting liggende Officieren, bij ons aan boord ten eten. Ik ontving hem met alle die eerbewijzingen, op welke zijn rang aanspraak had. Mij was dit te aangenaam, daar deze eer aan eenen Man be- toond werd, die in zoo vele opzigten onze ach- ting, eerbied en dankbaarheid verdiende.

Tot den 6 September hadden wij bestendig ne- velachtig weder en regen, met Z., Z. O. en O. winden, welke zoo afwisselende waren, dat de wind dikwijls binnen den tijd van één uur uit

alle streken van het Kompas tusschen het Z. en O. waaide. Hoe onaangenaam het ook was, dat wij hier zoo opgehouden werden, kregen wij nogtans hier voor eenigermate schadeloosstelling, naardien het transport van *Nischney-Kamtschatsk* aankwam; werwaarts de Gouverneur een Sergeant, twee Kozakken en zes paarden gezonden had, om den geheelen winter-voorraad van levensmiddelen, dien hij voor zijne huishouding had opgedaan, voor ons herwaarts te laten brengen. Hij ontblootte hierdoor zich zelve van alles, daar de meeste levensmiddelen, die hij ten onzen behoeve bestemde, geheel niet, verscheidene andere in eene veel mindere hoeveelheid of van slechtere soort weder te bekomen waren. Daarenboven liet hij uit *Werchnoy-Kamtschatsk*, behalve drie Ossen, welke een eigendom van de kroon waren, nog twee andere, die hem toebehoorden, ten onzen behoeve, herwaarts voeren; en deze dieren hebben te *Kamtschatka*, van wegen het gebrek aan Hoornvee, eene zeer hooge waarde. Wanneer men voorst bedenkt, dat de afstand van *St. Peter en Paul* tot *Werchnoy-Kamtschatsk* 400 wersten en tot *Nischney-Kamtschatsk* 700 wersten of 100 duitsehe mijlen bedraagt, en dat deze 700 wersten, ondanks den grootsten spoed, niet binnen de 20 dagen konden afgelegd worden: dan weet ik niet, wat men meest moet bewonderen 's Mans edele onbaatzuchtigheid, of zijne bereidvaardigheid, om ons van dienst te zijn. Hij bood aan, om ons van alles te voorzien, wat hij bekomen konde, al moest het

het ook op den versten afstand gehaald worden. Zelfs het onzekere, of wij de aankomst der levensmiddelen wel zouden kunnen afwachten, hield hem niet terug, om een transport, waaraan zoo vele zwaarigheden waren verbonden, te doen ondernemen. Daar het jaargetijde reeds zoo verre verloop was, wenschte ik onze reis naar *Japan* zoo veel mogelijk te verhaasten, en alleen aan de tegenwinden, op welke de Gouverneur zoo vriendelijk was te rekenen, en aan de buitengemeene snelheid van zijn Sergeant SEMENOFF, die reeds na verloop van 17 dagen met zijn Convooi aankwam, hadden wij het te danken, dat de voorraad ons nog hier aantrof.

Ik twijfel 'er aan of vóór ons wel immer een schip zoo wel voorzien uit deze haven gezeild is: en opdat men zal kunnen zien, wat *Kamtschatka* in staat is opteleveren, wil ik de voornaamste artikelen van onze uitrusting opnoemen. Wij hadden 7 levende groote Ossen, een aanzienlijken voorraad van gezoutene en gedroogde Visch van de voortreffelijkste soort, welke men van die hoedanigheid alleen te *Nischney-Kamtschatsk* bekomen kan, eene groote menigte moeskruiden uit *Werchnoy*, verscheidene tonnen gezouten visch voor het volk, en drie groote vaten wilde Knoflook, dat te *Kamtschatka Tscheremscha* genoemd wordt, en mischien het beste middel tegen de Scorbut is, en uitnemend in de plaats van Zuurkool kan dienen. Het aftrekfel van het wilde Knoflook, dat men gedurende vier weken dagelijks vernieuwen kan, levert een

gezonden en niet onsmakelijken drank op. Wij kregen zelfs verscheidene lekkernijen voor onze tafel, als gezouten vleesch van Rendieren, gezouten Wild, *Argali* of Bergschapen, gezoutene wilde Ganzen, en wat dies meer is; en dit alles hadden wij te danken aan de goedheid van den Gouverneur, die, om zoo te spreken, geheel *Kamtschatka*, ten onzen gevalle, in beweging had gebragt. Vóór zijne aankomst hadden wij ook te *Kamtschatka* niets dan visch genoten.

Den 6 September liep de wind naar het N. W. en wij gingen onder zeil. De Gouverneur kwam terstond aan boord, om ons eene goede reis te wenschen. Naauwelijks was het schip geheel onder zeil, of de Vesting begroette ons met 13 schoten, die ik met een gelijk getal beantwoordde. De wind was zoo flauw, dat wij met behulp van de Eb en van twee booten, die ons boegseerden, slechts een weinig voortkwamen. Daar nu met den middag de vloed begon, waren wij genoodzaakt, bij den ingang der Straat, die de schepen uit de baai *Awatscha* in zee brengt, op 7 vadem waters het anker te laten vallen. De wind liep met den vloed naar het Z. O., en waaide frisch bij een dikken nevel en regen. Ik zond in den namiddag twee Officieren af, om de beide oevers, die de straat vormen, te peilen. De diepten, die op Kapitein COOKS plan van de *Awatscha*-baai opgegeven worden, werden volkómen naauwkeurig bevonden, gelijk mede het geheele plan van de *Awatscha*-baai en van de drie daaraan grenzende havens met eene naauw-

'naauwkeurigheid vervaardigd is, welke niet overtroffen kan worden.

In den morgen van den 7 kwam 'er een labber koeltje uit het N., dat spoedig toenam, en waarmede wij uit de Straat zeilden. Te 9 uren hadden wij deze reeds geheel achter den rug. Ik stuurde eerst Z. O., daarna Z. Z. O. en Z. t. O. Sterke golven uit het Z. O. vertraagden eenigzins onze vaart. De wind woei zeer frisch, en het weêr was, als voorheen, nevelachtig en bestendig met regen vergezeld. Te 11 uren lag het kleine eiland *Staritschkoff* (*) van ons 80° in het N. W., en het Oostelijk voorgebergte van den ingang der Straat 20° N. W. Kort na deze peilingen, maakte een dikke nevel het land voor ons bijna onzichtbaar, en te 12 uren hadden wij het geheel uit het gezicht verloren. Des avonds te 6 uren zagen wij Kaap *Poworotnoy* in het W. t. N., maar van wege den dikken nevel slechts voor eenige oogenblikken. De wind woei gedurende dien nacht vrij sterk, en 'er liepen hooge golven. Den volgenden morgen was de wind veel flauwer, maar de golven nog even sterk als te voren. Het ver verloop jaargetijde zoowel, als de bijzondere omstandigheden van deze vaart veroorloofden mij niet, om aan iets anders te denken, dan aan den meest mogelijken spoed, waarmede ik de Z. O. kust van *Japan* zou

(*) Deze naam is afkomstig van eene soort van Vogels, die zich op dit eiland inzonderheid ophouden, en in de Rusfische taal *Staritschki* genoemd worden.

zou kunnen bereiken. Evenwel nam ik, overeenkomstig mijn ouden regel, een' koers, die in het midden lag tusschen dien van Kapitein CLERKE en dien van GORE. De koerslijn van den laatsten doorsneden wij eerst op de Breedte van 36 graden en op de Lengte van 214°, wanneer wij de kust van *Japan* reeds begonnen te naderen.

Gedurende al den tijd, dien wij op de reede van *Ss. Peter en Paul* doorbragten, hadden wij, gelijk ik reeds meldde, een aanhoudenden sijnen regen, vergezeld met een' dikken nevel. Dit onaangename weêr hielden wij ook gedurende de eerste dagen na onze afreize. Eindelijk, nadat wij de Zon in meer dan tien dagen niet gezien hadden, vertoonde zij zich, schoon slechts gedurende weinige uren. Reeds lange hadden wij naar haar verlangd, ten einde de doornatte bedden en kleederen te kunnen droogen. In den morgen van den 11 kregen wij, bij een' hevigen, regen een' sterken Oostewind, die spoedig zoo toenam, dat hij een storm werd. Des namiddags te 5 uren was hij op het hevigste. De golven gingen verbazend hoog. Om middernacht bedaarde de storm wel eenigzins, maar eerst den volgenden morgen hield hij op, en tegen den middag hadden wij stilte. Kort daarna verhief zich een slaauw windje uit het N., dat van tijd tot tijd sterker werd. Evenwel konden wij van hetzelfde niet terstond het gewenschte gebruik maken, daar het van wege de sterke golven, die uit het O. liepen niet raadzaam was, alle zeilen

len bijzetten. Het schip had bij den laatsten storm zooveel water in gekregen, dat de pompen bestendig aan den gang moesten blijven. Het was te *Kamtschatka* zeer naauwkeurig gekalefaterd. Het lek scheen dus onder het koper te zitten: het geen ook naderhand, bij een naauwkeuriger onderzoek te *Nangafaky*, bleek het geval te zijn. Op dezen dag zagen wij zeer vele Walvischen en eene groote menigte zoowel van Zee- als van Land-vogels, van welke sommige, geheel vermoeid, zich op het schip nederzetterden, en met de handen gevangen werden. Ook Kapitein GORE had op de parallel van 45° , waarin wij ons thans bevonden, slechts een weinig nader aan land, verscheidene land-vogels gezien, welke hem deden vermoeden, dat hij in de nabijheid van de *Kurilische* eilanden was.

Het stormachtige weer, dat wij zonder ophouden hadden, sedert ons vertrek van *Kamtschatka*, en inzonderheid de storm van den 11den, benevens het lek, dat een gedurig pompen volstrekt noodig maakte, veroorzaakten, dat wij onze Ossen, van welke nog drie in leven waren, terstond moesten doen slagten. De sterke beweging van het schip had deze beesten zoo aangetast, dat 'er weinig waarschijnlijkheid was, dat zij weder zouden herstellen.

Op den middag van den 15 vertoonde zich de Zon, doch slechts voor weinige uren. Wij vonden onze Breedte te zijn $39^{\circ} 57' 29''$ N., en onze Lengte volgens de Horologies $208^{\circ} 7' 30''$ W. Nu begonnen wij eene groote verandering in

in het luchtgeftel te bemerken. Het kwik, dat tot hiertoe slechts 8 en 9 graden warmte aanwees, rees nu tot 15 en 16 graden. In den avond van den 16 deden wij de eerste waarnemingen voor de afwijking van de magneetnaald. Twee rijen van waarnemingen, die van $1^{\circ} 7'$ tot $2^{\circ} 30'$ uit een liepen, gaven voor het gemiddelde $1^{\circ} 48' 30''$ Noordoostering. Wij bevonden ons toen op de Breedte van $38^{\circ} 40'$ en op de Lengte van $209^{\circ} 25'$. De beweging van het fchip was gedurig te fterk geweest, om ook de Inclination van de Magneetnaald met eenige nauwkeurigheid te kunnen waarnemen. De eenige waarneming van dien aard werd door Dr. HORNEN gedaan op de Breedte van $48^{\circ} 30'$ en op de Lengte van $201^{\circ} 40'$, waar hij vond, dat de Noordelijke Inclination $59^{\circ} 30'$ was.

Het stormachtige weêr nam weder een aanvang, en 'er viel een aanhoudende regen. De wind kwam uit het N. O. en 'er liepen zeer hooge golven. Schoon deze wind onze vaart zeer gunstig was, daar wij zelden minder dan 8 en 9 knoopen afdeden, viel hij ons echter niet weinig lastig, omdat bij een' zoo snellen loop met een' geheel gunstigen wind, het water in het fchip 10 of 12 duimen binnen het uur toenam. Wanneer wij de wind op zijde hadden, rees het slechts 5 of 6 duimen. Wij maakten hieruit op, dat het voorname lek aan het voorfte gedeelte van het fchip moest zitten.

Op de Kaarten, die in de Atlas van LA PEROURO'S reize gevonden worden, is eene groep van vier

vier
het
en
20'
naa
Bre
nev
te
Lo
Sen
doo
reis
per
en
vo
Oo
ter
Br
me
jul
Br
tro
na
Ba
va
da
la
ev
w
E
A
t

vier eilanden zonder naam geteekend, van welke het Noordelijkste moet liggen op 37 graden Breedte en $143^{\circ} 30'$ Ooster Lengte van *Parijs*, of $214^{\circ} 20'$ Wester Lengte van *Greenwich*; en onder den naam *Volcano* een tamelijk groot eiland op de Breedte van 35° en op de Lengte van 214° , benevens een kleiner dat ten Zuiden van het groote ligt. Verder vindt men op de Kaart, die Lord ANSON op het spaansche Galjoen *Nuestra Señora de Cabadango* vond, en die, met eenige door ANSON gemaakte verbeteringen, in deszelfs reis, bladz. 385, wordt medegedeeld, twee groepen onder den naam *Islas nuevas del Anno 1716* en *Islas del Anno de 1664*. De Noordelijke ligt volgens deze Kaart op $35^{\circ} 45'$ Breedte en 19° Oostelijk van *St. Bernardino*, of $216^{\circ} 30'$ Wester Lengte van *Greenwich*; de tweede op de Breedte van $35^{\circ} 00'$ onder denzelfden Meridiaan met de vorige. Voorts nog een eiland *Volcano* juist in het Z. van deze twee groepen, op de Breedte van $34^{\circ} 15'$; op de Breedte van $33'$ omtrent 2 graden Oostelijker een eiland onder den naam van *Penna de los Picos*, en eene rotsige klip *Bayro*. ARROWSMITH schijnt aan het bestaan van alle deze eilanden weinig geloof te slaan; daar men dezelve op zijne Kaart niet vindt; de laatstgenoemde van ANSONS Kaart vindt men evenwel nog op eene nieuwe zeer goede Kaart, welke de Fransche Aardrijkskundige BARBIE DU BOCAGE vervaardigd heeft bij de reis van den Admiraal DENTRECASTEAUX, die door den Natuurkundige LA BILLARDIERE is uitgegeven.

Ik

Ik sloeg ook wel weinig geloof aan het bestaan van deze eilanden: want de koers, dien de Kapiteins GORE en KINS, toen zij de kusten van *Japan* verlieten, genomen hebben, bragt hen tusschen de noordelijke groep en het noordelijk *Volcan*-eiland door; en de koers, dien Kapitein COLNETT op zijne vaart van *China* naar *Amerika* in 1789 nam, liep tusschen de beide zuidelijke door, en wel op zulk een' afstand, waarop zoowel GORE als COLNETT bij helder weêr, land hadden kunnen zien: nogtans meende ik deze gelegenheid niet te moeten voorbijgaam, om het niet bestaan van deze eilanden buiten allen twijfel te stellen. Ik nam derhalve zoo mijn' koers, dat wij, naar de op de Kaart aangeteekende ligging, midden door deze eilanden moesten zeilen; en ik durf beweren, dat de vier Noordelijke eilanden, die geen' naam hebben, het Noordelijke *Volcan*-eiland, de eilanden van het jaar 1664 en het Zuidelijke *Volcan*-eiland, ten minste niet in die streek liggen, in welke zij op de Fransche Kaarten zijn aangeteekend. De eilanden van 1714 zeilden wij op een' afstand van 75 mijlen voorbij, en ik mag dus ten opzichte van deze geene uitspraak doen: Wij meenden wel den 18 September des avonds te 5½ uren eenige eilanden juist in het W. te zien, toen wij ons op de Breedte van 36° en op de Lengte van 213° 45' bevonden; maar het bleek spoedig, dat het wolken waren, die ons onder de gedaante van verscheidene kleine eilanden misleidden. Daar evenwel nog sommige van ons schenen te meenen, dat

dat het gene wij zagen, wel eilanden konden zijn, stevende ik tot 7 uren regt op het vermeende land aan. Eer het donker was, hadden wij alle ons overtuigd, dat wij geen land gezien hadden, en ik nam weder, gelijk te voren, mijn' koers naar het Z. W.

Het heldere weêr gaf ons gelegenheid, om dezen nacht eenige rijen van aftanden tusschen de Maan en de Star *Atair* waartenemen. De waarnemingen van Dr. HORNER, tot 8 uren des avonds gereduceerd, gaven $214^{\circ} 03' 30''$ W.; die van mij $213^{\circ} 57' 45''$ No. 128 wees op hetzelfde oogenblik $213^{\circ} 55'$. Wij waren zeer tevreden met deze overeenstemming, welke wij, bij eene zoo sterke beweging van het schip, naauwelijks konden verwachten. De waarnemingen van den volgenden avond, die onder gunstiger omstandigheden gedaan werden, bewezen eene foortgelijke overeenstemming en overtuigden ons volkomen, dat onze Horologies goed waren.

De verandering van het luchtsgestel was buitengemeen spoedig. Het kwik stond in den Thermometer tusschen 19 en 21° . Op onze vaart van de *Sandwich*-eilanden naar *Kamischatka*, s'choon wij in het midden van den zomer waren, had het, in dezelfde parallel, slechts op 17° gestaan; en zelfs op de Breedte van 30° was het toen niet boven de 21° geklommen. De oorzaak van dezen geringen graad van warmte in de maanden Junij en Julij was mischien te zoeken, zoowel in den grooteren afstand van land, als

ook daarin, dat de Zon hier later dan in *Europa* hare meeste warmte geeft.

Wij hadden sedert ons vertrek van *Kamtschatka*, met geringe tusfchenpoozingen, gedurig eene holle zee, met hooggaande golven uit het N. O. en O. gehad; van daar, dat op den 20 September, op de Breedte van $34^{\circ} 20'$ en op de Lengte van $215^{\circ} 29' 45''$, het bijzonder kalme van de zee, bij eenen frifchen Z. O. wind, een' ieder onzer moest in het oog vallen. De waarfchijnlijkheid van in het Z. O. land te zullen vinden, was niet geheel te verwerpen. Op dezen dag zagen wij weder voor de eerftemaal vliegende vifchen en eene groote menigte dolfinnen, zelfs ook keerkrings-vogels, die zich zelden zoo noordelijk, ten zij dat 'er land in de nabijheid is, vertoonen. De afwijking van de Magnetaald bleef volkomen dezelfde. De waarnemingen, zoowel die op dezen dag, als die op den 18 en 19 gedaan werden, verfchilden op het hoogst ééne graad van elkander. Zij toonden wel eene zachte afneming, doch de verandering was al te gering, dan dat men dezelve, bij eene onftuimige zee, niet eerder aan het een of ander toeval, dan wel aan eene regelmatige vermindering zou moeten toefchrijven.

Ik had ten oogmerk het door de Hollanders in het jaar 1643 ontdekte eiland, dat op de Kaart onder den naam van 't *Zuider Eiland* of *Zuid-eiland* geteekend is, en juist in het Zuiden van het eiland *Fatfifio* ligt, opte zoeken, maar het stormde, toen wij ons op derzelver parallel

be-

bevo
don
merl
NET
het
heeft
ve w
een v
bekw
ne re
daan
Alles
weer
op d
lot u
Befch
beloo
zal n
wach
Hand
in ho
Gow
na b
derne
de E
gehei
Brou
pen h
toond
die f
een f
dekk

bevonden, zoo hevig uit het O. N. O. bij donker regenachtig weêr, dat ik van dit oogmerk afzag. Daar de koers van Kapitein COLNETT hem dicht bij dit eiland moest brengen, is het niet onwaarschijnlijk, dat hij hetzelfde gezien heeft, en dat deszelfs Lengte en Breedte derhalve wel naauwkeurig bepaald zullen zijn. Het is een waar verlies voor de Aardrijkskunde, dat deze bekwaame Officier, een kweekeling van COOK, zijne reis, in deze zee in de jaren 1789 en 1791 gedaan, niet door den druk bekend gemaakt heeft. Alles, wat men tot hiertoe van zijne togtentweet, is de Koerslijn van zijn schip, die zich op de kaart van ARROWSMITH in *South sea Pelot* bevindt. Schoon hij in de voorrede bij de Beschrijving zijner reis, in 1793 en 1794 gedaan, belooft, dat hij ook zijne vroegere reizen bekend zal maken: is men echter tot hiertoe in de verwachting daarvan bedrogen geworden. Het Handschrift van zijne reis, in de Japanfche Zee in het jaar 1791 gedaan, bezat Sir ERASMUS GOWER, toen deze Lord MACARTNEY naar *China* bragt, en de vaart op de Gele Zee moest ondernemen. Men zou zeker moeten gelooven, dat de Engelfche Regering opzettelijk den fluijer der geheimhouding over de reizen van COLNETT en BROUGHTON aan de kusten van *Japan* geworpen had, indien niet de heuschheid, welke zij be- toonde in het bekend maken van alle Zeereizen, die federt eene halve eeuw gedaan zijn, en die een fchitterend tijdvak in de gefchiedenis der ontdekkingen nitmaken, deze verdenking ten sterk-

ste tegenfprak. Tot nog toe is de reis van BROUGHTON, die volftrekt geheel eene ontdekings-reize was, na zeven jaren, niet in druk verfcheen. De Togtgenoot van VANCOUVER kon niet anders dan een voor Aardrijkskunde en Scheepvaart zeer belangrijk werk leveren, en het is niet te vermoeden, dat, bij het verlies van zijn fchip, ook zijn Journaal en zijne Kaarten verloren geraakt zijn. De klip op welke Kapitein BROUGHTON vervallen is, ligt volgens de Kaart van ARROWSMITH op 25° Noorder Breedte en 125° 40' Ooster Lengte van *Greenwich* (*).

Het stormachtige donkere weêr duurde den geheelen nacht. Ik kon nogtans niet befluiten, daar de wind gunftig was, om geen gebruik van denzelven te maken, evenwel nam ik met groote voorzigtigheid mijn' koers wat zuidelijker. Op de oude Kaarten van *Japan*, welke zich bij voorbeeld, bij CHARLEVOIX, KAMPFER, en in de Verzameling van Reizen door LA HARPE bevinden, ligt het eiland *Fatfiffo* op 31° 40' Zuider Breedte, dat is 1° 35' Zuidelijker dan bij ARROWSMITH, die DANVILLE volgt, op wiens „*Carte générale de la Tartarie Chinoife, dressée sur les Cartes particulieres, faites sur les lieux par les R. R. P. P. Jéfuites, et sur les Mémoires particuliers du P. GERBILLON* „ 1732”

(*) De Reis van Kapitein BROUGHTON verfcheen, gedurende onze afwezigheid, aan het einde van het jaar 1804, in het licht, en dus op hetzelfde tijdstip, waarop ik vreesde, dat zij niet door den druk bekend zou worden.

„ 1732” het eiland *Fatfiso* op $33^{\circ} 15'$, en 't *Zuider Eiland* op $32^{\circ} 30'$ liggen (*).

Des morgens bedaarde eenigzins de storm, die uit het N. O. gewaaid had, en de wind liep naar het Z. Z. W.; het weêr bleef 'er evenwel onstuimig uitzien. Te 8 uren liep de wind weder eensklaps naar het N. O. en stormde even zoo hevig als te voren, bij een' geweldigen regen. Gedurende den korten tusschentijd, dat de wind van het Z. W. naar het N. O. liep, wanneer het eenige oogenblikken vrij stil was, vertoonden zich verscheidene Kapelletjes en Zeenimfen, waaruit duidelijk bleek, dat 'er land in de nabijheid was; ook kwam 'er een Uil aan boord vliegen, die voor Dr. TILESUS, welke een afbeelding van hem maakte, geen klein geschenk was; maar het weêr was zoo somber, dat wij maar op eenen zeer kleinen afstand konden zien. De Barometer stond bij dit stormachtige weêr hooger, dan wij hem, ingevolge vorige waarnemingen, hadden kunnen verwachten, namelijk op 29 D. 46. Uit eenige hoogten, welke Dr. HORNER op den middag schielijk waarnam, berekende hij voor de Breedte $31^{\circ} 13'$ en voor de Lengte $220^{\circ} 50'$, juist overeenkomende met de Scheepsberekening. Wij hadden, volgens den Zeelog, in de laatste 24 uren 181 mijlen afgelegd. Thans bevonden wij ons omtrent $\frac{1}{4}$ graad noordelijker, dan het punt, waar,

(*) Kapitein BROUGITON bepaalt de Breedte van *Fatfiso* op $33^{\circ} 06'$, en dus slechts weinige minuten verschikende van DANVILLE.

waar, volgens de kaart, het midden is van de *Diemens*-straat, door welke ik voorgenomen had te zeilen. Onze koers was gevolgelijk West, en bij dag stuurde ik Noordelijker, in de hoop van land te zullen ontdekken.

Mij is geen werk bekend, waarin van de straat *Van Diemen* melding gemaakt wordt, zij is zelfs op de kaart zeer verschillende geplaatst. Op de kaarten van ARROWSMITH ligt de straat *Van Diemen* tusſchen het eiland *Likeo* (dat door een smal kanaal van het groôte eiland *Kiusu* gefcheiden wordt) en een eiland, dat den naam van *Tanao-Sima* draagt. Op de Franſche Kaarten daarentegen is dezelve tusſchen *Kiusu* en het eiland *Likeo* geteekend. De Geographiſche Breedte komt evenwel op beide vrij wel overeen. Men zal ſtraks zien, dat zoowel de Franſche als de Engelfche Kaarten, in de plaatſing van deze ſtraat, zeer onnaauwkeurig zijn. Bij onze aankomſt te *Nangafaky*, verhaalde mij Kapitein MUSQUETIER, Kommandeur van een aldaar liggend Hollandsch ſchip, dat deze ſtraat in het begin der zeventiende Eeuw bij toeval is ontdekt geworden. Bij een hevigen ſtorm werd een Hollandsch ſchip op dezelve vaart van *Nangafaky* naar *Batavia* door deze ſtraat gedreven, en de Kapitein van het ſchip gaf aan dezelve zijn naam. Kapitein MUSQUETIER, die mij voor kwam een zeer wel onderrigt man te zijn, was zoo vriendelijk, mij een oud Hollandsch boek te willen zenden, in hetwelk ik de geſchiedenis van deze ontdekking met eene beſchrijving der ſtraat

zou kunnen vinden, waarschijnlijk belette de Japanfche argwaan hem, om zijn woord te houden. Deze letterkundige zeldzaamheid zou voor mij van het grootste belang geweest zijn.

Den 23 September op de Breedte van $31^{\circ} 13'$ en op de Lengte van 221° vonden wij dat de Magneetnaald $1^{\circ} 02'$ Noordoostering had; den volgenden morgen had zij $0^{\circ} 02'$ Noordwestering, en nog dienzelfden avond, op de Noorder Breedte van $31^{\circ} 20'$ en de Westér Lengte van $225^{\circ} 00'$ had zij reeds $2^{\circ} 49'$ Noordoostering. Neemt men derhalve het gemiddelde van deze drie waarnemingen, dan doorsneden wij den Magnetischen Meridiaan op de Breedte van $31^{\circ} 15'$ en de Westér Lengte van $222^{\circ} 20'$.

Den 24 hadden wij den schoonsten dag sedert ons vertrek van *Kamtschatka*; ik en Dr. HORNÉ lieten denzelfden niet onnut voorbijgaan, maar besteedden hem, om den gang onzer Horologies te onderzoeken. Twee rijen van afstanden tusschen de Maan en Venus, die wij beiden des morgens te $5\frac{1}{2}$ namen, gaven, gereduceerd op den middag, = $223^{\circ} 21'$. Zeven rijen van afstanden tusschen de Maan en de Zon, bij welke de grootste different slechts $6' 45''$ was, gaven, op hetzelfde uur van den dag gereduceerd, = $223^{\circ} 28'$. De Chronometer van ARNOLD No. 128 en die van PENNINGTON, welke dezen dag geene fekonde verschilden, gaven voor de Lengte = $223^{\circ} 16'$ en het kleine Horologie van ARNOLD No. 1856 = $223^{\circ} 30' 45''$. Het gemiddelde uit 20 afstanden tusschen de Maan en de Zon, die wij

den volgenden dag waarnamen gaven ook voor de fout van No. 128 slechts 2 minuten. Deze naauwkeurige overeenkomst liet ons geen' twijfel over aangaande de juistheid van alle onze Horologies, en ik verwachtte met ongeduld, dat ik de kust van *Japan* zou zien, welke wij thans zoo bijzonder naauwkeurig zouden kunnen bepalen. Eene menigte van Kapelletjes, Zeenimfen, Landvogels, afgebroke ne takken van boomen en gras overtuigden ons, dat wij niet verre meer van land konden zijn.

Op den 28 September zagen wij eindelijk des morgens te 10 uren de kust van *Japan* in het N. W. toen wij juist bezig waren Maans-afstanden te nemen, die, gelijk de waarnemingen van den vorigen dag, slechts weinige minuten van No. 128 verschilden. Ik veranderde terstond den koers, en met een flauw koeltje uit het W. Z. W. stevende ik naar het N. W. Onze Breedte op den middag, die met verscheidene Sextanten zeer naauwkeurig waargenomen was, bedroeg $32^{\circ} 05' 34''$, de Lengte volgens No. 128 = $226^{\circ} 22' 15''$. Een hoog Voorgebergte, vóór hetwelk eenige kleine eilanden schenen te liggen, lag juist op dit oogenblik 28° ten N. W. van ons, op een' afstand van omtrent 36 mijlen. De wind, die tot hertoe zeer flauw geweest was, werd te 4 uren wat sterker, en gaf ons gelegenheid, om wat nader aan land te komen en verscheidene hoeken te meten; evenwel waren wij, bij het ondergaan der Zon, nog meer dan 20 mijlen van het naaste land verwijderd, alwaar met 120 vademem
geen³

geen' grond te peilen was. Het land strekt zich uit van N. W. $20^{\circ} 30'$ tot N. W. 41° . Het zoo even gemelde Voorgebergte was het Zuid-oostelijkste land, dat wij zagen. Schoon deszelfs ligging dus niet de gunstigste was, om ons alle fouten in het bepalen van deszelfs Lengte, vooral van deszelfs Breedte, te doen vermijden, geloof ik echter, dat de misfchien begane fouten niet veel meer dan eenige weinige minuten zullen bedragen. Hetzelve ligt naar onze waarnemingen op $32^{\circ} 38' 30''$ Breedte en $226^{\circ} 43' 15''$ Lengte, en het is waarschijnlijk de Zuidelijke hoek van *Sikokf*. Van dit Voorgebergte af, neemt het land eene sterke noordelijke rigting, en het schijnt eene kleine baai te vormen, van welke wij de noordelijke en westelijke oever konden zien. Van de baai af, loopt de kust naar het W. N. W. in welke rigting ook nog een kleine inham schijnt te zijn. Het land, dat in de nabijheid van het Voorgebergte bergachtig is, wordt al gaande weg lager, tot op de plaats, waar wij vermoeden, dat die inham moest zijn. Dan rijst hetzelve terstond weder, zoo dat achter de baai een groot dal gevormd wordt, dat in het Oosten begrensd is door eene zachtrens rijzende bergketen, maar in het Westen door steile bergen, van welke twee door hunne hoogte uitsteken, waardoor dan ook dit gedeelte der kust altijd zeer kenbaar is.

Mijne hoop, van het onderzoek van deze kust voorttezetten, mislukte. Den volgenden dag zagen wij, met het aanbreken van den dag, land

10° in het N. W. ; maar nauwelijks had ik den koers naar land gezet, of de lucht werd geheel bewolkt; wij verloren daardoor niet alleen het land uit het oog, maar onze horizon was op zijn meest niet grooter dan ééne Engelfche mijl. De wind woei sterk uit het N. O. en was van egn' bestendigen regen vergezeld. Ik beschouwde het niet alleen nutteloos, maar zelfs gevaarlijk, het land thans te naderen, daar wij op onze kaarten, hoewel zij de beste waren, die voorhanden zijn, niet konden vertrouwen. Met weinige zeilen stuurde ik naar het W. en W. Z. W. Tegen den avond werd de wind nog sterker en hij bleef met gedurigen zwaren regen vergezeld; de lucht had daareboven een dreigend aanzien. Ik besloot daarom, om tot den morgen bijteleggen. Te middernacht haalde de wind zoodanig aan, dat het een storm woei, wij wendden nu het schip naar het Oosten. Dit booze weér duurde den geheelen volgenden dag, terwijl wij met gereefde beneden zeilen naar het Oosten stevenden. In den nacht bedaarde de wind, en hij liep naar het Z. O. Daar bij het aanbreken van den dag, het weér helderder werd, en de zon zelfs doorkwam, begon ik weder naar land te zeilen. Sterke golven uit het Z. O. en het bestendig dalen van den Barometer schenen evenwel, schoon de zon ons zelfs op den middag eene waarneming van 31° 07' N. en 227° 40' W. toeliet, zekere voorboden van eenen storm uit het Z. Z. O. te zijn, welken men op eene onbekende kust niet gering mag achten. Tot 11 uren hielden wij evenwel onzen

koers

koers naar het W., maar toen veranderde ik denzelfven naar het Z., en ik zette zoo vele zeilen bij, als het schip maar dragen konde. Tegen den middag nam het weér eene gedaante aan, die ons geen' twijfel overliet, omtrent het gene spoedig stond te volgen. De golven gingen hemelhoog uit het Z. O. De zon had eene van glans ontbloote, bleeke kleur, en werd spoedig door wolken, die met eene verbazende snelheid uit het Z. O. kwamen aanrollen, ten eenenmale bedekt. De wind, die van tijd tot tijd sterker werd, was te een uur zoodanig toegenomen, dat wij niet, dan met het grootste gevaar, de Mars- en Beneden-zeilen konden bergen, terwijl de touwen, schoon de meeste nieuw waren, aan stukken werden gescheurd. Onze Matrozen, die in dit oogenblik bezielde waren met onverfchrokken moed, en op eene edele wijze alle gevaren tarteden, duldden echter niet, dat eene enkele naad van een of ander zeil zou losscheuren. Niets kon thans de woede van den storm evenaren. Hoe veel ik ook van de *Typhons* op de Chinese en Japanfche kusten gehoord had, overtrof evenwel deze zeer verre mijne verwachting. Het is het werk eens Dichters, om hem naar waarheid te schilderen, ik bepaal mij slechts tot het verhalen van de werking, die hij op het schip deed. Het was volstrekt onmogelijk, om zelfs een dubbel gereefd Bezaans-zeil vasttezetten en het schip was volkomen een speelbal der verbaazend hooggaande golven. Elk oogenblik verwachtte ik, dat de masten over boord zouden val-

vallen. De gesteldheid van den dampkring bleek duidelijk uit den ongewoon lagen stand des Barometers. Het kwik viel zoo plotfeling, dat het te 5 uren niet alleen geheel onder de schaal verdween, maar zelfs bij het sterke slingereren van den Barometer, waarvoor wij te voren op het minst 4, ja zelfs 5 lijnen, boven en onder het midden, gerekend hadden, niet te voorschijn kwam. Daar nu onze Barometer op 27 duimen 6 lijnen ingedeeld was, zoo zou, indien men hiervan 6 lijnen aftrekt, de hoogte van het kwik slechts 27 d. 2 l. geweest zijn, en men mogt zelfs beweren, zonder zich in dezen aan eenig overdrijven schuldig te maken, dat de hoogte van het kwik slechts 27 duimen en mischien nog minder was, naardien het bijna drie uren duurde, eer hetzelfde weder te voorschijn kwam. Op den middag was de hoogte van den Barometer 29 duimen 3 lijnen, in den tijd van 5 uren was het kwik dus $2\frac{1}{4}$ duimen gevallen. 'Er zijn ongetwijfeld nog feller stormen dan deze mogelijk, en de Orkanen, die jaarlijks bij de *Antillen* woeden, zijn gewis nog geweldiger, maar ik kan mij niet herinneren, dat de stand van den Barometer gedurende een van deze geweldige natuurverschijnselen waargenomen is. De Abbé ROCHON (*) spreekt van een' Orkaan op *Ile de France* in Februarij 1771, waar bij de Barometer tot op 25

Fran-

(*) Voyage a Madagascar a Maroc et aux Indes Orientales par ALEXIS ROCHON 3 volumes in 8vo An X de la Republique. 3de deel bla. 418.

Fransche duimen gevallen was. Het kwik stond dus aldaar nog $3\frac{1}{2}$ lijn lager dan bij ons, naardien ik vooronderstellen mag, dat het onze tot op 27 duimen gezakt was.

Zoo lang de masten bleven staan, vreesde ik voor het schip niet; wij bevonden ons echter in een ander nog grooter gevaar, het geen zeker alleen aan mij en aan nog eenige personen aan boord bekend was. Door den O. Z. O. wind dreef het schip regelrecht naar land, en wij konden niet verre van de kust zijn. Ik rekende, dat wij ten hoogste ruim twaalf uren konden drijven. Een enkele stoot op den grond had het schip verbrijzeld, en bij een' zoo geweldigen storm was aan het redden der manschappen niet te denken geweest. Slechts het veranderen van den wind kon dit gevaar afwenden. Te 8 uren des avonds liep de wind van het O. Z. O. naar het W. Z. W., en wij waren buiten alle gevaar. Bij het plotseling veranderen van den wind sloeg 'er eene golf in het achterste gedeelte van het schip, scheurde aan de linker zijde de gaanderij weg, en zette de geheele kajuit wel drie voeten onder water, waardoor ik vreezen moest, dat alle mijne kaarten en boeken zouden bedorven zijn. Vóór dit beslissend oogenblik was 'er eene volkomene stilte, die gelukkig maar weinige minuten duurde. Wij maakten evenwel gebruik van dezelve, om een gereefd storinzeil aan de Bezaans-mast uittespannen, ten einde wij het schip nog eenigzins tegen den wind mogten insturen. Het zeil was nog niet geheel klaar, wanneer

neer de wind weder even zoo hevig, maar uit den gemelden hoek begon te stormen. Te 10 uren scheen eindelijk het hevigste van den storm wat te bedaren, en tot onze groote vreugde kwam het kwik in den Barometer weder te voorschijn. Wij beschouwden dit als een zeker kenteeken, dat de storm niet weder als te voren woeden zou. Om middernacht bemerkten wij reeds, dat hij zeer verminderd was, schoon de wind nog geduyrig hevig bleef waaijen, en niets was ook wenschelijker; want ware de storm uit het W. Z. W. niet even zoo hevig geweest, die uit het O. Z. O., dan hadden de vroegere golven niet zoo spoedig kunnen bedaren, en onze masten zouden daardoor in nog grooter gevaar dan te voren geweest zijn. Het lek, dat in het schip was, veroorzaakte ons, gedurende den storm, mindere zorgen, dan ik verwachtte: want daar het water gewoonlijk van 7 tot 12 duimen binnen het uur toenam, stelde het ons niet weinig gerust, dat het, gedurende den storm, op het hoogste niet boven de 15 duimen kwam. Evenwel de sterke beweging van het schip maakte het pompen ten uiterste moeijelijk.

Op dit booze weër volgde een buitengemeen schoone dag, die ons zeer te stade kwam, om het schip weder in orde te brengen, dat wel op zich zelf niet veel geleden had, maar welks touwwerk echter veel herstellen vereischte. De wind die van tijd tot tijd minder werd, woei nu uit het westen. Zoodra de zeilen 'er bij stonden, dat eerst met den middag kon gebeuren, stonde

ik

Ik naar het N. Des avonds te 6 uren zagen wij land in het W. N. W. op een afstand van 15 mijlen. Gedurende den nacht hadden wij stilte. De golven, die nog niet geheel bedaard waren, dreven ons een weinig naar het Oosten. Te 9 uren van den volgenden morgen zagen wij het land juist in het W., wij naderden hetzelfde langzaam. Op den middag bedroeg deszelfs afstand 36 mijlen. Herzelve strekte zich van 43° N. W. tot 84° N. W. uit. Op dit oogenblik was de waargenomene Breedte $31^{\circ} 42' 00''$ en de Lengte $227^{\circ} 43' 30''$. Te 2 uren waren wij tot op 20 mijlen het land genaderd. Het werd nu geheel stil tot 10 uren des avonds. Gedurende dien tijd vorderden wij weinig. Een vrij sterke storm uit het N. O. dreef ons intusschen nog eenige mijlen nader aan land. De Magneetnaald had hier $3^{\circ} 01'$ Noordwestering.

Het land scheen over het algemeen vrij bergachtig te zijn. De bergen, onder welke eenige zeer hooge Pieken uitstaken, lagen in dubbelde, en op sommige plaatsen in drie- en vier-dubbelde rijen achter elkander. Naar het N. O. eindigde het land in een groot vooruitsiekend voorgebergte, dat ik, ter eere van den Togtgenoot van BEHRING, Kaap *Tschirikoff* genoemd heb. Hetzelve ligt op $32^{\circ} 14' 15''$ N. en $228^{\circ} 18' 30''$ W. Ten zelfden tijden hadden wij in het W. N. W. eene baai, wier Oostelijke hoek een hoog dubbeld voorgebergte is, dat in het begin mij toescheen tot een eiland te behooren, waaromtrent ik mij evenwel waarschijnlijk vergiste. Ik noemde dit

Voor-

Voorgebergte Kaap *Cochrane*, naar den tegenwoordigen Admiraal der Engelsche Vloot COCHRANE, onder wiens leiding ik de drie nuttigste jaren van mijn' dienst heb doorgebracht. Hetzelve is door zijne eigene gedaante reeds kenbaar, maar wordt dit nog meer door eenen ronden, kegelvormigen berg, die achter hetzelve ligt, en van welken het land zeer steil oostelijk afhelt. Het zekerste kenteken van dit gedeelte der kust is eene hooge Pick, die met Kaap *Cochrane* op eene parallel ligt. Van Kaap *Cochrane*, volgens onze waarnemingen op de Breedte van $31^{\circ} 51' 00''$ en op de Lengte van $228^{\circ} 33' 30''$, neemt de kust van het eiland *Kiusu* (*) eene geheel zuidelijke rigting, welke ook de rigting is van de geheele kust van Kaap *Tschirikoff*. Ten N. van Kaap *Cochrane* is het land veel hooger, dan ten Z. van dit Voorgebergte; hier doet de anders lage kust zich door eenen hoogen berg kennen, wiens kruin geheel vlak is, en nog verder in het Z. door drie, naast elkander liggende, niet zeer hooge bergen. Bij het ondergaan der Zon, waren wij nog omtrent 15 mijlen van land, op hetwelk wij nu een duidelijk en schoon gezigt hadden. Hetzelve strekte zich uit van het N. W. 15° tot het Z. W. 65° , alwaar een vrij hoog Voorgebergte ons gezigt bepaalde. In het Westen zagen wij een vooruitstekend land, dat zich van het N, naar het Z. 20 mijlen uitstreckte, en geheel het voor-

ko-

(*) Dat het land, hetwelk wij zagen, tot *Kiusu* behoort, leed wel geen' twijfel.

komen had van een lang smal eiland. Schoon dit de meening was van mij en van nog eenige zich aan boord bevindende personen, is het evenwel ook even waarschijnlijk, dat hetzelfde aan het vaste land behoort. De Noordelijke hoek van dit Voorland ligt op $31^{\circ} 48'$, de Zuidelijke op $31^{\circ} 38'$ en op de Lengte van $228^{\circ} 30'$.

Des avonds te 10 uren kwam 'er een flauw windje uit het O. N. O. met hetwelk wij, onder weinige zeilen, naar het Z. O. stevenden. Des morgens te 4 uren woei het frisch uit het N. t. O. en onder begunstiging van dezen wind nam ik mijn' koers naar het land. Schoon een sterke storm het schip verre naar het Z. gedreven had, bevonden wij ons echter, bij het aanbreken van den dag, op zulk een' afstand, dat wij onze hoeken met die van gisteren nog konden verbinden. De Kaap, die zich gisteren avond in het W. Z. W. vertoonde, lag nu van ons 37° N. W. Zij steekt zeer naar het Z. O. vooruit, en is van eene aanmerkelijke hoogte. Ik heb dit Voorgebergte naar den beroemden Franschen Aardrijkskundigen D'ANVILLE genoemd. Hoe veel heeft niet de Aardrijkskunde aan hem te danken! Aardrijkskundige en Zeevarende kunnen zijn' naam niet noemen, zonder met dankbaarheid de groote verdiensten van dezen Geleerde te erkennen, dien de welsprekende GIBBON den Prins der Aardrijkskundigen noemt. En nochtans heeft geen Zeereiziger deszelfs naam op de kaarten zoeken te vereeuwigen. Van Kaap *d'Anville*, die naar onze waarnemingen op de Breedte van $31^{\circ} 27'$

II. DEEL. C 30''

30'' en op de Lengte van 228° 32' 45'' ligt, neemt de kust eene eenigzins westelijke rigting, tot eene andere hoogte, die ons toefcheen op een eiland te liggen. Zij vormt den N. O. hoek van eene groote baai, die wij te 9 uren in het gezigt kregen. Naardien die baai, zoo ver het oog reikte, geheel zuiver fcheen te zijn, meende ik, daar ik destijds nog aan het bestaan van het eiland *Likeo* geloofde, hier die doorvaart te zullen vinden, welke op de kaart van ARROWSMITH tusfchen het op die kaart geteckende eiland *Liko* en het eiland *Tenegafima* ligt (*). Ten opzigte van het land, dat in het Z. W. van deze groote baai ligt, twijfelde ik geheel niet, of het wel het eiland *Liko* wezen zou. De naauwkeurige overeenkomst in de Breedte verhief deze meening destijds bij mij boven alle bedenking. Gedurende ons verblijf te *Nangafaky* heb ik mij echter door de Japanneezen laten overtuigen, dat het land, hetwelk de noordzijde van de straat *Van Diemen* vormt, niet het eiland *Liko*, maar de Provincie *Satzuma* is, die men ook op de kaart van D'ANVILLE vindt. Daar ik lange meende, dat wij elkander kwalijk verftonden, deed ik hieromtrent onderzoek bij alle de Tolken van de Hollandfche Faktorij. De bekende ligging van het *Volcan-*
ei-

(*) Op eene latere uitgave van ARROWSMITH's groote kaart van de Zuid-zee in 9 bladen, is de straat *Van Diemen* met de eilanden *Tenegafima* en *Likeo* geheel weggelaten. ARROWSMITH heeft slechts het eenige eiland *Tanaofima* op 30° 43' N. en 131° 08' O. behouden.

eiland; de nabijheid van de kust, waarvan men hier zeer goed onderrigt was (*); de vaste verzekering van de Japanneezen, dat geen groot eiland, dat den naam van *Likeo* draagt, in de nabijheid van *Japan* gelegen is: dit alles laat bij mij geen' twijfel meer over, dat het eiland *Likeo*, hetwelk zoowel op de Engelsche kaarten ten Noorden, als op de Fransche ten Zuiden van de straat *Diemen* geplaatst is, niet bestaat, en dat deze naam alleen aan die groep behoort, van welke het grootste van de eilanden van dien naam op de Breedte van 27 graden ligt. Ingevolge dit onderzoek, heb ik ook het zuidelijk gedeelte van *Kiusiu*, *Satzuma* genoemd, en den naam *Likeo* geheel weggelaten. De Japanneezen beweren, dat de Koning van de *Likeo*-eilanden, die zijn verblijf op het groote eiland *Likeo* houdt, en volgens hunne beschrijving zeer rijk en magtig moet zijn, van den Keizer van *Japan* afhankelijk is; dat hij bij elke nieuwe troonsbeklimming eenen Gezant naar *Jeddo* zenden moet; en dat deze eilanden tot de Provincie van den Prins van *Satzuma* behooren, die, in geval van oorlog, door den Koning met eene aanzienlijke vloot moet ondersteund worden. Zij ontkennen evenwel ook niet, dat de Koning van *Likeo* insgelijks den Chineschen Keizer als zijn Opperhoofd erkennen en

(*) Van het oogenblik af, dat men ons het eerst gezien had, dat is van den 3 October, waren 'er dagelijks boden naar den Gouverneur van *Nangasaky* gezonden, waardoor de Japanneezen onzen togt vrij naauwkeurig kenden.

en den eenen zoowel als den anderen schatting betalen moet, ten einde maar vrede te mogen houden; want de Likeërs moeten, van wege hun zachtvaardig en wekelijk karakter, zoo zeer den vrede beminnen, naar het zeggen van de Japanneezen, dat zij, ten dezen opzichte, door hun met Vrouwen vergeleken worden. Deze voorgegevene en voor mij nog niet zeer duidelijke afhankelijkheid der Likeërs van de Japanneezen, en de geringe Aardrijkskundige kennis van de laatsten, gelijk mede hunne volftrekte onkunde in het berekenen der afftanden (*), zijn wel de redenen, dat de Japanneezen de *Likeo*-eilanden op hunne kaarten veel nader aan hunne kust geplaatst hebben, dan zij werkelijk gelegen zijn. De eerste Europeërs, die ons kaarten van *Japan* geleverd hebben, maakten de Japansche kaarten na, met alle derzelve onnaauwkeurigheden; en dit heeft ook de nieuwere Aardrijkskundigen verleid, om eenige van de *Likeo*-eilanden met de eilanden *Jakona-sima* en *Tenega-sima* te verwisfelen; welke laatste tegen over de kust van *Satzuma*, op een' afstand van 25 of 30 mijlen, gelegen zijn, en de zuidzijde van de straat *Van Diemen* vormen.

Te 11 uren waren wij tot op 15 mijlen de vermeende doorvaart genaderd, in welke wij thans eenige kleine eilanden zagen, terwijl wij tevens bemerkten, dat dezelve aan alle kanten door land be-

(*) Ik heb niet eenen Tolk gevonden, die den afstand tuschen *Satzuma* en *Likeo* met eenige zekerheid kon opgeven.

begrensd was. Het scheen mij toe, dat wij vruchteloos tijd zouden verliezen, vooral daar de wind niet gunstig was, om de baai binnen te loopen, indien wij ons onderzoek omtrent de mogelijkheid van een' doortogt tusschen deze eilanden verder wilden voortzetten, daar wij thans ook reeds wisten, dat dezelve onmogelijk is. Daarenboven vreesde ik ook, dat het bekende achterdochtige karakter der Japaneezen, die zoowel aan de Russen, als aan andere volken, verboden hebben, hunne kusten elders dan bij *Nangasaky* te naderen, aanstoot zou kunnen nemen uit zulk eene binnenlandfche vaart, waardoor dan ook het gelukkig gevolg van het Gezantschap zou kunnen verhinderd worden. Ik staakte derhalve dit onderzoek, en nam te 11 uren mijn' koers W. t. Z. naar den Z. O. hoek van *Satzuma*. Op dit oogenblik lag Kaap *d'Anville* in het N. W. 60° en de zuidwestelijke hoek van de baai, dien ik, tot aandenken van den eersten Russischen Hydrograaph, Kaap *Nogaeff* genoemd heb, en die op 31° 13' 15" N. en 228° 49' W. gelegen is, in het N. W. 60°. In het N. W. 26° hadden wij eenen zeer hoogen berg, den hoogsten, dien wij op de kusten van *Japan* gezien hebben. Het midden van dezen berg, waarbij nog twee andere van weinig mindere hoogte gelegen zijn, ligt op 31° 41' N. en 228° 48' W.; ik heb hem den naam van mijnen Vriend, den beroemden Sterrekundigen SCHUBERT gegeven:

De breedte der baai, wier oorspronkelijken naam ik niet heb kunnen ontdekken, bedraagt

tusfchen Kaap *Nogacff* en haren N. O. hoek, welke beide hoeken bijna N. O. en Z. W. van elkander gelegen zijn, 10 mijlen, hare diepte ten minfte 15. Schoon de kleur van het water geheel veranderd was, konden wij echter met 120 vademen geen' grond peilen.

Naauwelijks hadden wij onzen koers naar den Z. O. hoek van *Satzuma* gewend, of wij zagen land in het Z. W., dat ik voor het eiland *Tanaosima* hield, hetwelk op de kaart van ARROWSMITH de zuidzijde van de straat van *Diemen* vorint. De eigenlijke naam van dit eiland is, gelijk ik te *Nangafaky* vernam, *Jakono-sima* (*). Hetzelve wordt, om het hout, dat het oplevert, veel van de *Nangafakys* bezocht. De planken, die men ons te *Nangafaky* aan boord leverde, waren alle, behalve die van Kampher-hout, gelijk men mij verzekerde, van dit eiland derwaarts gebragt. Het eiland ligt zeer laag. Toen wij hetzelve eerst in het oog kregen, had het wel de gedaante van het eiland *Lavenfaar* in den Finlandschen Zeeboezem. De toppen der boomen

(*) De Heer KRUSENSTERN zegt naderhand, dat hij dit eiland op zijne kaart *Tanega-sima* en het Z. W. van hetzelve gelegene, waarvan straks melding zal gemaakt worden, *Jakono-sima* genoemd heeft. Hij deed zulks, omdat die eilanden, op eene oorspronkelijk Japansche kaart, die op de Akademie der Wetenschappen te *Petersburg* gevonden wordt, en op twee andere Japansche kaarten, van welke de Hofraad KLAPROTH eigenaar is, deze namen dragen, en hij niet twijfelt of dezelve zijn de ware. V.

alleen kwamen boven het water te voorschijn, en eerst toen wij de straat *van Diemen* verre waren opgezeild, konden wij hetzelfde geheel overzien. Het is doorgaans vlak, en geheel met boomen beplant, waardoor het een aangenaam gezigt oplevert. Deszelfs strekking is bijna N. en Z., en zoo bedraagt deszelfs lengte 18 mijlen. Deszelfs grootste breedte is omtrent een derde van de lengte. In het midden wordt deze breedte door twee inhammen op de O. en W. zijde, die aan hetzelfde de gedaante van twee eilanden geven, nog bijna de helft verminderd. De noordelijke punt van dit eiland ligt op de Breedte van $30^{\circ} 42' 30''$ en op de Lengte van $229^{\circ} 00'$. De zuidelijke punt op $30^{\circ} 24' 00''$ N.

Op den middag lag de Z. O. hoek van *Satzuma* voor ons juist in het W. op een' afstand van 20 mijlen. De noord' Breedte, welke op dit oogenblik, met de grootste scherpheid, waargenomen werd, was $31^{\circ} 4' 40''$, de Lengte ten zelfden tijde $228^{\circ} 40'$. Kort na den middag zagen wij achter het eiland *Jakono-sima*, op een' grooten afstand, een zeer hoog bergachtig land in het Z. W., dat ook in omtrek grooter schein te zijn dan *Jakono-sima*. Dit eiland moet Kapitein COLNETT gezien hebben, terwijl hij tusschen de eilanden *Ufa-sima* en *Kikiay* zeilde (*). De Japansche Tolken onderrigttten mij, dat de naam

(*) Ook het eiland *Ufa-sima* en *Kikiay* en de door COLNETT waarschijnlijk genoemde *Pinnacle-Islands*, heeft ARROWSMITH niet op zijne kaart geplaatst.

van dit bergachtig eiland, dat in het Z. W. van *Jakono-sima* ligt, *Tenega-sima* is, en onder dien naam heb ik hetzelfde ook op de kaart geplaatst (*). Het midden van dit eiland ligt op 30° 23' noorder Breedte en 229° 30' 00" wester Lengte.

Te 2 uren peilden wij met 75 vademen grond, die uit graauw zand met zwartachtig gele vlekken en gebrokene mosfelfchelpen bestond. De wind werd hier van tijd tot tijd zwakker en wij hadden daarbij eene ophooging van het water of breking van de golven, dat door het afwisselen van eb en vloed ontstond. Dezelve kwam regelregt op ons aan en voerde veel gras, drijfsteen, afgebrokene stammen en planken met zich. Het stuur was 't het schip ea hetzelfde dreef noordwaarts naar het land. Te 4 uren was de kracht des strooms zoodanig verminderd, dat het schip weder bestuurd kon worden, waarop ik onzen koers parallel met de kust, dat is naar het Z. W. nam. Spoedig daarna zagen wij een klein, maar hoog eiland, met een dubbelden breeden kruin, dat wij terstond voor het eiland *Volcano* herkenden. Uit den top van den mast zagen wij eenige kleine eilanden, gelijk mede den zuidelijken hoek van *Satzuma*. Daar de nacht helder en de wind slaauw was, ging ik gedurende denzelfen niet bijleggen, maar vervolgde met weinige zeilen mijn^s koers. 'Er werden zoowel op *Satzuma*, als op *Jakono-sima*, op verscheidene plaatsen, vuren aan brand gehouden,

ZOO-

(*) Men zie de noot op bladzijde 38. V.

zoodat onze vaart, ook gedurende den nacht, indien wij slechts eenigzins opmerkzaam waren, volkomen veilig was. Het dieplood, dat ik alle halfuren zinken liet, peilde van 50 tot 60 vadem diepte, en de grond was dezelfde, als bij den ingang van de straat. De menigvuldige vuren dienden waarschijnlijk tot seinen; want het verschijnen van een groot Europeesch schip moest bij deze vreesachtige natie de grootste opmerkzaamheid verwekken. Bij het aanbreken van den dag, zagen wij een klein eiland, dat ik *Seriphos* genoemd heb. Hetzelve bestaat uit eene kale rots, en besloeg omtrent ééne mijl middellijn. Juist in het W. van dit eiland, op een' afstand van 24 mijlen, ligt het eiland *Volcano*, met nog een ander, dat ten Oosten zeer nabij hetzelve ligt, tamelijk en bijna even hoog is, en den naam van *Apollo*s kreeg. Een vierde, dat 15 mijlen ten Zuiden van het *Volcan*-eiland ligt en omtrent 6 mijlen in den omtrek beslaat, heb ik *Julie* genoemd. Verder in het Westen zagen wij een eiland, dat in grootte alle de gemelde overtrof, en dat ik op onze kaart onder den naam *St. Claire* geplaatst heb; naardien op eenige andere kaarten aan de Zuidoost kust van *Japan* een eiland van dezen naam gevonden wordt (*). Ik achtte het nuttig de overige eilanden, die in de straat *van Diemen* liggen, door namen te onderscheiden, daar ik, ondanks mijne navorschingen te *Nangasaky*, on-

(*) Op de nieuwe kaart van *ARROWSMITH* is ook dit eiland niet geplaatst.

mogelijk de eigenlijke Japanfche namen van de-
zelve ontdekken konde. De volgende zijn de
Lengten en Breedten van deze vijf eilanden, die
zoowel door fterrekundige waarnemingen, als door
eene menigte van hoeken, met Sextanten gemeten;
bepaald zijn:

Het eiland <i>Volcano</i>	30°43'00"N.,	229°43'20"W.
———— <i>Scriphos</i>	30°43'30"N.,	229°15'30"W.
———— <i>Apollos</i>	30°43'45"N.,	229°36'00"W.
———— <i>Julie</i>	30°27'00"N.,	229°46'30"W.
———— <i>St. Claire</i>	30°45'15"N.,	229°05'45"W.

Des morgens te 7 uren hadden wij den zuide-
ken hoek van *Satzuma* juist ten N. van ons.
Dit Voorgebergte, dat op de Breedte van 30°
56' 45" en op de Lengte van 229° 23' 30" ligt,
beftaat uit een' klomp ftompe rotfen, die zeer naar
het Z. uitfteekt, bij welken twee rotfen liggen,
van welke de eene fpits en de ander rond is. Ik
heb dit Voorgebergte Kaap *Tfchitschagoff*, naar
den verdienstelijken Admiraal van dien naam, ge-
genoemd, die door zijne reis naar de Noordpool
en door zijne overwinning op de Zweedsche vloot
behaald, zulk eene roemvolle plaats in de Jaar-
boeken van onze Vloot verworven heeft.

Naauwelijks waren wij om den zuidelijken hoek
van *Satzuma*, Kaap *Tfchitschagoff*, gezeild, of
wij zagen een' hoogen berg van eene kegelvor-
mige gedaante, die geheel op den rand van den
oever ftaat. Deze berg, dien ik naar onzen
Sterrekundigen, *Piek Horner* noemde, ligt op de
Breedte van 31° 9' 30", en op de Lengte 229°
32' 00". De ligging van dezen merkwaardigen
berg

berg
Dr.
Volc
ftraa
eene
togt
daar
Kaap
Piek
ken
Een
zijde
twee
in h
ten
krui
Piek
uit
dera
T
zeil
gen
en
twe
wel
een
reg
ho
van
wa
ten
te

berg is met de grootste naauwkeurigheid door Dr. HORNER bepaald; en dezelve levert met het *Volcan*-eiland twee duidelijke kenteekenen van de straat *van Diemen* op. In het N. O. opent zich eene groote baai, die diep naar het N. een' doortogt schijnt te vormen, doch waarschijnlijk ook daar hare grenzen heeft. Deze baai, van welke Kaap *Tschitschagoff* den Zuidoostelijken hoek en Piek *Horner* den Noordwestelijken hoek uitmaken, levert een schilderachtig schoon gezicht op. Eene menigte van rotsen liggen aan de N. W. zijde in onregelmatige gedaanten, van welke twee, die een grooten boog vormen, algemeen in het oog vielen. De geheele baai is, behalve ten Noorden, van hooge bergen omringd; wier kruinen met het schoonste groen waren bedekt. Piek *Horner*, die op eene landtong ligt en als uit de zee opkomt, draagt veel bij tot het schilderachtig schoon van deze baai.

Thans nam ik mijn' koers N. W. $\frac{1}{2}$ W. en zeilde op eene landtong aan, die met de reeds gemelde Piek wederom eene schoone baai vormt, en welke, daar het land ten N. voortgaat, in tweeën verdeeld wordt. De westelijke baai, bij welke ook eene kleine Stad gebouwd was, is door een zeer schoon dal, waarin men groote velden en regelmatige beplantingen zag, omgeven. Eene hooge, spitse rots staat op een' geringen afstand van land, en vormt den ingang van deze baai, waarin ook eenige schepen ten anker lagen. Achter het dal, en wel diep landwaarts, ligt een platte berg, uit wiens midden eene hooge piek zich ver-

verheft. Onze op den middag waargenomene Breedte was $31^{\circ} 9' 17''$ N. Deze kwam met de door ons gegiste Breedte zeer wel overeen; waaruit blijkt, dat de stroomen, die hier zoo sterk zijn, dat het schip, wanneer de wind niet zeer frisch waait, niet bestuurd kan worden, door eene regelmatige afwisseling van eb en vloed veroorzaakt worden. Volgens onze waarneming is in de straat van *Diemen*, ten tijde van Nieuwe- en Volle-maan, te 9 uren hooge Vloed. De Vloed komt uit het Z. W. de Eb uit het N. O. Tot 7 uren des avonds hadden wij deels stilte, deels een' zeer slaauwen wind; het was van daar reeds 9 uren, eer wij het groote Voorgebergte konden omzeilen, van het welk de kust van *Satzuma* eene rigting naar het N. W. neemt.

De zuidoostelijke zijde van *Satzuma* loopt, tot bij derzelver meest zuidoostelijk liggende spits, bijna N. O. t. N. en Z. W. t. Z. Achter deze vormt zich naar het W. een baai. Tot daartoe bestaat de oever uit barre rotsen, en ik geloof niet, dat aan deze zijde ergens eene ankerplaats gevonden wordt. Het land is bergachtig, doch geene der bergen valt door zijne hoogte bijzonder in het oog. Van den Z. O. hoek daarentegen tot Kaap *Tschitschagoff* krijgt de kust een veel bevalliger aanzien. Het land helt af naar den oever, en heeft verscheidene inhammen. Dit gedeelte, dat het vruchtbaarste is, wordt waarschijnlijk ook het meest bewoond. De menigvuldige vuren, die des nachts brandden, en de groote menigte booten, die wij hier en daar

zagen
wijzen
dat is
hoek,
genoer
van d
eene a
W.;
Dit g
koorl
het la
delijk
naar
elkan
staat
van
verto
ting
Horn
W. l
legen
Natu
is, z
der
waan
bebo
ontd
zijn
hebb
land
de g
onn

zagen roeijen of zeilen, schenen dit ook te bewijzen. Van Kaap *Nogaelf* tot Kaap *Tschitschagoff*, dat is van den oostelijken tot den zuidelijken hoek, is de afstand 34 mijlen. Van den laatst genoemden hoek tot Piek *Horner*, is de ligging van de kust N. W. t. N., en van deze Piek tot eene andere, welke den Z. W. hoek uitmaakt, bijna W.; hier ligt de te voren door mij gemelde baai. Dit gedeelte van *Satzuma* is buitengemeen bekoorlijk. Daar wij op een' zeer kleinen afstand van het land zeilden, hadden wij een volkomen duidelijk gezigt van vele schilderachtige oorden, die, naar mate het schip eene andere rigting kreeg, elkander snel afwisselden. Het geheele land bestaat uit hoogten, die zich nu eens in de gedaante van Piramiden, dan van een' koepel of kegel vertoonen, en alle te zamen, als onder de beschutting van de haar omringende bergen, als de Piek *Horner*, een andere, die van deze in het N. t. W. ligt, en nog een derde, dieper in het land gelegen, schijnen te staan. Zoo verkwistende de Natuur in het verfraaijen van dit oord geweest is, zoo veel hebben ook nog de vlijt en nijverheid der Japanneezen daartoe bijgedragen. Niets kan waarlijk in vergelijking komen met het regelmatig bebouwen en beplanten, dat men hier allerwege ontdekt. Dat de dalen met alle vlijt bearbeid zijn, dit zou onze verwondering niet zoo zeer hebben gewekt, daar men ook in Europeesche landen, waar de landbouw niet veracht wordt, de grond, die voor het bebouwen vatbaar is, niet onnut laat liggen; maar hier zagen wij niet alleen

leen de bergen tot op derzelver toppen, maar ook de kruin der rotfen, die den oever van de kust begrenzen, met de schoonste akkers en plantsoenen bedekt, welke met de zwartachtige en donkere rotsklompen, die hun ten grondflage dienden, een zeer in het ooglopend en voor ons gezigt geheel ongewoon contrast opleverden. Een ander voorwerp, dat onze verwondering wekte, was eene laan van hooge boomen, die zoo ver het oog reikte, in dezelfde rigting met de kust over berg en dal liepen. Op zekeren afstand zag men prieeltjes, waarschijnlijk bestemd om den wandelaars tot rustplaatsen te dienen, voor welke toch deze lanen zekerlijk aangelegd zijn. Verder kan toch wel de zorg voor reizigers niet gaan. Lanen schijnen in *Japan* niet ongewoon te zijn, daar wij eene soortgelijke in de nabijheid van *Nangasaky*, ja zelfs op het eiland *Meac-sima* zagen.

Van den Z. W. hoek loopt de kust N. W. t. N. tot dat zij bij het groote Voorgebergte ophoudt, dat het westelijke einde van *Satzuma* is. Dit Voorgebergte, dat ik Kaap *Tschesma* genoemd heb, tot aandenken van de beroemde overwinning en geheele vernieling der Turksche Vloot door de Russische, ligt op $31^{\circ} 24' 00''$ N. en $229^{\circ} 58' 00''$ W. Tot aan deze Kaap vertoonden zich nog verscheidene vooruitstekende landtongen, die inhammen vormden, en van welke geheele rijen van rotfen zich tot op eenigen afstand in zee uitstrekten. Wij zeilden dezelve in den nacht voorbij en konden daarom het oord van
Kaap

Kaap *Tschesma* niet naauwkeurig in oogenschouw nemen, offchoon wij deze Kaap den volgenden morgen nog duidelijk genoeg zagen, om derzelve ligging met genoegzame naauwkeurigheid te bepalen. Van Kaap *Tschesma* loopt de kust weder volkomen O. en vormt naar het N. eene groote baai, die juist in het W. achter die baai ligt, welke wij den vorigen dag aan de oostzijde gezien hadden. Had ik mij, gedurende mijn verblijf te *Nangafaky*, niet te zeer overtuigd, dat *Satzuma* mede tot *Kiufu* behoort, dan zou ik eene gemeenschap tusschen deze twee baaijen vermoeden; maar schoon wij geene van deze twee baaijen konden opnemen, lijdt het evenwel geen' twijfel, dat dit alles aan het vaste land verbonden is. De grootste lengte van *Satzuma*, dat is van Kaap *Satzuma* tot Kaap *Tschesma*, die bijna O. en W. van elkander liggen, bedraagt 60 mijlen. De grootste breedte van Kaap *Tschitschagoff* tot het uiterste einde van het land, dat wij met ons gezigt in het N. zien konden, is 36 mijlen, welke in breedte juist overeenkomen met die, welke op de kaart van ARROWSMITH van het eiland *Likeo* opgegeven worden.

Kort vóór zonsondergang, op den 5 October, zagen wij, terwijl wij langs de Z. W. kust van *Satzuma* zeilden, een hoog land, dat wij voor een eiland hielden. Naderhand bevonden wij ook, dat dit het eiland *Meac-sima* was. Gedurende den nacht, stuurde ik met weinige zeilen op hetzelfde aan. Met het aanbreken van den dag, bevonden wij ons op een' afstand van 6 mijlen van het

het Z. W. einde van *Meac-sima*. Kaap *Tfchesma* lag nu van ons 18 mijlen in het O. Z. O. Wij ontdekten nu nog twee kleine eilanden, van welke het eene uit eene halve spits toeloopende rots bestond; het ander had eene rondere gedaante, en besloeg misfchien wel drie mijlen in deszelfs omtrek. Deze twee rotsachtige eilanden, die ik *Symplegaden* genoemd heb, liggen in eene N. O. en Z. W. rigting tegen elkander over, en worden door een kanaal, dat 6 mijlen breed is van een gefcheiden. Het noordoostelijkste, op de Breedte van $31^{\circ} 30'$ en op de Lengte van $230^{\circ} 18' 20''$, ligt Z. O. 20° op een' afstand van 6 mijlen van den Z. W. hoek van *Meac-sima*. Het zuidwestelijkste ligt op de Breedte van $31^{\circ} 26' 00''$ en op de Lengte van $230^{\circ} 22' 30''$. In het N. O. zagen wij een Voorgebergte, dat met Kaap *Tfchesma* de voorheen gemelde groote baai aan de westzijde van *Satzuma* vormt, die ik daarom *Satzuma*-baai genoemd heb. De afstand van deze twee Voorgebergten; die bijna N. en Z. van elkander liggen, bedraagt 18 mijlen. In deze baai schenen meer kleine baaijen te zijn, die voortreffelijke havens moeten aanbieden, daar zelfs de groote baai geheel door het land is ingesloten. Hier is ook, naar luid van de berigten, mij door de Japanfche Tolken gegeven, de beste haven van deze Provincie, gelijk mede de verblijfplaats van den Prins van *Satzuma*. Deze haven, wier naam de Tolken mij niet wisten te noemen, is waarfchijnlijk *Cango-Xima*, alwaar in het jaar 1542, gelijk CHARLEVOIX verhaalt, de drie Portugezen, ANTON Mo-

MOTA, FRANCISCO ZEIMOTA EN ANTON PEXOTI geland zijn, nadat een storm hen op de kust van *Satzuma* geworpen had; en van waar St. FRANCOIS XAVIER in het jaar 1550 naar *Firando* afzeilde.

Het land, dat de *Satzuma*-baai omringt, is zeer bergachtig; vooral is in het N. een zeer hoog land zichtbaar, waarop eene rij van bergen, die de gedaante van golven hebben, gelegen is. Uit het midden van deze bergen verheft zich eene hooge Piek, welke dezelfde is, die wij den vorigen dag zagen, en waarvan ik ook toen reeds melding heb gemaakt. Ten N. W. van dezelve ziet men eene dubbelde Piek, welke aan een' tafelberg grenst, en waaruit bestendig rook omhoog stijgt. Deze berg schijnt mij, naar de beschrijving te oordeelen, de berg *Unga* te zijn; die, gedurende de vervolging der Christenen in *Japan*, zoo merkwaardig geworden is; want naar dezen berg voerde men de ongelukkige verblinden, aan wie de Jesuiten hun' godsdienstigen tuimelgeest hadden weten medetedeelen, en stootte hen, wanneer zij tot der Vaderen godsdienst niet wilden terugkeeren, in den crater van dezen Vulcan. Hij ligt op de Breedte van $31^{\circ} 43'$ en op de Lengte van $229^{\circ} 46'$. Het Voorgebergte, dat den noordelijken hoek van *Satzuma* vormt, heb ik Kaap *Kagul* genoemd, tot aandenken van de glorieijke overwinning, welke de Veldmaarschalk ROMANZOFF op eene veel talrijker Turksche armee behaald heeft. Hetzelve ligt op de Breedte van $31^{\circ} 42' 20''$ en op de Lengte van

229^a 53'. Tusschen Kaap *Kagul* en de N. O. zijde van *Meac-sima* vertoont zich eene doorvaart, die meer dan 10 mijlen breed schijnt te zijn. Ik nam thans mijn' koers naar dezelve. Toen wij den N. O. hoek van *Meac-sima* naderden, zagen wij, dat de kust van Kaap *Kagul* eerst eene geheel noordelijke rigting nam, maar naderhand zich meer naar het W. uitstreckte, en dat van den N. O. hoek van *Meac-sima* eene menigte kleine rotfen zich in dezelfde rigting met het eiland *Meac-sima*, dat is N. O. en Z. W. uitstreckte en, zoo verre het oog reiken kon, eene keten vormde. Onder deze rotfen, die alle geheel wit zijn, doet ééne zich bijzonder kennen, daar zij de gedaante van een' toren heeft, en op hare kruin twee boomen staan. De hoop van hier eene doorvaart te zullen vinden werd zeer verminderd. Zoo lang wij evenwel den wind, die tamelijk frisch uit het N. O. woei, bleven behouden, gaf ik mijn voornemen niet op, van dezen ingang naauwkeurig te onderzoeken. Tegen den middag werd de wind stil en veranderlijk, en te 2 uren, toen wij niet hopen konden, dat wij nog vóór den nacht eene naauwkeurige kennis van dit oord zouden opdoen, en dus genoodzaakt zouden wezen, om den volgenden morgen aftewachten, gaf ik eindelijk mijn voornemen op, en rigtte mijn' koers naar het Z., ten einde den Z. W. hoek van *Meac-sima* omtezeilen. Wij waren toen drie mijlen van den N. O. hoek van *Meac-sima*, en peilden met 40 vademen eenen grond, die uit klei, zand en ko-

ra-

ralen bestond. Wij zeilden nu voor de tweede-
maal parallel langs deze kust, en hadden der-
halve de beste gelegenheid, om deze zijde van
het eiland met alle naauwkeurigheid optenemen.

Het eiland *Meac-sima* is op alle kaarten zeer
onnaauwkeurig, zoowel ten opzichte van deszelfs
ligging, als strekking geteekend. Op sommige
wordt dit eiland geheel niet gevonden; op an-
dere is het als een klein eiland, en wel op een'
afstand van 75 mijlen van de kust van *Japan*
geplaatst. Wij bevonden, dat hetzelfde uit ver-
scheiden eilanden bestaat, maar die alle zoo na-
bij elkander liggen, dat men op een' zeer klei-
nen afstand moet zijn, om de onderscheidene ka-
nalen te ontdekken, die ze van elkander schei-
den, en tusfchen welke zeer goede havens voor
kleine vaartuigen moeten zijn, indien men oor-
deelen mag naar de menigte van fchepen, die
naar de onderscheidene deelen van het eiland zeil-
den, en zoowel in de kanalen als achter de rot-
fen plotfeling verdwenen. Schoon dit geheele
eiland uit rot'en bestaat, ontdekt men echter ook
hier de Japan'sche nijverheid en vlijt. Overal ziet
men groene akkers en plantsoenen, en ook hier,
gelijk op *Satzuma*, vindt men eene lange laan van
boomen, die over een' vrij hoogen berg loopt.
De grootste lengte van dit eiland, in eene N. O.
en Z. W. rigting, bedraagt 18 mijlen, zonder de
rotsachtige eilanden en klippen mede te rekenen,
die zich van den N. O. hoek verder in het N.
O. uitftrekken, zoo verre het oog kan reiken.
De Breedte is naar de Lengte niet geëvenredigd.

Het Zuidwestelijkste gedeelte, dat de helft van het geheele eiland uitmaakt, is ook het breedste, en dit bedraagt niet meer dan 4 mijlen. De Z. W. hoek ligt op de Breedte van $31^{\circ} 35' 30''$ en op de Lengte van $230^{\circ} 20' 00''$; de N. O. hoek op $31^{\circ} 49'$ en $230^{\circ} 09'$. Neemt men de Breedte, waarop het midden ligt, $31^{\circ} 43'$, en vergelijkt dezelve met het eiland *Meac-sima*, op de kaart van ARROWSMITH, dan vindt men in de Breedte geheel geen, en in de Lengte een niets beteekend onderscheid. Maar de grootte van het eiland is daar ten minste eene vierde te klein opgegeven, en in plaats van 75 mijlen, welke dit eiland, op elke kaart, van de kust van *Japan* verwijderd ligt, laat hetzelfde slechts eene nauwe doorvaart van ten hoogste 5 mijlen open, de klippen daarbij gerekend. De Hollanders, die jaarlijks het eiland *Meac-sima* voorbijzeilen, hebben waarschijnlijk hetzelfde op hunne kaarten nauwkeurig geteekend. Deze kaarten zijn evenwel niet in het licht gegeven, en de Aardrijkskundigen van *Europa* krijgen dus de eerste juiste kennis van de ware ligging der kusten van *Japan*, in den omtrek van *Nangasaky*, door eene natic, van welke zij het waarschijnlijk het minste verwachteden.

Wij waren den geheelen dag door eene menigte Japanfche Vaartuigen omringd, die in verschillende rigtingen heen en weder zeilden. Evenwel kwamen zij niet zoo nabij ons, dat wij met hen spreken konden, maar zij weken integendeel zorgvuldig voor ons uit den weg. Wij deden fei-
nen

nen en lieten hun door hunne Landslieden in hunne eigene taal toeroepen. Alles was te vergeefs. Daar het hun verboden is, met Vreemdelingen de minste gemeenschap te hebben, en zij daarom zelfs op de onschuldigste vragen, welke men hun doet, geen geluid durven geven: wilden wij hen ook verder door onze aanzoeken niet in gevaar brengen, hoewel wij niet nalaten konden, de voltrekte, lijdelijke onderwerpelijheid en zelfsverzaking van deze menschen te bewonderen.

Kort vóór dat het donker werd, zagen wij eene klip, die uit eene groep van zwarte puntige rotsen bestond. Deze klip ligt op de Breedte van $31^{\circ} 42' 20''$ en op de Lengte van $230^{\circ} 26' 30''$ en 7 mijlen N. W. 39° van den Z. W. hoek van *Meac-sima*. Ik heb dezelve *Rotsen der Nadeshda* genoemd. Bij het aanbreken van den dag zagen wij land in het N., dat wij als de *Gotto*-eilanden herkenden, en nog twee rotsachtige eilanden in het W. Het een is vlak, het ander, dat ééne mijl zuidelijker ligt en omtrent 2 mijlen in den omtrek beslaat, is eene tamelijk hooge rots met twee punten. Deze eilanden zijn waarschijnlijk dezelfde, die op de kaart van ARROWSMITH *Asfes Ears* (*Ezels Ooren*) genoemd worden. Zij liggen op $32^{\circ} 2' 30''$ N. en $231^{\circ} 25' 30''$ W.; van Kaap *Gotto* Z. W. $9^{\circ} 33$ mijlen, en van den Z. W. hoek van *Meac-sima* N. W. $65^{\circ} 53$ mijlen. Wij vonden dat de Magneetnaald op dezen dag $0^{\circ} 55'$ Noordwestering had.

Op den middag bevonden wij de Breedte te zijn

32° 22' 3". Kaap *Gotto* lag toen N. W. 39° van ons. Het noordelijkste einde van deze keten van eilanden in het N. O. 14°, Des namiddags te 4 uren waren wij op drie mijlen het land genaderd. Nu werd de wind slaauw, en daar de stroom sterk naar het N. O. liep, liet ik het schip wenden. Wij hebben te weinig van de *Gotto*-eilanden gezien, dan dat ik van dezelve iets, dat voldoende is, zou kunnen melden. Toen wij in het volgende jaar van *Nangafaky* voeren, belette ons het stormachtige en nevelige weer, dezelve te zien. Kaap *Gotto*, de Zuidwestelijkste punt dezer eilanden, gelijk mede het Zuidwestelijkste eind van alle Japansche eilanden, is evenwel een punt, dat door ons met alle naauwkeurigheid is bepaald. Dezelve ligt op de Breedte van 32° 34' 50", en op de Lengte van 231° 16' 00". De *Gotto*-eilanden maken, naar het schijnt, een groot, aan een verbonden, zeer bergachtig land uit, dat zich van het W. Z. W. naar het O. N. O. uitstrekt, en voor hetwelk eene menigte kleine eilanden liggen, die alle uitmuntend bebouwd zijn. Nergens ziet men eene plek, hoe klein ook, dat niet met het schoonste groen is bedekt (*). Deze kleine eilanden zijn met rotsen verbonden, onder welke ééne van eene aanzienlijke grootte, op de Breedte van 32° 34', bijzonder in het oog valt, daar zij als in drie deelen verdeeld is; waar-

(*) Volgens de Japansche Kaarten, vormen zij eene keten van eilanden, die zich tot het eiland *Iki* uitstrekt. Het grootste van deze eilanden is het Zuidwestelijkste.

waarom zij ook den naam van *Drievoudige-Rots* bekwam.

Met een' flauwen N. O. wind, die eerst tegen den avond wat aanwakkerde, stuurde ik thans met alle zeilen O. Z. O. In den nacht veranderde de wind, en hij liet ons toe N. O. te koersen. Met het aanbreken van den dag zagen wij dat gedeelte der kust van *Kiusiu*, waarop *Nangafaky* ligt, regt voor ons. Dezelve is hier over het algemeen zeer bergachtig. In het Z. ziet men twee hooge Voorgebergten: het zuidelijkste ligt op $32^{\circ} 30' N.$ en $330^{\circ} 11' W.$; het noordelijkste, dat meer naar het W. uitsteekt, zeer hoog is, en uit een' dubbelden berg bestaat, ligt op de Breedte van $32^{\circ} 35' 10''$ en op de Lengte van $230^{\circ} 17' 30''$. Dit is waarschijnlijk Kaap *Nomo*, die op eenige oude kaarten als de zuidelijke punt van het land, waartoe *Nangafaky* behoort, opgegeven is. Kaap *Nomo* en Kaap *Seurote* zijn de twee punten van eene groote baai, in welke *Nangafaky* ligt, die ik Baai *Kiusiu*, naar den naam van het geheele eiland genoemd heb. Deze baai is vol eilanden en klippen, de kust van Kaap *Nomo* tot den ingang van de baai van *Nangafaky* is ten uiterste gevaarlijk te bevaren. Daar wij de haven niet zoo zuidelijk vonden, als wij dezelve, volgens de algemeene opgaven, vermoedden, namelijk $32^{\circ} 32' N.$, zeilden wij parallel langs de kust, op een' zeer geringen afstand van deze klippen. Ook ontdekten wij nog meer van dezelve aan de kust ten N. van deze baai. Voor den Noordelijken hoek van de baai *Kiusiu*

lagen eenige eilanden, die misfchien tot de *Gotto*-eilanden behooren, en als eene keten zich naar het N. O. uitstrekken. Van Kaap *Nomo* tot bij den ingang van *Nangafaky* vertoonden zich achter de rotsen verfehiedene inhammen, die door de fchoonfte dalen waren begrens'd. Het land droeg overal de duidelijke kenmerken van den noesten vlijt, en leverde ons een bekoorlijk gezigt op, dat door onuitfprogbare rijen van boommen nog verfraaid werd. Achter de dalen, die bij de kust liggen, loopt het land naar het N., in eene keten van aan een gefchakelde bergen. Op den middag was onze Breedte $32^{\circ} 36' 40''$ N., maar wij bevonden ons ten Z. van *Nangafaky*. Nu kwam 'er eene boot met een' Japanfchen Ambtenaar aan boord, die, na eenige narigten, die hij van ons vroeg, ontvangen te hebben, terftond weder vertrok. Twee uren later kwam een ander, die zoo lang bij ons bleef, tot dat wij in den ingang van *Nangafaky*, te $5\frac{1}{2}$ uren des avonds, op 33 vademen in een grond van fijn, graauwachtig zand ons anker lieten vallen. De N. W. hoek van het eiland *Iwo-fima* lag toen van ons Z. W. 13° . De *Papenburg* Z. O. 74° . Kaap *Facanda* N. O. 55° , onze afstand van het naastbijgelegene land was $\frac{3}{4}$ mijlen.

TWAALFDE HOOFDDEEL.

Verblijf in Japan.

De beleedigende voorzigtigheid, waarmede Vreemdelingen in *Japan* behandeld worden, is algemeen genoeg bekend. Schoon wij niet hopen konden, dat men ons veel gunstiger dan andere volken aldaar zou ontvangen, meenden wij echter, daar wij eenen Gezant aan boord hadden, dien de Monarch eener magtige natie, de Na- buur van dit in zijne staatkunde zoo angstig volk, enkel met vriendschappelijke betuigingen, afgevaardigd had, dat wij niet slechts geen zeer ongunstig onthaal zouden ontmoeten, maar ook vrijheden zouden genieten, welke ons verblijf in *Japan* eenigzins veraangenamen, en ons voor de langdurige werkeloosheid (daar wij hier op het minst 6 maanden moesten doorbrengen) zouden schadeloos stellen, door ons in de gelegenheid te brengen, om berigten over dit in Europa zoo weinig bekende land te verzamelen, daar de eenige Europeërs, die in staat zijn zulks te doen, sedert twee eeuwen als eene stellige wet schijnen aangenomen te hebben, om niet het geringste daarvan der wereld medetedeelen. Gedurende den tijd van honderd jaren hebben twee reizigers hunne aanmerkingen over *Japan* door den druk gemeen gemaakt; en hoewel beide zich betrekkelijk te weinig tijds, in dit land hebben opge-

houden, zijn nogtans hunne berigten buiten allen twijfel gewigtig, daar zij, sedert de uitroeiing des Christendoms in *Japan*, met welk tijdvak de berigten der Jefuiten eindigen, de eenige zijn. Maar beide waren zij geene Hollanders. Europa heeft dus aan die natie niets te danken, wat de kennis van het Japanfche rijk betreft. Is het vrees, dat de Japanneezen zulk eene vrijheid strengelijk zullen straffen? Is het ongevoeligheid of staatkunde? De eerste reden alleen zou men kunnen billijken, indien men wist, dat de Japanneezen de fchriften van KAEMPFER en THUNBERG, welke de Hollandfche Tolken, die de Spionnen zijn der Japanfche Regering, zeer wel kennen, afgekeurd en aan de Hollanders uitdrukkelijk verboden hadden, iets over hun land te fchrijven. Dit is echter het geval niet. Men heeft zelfs geene dragelijke bepaling aangaande de ligging van *Firando* en *Nangafaky* aan hun te danken. KAEMPFERs kopij van een flecht Japansch plan is het eenige, dat bekend is. Even zoo weinig heeft men door hun vernomen omtrent de ligging der eilanden, die in de nabijheid van *Nangafaky* gevonden worden, veel min van die, welke tuffchen *Nangafaky* en *Formofa* gelegen zijn: eene ftreek evenwel, die door twee hunner fchepen tweemalen in het jaar bevaren wordt. De Japanneezen konden het hun nooit als eene misdaad toerekenen, dat zij de ligging van deze gewesten naauwkeurig bekend maakten. Men kan dus niet nalaten, deze achterhoudendheid der Hollanders aan eene belagchelijke, kleingeestige en in allen

ge-

geva
ten
geer
best
der
zelve
Hol
hou
gelf
zeer
beh
N
din
Na
S
vrij
lan
daa
hei
pel
bep
die
dat
va
aa
te
vo
br
ge
de
zi
ve

gevalle nuttelooze staatkunde toeteschrijven, die ten eenenmale strijdig is met den geest eener wijsgeerige eeuw en onbestaanbaar met eene gemeenbestgezinde staatsgesteldheid. Heeft de handel der Engelschen door de openhartigheid van derzelve Ministers iets geleden? Of heeft die der Hollanders door derzelve verregaande geheimhouding iets gewonnen? De toestand van den Engelschen en Hollandschen Handel is aan elk te zeer bekend; dan dat ik deze vergelijking verder behoef voortzetten.

Men vergeve mij deze onwillekeurige uitweiding; ik ga nu weder over tot ons onthaal te *Nangafaky*.

Schoon wij zeker verwachtten, dat wij meer vrijheid zouden bekomen, dan men aan de Hollanders gewoon is toetestaan, vonden wij ons daarin echter zeer bedrogen. Deze geringe vrijheid, die men slechts dan met dien naam bestempelen kan, wanneer men dezelve met onzen beperkten toestand op het schip vergelijkt, en die ons in het begin zoo verachtelijk voorkwam, dat wij dezelve met verontwaardiging zouden van de hand gewezen hebben, indien zij ons ware aangeboden, onder voorwaarde van niets meer te vorderen: zelfs die weinige vrijheid werd ons volstrekt geweigerd, en den tijd van ons verblijf bragten wij in den letterlijken zin in eene gevangenis door, van welke de Gezant zoo min als de geringste der Matrozen bevrijd bleef. Men ziet nu duidelijk, dat het juist daardoor, vooral voor hun, die op het schip woonden, onmogelijk

was,

was, zelfs onvolledige berigten te verzamelen, daar de eenige bronnen van dezelve, de Hollandfche Tolken, niet op het fchip mogten komen, zoo lang de Gezant aan land was (*). De lezer kan derhalve geene bevredigende berigten ten aanzien van *Japan* van mij verwachten, fchoon wij ons aldaar meer dan zes maanden opgehouden hebben. Ik wil flechts die voorvallen, naar orde van tijd, hier bijbrengen, die nu en dan ons eenzelfig leven afwifelden. De meeste zijn, wel is waar, van geen belang; maar ik heb ze evenwel niet ftilzwijgende willen voorbijgaan, zoo wel om dat alles, wat in een zoo weinig bekend land voorvalt, reeds eenige belangftelling verwekt, als ook omdat uit een, hoewel droog, maar volkomen getrouw verhaal van daadzaken, eenige algemeene oordeelen zich laten opmaken.

Ik acht het niet overbodig hier eene korte fchets van onze gevangenis en van het achterdochtig gedrag der Japanneezen te laten voorafgaan, zonder intusfchen verfcheidene gunften te willen verzwijgen, welke men den Gezant deed geworden, en die zeker in *Japan* zonder voorbeeld waren.

Het eerste harde bewijs van Japansch wantrouwen werd ons gegeven, door terftond al het kruid, en alle geweren, zelfs de jagtgeweren der Officieren, waaronder eenige zeer kostbare waren, ons aftenemen. Eerst, nadat wij vier maanden lang

(*) Alleen om de Gefchenken en de Scheepsvoorraad uit te laden, kwamen eenige van den laagften rang ter vertolking aan boord.

lang d
gedaan
cieren
hand g
reeds
kregen
hunne
nimme
hun g
gunst
gen,
van m
vertoe
dat m
zijne
aan d
was h
geftaa
lang,
hij va
onder
met d
zich
daten
zag.
was g
willig
niet
aftez
flecht
Maar
te w

lang deswegens verzoeken en vertoogen hadden gedaan, vergunde men, dat de geweren der Officieren ons ter schoonmaking weder werden ter hand gesteld; de meeste van dezelve waren echter reeds onherstelbaar bedorven, toen wij ze terug kregen. Daarentegen liet men den Officieren hunne degens; eene gunst, die den Hollanders nimmer is toegeftaan. Ook de Soldaten mogten hun geweer en bajonet behouden. Deze laatste gunst hebben de Hollanders nooit kunnen vragen, daar zij altijd zoo voorzigtig geweest zijn, van met geene krijgsmans toerusting zich hier te vertoonen. Onbegrijpelijk was het mij evenwel, dat men den Gezant vergunde, om niet alleen zijne Wacht mede naar land te nemen, maar zelfs aan deze de geweren liet behouden. Deze gunst was hem echter met den grootften tegenzin toegeftaan, en de Tolken deden, verscheidene dagen lang, al hun best, om den Gezant te bewegen, dat hij van dezen eisch zou afzien. Men bragt hem onder het oog, dat dit niet alleen strijdig was met de wetten des Lands, maar dat ook het volk zich ergeren zou, wanneer het gewapende Soldaten eener vreemde natie op zijn grondgebied zag. Nooit had zoo iets plaats gehad, en het was gevaarlijk in den eisch van den Gezant te bewilligen. Daar deze reden evenwel den Gezant niet konden bewegen, om van zijne Eerewacht aftezien, verzochten zij hem, dat hij ten minste slechts de helft van dezelve zou met zich nemen. Maar ook hiertoe wilde hij niet verftaan. Niet te willen dulden, dat vreemde gewapende Soldaten

ten hun land betraden, was misfchien de meest verfchoonbare van hunne eifchen; want zelfs in de meest verlichte oorden van Europa is dit gebruik ongehoord, en nog nimmer heeft een Gezant het als eene belediging befchouwd, een vreemd grondgebied zonder eigene Soldaten te moeten betreden. De zaak was intusfchen van te veel gewigt, dan dat de Gouverneur dezelve befliffen konde; en daar, fttaande de onderhandeling over dit punt, meer dan eene maand verliep, eer de Gezant aan land gebragt was, is het waarfchijnlijk, dat men daarover een' koerier naar *Jeddo* of *Miaco* gezonden had.

Na deze kleine zegepraal op de Japanneezen, kom ik weder terug op de vernederingen, die zij ons in zoo groote mate deden ondervinden. Niet alleen mogt men niet aan land gaan, maar zelfs niet op eenen kleinen afftand rondom het fchip varen. 'Er was eene onderhandeling van ten minfte zes weken noodig, eer dat 'er eene wandelplaats, niet verre van het fchip, en wel nog uit overweging van eene voorgewende onpafelijkheid van den Gezant, werd afgeperkt. Deze plaats was dicht bij den oever der zee in eene afgeflotene bogt, en aan de landzijde met eene hooge heg van Bamboesriet omheind. Schoon derzelve lengte niet veel meer dan 100 en derzelve breedte op het meest 40 fchreden bedroeg, waren 'er nogtans in de nabijheid twee Wachthuizen geplaatst. Een enkele boom, maar niet één grasfcheutje, verfierde deze wandelplaats, en derzelve grond was rotsachtig. Men kan ligtelijk begrijpen

pen,
de en
leen
Japan
groot
plaat
boot
tot
van
der
De
aank
pen
deze
was
zoo
boor
trots
dat
die
wij
onz
men
Keiz
ever
brie
verl
fak
wel
per
ven
ver

pen, dat deze plaats aan het doel niet beantwoorde en tot wandelen ook niet werd gebruikt. Alleen tot sterrekundige waarnemingen, waarin de Japanneezen ons niet hinderden, was zij van het grootste nut. Zoo dikwijls echter naar deze plaats, *Kibatsch* genoemd, van het schip eene boot voer, kwam terstond eene flotille van twaalf tot vijftien schepen in beweging, die de boot van alle zijden omringden en in gelijke orde weder terug geleidden.

De kennis, die ik den eersten dag van onze aankomst met de Kapiteins der Hollandfche schepen gemaakt had, deed mij het voortzetten van dezelve als wenschelijk beschouwen. Maar het was mij niet vergund, hun te bezoeken, en even zoo min liet men een' Hollander toe, bij ons aan boord te komen. De barbaarsche onheuschheid en trotsheid der Japanfche Regering ging zoo ver, dat men ons verbood, om brieven met de schepen, die naar *Batavia* vertrokken, medetegeven, en wij werden dus van het genoeg beroofd, van onze familiën eenig berigt van ons te doen toekomen. Alleen vergunde men den Gezant, aan zijn' Keizer een rapport aftevaardigen; hij moest zich evenwel het bevel laten welgevallen, van in zijn' brief niets anders te zullen geven, dan een kort verhaal onzer reize van *Kamtschatka* tot *Nangasaky*, en een berigt aan Zijne Majesteit van den welstand van alle de op het schip zich bevindende personen. Deze brief, aan den Keizer geschreven, moest door de Tolken in het Hollandsch vertaald, en een afschrift daarvan, juist zoo

ge-

geschreven, dat ieder regel met dezelfde letters als het oorspronkelijke eindigde, den Gouverneur ter hand gesteld worden. Nadat het oorspronkelijke met het affchrift vergeleken was, werd het door twee Secretarissen van den Gouverneur aan boord gebragt, in wier tegenwoordigheid het eerst mogt verzegeld worden. Toen eindelijk de Hollandfche schepen afzeilden, kregen wij bevel, van geene boot bij hun aan boord te zenden, en toen ik de Kapiteins MUSQUETIER, en BELMARK, in het voorbijzeilen, eene gelukkige reize wenschte, en naar hun' welstand vernam, bestond hun geheel antwoord in eene beweging met den Roeper: het welk het Hoofd der Hollandfche Factorij, in eenen brief aan den Gezant, daarmede verontschuldigde, dat het aan de Kapiteins ten strengste verboden was, een enkel woord op onze vragen te antwoorden. Men kan waarlijk geene woorden vinden, om het beschimpende en barbaarsche van zulk eene behandeling naar eisch uitedrukken. Is het niet te betreuren, dat eene beschaafde Europefche Natie, die haar staatkundig bestaan aan hare vrijheidsliefde te danken, en zich door waarlijk groote daden een' luisterrijken roem verworven heeft, enkel uit hebzucht zich zoo diep vernederen kan, dat zij de hatelijkste bevelen van Slaven met zoo veel demoed en onderwerping eerbiedigt? Duldeloos, onbeschrijfelijk duldeloos is het, te zien, dat brave Mannen verscheidene minuten in de vernederendste houding voor eenen *Banjo*, die dikwijls tot het verachtelijkste gepeupel behoort,

zich

zich
toeg
knik

W
kwa
waa
de
zwa
van
het
eene
dat
den
brui
druk
vier
dubb
flech
Eene
gebo
aan
schu
Daar
rijen
het v
de b
hegg
men.
vorm

(*)
lander
II.

zich nederbuigen, terwijl deze *Banjo* den hem toegewijden demoedigen eerbied, zelfs door geen knikken met het hoofd, beantwoordt.

Wanneer eindelijk de Gezant het verlof bekwam, om aan land te gaan, werd hem, wel is waar, eene voegzame woning aangewezen, maar de Zeven Torens te *Constantinopolen* worden bezwaarlijk zoo wel bewaakt, als het *Megasaky* van onzen Gezant; want dit was de naam van het *Dezima* (*) der Rusfen. Het huis stond op eene landengte, zoo na aan den oever der zee, dat aan de Zuider- en Ooster-zijde, het water bij den vloed tot onder de vensters klom. Ik gebruik in het woord vensters eene verkeerde uitdrukking, want dit woord past toch niet voor vierkanten, die slechts ééne voet groot en met dubbeld traliwerk voorzien zijn, en derhalve slechts een slaauw licht in het vertrek verspreiden. Eene hooge heg van Bamboesriet omringde het gebouw, niet slechts aan de landzijde, maar ook aan den zeekant, ondanks de golven, wier beschutting den Japanneezen niet toereikende scheen. Daarenboven strekten zich van de deur af twee rijen van bamboesrieten zoo verre in zee uit, als het water, gedurende de eb, terug liep, zoo dat de booten van het schip slecht tusschen bamboesheggen varen konden, wanneer zij aan land kwamen. Eene groote poort met dubbelde sloten vormde den ingang aan den zeekant. Van het

(*) *Dezima* heet het kleine eiland, op hetwelk de Hollanders hunne Factorij hebben.

slot aan de buitenzijde had een Officier van de Wacht, wiens post in de nabijheid van het fchip was, den sleutel, en van het slot aan de binnenzijde een ander Officier, die te *Megafaky* woonde. Voer 'er nu eene boot aan land, dan moest de eerste mede gaan, om de buitenzijde los te sluiten, waarna dan ook de binnenzijde werd geopend. Zoo moest ook, wanneer iemand van land naar boord voer, de Portier van *Megafaky* eerst zijn slot ontsluiten, en dan het vaartuig, dat bij het fchip lag, naar land komen, om het buitenslot te openen. De deur zelve bleef nooit over de vijf minute open, en wanneer men wist, dat men na weinige minuten weder terug zou varen, gaven de Portiers zich evenwel liever de moeite van tweemaal te openen en te sluiten, dan de deur zoo lang open te laten. De landzijde was met gelijke voorzigtigheid bewaard. Een stevig geflotene deur was het einde van eene zeer kleine plaats, die tot het huis van den Gezant behoorde. Maar dewijl eenige pakhuizen voor ons werden ingeruimd, die aan de andere zijde van deze plaats gelegen waren, viel het gestadig open- en toefluiten voor de Wachten te moeilijk, en de deur bleef eindelijk geheel open; daarentegen omringde eene reeks van wachthuizen deze tweede plaats voor de pakhuizen. Twaalf Officieren met hunne manschappen losten elkander dagelijks af, om deze Wachten te bezetten. Drie geheel nieuw opgetrokkene gebouwen werden nog door andere Officieren bewoond, wier eenige bezigheid was, op ons of op hunne eigene Officieren een waakzaam

oog

nog te houden. Op den weg naar de Stad waren op geringe afstanden poorten, die niet alleen gesloten, maar ook door eene Wacht bewaakt werden. Ten laatste liet men wel de twee eerste poorten open, maar de Wachten verlieten dezelve geen oogenblik. Telkens werden de aan land komende personen geteld, en de boot mogt niet eerder terug varen, vóór dat zij weder hetzelfde aantal bevatte. Wanneer een der Officieren van het schip aan land wilde vernachten, dan moest een der aan land woonachtigen in zijne plaats naar boord gaan; en zoo ook omgekeerd, wanneer een der Officieren, tot het gevolg van den Gezant behorende, aan boord slapen wilde, moest een der Matrozen in zijne plaats aan land gezonden worden: want het bepaalde getal der aan land woonachtigen, mogt niet vermeerderd of verminderd worden, en men gaf ten dezen aanzien geen acht op den rang, maar alleen op het aantal der personen.

Daar alle booten moesten hersteld worden, en ik een verdek op de Barcas maken en dezelve met koper beslaan wilde, verzocht ik eene plaats, waar deze vaartuigen op het land konden gebragt worden. Deze plaats werd wel toegestaan; maar dezelve was zoo bekrompen, dat ten tijde van hooge vloed, niet gearbeid konde worden. Daarenboven was zij, gelijk *Kibatsch*, geheel met Bamboesriet omheind, en zoo lang de timmerlieden daar bezig waren, hielden bestendig twee booten de wacht. Nooit mogt iemand de kleinste wandeling doen. Eene plaats voor het

Observatorium werd almede geweigerd, en wij konden zelfs, bij gebrek van eene geschikte plaats, om waarnemingen te doen, geen gebruik maken van het gezigt aan den hemel, dat anders het eenige was, waartoe hun Bamboesriet niet kon reiken (*). In *Kibatsch* mogt men geen' nacht blijven; en derhalve kon aldaar geen werktuig opgericht worden, en onze waarnemingen bepaalden zich nu bij Maanswaarnemingen en corresponderende hoogten ter bepaling van tijd, door de Sextanten van HADLEY.

Daar ik hier eene lange reeks van klagten over de wantrouwende behandeling der Japanneezen bijbreng, mag ik aan de andere zijde even min verzwijgen, dat alle mijne vorderingen, betrekkelijk de tot het herstellen der schepen benoodigde bouwstoffen, altijd ten nauwkeurigste ingewilligd werden; ook geschiedde de proviandering der manschappen niet alleen zeer stiptelijk, maar altijd werd over het algemeen het beste, dat te *Nangafaky* te bekomen was, en telkens in de verlangde hoeveelheid geleverd. Bij ons vertrek bereidde men ons 3000 ponden beschuit, als mede allerlei voorraad voor twee maanden, behalve de Geschenken voor den Keizer en voor de manschap, waarvan ik naderhand spreken zal; daarentegen vergunde men ons niet, om iets voor geld te koopen.

Thans kom ik tot de voorvallen, die in het
al-

(*) Zelfs de aan *Megafaky* grenzende bergen waren met Bamboesriet bezet.

algemeen van onze aankomst tot ons vertrek hebben plaats gehad.

Op het einde des voorgaanden Hoofddeels heb ik gemeld, dat wij, onder geleide van een Japansch vaartuig, des namiddags te vier uren, onzen koers naar *Nangafaky* namen, en te half zes uren in den mond van de haven ankerden. Nog op dien zelfden dag, te tien uren des avonds, kregen wij een bezoek uit de Stad van verscheidene Regeringspersonen of *Banjos*, gelijk zij in *Japan* genoemd worden. Zonder eene uitnoodiging afte wachten, gingen zij terstond in de Kajuit en namen plaats op den Divan. Hunne bedienden plaatsten voor ieder eene lantaren, een kistje met tabaksgereedschap en een bakje met kolen, om de pijpen aan te steken, welk laatste, bij hun bestendig roken uit zeer kleine pijpen, waaruit zij vier of ten meeste vijf trekken doen, voor hen een onontbeerlijk ding is. Het gevolg van deze groote Heeren bestond uit omtrent twintig personen, onder welke verscheidene Hollandsche Tolken waren, die ons naauwkeurig uitvroegen, welken koers wij van *Cronstadt* af genomen hadden, en wel bijzonder, of wij door de straat van *Corea*, of langs de oostelijke kust van *Japan* gekomen waren? Het scheen hun aangenaam te zijn te vernemen, dat wij den laatste koers genomen hadden: want bij ons vertrek uit *Japan* ontdekten wij, dat zij zeer nijdverig zijn op den doortogt tuschen *Corea* en de kust van *Japan*. De Eerste Tolk, wiens naam SKISEYMA was, scheen eenige Aardrijkskundige kennis

te hebben, althans meer, dan ik bij hem verwachtte. Hij wist ten minste zeer wel, dat het eiland *Teneriffa* tot de *Canarische* eilanden en, *St. Catharina* tot *Brafilien* behoorde; schoon ik naderhand ontdekte, dat hij en zijne Ambtgenooten zeer onbedreven waren in de Aardrijkskunde van hun eigen eiland, of mischien wel onbedreven wilden schijnen. Evenwel verwonderden zij'er zich over en wilden het naauwelijks gelooven, dat wij in eene maand van *Kumischatka* naar *Nangasaky* gevaren waren. De *Banjos* hadden het Opperhoofd of den Directeur der Hollandfche Factorij, den Heer VAN DOEFF, ook met zich gebragt; maar het duurde meer dan een uur, eer hij aan boord mogt komen. Naauwelijks trad hij met zijn gezelschap, dat uit een' Secretaris, de beide Kapiteins van de hier liggende fchepen en eenen Baron PABST bestond, in de Kajuit, of hij en de zijne moesten verfcheidene minuten diep gebogen voor de *Banjos* blijven staan, waartoe zij, door dit zeer onbefchaamd bevel van den Tolk, verpligt werden: „*Mijn Heer Opperhoofd! Kompliment voor de Opperbanjos.*” Deze gehoorzame en zoo vernederende pligtpleging werd niet eens met hoofdknikken beantwoord. De zoogenaamde Komplimenten der Hollanders houden den middenweg tufchen de buigingen der Europeërs en der Japanneezen, welke laatte daarin beftaan, dat men zich plat ter aarde werpt, met het hoofd den grond aanroert, en daarbij voor en achterwaarts kruipt, telkens nadat de ondergefchikte van zijn' meerderen aangesproken wordt.

Dit

Dit nederwerpen zou den Hollanders, van wege hunne kleeding, wat al te moeilijk vallen, en men kan ook bij menschen, die daartoe niet zijn opgevoed, de noodige buigzaamheid van ligchaam niet verwachten. Om evenwel, zoo veel mogelijk is, de Japanfche gebruiken te volgen, moet de Holland-er zijn ligchaam zoo diep buigen, dat hij bijna de gedaante van eenen regten hoek bekomt; en wat nog lastiger is, hij moet, met uitgestrekte handen, zoo lang in deze houding blijven, tot dat hij, hetgeen doorgaans eerst na verloop van eenige minuten plaats heeft, verlof bekomt, om zich weder opterigten. De Komplimenten, welke de Hollanders te *Jeddo* maken, moeten evenwel verschillen van die, welke wij hier gezien hebben; want zij zelve verhaalden ons, dat vóór het vertrek naar *Jeddo*, alle de Personen tot het Gezantschap bestemd, les kregen in het maken van Komplimenten. Nimmer waagden het de Japanneezen om ook ons zulke vernederingen optedringen. Een van de Tolken streek mij wel, op den tweeden dag van hun bezoek, wanneer een der *Banjos* mij bijzonder aansprak, zacht met de hand over den rug; maar daar ik hem hierover ernstig aanzag, was ook deze de eerste en laatste proef, die men ten onzen opzichte durfde wagen. Te twaalf uren scheidden alle de Heeren. Zij beloofden intusschen, den volgenden dag te zullen wederkomen, om het schip verder in de haven te brengen. Meer dan twintig vaartuijgen bleven de wacht houden in de nabijheid van het schip.

hoorden, gelijk het wapen in hunne vlaggen aantoonde, aan den Prins van *Fifen*, die, volgens hetgeen men ons zeide, met den Prins van *Tfchingodzin*, gelijk regt op de Stad *Nangafaky* en de omliggende Provincie heeft, en de wachten van deze beide Vorsten alleen losten elkander beurtelings af. Maar de Prins van *Omura* moet ook deel aan de Stad *Nangafaky* hebben, omdat ook deszelfs Officieren dikwijls bij den Gezant de wacht hielden. In de haven zag men evenwel alleen de vlaggen van den Prins van *Fifen*, of die van den Vorst van *Tfchingodzin*.

De buitengemeene eerbied, waarmede de Tolken tot de *Banjos* spraken, gaf ons in den aanvang een hoog denkbeeld van de waardigheid dezer Magistraatspersonen. Later ontdekten wij evenwel, dat hun rang eigenlijk zeer weinig van beteekenis was, en dat alleen eene aanstelling van den Gouverneur hen, slechts voor een' tijd, in stand verhoogde. Zoo dikwijls een Tolk iets te vertalen had, wierp hij zich voor de *Banjos* op de knieën en handen neder, en met neder gebogen hoofd zuchtte hij een paar malen, even als of hij de lucht, die zijne gebieders omgaf, inslorpen wilde (*), dan bragt hij, zoo zacht, dat het nauwelijks hoorbaar was, en met gedurig luchtflorpen vermengd, in weinige afgebrokene stellingen, aan de *Banjos* een onderhoud over,

(*) Dit sissende geluid van inslorpen met den mond, is onder de aanzienlijken eene algemeen gebruikelijke plichtpleging.

over, dat in het Hollandsch verscheidene minuten geduurd had. Werd een Japannees door eenen *Banjo* aangesproken, dan kroop deze naar hem toe, boog zijn hoofd ter aarde, en herhaalde gedurig dit éénlettergeregig geluid: „*Eh, eh!*” dat zoo veel als: welverstaan, beteekent. De *Banjos* gedroegen zich bestendig met veel waardigheid. Nooit lachten zij, maar gaven nu en dan hun welgevallen door een bevallig grimlagchen te kennen. Daar zij over het geheel wellevendheid schenen te bezitten, liep eene hoogst onvoegelijke manier, waaraan zij zich niet stoorden, ons in het oog, omdat zij toch zeer wel weten konden, indien al niet het een of ander zedelijk gevoel het hun deed beseffen, dat dezelfde zeer ongepast was, daar zij bij de Hollandfche Tolken geene plaats heeft.

De kleeding der *Banjos*, alsmede die der Tolken, bestaat uit een klein bovenkleed met zeer wijde mouwen, en een volkomen kleed, dat tot aan de voeten reikt, aan den hals vastgemaakt is, en volkomen op een Europeesch Vrouwenkleed gelijk, alleen van de heupen af naar beneden veel nauwer wordt, en daardoor het gaan zeer moeilijk maakt. Ook gaan zij waarlijk niet meer, dan de noodzakelijkheid volstrekt vereischt. Dit is de algemeene kleeding der Japannezen. Het eenige onderscheid tusfchen de rijken en armen bestaat daarin, dat de eerste zich geheel in zijde, de laatste in grove boomwolsten stof kleden. Gewoonlijk is het bovenkleed zwart, evenwel vindt men ook andere kleuren.

Elk draagt zijn familiewapen op verscheidene plaatsen in zijn kleed. Deze gewoonte heeft bij de Vrouwen zoowel, als bij de Mannen plaats. Men ziet op het eerste gezicht niet alleen tot welken rang, maar ook tot welke familie iemand behoort. Zoo lang eene Vrouw ongetrouwd is, draagt zij het wapen van haren Vader; na het huwelijk neemt zij dat van haren Man aan. Het grootste eerbewijs, dat een Prins of Gouverneur aan iemand geven kan, is het schenken van een bovenkleed met zijn wapen; wie zulk een bovenkleed ten geschenke ontvangt, draagt voortaan zijn familiewapen op zijn onderkleed. Meermalen bereidde men den Gezant tot het grootste geluk, dat hem te wachten stond, en daarin zou bestaan, dat de Keizer hem mischien een kleed, met deszelfs wapen verfiert, ten geschenke zou geven. In de kleederen, die van Japanische stoffen gemaakt zijn, is het wapen ingeweven; op die van Chinese stoffen daarentegen is het genaaid. In den winter dragen de Japannezen dikwijls vijf of zes kleedingstukken over elkander. Bij niemand heb ik een kleed van laken gezien. Zij dragen ook geene pelterijen, schoon het weêr in de maanden Januarij en Februarij te *Japan* zeer ruw en guur is. Het is zonderling dat de Japannezen hunne voeten niet weten te bekleeden. Hunne kousen, die slechts tot de helft van de kuiten reiken, zijn van wollen stof te zamen genaaid; in plaats van schoenen, dragen zij enkel zolen, van stroo gevlochten, die zij aan een naar bovenstaanden beugel met den grooten teen vasthouden.

houden. Daar de vloeren van hunne kamers overal met opgevolde matten bedekt zijn, liggen zij hunne voetzolen in de kamer terfcond af. De aanzienlijken gevoelen, wel is waar, het ongemakkelijke van zulk een ellendig schoeifel niet, daar zij schier nimmer gaan, maar den geheelen dag met de voeten onder het lijf geflagen nederzitten, doch het geringe volk, dat misfchien negen tiende deelen van de geheele bevolking uitmaakt, moet daarentegen gedurende den winter zekerlijk zeer veel doorftaan. Op dezelfde wijze maakt de Japannees zijn hoofd tegen wind en weder gehard. Schoon hij het hoofd half gefchoren heeft, doet hij niets, om hetzelve voor eene hitte van 25 graden, of voor eene koude van ééne of twee graden en voor de doordringendfte noordewinden, die gedurende den geheelen winter waaijen, te befchutten; hij gebruikt zelfs geen zonnefcherm. Wanneer het regent, bedient hij zich echter van een regenfcherm. Het haar, dat met eene zeer ftevige pomade beftreken wordt en daardoor een' fterken glans bekomt, is op het midden van het hoofd te zamen gebonden, en loopt uit in een fmallen vlecht, die fterk geolied is, en digt bij het hoofd voorwaarts eene kromme lijn vormt. Het Toilet voor het hoofd alleen moet den Japanneezen veel tijds kosten, daar zij hetzelve dagelijks niet alleen met olie beftrijken en kammen, maar ook fcheren. Den baard fcheren zij geheel niet, maar zij trekken dezelfs haartjes met een klein tangetje uit, zoodat zij niet weder wasfen. Dit tangetje en een

een metalen spiegel beslaan de voornaamste plaats in het Zakboek van elken Japannees. Men kan niet ontkennen, dat zij op hun lijf zeer zindelijk zijn, schoon het niet gebruiken van linnen, zonder hetwelk wij ons bezwaarlijk zindelijkheid kunnen verbeelden, hiermede schijnt te strijden. Naar alles te oordeelen, wat wij gelegenheid hadden, om optemerken, schijnt zindelijkheid in het algemeen eene heerschende eigenschap der Japanneezen te zijn, en zelfs bij alle standen.

Des namiddags te 4 uren van den volgenden dag werd een geschenk van den Gouverneur, dat uit rijst, visch en gevogelte bestond, aan boord gebragt. De boot kondigde een bezoek van verscheidene hooge personen aan, en weldra verscheen een groot, met vlaggen voorzien, vaartuig, dat, vergezeld door vele andere, onder aanhoudend slaan op keteltrommen, naar ons schip geboegseerd werd. Volgens het zeggen van de Tolken, bevonden zich de eerste Secretaris van den Gouverneur, de Penningmeester en de *Otona* of de Burgemeester van *Nangafaky* op dit vaartuig. De eerste zetten zich op den Divan, de laatste op eene zitplaats ter regter zijde. Aangenamer dan dit bezoek was voor ons de komst der Hollanders, die de Japanneezen vergezelden; inzonderheid was het onderhoud met Kapitein MUSQUETIER, die het Engelsch, Fransch en Duitsch zeer goed sprak, en een bij uitstek kundig Zeeofficier scheen te zijn, voor ons allerbelangrijkst. Maar hoe zeer moest het mij niet finar-

ten,

ten,
door
pant
He
zijde
gewe
naar
Naar
voor
'er d
Te
Meer
de n
geleg
ieder
deze
den
twee
anke
wij
krin
Daa
vrij
dikv
maa
ipoe
twe
dez
blaa
Ka
gro
tui

ten, dat het voortzetten van deze kennismaking, door de achterdochtige voorzigtigheid der Japanneezen, onmogelijk werd gemaakt.

Het oogmerk van dit tweede bezoek van de zijde der *Banjos* was, om het buskruid en alle geveeren van het schip te halen, en het schip zelf naar de westzijde van *Papenburg* te brengen. Naar de oostzijde wilden zij het niet brengen, voorgevende, dat de Chineesche Jonken, waarvan er daar vijf lagen, de geheele reede besloegen. Te 12 uren des nachts ligteden wij het anker. Meer dan zestig booten boegfeerden het schip naar de nieuwe ankerplaats, die 2½ mijlen van de oude gelegen was. Schoon deze flotille in vijf rijen, ieder van 12 of 13 booten was geschaard, bleven deze nochtans in de volkomenste orde. Wij hadden den wind tegen, en evenwel vorderden wij twee mijlen in een uur. Des morgens te 4 uren ankerden wij in 25 vademen waters. Nu werden wij door 32 wachtschepen omringd, die een' kring vormden welken niemand mogt verbreken. Daar de reede aan de westzijde van *Papenburg* vrij open is, waren zij bij eene frische koelte dikwijls genoodzaakt hare posten te verlaten; maar zoodra het weder een weinig stiller werd, spoedden zij naar dezelve terug, dat dikwijls tweemaal op een' dag gebeurde. Eenige van deze vaartuigen voerden de Keizerlijke vlag: wit, blaauw, wit; maar de meeste die van den *Fisno-Kama-Sama*, of van den Prins van *Fifen*. De grootste booten hadden een over het geheele vaartuig loopend verdek, dat met blaauw doek over-

overtrokken was, en onderscheidden zich door twee pieken, die, als Ecreteekenen van enen Officier, aan de achtersteven waren vastgemaakt. Behalve deze 32 booten, lagen 'er nog drie andere dicht bij het schip, om onze bevelen te ontvangen.

Den 12 October, des morgens te 4 uren, ging de Chinesche Vloot onder zeil. De wijze, waarop de Chinesche Jonken gebouwd zijn, is algemeen genoeg bekend, en behoeft derhalve niet beschreven te worden. Wij zagen, met hoe veel moeite en onhandigheid deze schepen zeilree werden gemaakt. Al het volk, en 'er zijn meer dan honderd mannen aan elk boord, werkten meer dan twee uren, onder een vreesfelijk geschreeuw, om een enkel zeil bijzetten. Dit geschiedde door middel van een braadspit. Zoodra zij buiten de baai kwamen, werden ook de Marszeilen bijgezet, die van zeildoek waren gemaakt. De drie onderste zeilen bestaan, gelijk bekend is, uit matten. Bij zulk eene slechte inrichting van zeilaadje kunnen zij alleen bij de gunstigste Mousons varen, daar de minste storm, wanneer dezelve maar eenigzins tegenloopt, hun aan de grootste gevaren blootstelt. Tegen den middag liep de wind van het N. O. naar het N. N. W. en schoon dezelve hun nog gedurig gunstig bleef, waren zij echter genoodzaakt, om naar hunne vorige ankerplaats terug te keeren. Tweemaal gebeurde dit, tot dat eindelijk de wind bestendig uit het N. O. woei, en het hun gelukte in zee te komen.

Den

Den 11, 13 en 15 October, volgens onze rekening, die een' dag later is, vierden de Japanneezen een feest, dat de Hollandsche Tolken *Kermes* noemden. Het is zeker eene wijze inrigting, dat de Japanners hunne Godsdienstige of Nationale feesten nooit verscheide dagen achter een vieren, maar dat 'er altijd een werkdag tusschen beide komt. Hierdoor blijft elk in zijn draai en geen werk staat geheel stil. Feesten, die verscheidene dagen duren, zijn zoo wel voor de gezondheid, als voor de zeden schadelijk, en nemen daarenboven veel tijds weg. Wanneer men drie of vier achtereenvolgende dagen lustig en vrolijk bij wijn en maaltijden geleefd heeft, heeft men even zoo vele, en doorgaans nog meer dagen noodig, om weder tot rust te komen, om geschikt te worden, tot het voortzetten der werkzaamheden, die eenen bedaarden en nuchteren geest vereischen. De Japanneezen hebben geene Zondagen, en over het geheel zeer weinige feesten, waaronder het zoogenaamde *Kermes*-feest, en dat van Nieuw-jaar de voornaamste zijn.

Den 16 October verscheen, des voormiddags ten 11 uren, een *Banjo* met 100 boegseerbooten, om het schip naar de oostzijde van *Papenburg* te brengen, alwaar wij, des namiddags te 1 uur, in 18 vademen water, op een' grond van dunne klei, het anker lieten vallen. Een klein anker werd naar het Z. O. uitgebragt, daar deze zijde, volgens het berigt der Japanneezen, veiliger is dan de Noordwestelijke. Te vergeefs verlangden wij naar het binnenste gedeelte van de haven gebragt te

te

Den

tè worden, ten einde het ſchip, dat in den ſtorm veel geleden had, en reeds te voren lek was, te herſtellen. Men weigerde ons dit, niet omdat hiertoe nog geen verlof van *Jeddo* gekomen was, maar men bragt de belagchelijkſte reden bij, die wel ſpotternij ſcheen te zijn, dat namelijk een oorlogſchip, met zulk een voornaam perſoon aan boord als onze Gezant was, onmogelijk met Hollandſche koopvaardijſchepen op ééne reede liggen konde. Zoodra de Hollandſche ſchepen afzeilden, zouden wij terſtond derzelver plaats mogen innemen.

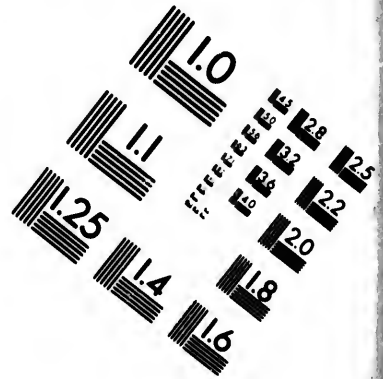
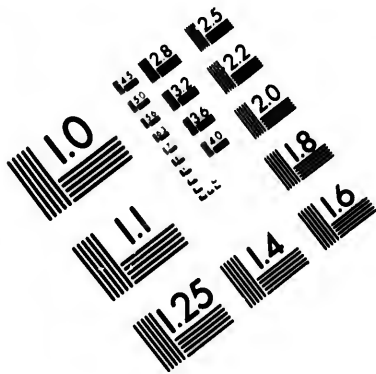
Op den 21 October berigte ons een tolk van wege den Gouverneur, dat, daar op den volgenden morgen de twee Hollandſche ſchepen naar *Papenburg* komen zouden, wij in geen geval eene boot aan derzelver boord mogten zenden. Hij waarſchuwde ons verder, dat wij de Hollandſche ſalutſchoten niet hadden te beantwoorden, daar zij niet onze vlag, maar de Keizerlijke veſtingen zouden gelden. Deze voorzorg was daarom te belagchelijker, omdat wij geen lood kruid aan boord hadden, en ons reeds te voren, op bevel van den Gouverneur, alles afgenomen was. Het was ook buiten dien onmogelijk geweest, het begroeten der Hollanders te beantwoorden, indien wij dwaas genoeg konden zijn, om het ons toeteëigenen, daar het ten minſte uit 400 ſchoten beſtond, en bij kleine tuſſchenpozen zes uren duurde. Beide ſchepen kwamen op den aſtand van eene mijl van ons ten anker. De Gouverneur liet ons nu beloven, dat zoodra

de

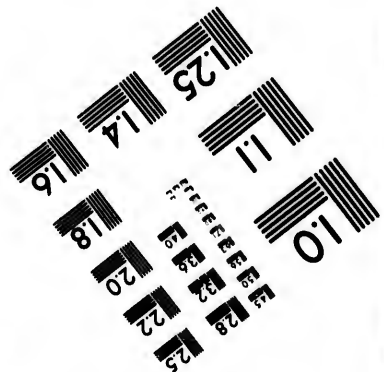
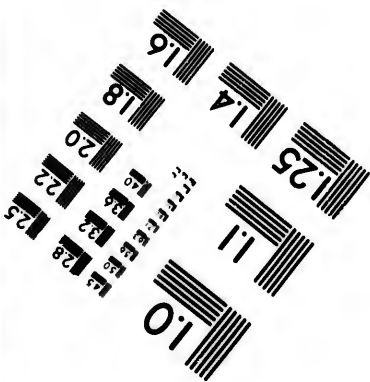
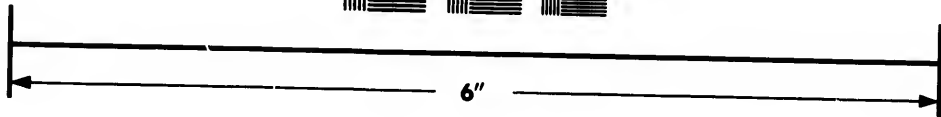
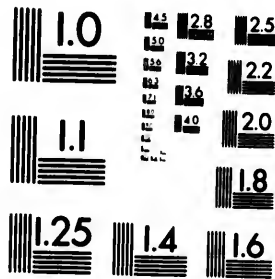
de Hollandfche fchepen in zee waren, hij ons vergiffen zou derzelve plaats intemenen; maar wij mogten niet in de binnenhaven komen, omdat men hiertoe uit *Jeddo* nog geen bevel ontvangen had. Deze belofte kwam hij ftiptelijk na; en toen den 8 November de Hollanders weggezeild waren, verfchenen den 9 weder twee *Banjoes* met hunne boegfeerbooten; en te 6 uren des avonds ankerden wij tufchen de Keizerlijke Batterijen, die op de Zuid-oost en Noord-westzijde van den ingang liggen, in 13 vademen waters, op een' groenen kleigrond. De koers was N. O. t. O. 4 O. Het anker werd naar het Z. O. uitgebragt. Wij bevonden ons op een' afstand van 2 mijlen van de Stad.

Daar het ten hoogfte belangrijk was, om de fchade van het fchip, zoo fchielijk mogelijk, te herftellen, maar het verlof voor den Gezant, om met zijne gefchenken aan land te gaan, niet was aangekomen en gevolgelijk het fchip niet gelost kon worden: zond de Gouverneur eene Chinefche Jonk, waarop de Gezant met de gefchenken zoo lang verblijven konde, tot dat het verlof, dat hij zijne residentie aan land mogt nemen, van *Jeddo* zou aangekomen zijn. Daar de Chinefche ankers van hout zijn, gaven wij, ter meerdere zekerheid een van de onze. De Kajuit van de Jonk was evenwel zoo flecht, dat de Gezant niet befluiten kon, om daarin zijn verblijf te nemen. Daarenboven verklaarde hij, daar te moeten zijn, waar de gefchenken waren. Het Chinefche Vaartuig werd dan weder naar

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

18
20
22
25
28
32
36
40
44
48
52
56
60
64
68
72
76
80
84
88
92
96
100

101

Nangafaky gebragt, en alles bleef bij het oude. Wij hadden nogtans intusfchen gelegenheid gehad, om dit wanftaltig fluk van fcheepsbouwkunst naauwkeurig te bezigtigen.

Nu liet ik het fchip geheel onttakelen, en alle ftengen en raën naar *Kibatsch* brengen, welke plaats wij bleven behouden, fchoon wij van legplaats veranderd waren.

Den 24 November kregen wij berigt, dat de koerier uit *Jeddo* nog niet aangekomen was, maar dat evenwel de Gouverneur bereid was, om, op zijne verantwoording, den Gezant een huis internemen; nogtans begeerde hij, dat de Soldaten zouden achter blijven. Dat de Gezant hierin niet bewilligde, heb ik reeds boven gemeld. De Gouverneur liet tevens beloven, dat de Gezant, bij de aankomst des koeriers uit *Jeddo*, buiten twijfel een grooter gebouw zou bekomen, hoewel de woning te *Megafaky*, waarvan de Tolken een plan medebragten, zeer ruim fcheen te zijn.

Men kan moeilijk bepalen, wat de Gouverneurs (*), wier gedrag voor het overige altijd blijken droeg van waardigheid en gelijkmatigheid, en die naderhand ook verfcheidene bewijzen van hun goedwillig karakter gaven, bewegen konde, om

(*) De Stad *Nangafaky* wordt door twee Gouverneurs, die elkander alle zes maanden aflofen, beflurd. Eenige dagen na onze aankomst kwam de tweede uit *Jeddo* aan; maar de vorige mocht niet vertrekken, omdat wij onder zijne regering aangekomen waren. Hij moest dus den geheel ten tijde te *Nangafaky* blijven.

om ons altijd onwaarachtige berigten te doen toekomen. Zoo waren b. v. alle beloften, die men ons bij onze aankomst gaf, enkel ijdele woorden. Wij ontdekten naderhand, en dit is ook uit KAEMPFER en THUNBERG bekend, dat men binnen dertig dagen uit *Jeddo* antwoord hebben kan, en dat 'er zelfs voorbeelden zijn, dat men in eentwintig dagen de heen- en terugreize van *Nangasaky* doet. Dit wilden de Tolken niet toestemmen; maar wendden voor, dat zelfs bij goede wegen, tot de heen- en terugreize ten minste drie maanden vereischt werden; maar in het toenmalig jaargetijde nog veel meer; en alles wat de Gouverneur toestond, nam hij, volgens zijne verzekering, alleen voor zijne verantwoording. Hij kon onmogelijk den Gezant eene woning in de Stad inruimen en voor de geschenken groote pakhuizen aanwijzen, zonder hiertoe uitdrukkelijk bevel te hebben. En de bekommring, die hij blijken liet, toen hij op *Kibatsch* eene wandelplaats deed afsteken, bewijst genoegzaam zijne bepaalde magt. Onze aankomst te *Nangasaky* was eene zaak van te veel belang, waarop in *Japan* algemeen de aandacht vallen moest, dan dat het Hof niet van elke omstandigheid, hoe gering ook, moest onderrigt worden; en ik houd mij overtuigd, dat na ieder bezoek der Tolken op het schip, een koerier naar *Jeddo* afgevaardigd werd, om elk gesproken woord, elke verklaring (die meermalen van dien aard waren, dat zij bij een, buitendien wantrouwend en trotsch volk, nog meer wantrouwen verwekken, en des-

zelfs trots te sterker moesten prikkelen) daaraan overtebrieven. Naderhand ontdekten wij, dat de *Cubo* of Wereldlijke Keizer, zonder den *Dairy*, in deze gewigtige zaak niets had willen besluiten, en dat hij zelfs een Gezantschap naar hem had afgevaardigd, om den wil van dezen veel beteekenenden Perfoon, voor wien de Japanneezen, schoon hij geene uitvoerende magt bezit, uit hoofde van zijne geestelijke waardigheid, den diepsten eerbied koesteren, wegens ons Gezantschap te vernemen. Het is dus zeer waarschijnlijk, dat de Gouverneur van *Nangasaky* zijne orders niet uit *Jeddo* maar uit *Miaco*, waar de *Dairy*, gelijk bekend is, zijne Residentie heeft, ontving; en het lijdt bij mij geen twijfel, of het punt van geschil ten opzichte van de Soldaten kon door den Gouverneur alleen niet afgedaan worden. Van den dag der eerste onderhandeling ten aanzien van de Soldaten, tot op dien van des Gezants intrede binnen *Megasaky*, verliepen ook eenentwintig dagen; in welken tijd men zelfs uit *Jeddo*, en nog vroeger uit *Miaco*, een antwoord bekomen kon.

Het was op den 17 December, dat de Gezant aan land voer. De Prins van *Fifen* had ten dien eind zijne eigene boot naar *Nangasaky* gezonden. Deze boot overtrof in grootte (hij was 120 voeten lang) en in pracht alles, wat ik van dien aard gezien heb. De wanden en zolderingen van de menigte Kajuiten en afdeelingen van dit vaartuig waren alle met het schoonste lak overtoegen; de trappen van rood hout, zoo sijn
ge-

gepolijst, dat zij in gladheid en glans bijna het lak overtroffen. De vloeren waren met matten en kostbare tapijten belegd. De gordijnen voor de deuren waren van rijke stoffen gemaakt, en over de geheele boot hingen, in dubbelde rijen, zijden stoffen van verschillende kleuren. Zoo- dra de Gezant in de boot trad, werd de Rus- keizerlijke standaard omhoog geheven, om met de vlag van den Prins van *Fifen* vereenigd te waaijen. De wacht van den Gezant, die mede aan boord van dat vaartuig ging, plaatste zich op het bovenste dek nevens den standaard. De Keizerlijke Vestingen waren met nieuwe gordijnen en vlaggen versierd, en door eene menigte Japan- sche troepen, op het kostbaarste gekleed, bezet. Eene ontelbare menigte booten omringde het schip, en begeleiden den Gezant naar de Stad. Tot hiertoe was de intrede in *Nangafaky* overeenko- mende met de waardigheid eens Vertegenwoordi- gers van eenen magtigen Monarch; naauwelijks echter was de Gezant aan land gestapt, en had hij zijne woning betreden, of de poorten aan bei- de zijden werden gesloten, en bij zonsondergang de sleutels aan den Gouverneur gezonden.

Op den dag na het vertrek van den Gezant, kwamen twee *Banjos* aan boord, met eene groote menigte booten, om de geschenken te ontvan- gen. Voor den grooten spiegel had men twee lig- ters aan elkander vastgehecht, over beide eene vloer van dikke planken gelegd, deze met de fijnste matten bedekt, en ten overvloede nog daar over een dek van rood laken uitgespreid. Ik

zocht hun, doch te vergeefs, te overreden, dat zij dit kostbaar dek wegnamen, daar het niets deed tot het wel plaatfen van den spiegel; maar hun eerbied voor alles, wat op hunnen Keizer ook slechts de verst verwijderde betrekking heeft, was te groot, dan dat mijn raad van bezuining eenigen ingang zou gevonden hebben. 'Er kwam ook terftond eene wacht aan boord, en vatte post bij de spiegels.

De volgende Anekdote kenmerkt dit volk, of liever de Japanfche Regering. Ik vroeg een' der Tolken, op welke wijze deze groote spiegel naar *Jeddo* zou vervoerd worden; waarop hij antwoordde, dat men dezelve daarheen zou dragen. Ik gaf te kennen, dat dit mij onmogelijk voorkwam, daar de afstand zoo groot was, en voor elken spiegel op het minst zestig personen werden vereischt, die zeker elke halve mijl door andere dienden vervangen te worden. Maar hij antwoordde mij, dat voor den Keizer van *Japan* niets onmogelijk was; en ten betooge van dit gezegde, verhaalde hij mij, dat voor twee jaren de Chinefche Keizer aan den Keizer van *Japan* eenen levendigen Olifant ten gefchenke gegeven had, die van *Nangafaky* naar *Jeddo* gedragen was geworden. Met welke ftiptheid des Keizers bevelen, zonder acht te slaan op onoverkomelijk fchijnende hinderpalen, velbragt worden, bewijst ook het volgende, al mede door een' Tolk bij eene andere gelegenheid verhaald, die het niet bijbragt, als een bewijs van de magt van zijnen Souverein, maar als eene daadzaak, die onlangs was voor-

gevallen. Eene Chinesche Jonk werd in een storm, waarin zij mast en roer verloor, tegen de oostelijke kust van *Japan* naar de baai *Owary* geworpen. Dewijl nu, ingevolge eene oude verordening, elk buitenlandsch fchip, ook wanneer het, of bij toeval aan eenig gedeelte van *Japan* ankert, of door storm derwaarts geworpen wordt, terstond naar *Nangasaky* moet gebragt worden, moest ook dit fchip, niettegenstaande deszelfs slechten staat, derwaarts worden gevoerd. Omdat nu dit in *Japan* niet anders dan door boegferen geschieden konde, werden terstond eenige honderd booten genomen, om het fchip uit de baai *Owary* naar de baai *Osacca* te boegferen. Op dezen togt was het zeer mogelijk, dat bij den eersten sterken wind, aan deze kusten niet ongemeen, en fchip en booten zonken. Van de baai *Osacca* af, was de vaart minder gevaarlijk, daar dezelve niet in open zee, maar tusfchen de eilanden *Mipon*, *Sikokf* en *Kiusfu* geschiedde. Deze Boegfeer-reis, die veertien maanden duurde, moet zeer veel gekost hebben, daar bij dezelve 100 booten, en dus tusfchen de 600 en 800 mannen gestadig in dienst waren. Het natuurlijke en goedkoopste, dat men had kunnen doen, was het fchip te floopen of te verbranden, het te betalen en de Chinezen, benevens de geredde lading, naar *Nangasaky* te brengen. Doch dit veroorloofden de wetten des lands niet.

Den 22 December kreeg de Gezant berigt, dat 'er een koerier uit *Jeddo* was aangekomen, met bevel, om de *Nadeshda* in het binnenste der ha-

ven te brengen, ten einde dezelve hersteld zou kunnen worden. Ten tien uren van den volgenden morgen kwamen dan ook, onaangezien eene stijve koelte uit het N. O., en een' hevigen regen, twee *Banjoes* met hunne flottille, en boegseerden het schip naar de baai, waar wij omtrent eene vier mijl van land, tusfchen het Hollandfche *Dezima* en *Megafaky*, op vijf vademen waters het anker lieten vallen. Op denzelfden dag kwamen ook twee Chinefche Jonken, en eenige dagen later, vier andere aan. Eene zevende was in een' storm op de *Gotto*-eilanden geftrand, doch de manfchap had zich gered, en werd eenige weken later in Japanfche booten naar *Nangafaky* gebracht.

De volgende, fchoon zeer onvolledige berigten heb ik betreffende den Chinefchen handel bekomen.

Twaalf fchepen uit *Ningpo* (de Japanneezen fpreken het *Simfo* uit) mogen jaarlijks te *Nangafaky* komen. Van deze komen 'er vijf in Junij aan, en vertrekken weder in October. De andere zeven komen in December aan, en gaan in Maart of April terug. Hunne lading beftaat voornamelijk in fuiker, ivoor, lood, platen tin, zijdeftoffen en thee. Dat het laatstgenoemde artikel mede tot den Chinefchen invoer behoort, heb ik wel van geen' Tolk zelven vernomen, doch bij ons vertrek liet men ons de keuze tusfchen Chinefche en Japanfche thee. Wij kozen de Japanfche en vonden dezelve veel flechter dan de Chinefche. Ook geloof ik, dat het gene men van de

de buitengemeene voortreffelijkheid der Japanfche thee gefchreven heeft, overdreven is. Zoowel de thee, die de Gouverneur, terftond na onze aankomst, den Gezant ten gefchenke zond, als die, welke onze Officieren, bij de Audientie van den Gezant, aan het huis van den Gouverneur gedronken hebben, moet veel minder zijn, dan de beste foort van Chinefche thee (*). De artikels, die de Chinezen uit *Japan* voeren, bestaan in eenig koper, kamfer, verfte goederen, regenfehermen, maar vooral in inktvifch, die in *China* als artfenij gebruikt wordt; voorts in zeeplanten, en gedroogte groote mofelen, welke laafte, in *Japan Awaby* geheten, in *China* voor eene groote lekkernij gehouden worden. Dezelve zijn, gelijk wij zelve ondervonden, niet kwaad van finaak, en kunnen zeer wel als voorraad op zee worden gebruikt, daar zij verfeidene jaren moeten goedblijven. Schoon men, het getal der Chinefche Jonken in aanmerking nemende, verwachten zou, dat derzelver lading van belang moet zijn, daar eene Jonk, hoewel niet zoo diep, echter in grootte niet veel verfehilt van een fchip van 400 tonnen, zouden evenwel, zoo het mij toefchijnt, twee fchepen van 500 tonnen ligt laden kunnen, wat twaalf Chinefche Jonken bevatten. Eene Jonk lost in twaalf uren, maar dit gefchiedt in de grootfte wanorde. Dewijl de geheele lading uit zakken bestaat, worden deze,

zon-

(*) De Japanneezen drinken alleen groene thee, de Chinezen daarentegen altijd zwarte.

zonder de waren of de boot te ontzien, van het schip afgeworpen. Daar de geheele takelaadje eener Jonk bijna alleen uit eenige wandtouwen bestaat, kunnen ook zaken van eenige zwaarte niet voorzigtig nedergelaten, of uit het schip gewerkt worden. Eene andere reden van dit onhebbelijk uitladen is deze, dat het niet door de Chinezen zelve geschied. Den eersten morgen namelijk na hunne aankomst, wordt de manschap, en zelfs de Kapitein, naar de Factorij gebragt, en het Vaartuig door de Japannezen terstond in bezit genomen. De Chinezen mogen niet weder op hun schip komen, dan eenige dagen vóór dat zij in zee gaan. Zoodra de Jonk gelost is, wordt zij bij de eerste nieuwe of volle maan, wanneer de vloed hoog is, op den oever gehaald, waar zij, gedurende de eb, geheel op het drooge blijft. De wijze, waarop de Jonken gebouwd zijn, is van dien aard, dat dit weinig nadeel doet; en al deed het eenig nadeel, hunne onvriendelijke gastheeren zouden zich daarover weinig bekommeren. Behalve de twaalf schepen, die hier jaarlijks aankomen, zijn 'er nog twee, die tot onderpand te *Nangafaky* moeten blijven. Dat de Japannezen deze Jonken schier als hun eigendom beschouwen, bewijst de gemakkelijkheden, waarmede zij, ten onzen behoeve, over dezelve beschikten. Wij zagen nog een ander bewijs, dat men de Chinezen weinig ontzag. Daar de pakhuizen, welke de woning van den Gezant omringden, niet toereikende waren, om ook de ledige watervaten van ons schip te bergen, werden terstond twee groo-

groote, aan de Chinezen toebehoorende pakhuizen, in de nabijheid van *Megafaky*, ten dien einde aan ons afgeftaan.

Gedurende ons gansche verblijf, hebben wij uit *Corca* of van de *Liko*-eilanden, schoon in de nabijheid gelegen, niet een enkel fchip hier zien aankomen. De gemeenfchap tuffchen deze landen fchijnt ook federt eenigen tijd geheel opgehouden te hebben, gelijk ook in de brieven, die den Gezant bij zijne afvaardiging, werden ter hand gefield, gemeld wordt. Hoe voordeelig zou het zijn, indien het aan de eene of andere Europefche natie vrijftond, om tuffchen *Ningpo* en *Nangafaky* vracht te varen. De afstand bedraagt omtrent tien graden in de Lengte; en daar *Nangafaky* juist in het Oosten van *Ningpo* ligt, kan men hier in elke moufon varen, en de togt kan ten laugfte slechts vier dagen duren.

Den 25 December was het fchip, tot op omtrent 200 fcheepftonnen ballast, gelost. Wij begonnen het dus te herftellen. Wij vonden, gelijk ik wel vermoed had, een lek aan den voorfteven. Tot mijn groot genoegen zag ik, dat het overige hout voortreffelijk goed was; maar het koper was over het geheel flecht. Ik wilde dus van de gelegenheid gebruik maken, en het fchip zoo verre met Japanfche koperen platen laten overtrekken, als zonder kielhalen gefchieden kon, want het laafte was van wege de weeke oevers niet mogelijk. Daar de Gouverneur bevel van *Jeddo* bekomen had, om alles te bezorgen, wat tot herftelling van het fchip mogt verlangd wor-

worden, was hij terstond gereed, om de koperen platen uit *Miaco* te ontbieden. Te *Nangafaky* kon men slechts dunne platen bekomen, die tot het beslag van een schip niet deugen, waarvan men ons echter 500 voor onze Barcas en Sloepen leverde. De Gezant nam op zich, om op zijne reis naar *Jeddo* zelf deze platen te bestellen. De Japanneezen, die toen reeds wisten, dat het Gezantschap naar *Jeddo* geen' voortgang zou hebben, daar de komst van een' aanzienlijk persoon den Gezant was bekend gemaakt, verheugden zich niet weinig, dat zij van de geheele levering zich ontheven zagen.

Den 14 Januarij 1805 had 'er te *Nangafaky* eene geheele Maansverduistering plaats. Eene donkere wolk belette ons het begin derzelve te zien. Dr. HORNER gebruikte eenen Astronomischen Verrekijker van DOLLOND, ik een' van RAMSDEN, die voor waarnemingen aan land geschikt, en drie voeten groot was. De waarneming van deze Maansverduistering kan ten opzichte van de Geographische Lengte van *Nangafaky* niet in aanmerking komen, daar deze door eene groote menigte van Maans-afstanden en door een paar Sterverduisteringen veel beter bepaald is, dan door de onzekere methode der Maansverduistering geschieden kan. Ook de Japanneezen wisten, dat op dezen dag eene Maansverduistering moest plaats hebben, schoon de tijd van het begin in hunne Almanakken niet was opgegeven. De berigten, die ik ten opzichte van der Japanneezen Astronomische kundigheden heb

kun-

kunnen opdoen, zijn van te weinig belang, dan dat ik daarvan melding behoef te maken. Het is ook bezwaarlijk te gelooven, dat in een land, waar zelfs de meest onderwezene, die zeker de Tolken zijn, geen denkbeeld hebben van Geographische Lengte en Breedte eener plaats, de minste voortgangen in eene wetenschap zullen gemaakt worden, die eenige inspanning van geest vereischt. Volgens de berigten der Tolken (die men misfelien alleen daarom vertrouwen kan, omdat zij ten aanzien van een onderwerp, dat geheel buiten den kring hunner bevatting ligt, nauwelijks in staat zouden zijn, eene onwaarheid te verdedigen) moeten in het noordelijk gedeelte van *Japan*, en wel in eene Stad, die op een' geringen afstand ten Noorden van *Jeddo* ligt, lieden gevonden worden, die in tempels hun verblijf houden en *Isis* genoemd worden, en de kunst verstaan van Zons- en Maans-verduisteringen te voorzegen. Zeer belangrijk zou het geweest zijn, ten aanzien van de kundigheden der *Isis*, die weinige bezitters van de sterrekundige wetenschap onder zoo vele millioenen, eenig licht te verkrijgen, doch dit konden wij van onkundige Tolken geheel niet verwachten. Mij zijn geene berigten over de Astronomische kundigheden der Japannezen bekend, en ik weet niet, of zij daarin zelfs wel die weinige vorderingen gemaakt hebben, tot welke, gelijk men weet, hunne Naburen, de Chinezen gekomen zijn, onder wier Opperbeheerschers ten minste eenige geweest zijn, die smaak in deze wetenschap

schap vonden, en dezelve ook begunftigen. Had de Gezant verlof bekomen, om naar *Jeddo* te reizen; dan zou het Dr. HORNER, die voornemens was, met een toefstel van Astronomische werktuigen, deze reis mede te doen, zeker gelukt zijn, in de nabijheid van dezen tempel van *Urania*, belangrijke berigten dienaangaande optedoen. Daar, naar het verhaal van THUNBERG, onder de Geneesheeren van *Jeddo* eenige zijn, die smaak voor de wetenschappen hebben, worden 'er zeker ook dezulke gevonden, die in staat zouden zijn, om genoegzame berigten, aangaande dit onderwerp, medetedeelen. De voorzeggingen der *Isfs* van de Zons- en Maans-verduisteringen worden in den Almanak geplaatst, waarvan 'er twee, een uitvoerige voor de rijken en voornamen, en een verkorte voor de geringe klasfen des volks, jaarlijks te *Jeddo* uitkomen.

Den 16 Januarij werd ik in allerijl bij den Gezant ontboden. Hier vond ik twee *Banjos* met verscheidene Tolken en andere Beambten. De aanleiding tot dit ontbod was de poging van een' der uit Rusland medegebragte Japanneezen, om zich het leven te benemen, doch die vroeg genoeg ontdekt was, om hem het oogmerk te doen misfen. Dr. LANGSDORF, die, daar hij bij den Gezant woonde, terftond 'er bij kwam, om het bloed te stempfen (de wond was aan den hals, dien de Japanees met een scheermes had willen doorsnijden) werd door de Japansche Wacht hierin verhinderd, omdat de Gouverneur nog geene kennis van de zaak droeg, en de lijder moest,

tot

tot dat de *Banjós* aankwamen, die de Gouverneur gezonden had, in zijn bloed blijven liggen. Ook toen mogt noch Dr. ESPENBERG noch Dr. LANGSDORF eenige hulp toebrengen, maar 'er werden een Japansch Wondheeler en een Geneesheer (*) gehaald; men vond intusfchen, dat de wonde niet gevaarlijk was.

De Gouverneur had terftond na onze aankomst den Heer RESANOFF laten verzoeken, om hem de vier medegebragte Japanneezen uitteleveren. Dewijl de Gezant hen aan den Keizer zelven wilde voorttellen, werd dit verzoek afgeflagen. Eenige weken later werd dit verzoek van de zijde des Gouverneurs herhaald, maar met hetzelfde gevolg. Nu verzoekt de Gezant den Gouverneur hem de Japanneezen afstemen, maar kreeg thans ten antwoord, dat hij ze nu nog langer houden kon, daar hij hen niet had willen afgeven, toen de Gouverneur 'er tweemalen om gevraagd had; intusfchen beloofde de Gouverneur, dat deswege een koerier naar *Jeddo* zou afgevaardigd worden. Doch ook van hier kwam geen antwoord, en eerst op den dag van ons vertrek, konden de vier Japanneezen het huis van den Gezant verlaten. Deze ongelukkigen zagen dus, na eene moeilijke reis van veertien maanden, wel

(*) Het is bekend, dat de Japanneezen het hoofd half gefchoren hebben; nu onderscheidt zich een Japansche Geneesheer van een' Wondheeler daardoor, dat het hoofd van den eersten geheel kaal gefchoren, dat des laaften geheel behaard is.

wel hun Vaderland weder, maar moesten hier met ons zeven maanden in gevangenis doorbrengen, en zelfs toen bleef het nog twijfelachtig, of zij weder naar hunne familien zouden mogen terug keeren, schoon dit de eenige reden was, die hen had kunnen bewegen, een vrij en zorgeloos leven, dat zij in *Rusland* hadden, vaarwel te zeggen. Men kan niet met zekerheid bepalen, wat den ongelukkigen bewogen hebbe, op eene zoo geweldige wijze een einde aan zijn leven te maken, schoon het gewisfelijk eenen Japannees aan daartoe aanleidelijke oorzaken niet ontbreekt. Waarschijnlijk was het wel vertwijfeling, daar hij in zijn Vaderland was terug gekeerd en niet mogt heenfnellen in de armen van zijne Familie; ook had het gerucht zich verspreid, dat het lot van hun, die LAXMANN in het jaar 1792 naar *Japan* had gebragt, 'eene eeuwige gevangenis was geweest, zonder dat zij de geringste gemeenschap mogten hebben met hunne Bloedverwanten. Men brengt nog eene andere reden bij, welke, indien zij waar is, mijn mischien al te streng schijnend oordeel, over de Japanneezen, in het Vijfde Hoofddeel vermeld, regtvaardigen zal. Hij zou namelijk terstond na onze aankomst te *Nangasaky* aan de *Banjos* een geschrift hebben ter hand gesteld, waarin hij niet alleen klaagde over harde behandeling, den Japanneezen in *Rusland* aangedaan, maar tevens de Rusfen affchetste als dweepzicke Christenen, die verscheidene van de Japanneezen tot het omhelzen van den Christelijken Godsdienst hadden

ge-

ged
het
don
jelij
han
toe
rige
voe
ver
en
heie
gew
het
ove
bew
Nac
hem
goe
dat

I
rige
ach
fak
deli
niet
nu
dit
ken
was
zoo
mog
wer
I

gedwongen, en waarin hij beweerde, dat zelfs het oogmerk onzer reize was, om het Christendom in *Japan* in te voeren. Niets, dan de verfoeilijkste boosheid, kon dit mensch tot zulk eene handelwijs bewegen, daar geene wraak hem daartoe nopen kon; want hij zoo wel, als zijne overige landgenooten, waren in Rusland met eene voorbeeldelooze goedheid ontvangen, bij hun vertrek door den Keizer met geschenken begiftigd, en op het schip met de meeste zorg en toegevendheid behandeld. Dit geschrift had intusschen het gewenschte gevolg niet; en zoo wel spijt over het mislukken van zijne poging, als wroeging over zijne helse boosheid, kon hem mischien bewegen, om zich zelven het leven te benemen. Nadat zijne wonde genezen was, hoorde men hem meermalen zeggen: „de Rusfen zijn zeer goed, maar ik ben slecht.” Hij wenschte ook dat hij maar spoedig mogt sterven.

Den 19 Februarij kreeg de Gezant officieel bevestigd, dat de Keizer eenen Gevolmagtigde, door acht voorname personen begeleid, naar *Nangasaky* afgezonden had, om met hem in onderhandeling te treden. Schoon de Tolken het nog niet regtsreeks te kennen gaven, dat de Gezant nu niet naar *Jeddo* behoefde te reizen, kon men dit toch uit verscheidene omstandigheden opmaken. De Man, dien de Keizer gezonden had, was volgens de uitdrukking der Tolken, van zoo groot aanzien, dat hij des Keizers voeten mogt zien, zonder dat het hem echter vergund werd zijne oogen hooger op te heffen; (eene eer,

die zelfs den Gouverneur van *Nangafaky* niet ten deel valt) en van zulk een' aanzienlijken persoon kon men niet denken, dat hij naar *Nangafaky* gezonden werd, alleen om den Gezant naar *Jeddo* te begeleiden. Wij konden uit een bezoek van de Tolken opmaken, dat de Japansche Regering zeer ernstig verlangde, dat wij in het begin van April van hier zouden vertrekken. Den 27 kwamen zij aan boord, om op bevel van den Gouverneur naar mijn' welstand te vernemen. Uit hunne vragen, die mij zeer aangenaam waren, kon ik gemakkelijk opmaken, dat zij alleen ten oogmerk hadden, om eens te hooren, hoe spoedig het schip zou kunnen gereed zijn. Zulk een' wenk kon ik niet ongemerkt laten. Ik begon derhalve het schip zeilree te maken, en had geene redenen, om mij over de traagheid der Japanneezen in het leveren van het gene ik daartoe noodig had, enigzins te beklagen.

Eerst den 12 Maart werd aan den Gezant door den Eersten Tolk *SKEYSEIMA* officieel berigt, dat hij niet naar *Jeddo* zou kunnen reizen, dat de Gevolmagtigde van den Keizer van *Japan*, omtrent na tien of vijftien dagen, te *Nangafaky* zou aankomen, en dat het schip dan, zoodra het zeilvaardig was, de terugreis naar *Kamtschatka* zou moeten aannemen. De Eerste Tolk berigtte voorts, dat het ons niet vrij stond, het geringste in *Japan* te koopen; maar dat de Keizer bevolen had, het schip voor niet met alle benoodigde houwstoffen en voorraad voor twee maanden te voorzien.

Den

Den 31 Maart en den 1 April, naar onze telling, werd te *Nangafaky* een feest gevierd, dat *Musume Matsury* genoemd wordt, en voornamelijk daarin bestaan moet, dat op deze dagen Ouders aan hunne Dochters poppen ten gefchenke geven. Hoe niets beduidende de hoofdzak van dit feest schijnen moge, moet evenwel het feest zelve belangrijk voor de Japannezen zijn, daar men twee dagen aan hetzelfde heeft toegewijd. Uit hoofde van dit feest verzocht men ons, dat wij de Timmerlieden, die aan land de booten herstelden, niet zouden laten werken.

Den 30 Maart, ten 11 uren des Voormiddags, kwam de Gevolmagtigde uit *Jeddo* te *Nangafaky* aan. De onderhandelingen over de ceremonie, welke bij het gehoorgeven zou plaats hebben, en die van beide zijden met veel levendigheid gevoerd werden, begonnen eerst den 3den April. Zij hadden ten uitslag, dat de Gezant voor den Vertegenwoordiger een Europeesch en niet een Japansch Kompliment zou maken. Het Japansche Kompliment is in der daad ook zoo vernederende, dat zelfs de geringste Europeër hetzelfde niet zou willen doen. Evenwel moest de Gezant zich laten welgevallen, zonder degen en schoenen te verschijnen. Ook wilde men hem geene stoel of zitplaats naar de Europeesche manier toestaan; maar hij moest, tegen over den Gouverneur en den Gevolmagtigde, op zijne hurken op den vloer zitten: eene houding, die niet van de gemakkelijkste is. Alleen aan hem werd

een *Noremon* of Draagstoel toegestaan, maar zijn gevolg moest te voet gaan.

Den 4 April had de eerste Gehoorgeving plaats, waartoe de Gezant, in eene groote, met vlaggen en gordijnen versierde boot, werd afgehaald. Zijn gevolg bestond uit den Majoor FREDERICI, den Kapitein FEODOROFF, den Luitenant KOSCHELLEFF, Dr. LANGSDORF, en den Hofraad FOSSE, benevens een' Sergeant, die den standaard droeg. Men stapte in eene haven, die ten noorden van *Dezima* ligt, en door de Tolken *Musfel Trapp* genoemd wordt, aan land. Bij de eerste gehoorgeving werden slechts Komplimenten gewisfeld, en eenige onbeduidende vragen gedaan. Met gelijke ceremonie geschiedde ook de tweede gehoorgeving, in welke alle zaken afgedaan en aan den Gezant de noodige Documenten werden ter hand gesteld, die een verbod behelsden voor alle Russische schepen, om ooit ten eeuwige dage weder naar *Japan* te komen. Daarenboven werden niet alleen de geschenken, maar zelfs ook de brief van den Keizer van *Rusland* afgewezen. Indien 'er ooit weder Japanneezen op de kust van *Rusland* mogten geworpen worden, moest men hen aan de Hollanders afgeven, die hen over *Batavia* naar *Nangasaky* zouden kunnen zenden. Ook werd verboden, iets voor geld te koopen, of aan iemand een geschenk te geven (*), alsmede den Holland-

fchen

(*) Na zeer vele verzoeken en herhaalde voorstellingen werd den Gezant eindelijk vergund, aan zeven Tolken zeven verschillende zaken te geven. Deze bestonden in een' Spie-

fehen Factoor te bezoeken, of van hem bezoek te ontvangen. Daarentegen werd verklaard, dat het herstellen van het schip en de gebruikte voorraad op Keizerlijke kosten aangenomen en geleverd was; dat voorts het schip voor twee maanden van levensmiddelen voorzien moest worden; en dat de Keizer 2000 zakken Zout, ieder van dertig ponden en 100 zakken Rijst, elk van honderd en vijftig ponden, benevens 2000 stukken Kapok of zijden Watten, het eerste tot een geschenk voor de manschap, maar het laatste voor de Officieren, bestemd had. De geschenken kon de Keizer van *Japan*, volgens het voorgewen van den Gevolmagtigde, niet aannemen, omdat hij anders den Keizer van *Rusland* tegengechenken doen en een' Gezant met dezelve naar *Petersburg* moest afzenden, maar dat het, volgens de Rijkswetten, aan geen' Japannees geoorloofd was zijn Vaderland te verlaten.

Dit was dan de uitflag van een Gezantschap, van hetwelk men met reden zoo veel mogt verwachten. Wij verkregen niet alleen geene nieuwe voordelen, maar verloren zelfs die, welke wij in vroegeren tijd hadden verworven; de door LAXMANN medegebragte schriftelijke vergunning namelijk van *Nangasaky* te mogen bezoeken. De gemeenschap tusschen *Japan* en *Rusland* is dus nu voor altijd afgebroken, ten zij dat 'er eene

groot-

Spiegel, een stuk Laken, een Glazen-lantaarn, een stuk Glacet, een paar Girandolen, een paar Marmeren Tafels, en een Marmeren Waschvat.

groote verandering in het *Jeddoer* Ministerie of in de Regering-zelve mogt plaats grijpen, en dit is niet spoedig te verwachten; schoon de Tolken den Gezant daarmede vleiden, dat dit weigerend antwoord een oproer in geheel *Japan*, en bijzonder in de steden *Miaco* en *Nangasaky* had veroorzaakt (*). Voor het overige houd ik mij overtuigd, dat aan den handel van *Rusland* doot dit verbod weinig nadeel toegebracht is.

Den 16 April had de Gezant zijn laatste gehoor bij den Gevölmagtigde, en terstond na hetzelfde begon men de geschenken, den voorraad, de kanonnen, de ankers en touwen in het schip te laden. De vreugde van *Japan* spoedig te zullen verlaten, was in de vlijt van het scheepsvolk zichtbaar, zoodat 'er dikwijls zestien uren op een' dag zonder ophouden gewerkt werd, om 'het schip Zeilree te maken. Evenwel zou het ons, zonder behulp van de manschappen en booten, door de Japanneezen aan ons verleend, niet mogelijk geweest zijn, reeds den 16 April volkomen reisvaardig te zijn.

(*) Volgens het gene de Japanneezen in het noordelijk *Jesfo* aan den Luitenant CHWOSTOFF, die hun aldaar in 1806 en 1807 een bezoek gaf, gezegd hebben, is 'er na ons vertrek werkelijk eene Omwenteling te *Jeddo* ontstaan, waartoe het afwijzen van den Russischen Gezant aanleiding zou gegeven hebben.

DE TIENDE HOOFDDEEL.

Beschrijving van de Haven van Nangasaky.

Ik wil dit Hoofddeel, dat hoofdzakelijk eene beschrijving der haven van *Nangasaky* behelzen zal, beginnen met eene korte schets der ontdekkingen, welke de Europeërs, van de vroegste tijden af, van de Japanfche eilanden gedaan hebben. Dezelve zal, dunkt mij, hier niet kwalijk geplaatst zijn.

Hoe vroeg men reeds in *Europa* berigten aangaande *Japan* gehad heeft, laat zich niet wel bepalen; waarschijnlijk heeft men de eerste berigten aangaande het bestaan van dit land aan de beroemde reizigers RUBRUQUIS en MARCO POLO te danken (*). Ondertusfchen fchijnt het zeker te zijn, dat *Japan*, in het midden der Zestiende Eeuw, door een toeval voor ons werkelijk ontdekt is geworden. De Portugees FERNANDO MENDEZ PINTO namelijk, die op eene Chinefche Jonk, gevoerd door den beroemden Zee rover SAMIPOTHECA, eene reis van *Macao* naar de *Liquoo*-eilanden deed, geraakte in het jaar 1542 op de kusten van dit rijk (†). Drie an-

(*) Beide ondernamen hunne reis in het midden der Dertiende Eeuw.

(†) Histoire du *Japan* par CHARLEVOIX 1754. Paris in 12° 2de Deel. pag. 4.

dere Portugezen, die voorgaven, in hetzelfde jaar, met een Portugeesch schip aan de kust van *Satzuma* geland te zijn, betwisten wel aan *PINTO* de eer der eerste ontdekking, doch dit maakt geene verandering ten opzichte van het jaar, waarin, of van de natie, door welke de ontdekking geschied is. De Spanjaarden begonnen ook kort daarna *Japan* te bezoeken, maar hunne betrekkingen met hetzelfde waren kort van duur; schoon de nabijheid van de Philippijnsche eilanden een voordeelligen handel tusfchen deze beide groepen eilanden beloofde. Ook was het geen voornemen, om handel te drijven, maar eene fchibbreuk, dat de Spanjaarden het eerst in *Japan* deed landen. In het jaar 1609 leed de Gouverneur van *Manilla*, op zijne reis naar *Nieuw Spanje*, fchibbreuk aan de kust van *Japan*, op de Breedte van 35° 50'. De Keizer zond hem, benevens al zijn volk, dat zich gered had, op een fchip, door den Engelschman *ADAMS* gebouwd, waarvan ik straks fpreken zal, naar *Acapulco*. Deze omftandigheid had een gezantfchap ten gevolge, dat de Spanjaarden in het jaar 1611 aan den Keizer van *Japan*, met vele gefchenken afvaardigden. Bij de uitroeiing van den Christelijken Godsdienst in *Japan*, werd zoolwel aan de Spanjaarden, als aan de Portugezen voor altijd verboden, op dit eiland te komen, en in lateren tijd hebben de Spanjaarden ook nimmer eenige poging gedaan, om de voor beide partijen zoo voordeelige verbindtenis weder aanteknoopen. De Hollanders, die omtrent dezen tijd

tijd een op zich zelf staande Gemeenebest gevormd hadden, dat door eene vrije Staatsregeling en door een' ondernemenden handelgeest rijk en magtig was, moesten eigenaardig wenschen, deel te hebben aan den Japanfchen handel, schoon zij denzelven, daar zij destijds nog geene bezittingen in de *Indiën* hadden, niet met zoo veel voordeel, als de Spanjaarden en Portugezen konden drijven. Een toeval was hunne bedoelingen gunstig. In het jaar 1600 geraakte een Hollandsch schip op de oostelijke kust van *Japan*. Hetzelve behoorde tot eene vloot van vijf schepen, die in het jaar 1598 onder bevel van den Admiraal MAHU en SIMON DE CORDES, uit *Texel* naar *Oostindiën* waren gezonden. De Eerste Loots van deze vloot was een Engelschman, WILLIAM ADAMS. Aan dezen Engelschman hebben de Hollanders hun' handel op *Japan* te danken. De geheele Hollandfche vloot verongelukte op derzelve vaart door de Straat van *Magellaan* en in de Zuidzee, behalve het schip, dat ADAMS voerde, hetwelk den 19 April 1600 in de haven van *Bungo*, op de Breedte van 35° 30', binnen liep. ADAMS had het geluk, dat hij den Keizer van *Japan* zeer beviel. Dezelve overlaadde hem met gunstbewijzen, maar vergunde hem niet, om naar zijn Vaderland terug te keeren. De berigten, welke ADAMS van zijn verblijf in *Japan* en van de mogelijkheid eens handels op dit land, aan de Hollanders naar *Batavia* zond, bewogen de Hollandfche Oostindifche Compagnie,

gnie, om in het jaar 1609 een fchip naar *Japan* te zenden. Door bemiddeling van des Keizers gunsteling ADAMS, kreeg de handel terftond zijn beflag, en het werd in het jaar 1613 aan de Hollanders vergund, om in *Firando* een Kantoort opterigten. Tot hiertoe zijn zij de eenige, die, het gelukt is, in de gunst der Japanneezen te blijven; dat is, zij hebben, onder de vernederendfte bepalingen, de vrijheid, hun handel van uit *Batavia*, die nu reeds tot op twee kleine fchepen in het jaar verloopē is, voortzetten. In het jaar 1641 werden zij van *Firando* verdreven en in *Dezima* opgefloten, nadat drie jaren vroeger, de Portugeezen, en wel met medewerking der Hollanders, ten eenenmale uit *Japan* verjaagd waren. De Engelschen kregen ook in hetzelfde jaar, door bemiddeling van hun' Landgenoot ADAMS, de vrijheid, eene Factorij op het eiland *Firando* opterigten; de handel werd echter weder fpoedig afgebroken, fchoon men de Engelschen in *Japan* zeer goed ontvangen, en hun de voordeeligfte voorwaarden ter voortzetting van den handel had toegestaan (*). Wat de Engelschen bewogen heeft, *Japan* te verlaten, is niet bekend. Verdreven zijn zij door de Japanneezen niet, want dan zouden de omftandig-

(*) Den brief van den Keizer van *Japan* aan Koning JAKOB en het Handels-verdrag, dat Kapitein JOHN SARUS met de Japanfche Regering, in naam der Oostindifche Compagnie floot, vindt men in ENTICKS *Naval Hiftory* pag. 395.

digh
terug
zijn.
dene
Japan
geefs
fche
Wor
wille
wel
kwa
doch
fel,
Eng
Prin
in w
proe
geze
een
met
den
twi
Ook
of
Frat
waan

(*)
Voy
la c
Van
in E

digheden, die daarbij plaats hadden, door de terug geblevene Hollanders wel bekend gemaakt zijn. Naderhand hebben de Engelschen verscheidene malen pogingen gedaan, om den handel met *Japan* weder aanteknoopen, maar telkens te vergeefs. In het jaar 1637 kwamen vier Engelsche schepen, onder bevel van den Admiraal *Lord WODDEL*, uit *Macao*, waar men hun niet had willen ontvangen, te *Nangasaky*, zonder evenwel daar beter te slagen (*). In het jaar 1673 kwam weder een Engelsch schip te *Nangasaky*, doch hetzelfde werd afgewezen, onder voorwendsel, dat men vernomen had, dat de Koning van *Engeland*, *KAREL I.*, met eene Portugesche Prinses was getrouwd. In het jaar 1803, waarin wij *Rusland* verlieten, had men nogmaals eene proef genomen, die insgelijks mislukte. Een gezelschap Engelsche Kooplieden te *Calcutta* had een schip, onder bevel van den Kapitein *TOREY*, met eene kostbare lading naar *Nangasaky* gezonden; maar hetzelfde moest reeds binnen vieren-twintig uren de Japansche kusten weder verlaten. Ook aan de Amerikanen mislukte, in het jaar 1801 of 1802, eene gelijksoortige onderneming. De Franschen hebben nimmer eene onderneming gewaagd.

Men

(*) *Voyage de HAGENAAR aux Indes, dans le recueil des Voyages, qui ont servi à l'établissement, et aux progrès de la compagnie des Indes Orientales. Tom. IX. pag. 471. — Van de Expeditie van Lord WODDEL in het jaar 1637 wordt in ENTICKS Geschiedenis geene melding gemaakt.*

Men ziet hieruit, dat *Japan*, sedert meer dan derde halve eeuw, door verschillende Europefche natiën is bezocht geworden, en dat *Nangafaky*, sedert bijna twee eeuwen, nog jaarlijks bezocht wordt. En evenwel heeft men nog geene naauwkeurige bepaling van de Breedte en Lengte, en nog minder, een Plan van deze haven, die eene der beste is, die 'er gevonden wordt, en nog veel beter zoude zijn, indien zij aan eene Europefche natie toebehoorde. KAEMPFER, CHARLEVOIX en THUNBERG hebben wel de Lengte van *Nangafaky* opgegeven; maar hunne opgaven zijn alle te zamen onnaauwkeurig, gelijk mede het Plan van de haven, dat men bij KAEMPFER vindt, vol fouten is. In het Vierde Deel van DALRYMPLE's voortreffelijke Verzameling van Kaarten, vindt men verscheidene plannen van de haven van *Nangafaky*, die zoo wel naar Engelfche, als naar Hollandfche handschriften zijn vervaardigd; maar alle zijn zij niets beter, dan dat van KAEMPFER, behalve No. 27, dat eene kaart van de Z. W. kust van *Japan* behelst, op welke de Breedte van kaap *Nomo*, van de Stad *Nangafaky* en van den ingang der haven waarlijk met veel naauwkeurigheid, vooral indien men den toenmaligen tijd in aanmerking neemt, is opgegeven. De naauwkeurigste bepaling van *Nangafaky* vindt men evenwel op de Generale kaart, die de Fransche Aardrijkskundige BARBIÉ DU BOCAGE bij de reis van DENTRECASTEAUX, door den Natuurkundige LABILLARDIÈRE uitgegeven, gevoegd heeft. Zoo wel in de Lengte als in de Breed-

Breedte hebben wij een zeer klein, nauwelijks merkbaar onderscheid gevonden. Ik geloof evenwel, dat deze nauwkeurige overeenstemming aan een toeval moet toegeschreven worden, want sterrekundige waarnemingen zijn zeker vóór ons te *Nangasaky* niet gedaan, indien de in den jare 1612 waargenomen Maansverduistering niet wordt gerekend. Deze werd ten zelfden tijde te *Macao* en te *Nangasaky* waargenomen, en gaf voor het verschil in den Meridiaan van beide steden één uur. Daar nu de Lengte van *Macao* $113^{\circ} 37' 19''$ is (*), volgt hieruit, dat de Lengte van *Nangasaky* is $128^{\circ} 37' 19''$, die omtrent 1½ gráden van de ware Lengte verschilt. Latere sterrekundige waarnemingen te *Nangasaky* gedaan, zijn mij niet bekend.

De waarnemingen der Maansverduistering van 1612 vindt men in de *Memoires* van de Akademie der Wetenschappen te *Parijs*, tom. VII. *seconde partie* pag. 96. Edition in 4to, 1729, met de volgende woorden vermeld:

En l'année 1612 les Pères d'ALENI et UREMAT observèrent une éclipse de lune à Macao le 8 Novembre.

Le commencement . . . à 8 h. 30'

La fin 11 h. 45'

Le Père CHARLES SPINOLA, qui eut le bonheur d'être brûlé à petit feu dans le Japon pour la

(*) De reden, waarom ik voor de Lengte van *Macao* $113^{\circ} 37' 19''$ aangenomen heb, zal in het vervolg nader bijken.

la foi de Jésus Christ, qu'il étoit allé y prêcher, observa à Nangasachy, Capitale du Japon.

Le commencement de cette éclipse à 9 h. 30'

Donc la différence entre les Meridiens de Macao et de Nangasachy est 1 h., qui vaut 15°.

Donc la différence en longitude entre Paris et Nangasachy (la longitude de Macao étant 111° 26') est 126° 26' ().*

De waarneming van SPINOLA is niet toereikende, daar hij slechts het begin van de Maansverduistering waarnam. De Lengte van *Nangasaky* kan derhalve uit bovenstaande niet naauwkeurig afgeleid worden. Nogtans moet men zich verwonderen, dat de Lengte van *Macao*, reeds vóór bijna twee eeuwen, met zoo veel juistheid is bepaald geworden. Dezelve verschilt slechts

9

(*) Den 8 November van het jaar 1612 namen de Paters ALENI en UREMAN te *Macao* eene Maansverduistering waar.

Het Begin te 8 u. 30'

Het Einde 11 u. 45'

De Pater CHARLES SPINOLA, die de eer had, om het geloof in Jezus Christus, dat hij in *Japan* was gaan verkondigen, aldaar langzaam verbrand te worden, nam te *Nangasaky*, de Hoofdstad van *Japan*, het begin dezer verduistering waar

te 9 u. 30'

Derhalve is het verschil tusschen den Meridiaan van *Macao* en dien van *Nangasaky* 1 u., dat bedraagt 15°.

Derhalve is het verschil tusschen de Lengte van *Parijs* en van *Nangasaky* (de Lengte van *Macao* 111° 26' zijnde) 126° 26'.

9 o
min
door
naau
K
Gefe
zee,
heef
NOL
ande
slech
nam
deze
van
Nan
van
fima
geve
zelve
TIJ
V
bren
Tjus
V
D
(*)
LA
Gree
schri
volg
moet

9 of 10 minuten van de beste nieuwere waarnemingen. Ook de Breedte was in het jaar 1612, door dezelfde Jesuiten ALENI en UREMAN, vrij nauwkeurig op $22^{\circ} 23'$ bepaald.

Kapitein BURNEY, die in zijne Chronologische Geschiedenis van de ontdekkingen in de Zuidzee, over de Lengte van *Nangasaky* handelt, heeft de Lengte uit de waarnemingen van SPINOLA opgemaakt, verworpen. Hij is langs een' anderen weg tot eene bepaling gekomen, die slechts zeer weinig van de *ware* Lengte verschilt, namelijk $130^{\circ} 06'$ Oostelijk. Hij heeft namelijk dezelve opgemaakt uit de thans bekende Lengte van *Tfus-sima*, en den afstand dezès eilands van *Nangasaky*. Het schijnt, dat hij het gemiddelde van de Lengte der Noordelijke punt van *Tfus-sima*, door LA PEROUSE en BROUGHTON opgegeven, en het gemiddelde verschil tusschen derzelve Meridianen, van KAEMPFER en VALENTIEN berekend, ten grondslag heeft gelegd.

Volgens LA PEROUSE, gelijk BURNEY bijbrengt, is namelijk de Noordelijke punt van *Tfus* $129^{\circ} 37'$ (*).

Volgens BROUGHTON $129^{\circ} 30'$

Derhalve het gemiddelde $129^{\circ} 33' 30''$

Het

(*) De Noordelijke punt van eiland *Tfus*, ligt volgens LA PEROUSE's kaart op $127^{\circ} 37'$ of $129^{\circ} 57'$ O. van *Greenwich*. Uit het veertiende Hoofddeel mijner Reisbeschrijving zal men zien, dat de Lengte van *Tfus-sima* volgens LA PEROUSE's eigene bepaling = $129^{\circ} 22'$ zijn moet.

Het verschil tusſchen den Meridiaan van *Tfus-sima*, en dien van *Nangafaky* werd door KAEMPER aangenomen te zijn 40' (*), door VALENTIJN 25'. Het gemiddelde is 32' 30''.

Derhalve $129^{\circ} 33' 30'' + 35' 30'' = 130^{\circ} 06' 00''$.

In de *Connoissance de tems*, waarin men anders altijd vooronderſteld de naauwkeurigſte bepalingen der Breedte en der Lengte te zullen vinden, is eene fout van 13 minuten in de Breedte van *Nangafaky*. De bepaling van den ſtraks gemelden Kapitein TOREY in het jaar 1803 komt inſgelijks veel nader aan de waarheid. Volgens zijne waarnemingen, mij door den Kapitein M'INTOSCH, een' man zoo verdienſtelijk door zijne Hydrographie der Oostindifche en Chineſche wateren, in *Canton* medegeedeeld, ligt de Stad *Nangafaky* op 32° 45' Breedte en 229° 45' Lengte ten westen van *Greenwich*. Deze bepaling is niet openlijk bekend gemaakt, ſchoon zij van alle door mij bijgebragte opgaven, de eenige is, welke als de ware kan aangenomen worden; daar zij de laaſte, en wel door eenen Engeliſchman gemaakt is, die nooit eene reis in de Oostindifche wateren zal doen, zonder Chronometer medetenemen, en met het berekenen van Maanſafftanden zeer wel bekend is. Naardien Kapitein TOREY zich slechts vierentwintig uren in de baai van *Nangafaky* heeft opgehouden, kan men het hem niet kwalijk nemen, dat zijne

Leng-

(*) Het verschil tusſchen den Meridiaan van *Tfus-sima* en dien van *Nangafaky* is naar onze beſalingen 39'.

Lengte van de ouze bijna een' halven graad verschild; het verschil in de Breedte is daarentegen niets beteekenende.

Schoon *Nangafaky* nog lange voor de Europeërs gesloten moge blijven, zou ik evenwel te zeer in den geest der Hollandfche Kooplieden handelen, indien ik de scheepvaartkundige waarnemingen en ontdekkingen, die wij hier gedurende ons verblijf gedaan hebben, ganschelijk verzwegg. Ik acht het daarom pligtmatig, alles, wat tot eenig nut kan strekken, dat nut moge dan nog verre in de toekomst verwijderd zijn, bekend te maken. Het oogmerk van onzen verlichten Monarch, die tot deze reis bevel gaf, zou ook zeer slecht vervuld worden, indien niet al het wetenschappelijke, wat op deze Expeditie is opgedaan, met de meest mogelijke volkomenheid en naauwkeurig der wereld werd medegedeeld.

Ik durf voor de naauwkeurigheid van het Plan der haven van *Nangafaky* volkomen instaan, schoon hetzelfde niet onder zeer gunstige omstandigheden gemaakt is, daar het ons verboden was, in de baai rond te varen, of ergens aan land te gaan. De vlijt van Dr. HORNER en van den Luitenant LÖWENSTERN, die dit Plan vervaardigd hebben, vergoedde rijkelijk dit gebrek. Meer dan duizend hoeken zijn door hen ter zamenvoeging van dit Plan, zoo wel uit verscheidene standpunten op het schip, als ook van *Kibatsch* en *Megafaky* gemeten, en het onderscheid in de Breedte van deze beide, door naauwkeurige waarnemingen bepaalde punten, gaf den

maatstaf voor het geheele plan, omdat men nergens eene standlijn had kunnen meten. Schoon men geen punt, dat voor ons zichtbaar was, misten zal, konden evenwel verscheidene partijen, van wege de gemelde oorzaken, niet onderzocht worden: als bij voorbeeld, de kleine inhammen aan beide zijden van den ingang, het kanaal tusschen de eilanden, welke de baai van *Nangasaky* vormen, gelijk mede het noordelijk gedeelte van de haven aan de andere zijde van de Stad. Het meest spijt mij evenwel, dat wij den ingang ten Z. W. van *Nangasaky* niet hebben kunnen opnemen. Schoon in dit kanaal verscheidene klippen zijn, en de Japanneezen hetzelfde slechts met kleine schepen bevaren, is het nogtans niet onmogelijk, dat hetzelfde bij een naauwkeuriger onderzoek ook voor grootere schepen bevaarbaar is. Deze reeds zoo uitmuntende haven zou dan nog het voordeel hebben van een' dubbelden in- en uit-gang. Om dezelfde redenen mist men ook overal de diepten, behalve in de lijn van den koers des schips; want ik liet onder het varen gedurig peilen, schoon de Japanneezen dit ongaarne schenen te zien. Hoewel dit plan toercikende is, om de zeevarenden veilig ten ankerplaats te brengen, acht ik het evenwel niet overbodig 'er eenige woorden bijtevoegen, die zulks nog duidelijker kunnen leeren, en daarna een bericht van onze Sterrekundige, Zeevaarkundige en Weerkundige waarnemingen te laten volgen.

: De ingang der haven van *Nangasaky* ligt op

32°

32° 43' 45" Noorder Breedte, en 230° 15' 00" Wester Lengte, in het midden der baai *Kiusiu*, welke door Kaap *Nomo* in het Z., en door Kaap *Seurote* in het N. gevormd wordt. Van Kaap *Gotto* op 32° 34' 50" en 231° 16' 00" ligt de ingang der haven O. t. N. 51 mijlen. Van het oostelijkste der *Gotto*-eilanden bedraagt de afstand slechts 33 mijlen, en nog minder misschien van eene keten kleine rotsachtige eilanden, die zich van de *Gotto*-eilanden naar het N. O. uitstrekken, waarschijnlijk met Kaap *Seurote* vereenigd zijn, ten minste hier het doorvaren onmogelijk maken, daar de tusschenruimte, volgens het bericht der Japanneezen, slechts voor booten bevaarbaar is. De naauwkeurige bepaling van den ingang laat geen twijfel over, welchen koers men derwaarts nemen moet. Indien evenwel bij gebrek van waarnemingen hieromtrent eenige onzekerheid mogt overblijven, maakt het bergachtig gedeelte van deze kust de ligging van *Nangafaky* reeds zeer kenbaar. Zoowel bij Kaap *Nomo*, als bij Kaap *Seurote*, is het land niet zeer hoog; *Nangafaky* daarentegen is door zeer hooge bergen omringd, onder welke een vlakke bergrug met eene zeer hooge spits aan de zuidzijde zich bijzonder doet kennen. Dezelve ligt bijna in het Oosten iets zuidelijk van den ingang. Men doet best zich, zoo veel mogelijk in het midden tusschen de *Gotto*-eilanden en het land van *Kiusiu* te houden en een' noordoostelijken koers te nemen, tot dat men parallel met den ingang is, om alsdan regelregt naar het Oosten te zeilen.

In deze rigting ziet men terstond den berg achter *Nangafaky*, die reeds op eenen grooten afstand een zeker kenteeken oplevert. Is men evenwel den ingang reeds tot op 9 of 10 mijlen genaderd, dan zal men ook een' enkelden boom ontdekken, die op het eiland *Iwo-sima* aan den zuidelijken ingang staat. Wanneer deze boom, die men zelfs ook op een' grooteren afstand dan van 10 mijlen zien kan, in het Z. O. 85° ligt, dan heeft men denzelfden in eenen regten lijn met de spits van den zoo even gemelden berg. Bij deze zeer duidelijke kenteekenen kan men den weg niet missen, dien men volgen moet. Neemt men echter, zoodra het land van *Kiusu* zich opdoet, den koers op Kaap *Nomo*, gelijk wij gedaan hebben, omdat wij den ingang van *Nangafaky* twaalf mijlen zuidelijker zochten, en stuurt men dan langs de kust: zoo loopt men niet alleen gevaar, wanneer 'er weinig wind is en de vloed loopt, die bij de Syzygies (Koppelingen) zeer sterk is, te na aan de klippen gedreven te worden; maar men kan ook ligtelijk een' ingang op de Breedte van $32^{\circ} 40'$ voor den waren aannemen, die ook wel naar *Nangafaky* loopt, maar, daar hij nimmer is opgenomen, zeer gevaarlijk zou kunnen worden.

Kaap *Nomo*, de zuidelijke punt van de baai *Kiusu*, ligt op de Breedte van $32^{\circ} 35' 10''$ en op de Lengte van $230^{\circ} 17' 30''$. Dit Voorgebergte bestaat uit eenen berg met een' gespleten of dubbelden kruin, en gelijk van verre naar een eiland. Van nabij is het door eene rots,
die

die voor hetzelfde ligt, zeer kenbaar. Tusschen Kaap *Nomo* en den ingang der haven ligt eene menigte van klippen en rotsachtige eilanden, van welke eene zeer hoog is. Eenige van deze eilanden onderscheiden zich daardoor, dat zij, gelijk de *Papenberg* in de baai van *Nangafaky*, van beneden tot aan den top, met boomen zijn beplant. Achter de eilanden en klippen ziet men eene bogt, wier zuidelijke oever met meestendeels vlakke en welbebouwde akkers begrensd is. Dieper landwaarts wordt alles bergachtiger. De bergen strekken zich in eene N. W. rigting tot *Nangafaky*, in groote, aan elkander grenzende rijen, uit, die alle met lanen en partijen van houtgewas bezet zijn. Achter Kaap *Nomo* kruijft de kust eene Zuidoostelijke rigting. Hier vindt men waarschijnlijk eene diepe kom, die volgens de Japansche kaarten de Baai *Arima* zijn moet, welke wij echter niet hebben kunnen opnemen. De laatste landtong dien wij zagen, ligt op de Breedte van $30^{\circ} 32' 00''$ en op de Lengte van $230^{\circ} 11' 00''$.

Kaap *Seurote* ligt van Kaap *Nomo* N. W. $11^{\circ} 30'$: 25 mijlen; en van den ingang N. W. 31° : $17\frac{1}{2}$ mijlen op de Breedte van $32^{\circ} 58' 30''$ en op de Lengte van $230^{\circ} 25'$. De Kaap zelve is niet zeer hoog, en is door eene laagte in het Z. O. kenbaar. Van deze laagte af begint het land tot het Noorden hooger te worden, en over het geheel is het hier bergachtiger dan bij Kaap *Nomo*. Ten Zuiden van Kaap *Seurote* liggen verscheidene eilanden, van welke het grootste en

naast bij Kaap *Seurote* gelegene *Natsima*, en het Zuidelijkste *Kitsima* is. Deze eilanden hebben wij alleen bij het binnenzeilen, den 8 October, en van onze eerste ankerplaats bij den ingang, den 9 October, gezien. Toen wij den 17 April uitzeilden was het weër niet gunstig genoeg, om het noordelijk gedeelte der baai tot in de bijzonderheden waartenemen. Evenwel namen Dr. HORN-
NER en de Luitenant LÖWENSTERN op den middag eenige streken waar, en maten tevens verscheidene hoeken, welke, vereenigd met die van den 8 en 9 October, de ligging van de boven het water uitstekende klippen, en van de in de baai liggende eilanden, alsmede van Kaap *Seurote* zelve bevestigden.

Men kan de haven van *Nangafaky* in drieën verdeelen, want zij bevat drie verschillende reeden, die alle zeer veilig zijn. De eerste is de buitenste, ten Westen van het eiland *Papenberg*; de tweede de middelste, ten Oosten van hetzelfde eiland; en de derde is de binnenste reede voor de Stad, en in het binnenste gedeelte der haven gelegen. Daar wij op elke van deze reeden vrij lang gelegen hebben, wil ik dezelve met de meeste uitvoerigheid beschrijven. Den ingang wordt in het Zuiden door de Noordelijke punt van het eiland *Ivo-sima*, en in het Noorden door Kaap *Facunda* (*) gevormd. Beide deze punten
lig-

(*) Ik heb de Noordelijke Kaap, bij gebrek van een' anderen naam, naar de Stad *Facunda* genoemd, welke niet verre van dezelve in eene opene baai gelegen is.

liggen N. O. en Z. W. 40° , hun afstand van elkander bedraagt $2\frac{1}{2}$ mijlen. De ingang is in het midden 33 vademen diep. In deze diepte wierpen wij het anker in een' grond van fijn graauw zand. Dezelve neemt in eene O. Z. O., O. Z. O $\frac{1}{2}$ O. en O. (de koers naar de buitenste reede) langzaam af, alwaar men boven eene diepte van 22 tot 25 vademen in een' grond van dikke groene klei, die met fijn zand bedekt is, ankert. Deze buitenste reede, of die, welke ten W. van *Papenberg* ligt, is voor alle winden, behalve den N. W. en W. N. W. volkomen beschut. Daar evenwel de genoemde winden, gedurende den N. O. Mouson, slechts zelden, en nooit hevig waaijen, is deze reede in dit jaargetijde volkomen veilig. De ankergrond is uitnemend, en het kostte ons veel moeite, om ons anker, dat slechts acht dagen in den grond gelegen had, uittewinden, schoon de wind gedurende dien tijd niet zeer sterk was geweest. Ook de tweedemaal, wanneer wij hier slechts éénen nacht lagen, konden wij het anker niet dan met veel moeite los winden. Wanneer men derhalve niet voornemens is, om hier lang te blijven, is het toereikende, dat men, in plaats van een tweede groot anker, slechts een werp-anker vallen laat. Het onze lag in het N., in eene diepte van 18 vademen. Deze reede wordt door de volgende eilanden gevormd. In het W. en Z. W. heeft men het bergachtige eiland *Iwo-sima*, dat in eene bijna N. en Z. rigting $1\frac{1}{2}$ mijl lang is. De bergrug, die dit eiland vormt, is in het midden

door een laag dal verdeeld, waarin eenige huizen staan. Op de hoogte van de Noordelijke helft dezes eilands, ziet men een enkelen boom, die reeds van verre zichtbaar is, en waarschijnlijk den ingang der haven aanwijst, en die ons ook zeer te stade kwam, om het plan van de haven met de waarnemingen, uit zee gedaan, te verbinden. Een gedeelte van den bergrug, dat van den boom af juist eene noordoostelijke rigting heeft, vormt een dal, waarin een aanzienlijk dorp, door een schoon bosch omgeven, gevonden wordt; en in dezelfde rigting vind men, op een' afstand van $\frac{1}{4}$ mijl van den oever, eene klip, die, zoo het mij voorkomt, bij hoog water bedekt moet zijn. In het O. Z. O. van het eiland *Iwo-sima* ligt een ander, welks naam *Taka-sima* is. Beide eilanden zijn door een kanaal van elkander gescheiden, dat nauwelijks eene halve mijl breed is, doch zonder klippen moet wezen, daar eene Chinese Jonk hetzelfde doorvoer; en deze vaartuigen moeten altijd een zeer veilig vaarwater hebben, omdat men zoo slecht met dezelve manoevreren kan. In het N. O. van *Taka-sima* ligt het eiland *Kajack-sima*, dat van *Taka-sima* slechts door een klipachtig kanaal gescheiden schijnt, mischien wel door eene smalle landtong aan hetzelfde verbonden is: iets dat wij niet konden onderzoeken. Zeker is het, dat hier geene doorvaart is, zelfs voor geene kleine boot. Dit maakt het te meer waarschijnlijk, dat deze beide eilanden aan elkander verbonden zijn, en wij hebben ze ook aldus op het Plan geteekend. In het

N.

N. van *Kajack-sima* liggen eenige rotsachtige eilanden, die den naam van *Kanda-sima* dragen; verder in het N. O. ligt een klein eiland, *Amiabor*, dat omtrent 1½ mijl omtrek zal hebben, en van *Kajack-sima* door een naauw kanaal, dat niet meer dan eene vierde mijl breed is, afgescheiden wordt. Op den N. O. hoek van het eiland *Amiabor* staat eene Japanfche Vesting, dat is, een met gestreept lijnwaat omhangen gebouw, waarin noch gefchut noch geweren worden gevonden. Volgens het zeggen van de Japanfche Tolken, moet in de nabijheid van deze eilanden klippen onder water zijn, waarop de Visfchers dikwijls hunne netten fcheuren, van waar ook de naam *Amiabor* ontstaan is; *Amia* namelijk beteekent een Visfchers net en *bor* Scheuren of Verbreken. De eilanden *Taka-sima*, *Kajack-sima*, *Kanda-sima* en *Amiabor*, strekken zich aan de buitenfte reede van het Z. W. tot het Z. O. uit. In het O. heeft men op een' afstand van twee mijlen het vaste land, in het N. O. de *Papenberg*, en in het N. het eiland *Kamino-sima*, dat omtrent twee mijlen in den omtrek beslaat. Van daar ziet men naar het W. nog eene keten van rotsachtige eilanden, tusfchen welke zelfs voor de kleinste boot geene doorvaart fchijnt te zijn. *Kamino-sima* is door verfcheide riffen omgeven, en wordt zoowel van het vaste land, als ook van den *Papenberg* door een naauw kanaal afgescheiden, dat alleenlijk voor booten bevaarbaar is. Op den Oostelijken hoek van het eiland *Kamino-sima* staat ook eene naar de Japanfche wijze gebouwde Vesting,

ring, die *Simbo* heet. De volgende zijn de peilingen op onze ankerplaats, op de buitenste reede, waar 25 vademen water is, gedaan. De Boom op het eiland *Iwo-sima* lag van ons Z. W. 83°. De *Papenberg* N. O. 76° 30'. De N. hoek van *Iwo-sima* N. W. 85°. De peilingen, die wij bij het uitvaren deden, toen wij hier op 24 vademen water ankerden, waren bijna dezelfde.

De middelste reede, of die, welke in het O. van den *Papenberg* ligt, is van alle zijden door land omgeven, en even zoo veilig, als de binnenste, boven welke ik haar nog zou verkiezen, omdat haar ankergrond beter, hoewel niet zoo goed is als die der buitenste reede. In het W. heeft men den *Papenberg*, een klein eiland, dat nauwelijks eene halve mijl in den omtrek beslaat, het hoogste is van alle de eilanden in deze haven gelegen, en zich bijzonder onderscheidt door twee rijen boomen, die aan beide zijden van den berg van beneden tot aan den top zijn geplant. Hetzelve wordt door de Japanneezen *Takaboku-sima* genoemd. De naam *Papenberg* is ontstaan uit het verhaal, dat ten tijde van de uitroeiing der Christenen in *Japan*, de Priesters van dezen berg afgeworpen zijn. In het Z. W. heeft men de eilanden *Amiabur*, *Kajack-sima* en *Taka-sima*, en een weinig zuidelijker het breede kanaal, dat wel naar de zee leidt, maar waarin de golven bij Z. W. stormen door kleine rotsachtige eilanden, die zoo wel buiten als binnen het kanaal liggen, gebroken worden. Daarom moet men wat nader bij den *Papenberg* ankeren, ten einde volkomen
vei-

veilig te zijn. Bij den Typhon van 1 October, waardoor de Hollandſche ſchepen op de binnenſte reede van hunne ankers gerukt werden, gebeurde dit met de Chineſche Jonken op de middelſte reede niet, ſchoon hunne ankers van hout, en dus veel ſlechter dan die der Hollanders waren. In het Z. en O. heeft men den regter oever van het kanaal, die naar de Stad leidt; in het N. O. de Stad *Nangafaky*, in het N. en N. W. een gedeelte van den linker oever des kanaals van *Nangafaky* en het eiland *Kamino-fima*, Van de buitenſte reede tot de binnenſte neemt de diepte al gaande weg af van 25 tot op 17 vademen. Op deze vaart heeft men voor niets te zorgen, dan dat men ſlechts nader bij den *Papenberg* blijve, dan bij het tegen over liggende land; men kan den *Papenberg* tot op eene kabels lengte zonder gevaar naderen, daar men op dezen afstand nog altijd 18 of 20 vademen waters vindt. De Hollandſche ſchepen kwamen bij het uitzeilen dezen berg nog wel de helft nader bij.

In het N. O. van den *Papenberg* ligt, op den afstand van eene halve mijl, een klein, vlak, geheel met bosch bezet eiland, dat den naam *Nofumi-fima* (Rotten-eiland) draagt. Het is bijna even groot als de *Papenberg*; en 130 vademen verder in dezelfde ſtrekking is eene kleine bogt *Kibatsch*, waar men met 6 tot 10 vademen grond vindt. Deze is in de haven van *Nangafaky* de beste plaats, om een ſchip te herſtellen; want in het binnenſte gedeelte van de haven zijn

de

de oevers overal zoo ondiep, dat een fchip niet nabij dezelve komen kan. Aan den linker oever van deze bogt was het, dat men ons eene met bamboesriet afgeperkte plaats tot eene wandeling aanwees, die naauwelijks de lengte had van ons fchip.

Schepen, die voor de eerstemaal naar *Nangafaky* zeilen, zou ik raden, zich door geene Japanfche boot, die reeds verfcheide mijlen ver hun tegenkomen, te laten ophouden; maar regelregt naar de buitenfte reede te zeilen. Men zoude zelfs, zonder zich aan eenig gevaar blootstellen, vooral gedurende de *Z. W. monfons*, op de middelste reede kunnen gaan. De hulp der Japanneezen is op deze vaart geheel onnoodig, en men voorkomt hierdoor de onaangenaamheid van twee dagen midden in den ingang te moeten liggen, waar men bij den minften storm in het grootfte gevaar kan komen. Wanneer men dit niet doet, moet men 100 booten huren, die het fchip naar den *Papenberg* boegfeeren, waarbij men nog de fchade en het verdriet heeft van eenige honderden vademen touwwerk te verliezen, dat door de Japanneezen afgefneeden wordt, zoodra zij de boegfeertouwen loslaten.

Van de middelste tot de binnenfte reede, of tot de Stad *Nangafaky*, is de koers N. O. 40°; de afstand 2½ mijlen; de diepte neemt van 18 tot 5 vademen langzaam af. Halverwege, waar het kanaal geene 400 vademen breed is, liggen op beide zijde de Keizerlijke batterijen of des Keizers wachten. Men ziet wel eene menigte van

ge-

geb
geli
fen
het
pla
Sta
men
In
nie
pla
der
men
kun
mo
de
reg
kle
no
zije
naa
vie
ach
zije
I
als
bel
het
en
hei
5½
dat
M

gebouwen, maar geen enkel stuk gefchut. Soortgelijke batterijen zijn ook nog op andere plaatsen aan beide zijden opgerigt; en waarlijk daar het kanaal niet meer dan 510 en op sommige plaatsen slechts 300 vademen breed is, zou de Stad *Nangafsky* niet te veroveren zijn, indien men dezelve maar behoorlijk wist te versterken. In haren tegenwoordigen toestand is zij echter niet veel geduchter dan het armzaligste vischershuisje in *Europa*. Een Fregat met eenige Branders zou geheel *Nangafsky*, in weerwil van de menigte harer bewoners, binnen weinige uren kunnen verwoesten, nadien de Japannezen bij mogelijkheid geen' weêrstand kunnen bieden. In de nabijheid van de Keizerlijke wacht, aan den regter oever, is eene bogt, die altijd vol lag met kleine vaartuigen, en waar zeker ook water genoeg is voor groote schepen. Zulke bogten zijn 'er verscheidene aan beide zijden van het kanaal van *Nangafsky*. De zoo evengenoemde viel bijzonder in het oog van wege hare schilderachtige ligging; ook scheen zij de grootste te zijn. Wij mogten niet eene derzelve opnemen.

De ankergrond bij *Nangafsky* is niet zoo goed, als op de middelste en buitenste reede, want hij bestaat uit zeer dunne klei; ook heeft men hier het Z. W. kanaal aan den zeekant geheel open, en men ligt dus minder beschut, dan in de nabijheid van den *Papenberg*. De *Nadeshda* lag in 5½ vademen waters 400 vademen van *Dezima*, dat 40° in het N. O. lag; en 250 vademen van *Megafsky*, de plaats waar onze Gezant zijn verblijf

blijf hield, dat na grenst aan de Factorij van de Chinezen, van wier pakhuizen wij eenige in gebruik kregen.

Het gemiddelde van eene groote menigte waarnemingen ter bepaling van de Breedte in *Kibatsch* en *Megasaky*, gereduceerd naar het plan van de haven op het midden van de Stad, bedraagt:

		32° 44' 50" N.
De Breedte van <i>Kibatsch</i>	. . .	32° 43' 15" Z.
— — — — — <i>Megasaky</i>	. . .	32° 44' 02"
— — — — — <i>Desima</i> (de Vlag- gestok)	. . .	32° 44' 18"
— — — — — de Ingang van <i>Mangasaky</i>	. . .	32° 43' 40"

De Lengte is bij voorkeur door Maans-afstanden bepaald. Dr. HORNER en ik hebben in de eerste maanden van ons verblijf meer dan duizend gemeten.

Het gemiddelde van 287 door mij waargenomenen afstanden der Zon, West van de Maan, geeft voor de Lengte van *Kibatsch* 230° 18' 01"

277 Afstanden der Zon, Oost
van de Maan 230° 02' 41"

Derhalve het gemiddelde van
564 Afstanden 230° 10' 21"

Het gemiddelde van 204 door Dr. HORNER waargenomenen afstanden der Zon, Westelijk van de Maan 230° 19' 00"

260 Afstanden der Zon, Oostelijk van de Maan 230° 02' 10"

Derhalve het gemiddelde van
464 Afstanden 230° 10' 35"

Ge-

Gevolgelijk is de Lengte van *Kibatsch* naar het gemiddelde uit 1028 Afstanden . . . 230° 10' 28" W.

Het midden der Stad ligt ten O. van *Kibatsch* . . . — 2' 35"

Van daar is de Lengte van *Nangafaky* . . . 230° 7' 53"

Of in ronder getal . . . 230° 08' 00" W.

De Lengte van den Ingang in de haven van *Nangafaky* . . . 230° 13' 00" W.

Het gemiddelde van alle waarnemingen, ten aanzien van de afwijking der Magneetnaald gedaan op de buitenste en middelste reede, bedraagt 1° 45' 36" Noordwestering.

De Inclinate van de Magneetnaald kon niet waargenomen worden, omdat ons Inclinatorium, door het woeden des Typhons, geheel bedorven was.

Daar wij, gedurende de drie eerste maanden van ons verblijf, het schip niet mogten verlaten, konden wij toen geene waarnemingen ten opzichte van den vloed doen. Dezelve zijn dus alleen bepaald tot de maanden Januarij, Februarij, Maart en April; doch deze zijn ook met de grootste naauwkeurigheid, zonder eenige gaping van belang, door de twee Stuurlieden van het schip, onder mijn gedurig toezigt, gedaan. Gedurende de laatste zes weken van ons verblijf, zijn de waarnemingen dagelijks onafgebroken van uur tot uur, tot het donker werd, voortgezet, en dikwijls 8 of 12 waarnemingen binnen een uur. Daar het des tijds Nachtevening was, kunnen

mis-

misschien dezulke, die de Theorie van dit Natuurverschijnsel verstaan, uit deze waarnemingen eenige gewigtige gevolgen opmaken. Het is maar jammer, dat het in de eerste maanden van ons verblijf voor ons onmogelijk was, onze waarnemingen terstond te beginnen. Ik ken anders geene plaats, waar men beter waarnemingen, aangaande den vloed, doen kan, dan in de haven van *Nangasaky*. Niet alleen, omdat de afwisseling hier zeer regelmatig, maar ook omdat het water hier altijd stil is, en alleen bij hevige stormen bewogen wordt. Het was te wenschen, dat men van de Hollanders, die daartoe genoeg ledigen tijd hebben, eene voortgezette rij van deze waarnemingen mogt bekomen.

De tijd van den hoogsten vloed en laagste eb heb ik altijd uit corresponderende hoogten bepaald, en daar ik vele waarnemingen tusschen elke afwisseling had, konde ik uit verscheidene de gemiddelde nemen. Bij de Syzygies is de tijd van den hoogsten vloed 7 u. 52' 41". In het algemeen begon de hoogste vloed en laagste eb, bij de derde en vierde afwisselingen na de Syzygies en Quadraturen. De hoogste vloed had plaats den 2 April, twee dagen na Nieuwemaan; de horizontale Parallax van de Maan was 59' 48" en derzelver Declinatie 23° 13' N. Het water rees 11 voeten en 5 duimen; de wind woei zacht uit het N. De laagste vloed had plaats den 25 Maart, twee dagen na de Quadratuur, drie dagen na het Apogeum en even zoo veel na het *Æquinoctium*. Het water rees dezen dag op het

het
flaa
D
renc
zijn
Scho
was
eerste
mist
phon
De v
sche
gemal
van
meene
waarn

De
de N.
begon
eens u
W. Z
Door
schoon
de he
uren.
der we
= 29
te Incl
W. =
H. L

het hoogste 1 voet en 2 duimen; de wind was flauw uit het N.

De Weerkundige waarnemingen, die ik, gedurende ons verblijf van zes maanden, gedaan heb, zijn in het laatste Deel uitvoerig geplaatst. Schoon het weer, dit jaar niet bijzonder gunstig was, kon het evenwel, vooral gedurende de drie eerste maanden, nergens schooner zijn, dan hier; misfchien was dit ook een gevolg van den Typhon, die den dampkring geheel gezuiverd had. De volgende is in korte woorden de maandelijksche toestand van het weêr, dien ik, om het te gemakkelijker te kunnen overzien, aan het einde van elke maand, opschreef, en die het algemeene resultaat van de op de Tabellen geplaatste waarnemingen bevat.

October 1804.

De heerschende winden waren in deze maand de N. O., die met den Typhon den 1 October begonnen waren. Nu en dan woei het wel eens uit het N. W. en tweemaal zelfs uit het W. Z. W., maar telkens slechts eenige uren. Door elkander genomen was het buitengemeen schoon weêr; een' enkelen dag, den 24, was de hemel bewolkt en het regende een paar uren. De hoogste stand des Barometers, bij helder weêr en een' flauwen N. O. wind, was = 29 D. 99. De laagste, bij eene bewolkte lucht en eenen frischen wind uit het Z. W. = 29 D. 62, wanneer ook de Hygrome-

II. DEEL.

I

ter

ter (*) den grootsten graad van vochtigheid aanwezig, namelijk 44, 0. De hoogste stand van den Thermometer in de kajuit was den 10; het kwik rees in de schaduw des morgens te 9 uren tot 20° 2. De laagste stand van den Thermometer was den 2 des morgens te 7 uren, bij een' frischen wind uit het N. O. t. O. Het kwik viel op 10° 4. Zoo wel aan den Hygrometer, als Thermometer werden dagelijks groote veranderingen waargenomen. Zelfs in de kajuit was het verschil des Thermometers dikwijls 4 of 5 graden, en op het dek in de schaduw, van 's morgens 6 uren tot op den middag, dikwijls 9 of 10 graden. De baai was altijd tot 's morgens 9 uren met eenen nevel bedekt, die waarschijnlijk ontstond door de groote afwisseling van koude en warmte.

November.

De wind bleef doorgaans tusschen het N. en O. Den 4 November, drie dagen na Vollemaan, stormde het evenwel hevig uit het Z., met onweer en regen. De wind liep met den middag van het O. naar het Z. O. en Z. om, en bleef zoo tot middernacht, wanneer hij plotseling naar het N. ging en helder weêr medebragt. Een voort-

(*) De hoogste graad van vochtigheid, dien de Hygrometer aanwees, was 70° na verscheidene proeven in het water, de hoogste graad van droogte in de Zon was 15° en 18°.

soortgelijke ook zeer hevige Z. wind, met rukwinden vergezeld, woei den 13 November, drie dagen vóór Vollemaan; en den 28 November, wederom drie dagen vóór Nieuwemaan, hadden wij ook een' storm met hevige rukwinden uit het O., die echter maar eenige uren duurde. De dauw was zoo regelmatig als in de vorige maand en zoo sterk, dat het dek des morgens zoo nat was, als ware het geschoofd. Ten gevalle van eene oude vertelling, deed ik des nachts eene proef met eenen zeer fijnen neteldoek, om te zien, of de dauw verfde, maar ik vond niet de minste verandering in de kleur. De lucht was in deze maand doorgaans scherp, evenwel hadden wij daarbij doorgaans zeer heet weer, en de overgang van koude tot hitte was zeer snel. Zoo stond bij voorbeeld de Thermometer den 13 November des morgens op 10° warmte, des middags op 20° en des namiddags te 3 uren op 24° in de schaduw. Den volgenden dag op hetzelfde uur 12 graden minder, en een' dag later slechts 8 graden. Des morgens om 6 en 7 uren was het zelden warmer dan 6° , zeer dikwijls slechts 4° en $4\frac{1}{2}^{\circ}$. De stand des Barometers was doorgaans zeer hoog; bijna drie dagen was dezelve tusschen 30 D. 25 en 30 D. 20, bij een' matigen N. wind en heldere lucht. De laagste stand was, bij een sterken wind uit het Z. O. 29 D. 66. Slechts op de stormachtige dagen heeft het met een' Z. wind geregend.

December.

Het wéer was, behalve de drie laatste dagen dezer maand, bij uitstek schoon; het regende geheel niet, behalve die dagen, waarop de Zuidewind stormde. De wind was, uitgezonderd eenige uren, wanneer hij zich in het Z. W. vastzette, altijd N. O., in de laatste dagen begon de Pasfaatwind meer Noordelijk, en zelfs volkomen N. en N. N. W. te worden, daarbij was hij frisch en koud, zoo dat het kwik tot $+ 2^{\circ}$ en op den 27sten zelfs tot $+ 1\frac{1}{2}^{\circ}$ des morgens te 8 uren, bij volkomene stilte, viel. De hoogste stand van den Thermometer was den 7den, wanneer het kwik in de schaduw tot op 16° klom, en de wind uit het W. Z. W. tamelijk frisch woci. De stand van den Barometer was buitengewoon hoog, en gedurende de geheele maand zelden beneden 30 D., en dikwijls was hij zelfs 30 D. 20. De laagste stand was op den 29sten, bij een' sterken Z. W. wind, wanneer hij binnen de 18 uren 4 lijnen tot op 29 D. 77. viel. Een sterke nevel, die tot 9 uren duurde, wanneer hij door de zonnestralen weggevaagd werd, was in deze, gelijk in de overige maanden, een zekere voorbode van eenen zeer schoonen dag. Wanneer de wind zuidelijk was, zag men nooit eenigen nevel. De veranderingen van den Hygrometer hingen geheel van dezen nevel af.

Ja-

Januarij 1805.

De winter schijnt met Januarij te beginnen, want in deze maand was het weêr veel ruwer dan voorheen. Zoo viel bij voorbeeld het kwik den 2 Januarij, bij eenen matigen wind uit het N. t. O. en volkomen helder weêr, tot op één' graad beneden het Vriespunt. Den 31 Januarij, des morgens te 5 uren, viel hetzelfde ook tot op $1\frac{1}{2}^{\circ}$ onder het Vriespunt; des namiddags te 2 uren was het evenwel in de schaduw reeds tot op $13\frac{1}{2}^{\circ}$ gerezen; dus had 'er in den tijd van 9 uren een onderscheid van 15° plaats. Het weêr was daarbij buitengemeen schoon. Deze zijn de twee eenige voorbeelden, dat het kwik beneden het Vriespunt gevallen is. Voorts was de gemiddelde stand, schoon naar de uren van den dag zeer verschillende, des middags gewoonlijk tusschen 7° en 11° en des morgens te 6 uren tusschen 3° en 6° . De wind was doorgaans N. N. O. en N. N. W.. Z. W. en Z. O. winden bragten altijd storm en regen mede, en zelfs begon het meer dan gewoon boos weêr te worden, niet slechts bij zuidelijke winden alleen, gelijk in de vorige maanden het geval was, maar ook zelfs bij noordelijke winden. Slechts een enkele maal heeft het met een' sterken N. wind gefneeuwd en gehageld; de bergen waren eenige uren met sneeuw bedekt. Stormen en slecht weêr hadden wij, gelijk in de vorige maanden, alleenlijk omtrent den tijd van Nieuwe- en Vollemaan. De zware dauw, die in de vorige maanden

den zoo regelmatig viel, was in deze veel zeldzamer, doch altijd een voorbode van schoon weer. Ook wees de Hygrometer alsdan den hoogsten graad van vochtigheid aan, en wel eenige graden hooger dan bij den sterksten en aanhoudendsten regen. De stand des Barometers was over het geheel zeer hoog, en zeker altijd boven de 30 duimen.

Februarij.

Deze en de maand Januarij zijn de eenige wintermaanden; want in het laatste van Februarij begon de lucht, zelfs bij een' noordewind, warm te worden. De heerschende winden waren N. en N. N. W., die tamelijk frisch maar omstreeks Nieuwe- en Volle-maan zeer tusschenwaaiden. Den 15, 16 en 17, stormde het sterk uit het N. N. W. met sneeuw en hagel. De Thermometer stond $\frac{1}{2}$ graad beneden het Vriespunt, ook heeft het met alle winden verscheidene malen geregend. Schoon de N. winden het meest woeijen, waren echter flauwe koeltjes uit het Z. W. en W. Z. W. niet zeldzaam, zij duurden evenwel nooit zeer lang. In de laatste dagen van deze maand woei de wind, doorgaans terstond na den middag, zeer flauw uit het Z. W. en W., doch dit duurde zelden meer dan een uur. De gewone stand van den Barometer was boven de 30 duimen; alleen den 26 Februarij, bij eenen aanhoudenden regen, die op een' sterken storm uit het W. en Z. W. volgde, viel hij tot op 29,

67; maar nauwelijks nam de wind zijne oude rigting of het kwik rees ook weder boven de 30 duimen. Den laagsten stand des Thermometers heb ik reeds opgegeven; de hoogste was in de opene lucht en in de schaduw bij een flauwen Z. O. wind $15\frac{1}{2}^{\circ}$ en op een andermaal $15\frac{1}{4}^{\circ}$ maar alleenlijk op den middag. De Hygrometer duidde dezelfde veranderingen aan, als in de vorige maanden.

Maart.

Van alle de maanden is deze de stormachtigste geweest. De wind woei even zoo dikwijls uit het Z. W. als N. O. en uit den eerstgemelden hoek doorgaans zeer hevig. Deze Z. W. winden bragten altijd aanhoudenden regen mede; evenwel moet de Regentijd volgens de berigten der Japannezen eerst met den Z. W. moufon beginnen, die eerst in Mei met volle kracht aanvangt. De algemeene regel, dat het weêr drie dagen vóór en drie dagen na Nieuwe- en Volle-maan zeer stormachtig is, gold ook inzonderheid in deze maand. Zoo hadden wij ook twee dagen na het Æquinoctium een' zeer hevigen storm uit het Z. en Z. W. met sterke rukwinden. De grootste storm, dien wij te *Nangafaky* bijwoonden, was op den 26sten, 5 dagen na het Æquinoctium, en 4 dagen na Nieuwe-maan. Reeds in den nacht van den 25sten tot den 26sten was de wind sterk uit het Z. W., op den morgen van den 26sten liep hij echter van het Z. W. naar

het Z. O., en kromp daarna weder naar het Z. en Z. W. De rukwinden waren inzonderheid buitengemeen hevig. Kort na den middag ging deze storm liggen, dien de Japanneezen een' Typhon noemden. Stilte en een nevel, die drie dagen duurde, volgden dezen stormachtigen dag. De stand des Barometers was betrekkelijk ongewoon hoog, namelijk 29 D. 64; zelfs den 17 en 23 Maart, wanneer de storm veel geringer was dan den 26, was dezelve iets lager namelijk 29 D. 61. Den 1 October 1804 was dezelve bijna drie duimen lager. De bergen, die ons omringden, zoowel als de nabijheid des land in het algemeen, kunnen misfchien tot dezen onregelmatig hoogen stand des Barometers hebben medewerkt, gelijk wij zulks ook in de haven van *St. Peter* en *Paul* ontdekten. De temperatuur van de lucht was ook in deze maand gelijk in de vorige zeer veranderlijk. De N. wind, vooral wanneer hij op een' Z. wind volgde, was ruw en koud. De hoogste stand des Thermometers was den 2den en 16den Maart, wanneer het kwik in de schaduw tot 16° rees; de laagste den 5den en 12den Maart, wanneer het tot + 2° en 14° daalde. De Hygrometer duidde den 17den bij een hevigen regen en sterken wind uit het Z. W. een' hooger grad van vochtigheid aan, dan in de vorige maanden, namelijk 55° : 5 graden hooger, dan wij tot hiertoe hadden waargenomen.

April.

April.

Tot den 18den April, den dag van ons vertrek van *Nangafaky*, was de N. O. moufon nog in deszelfs volle kracht; de wind kwam bestendig uit het N. en N. N. O. en was doorgaans matig. De nacht van den 4den tot den 5den, vier dagen na Nieuwe-maan, hadden wij een' hevigen storm uit het N. N. O. met regen; den volgenden dag hield de storm op en het weêr werd helder. Gedurende de laatste dagen van ons verblijf was de wind bijzonder flauw, het weêr doorgaans zeer schoon. Den 18 April, vier dagen na Nieuwe-maan, ontstond, eenige uren na ons vertrek, een hevige storm uit het Z. O., die bijna twee dagen duurde. Eene stilte van twee dagen was dezen storm voorafgegaan; met het stillen van den wind begon ook de Barometer te vallen, die in de laatste dagen van de helft dezer maand zeer hoog gestaan had, namelijk 30 D. en 2½ lijnen. Gedurende de eerste dagen dezer maand was ondertusfchen de lage stand des Barometers: zeer in het oog loopende geweest. Hij was niet hooger dan 29 D. 40, en dus lager dan hij bij den sterksten storm te *Nangafaky* geweest was. De wind was des niettegenstaande zeer gematigd, uit het N. O. bij een' donkeren en bewolkten hemel. Den hoogsten stand des Thermometers hadden wij in deze maand den 4den, bij een' flauwen wind uit het N. O. en O. Z. O. Het kwik bleef den geheelen dag op 20°; ook den 17den, wanneer het volkomen stil was,

rees het tot op 18° en 19°, van des morgens te 10 uren tot des avonds te 6 uren. De laagste stand des Thermometers was op den 14den des morgens te 6 uren, niet volkomen 6°; de gewoonlijke stand was tusfchen 8° en 12°.

VEER-

D
ontv
de J
berig
hem
aang
groot
gend
Zij
het
het
terft
verm
trek
wees
te v
verv
trek
derh
plaa
boo
mak
V
ure
cas

VEERTIENDE HOOFDDEEL.

Vertrek van Japan en Vaart in de Japanfche Zee.

Den 16 April 1805, des namiddags ten 3 uren, ontving de Gezant de Hollandsche vertaling van de Japanfche Documenten. Ten zelfden tijde berigtten hem de Tolken, dat de boot, welke hem aan boord zou brengen, reeds te *Nangafaky* aangekomen was, en dat hij den Gouverneur grootelijks pleisier zou doen, indien hij den volgenden morgen zijne woning te *Megafaky* verliet. Zij gaven ook in zeer dringende bewoordingen het verlangen des Gouverneurs te kennen, dat het fchip, zoodra de Gezant aan boord was, terftond in zee zoude fteken. Schoon ik niet vermoed had, dat wij zoo fpoedig zouden vertrekken, was het echter onze vurige wensch geweest, om *Nangafaky*, zoo ras mogelijk was, te verlaten, terwijl ik evenwel vreesde, dat onverwachte en onaangename hinderniffen ons vertrek zouden vertragen. Gaarne beloofde ik hun derhalve, dat van mijnen kant geene vertraging plaats zou hebben, en ik voer terftond naar boord, om het fchip geheel zalvaardig te laten maken.

Wij ligten den 17 April, des morgens te 4 uren, een anker, en heefchen te 7 uren onze Barcaffen binnen boord. Te 10 uren kwam de Gezant

zant aan het fchip. De boot, waarmede hij gebragt werd, en die den Prins TSCHINGODZIN toebehoorde, was wel fierlijk getooid en met zijden gordijnen behangen, doch op verre na zoo yprchtig niet, als die van den Prins FISEN, in welke de Gezant zijne intrede binnen *Nangafaky* gedaan had; ook had men nu de Soldaten in eene afzonderlijke boot geplaatst. Vier Opperbanjos en alle de Tolken vergezelden hun. Ten zelfden tijde diende zich een Officier met 100 booten aan, die de *Nadeshda* uit de haven boegferen zou. Dezelve behoorden alle aan den Prins TSCHINGODZIN, die ditmaal de honneurs waarnam. Daarenboven waren twee booten met klederen geheel beladen, en elk van de zes rocijers, die in iedere boot waren, kreeg zijne Uniform, welke in een hemd met breede mouwen van blaauwe boomwollen stoffen bestond, waarin het Vorstelijk wapen wit geweven was. Te 12 uren ligttten wij het anker, en de 100 booten verdeelden zich in vijf rijen, om het fchip te boegferen; ook had men daartoe eenige touwen medegebragt, dat anders niet gebeurt, zelfs wanneer men de booten huurt. Terwijl het fchip geboegfeerd werd, namen wij ons kruid, de Equipagie van den Gezant en den voorraad voor twee dagen, die men ons toegezonden had, aan boord; de opmerkzaamheid van den Gouverneur ging zoo ver, dat hij ons zelfs verscheidene zaden zond, daar hij gehoord had, dat wij gaarne eenige foorten voor *Kamtschatka* zouden willen medenemen. Hij zond voorts 150 ponden rooktabak voor de

Of-

Offic
aller
gend
voor
Men
van
wens
zijde
aen
Holl
zij h
fpoec
aan
te 4
ward
van
echt
aan
de e
verg
ren,
kige
aan
geha
gend
O. 2
dat
geni
hard
M
Jap
fche

Officieren en eene groote menigte moeskruiden van allerlei foort. Men bood zelfs aan, om den volgenden morgen nog de noodige levensmiddelen voor dien dag te zenden, dat ik evenwel afloeg. Men wilde het schip maar tot aan de oostzijde van den *Papenberg* brengen; doch ik gaf mijn' wensch te kennen, dat men ons tot aan de westzijde van denzelven boegferen wilde. Dit scheenen zij naauwelijks te verwachten, omdat de Hollanders daar nooit ankeren; evenwel deden zij het met pleisier; want het verlangen, om zoo spoedig mogelijk van elkander te scheiden, was aan beide zijden en even ernstig. Des namiddags te 4 uren lieten wij ons anker in 24 vademen water vallen. De Banjos en de Tolken namen nu van ons een hartelijk afscheid. Bij velen scheen echter dit afscheid een geleerd lesje te zijn, waaraan het hart zeer weinig deel had. Uitgenomen de eerlijke *Saka-saberro* en twee andere, die niet vergeten hadden, dat wij geene Hollanders waren, wenschten alle de overige ons eene gelukkige reis naar *Batavia!* Nu bonden wij de zeilen aan, waartoe wij tot dus verre geen' tijd hadden gehad, heeschen de booten binnen, en den volgenden morgen te 5 uren zeilden wij met een zacht O. Z. O. windtje, uit de baai, zeer verheugd, dat wij uit deze, zoo weinig cervolle, gevangenis verlost waren, waarin ons ligtelijk een harder lot had kunnen treffen.

Mijn voornemen, om den terugtocht tusschen *Japan* en *Corea* te nemen, moet zeker der Japansehe Regering niet zeer bevallen zijn; want niet al-

alleen de Tolken, die men als het werktuig des Gouverneurs, of, dat hetzelfde is, van het Jeddoer Ministerie beschouwen mag, deden alle mogelijke moeite, om de onmogelijkheid van een' doortogt door de Straat *Sangar* te schetzen, bewerende, dat dezelve geheel met klippen als bezaaid en slechts drie Japanfche mijlen of ééne Hollandfche breed, en door den geweldigen froom zeer gevaarlijk was; maar zelfs in een' eigenhandigen brief van den Gouverneur, werd den Gezant fchriftelijk verboden, dat wij de Japanfche kust ergens zouden naderen; fchoon de Gouverneur mondeling beloofd, en met dat oogmerk een bevel langs de kust gezonden had, dat wij niet zouden opgehouden worden, wanneer wij door froom of fterken ftoorm genoodzaakt mogten worden aan de kust te ankeren. Ik moest daarentegen van mijn' kant belooven, dat ik zonder noodzakelijkheid de Japanfche kust niet naderen zou. Zij verzekerden mij ook, dat zij volkomen op mijn gegeven woord vertrouwen. Wat de Noordwest kust van *Nipon* betref, ik hield hun voor, dat het volftrekt noodzakelijk was, deze ftreek naauwkeurig optenemen, daar de beste Europefche kaarten dezelve niet aanwijzen konden, en ik wel wist, dat het onmogelijk was, in *Japan* eene kaart te bekomen, naar welke ik mijn' koers zou kunnen rigten. Het was derhalve te noodzakelijker, dat wij ons, bij het opzoeken der Straat, in de nabijheid des lands hielden, daar zij, volgens de befchrijving, slechts ééne Hollandfche mijl breed was,

was, en wij haar derhalve op eenigen afstand ligtelijk zouden kunnen missen. Men gevoelde het billijke van deze mijne vordering, en men gaf mij stilzwijgende de vrijheid, om dit gedeelte van hunne kust optenemen. Ondertusfchen begeerden zij, dat ik op onze terugreis van *Kamtschatka* naar *Rusland*, niet in de nabijheid van *Japan* zou komen, en dit beloofde ik hun. Nogtans zochten zij mij door den Hollandschen Faktor **DOEFF** te bewegen, dat ik mijn voornemen mogt veranderen. De gronden, die hij opgaf, waren ondertusfchen nog minder gefchikt, om mij afteschrikken, daar hij alleenlijk sprak van het gevaarlijke van den doortogt tusfchen *Japan* en *Corea*, waarvan evenwel geen Hollander bij ondervinding konde spreken. **LA PÉROUSE** alleen had vóór ons dezen koers genomen, en bij zijne ontdekkingen wilde ik de onze volgen, die reeds daarom alleen belangrijk voor het Publiek moeten zijn.

Daar het onnoodig fcheen, dat de *Nadeshda* vóór het einde van Julij te *Kamtschatka* aankwam, wilde ik drie maanden besteden, om dat gene aan te vullen, wat deze beroemde Fransche Ontdekker, die het eerst over de Geographie van deze zee eenig licht verspreid heeft, bij mangel van tijd, niet onderzoeken konde. Daar zoo wel de geheele westelijke kust van *Japan* (Kaap *Noto* uitgenomen) als een groot gedeelte der kust van *Corea*, de geheele westkust van *Jesso*, de zuidelijke, oostelijke en noordwestelijke kust van *Sachalin*; benevens de mees-

te

te *Kurilische* eilanden, nog door geen' Europeischen Zeereiziger opgenomen zijn, zoo had ik keuze. Het zuidelijk gedeelte van *Sochalin*, als de baai *Aniwa* en de golf *Patience*, zijn wel in 1643 door de Hollanders opgenomen, doch dit opnemen mogt wel herhaald worden, daar de middelen, om de Geographische ligging der plaatsen te bepalen, sedert 160 jaren zoo zeer verbeterd zijn. Zonder deze herhaling was ook onze kennis van dit merkwaardig land nog gebrekkig, gelijk uit het vervolg onzer reize zal blijken. Het volgende was mijn plan, dat ik ook ten deele gelukkig heb uitgevoerd. Ik wilde de Z. W. en N. W. kusten van *Japan* onderzoeken, de breedte van Straat *Sangar* bepalen, welke op de beste kaarten, als die in ARROWSMITHS *South sea Pilot*, en in den Atlas van LA PEROUSE, meer dan 100 mijlen opgegeven is, en door de Japanneezen op slechts ééne Hollandsche mijl wordt geschat; de westkust van *Fesfo* onderzoeken; het eiland *Karafuto* ontdekken, dat op eenige nieuwe kaarten, in navolging van eene Japansche, tusschen *Fesfo* en *Sachalin* liggen moet, en wier bestaan ik voor zeer waarschijnlijk hield; deze nieuwe Straat opnemen en het eiland *Sachalin* geheel van Kaap *Crillon* tot deszelfs N. W. kust, van waar ik, indien ik daar eene goede haven vinden mogt, mijne Barkas uitzenden wilde, ten einde een beslissend onderzoek te laten doen aangaande de Straat die *Tartarijen* van *Sachalin* scheidt; en eindelijk een' terugtocht langs een nieuw kanaal, ten Noorden van het kanaal *de*

la

le
bey
aan
van
on
gee
de
ga
aan
aan
daa
kus
36
twi
zoo
dig
han
Nat
nie
Oo
Ku
hed
I

(
die
men
nom
kust
van
Alle
zoch
I

la Boussole, tusfchen de *Kurilifche* eilanden te beproeven. Het gemis van eene veilige haven aan de kust van *Sachalin* maakte de Expeditie van onze Barkas onmogelijk en het belangrijk onderzoek, dat ik daarbij ten oogmerk had, kon geene plaats hebben. De geheele opzeming van de W. kust van *Japan* en van de Straat *Sangar* moet aan de Gunstelingen der Japanneezen, aan de Hollanders namelijk, overgelaten worden, aan wie het thans misfehien niet als eene misdaad toegerekend wordt, dat zij de Japanfche kusten bevaren. Wat de kust van *Corea* van 36 tot 42 graden Breedte betreft, het lijdt geen twijfel, dat dezelve, in eenen tijd, waarin men zoo zeer met onderzoeken bezig is, ook spoedig zal opgenomen worden; vooral daar een handel met deze, tot dus verre geheel onbekende Natje, voordeelen belooft, die men in *Japan* niet kan bekomen. Een nieuw onderzoek van de Oostkust van *Jesfo*, alsmede van de Zuidelijkste *Kurilen*, zal misfehien tot de eerfte werkzaamheden der Rusfen in deze zee behooren (*).

Daar ik bij het uitzeilen uit de baai van *Nan-*
ga-

(*) In de Ontdekkingsreis van Kapitein BROUGHTON, die kort na ons vertrek uit *Rusland* uitgekomen is, kan men zien, dat juist dat gedeelte, hetwelk ik niet voorgenomen had te onderzoeken, als: de straat *Sangar*, de kust van *Corea* en de Zuidelijke *Kurilen* en een gedeelte van de Oostzijde van *Jesfo*, door hem onderzocht zijn. Alleen de Westkust van *Jesfo* hebben wij beide onderzocht.

gafaky een' westelijker koers nam, dan in den verleden jare bij het inzeilen, zagen wij nu achter *Nangafaky* eenen zeer hoogen berg met eene vlakken kruin, waardoor de ingang zeer kenbaar wordt. Te 10½ uren lag dezelve van ons in het N. O. 85° in ééne lijn met den Boom op het eiland *Iwo-sima*, van wien ik, bij de beschrijving van *Nangafaky*, melding gemaakt heb, en die op de kaart van deze baai als een naauwkeurig bepaald punt, opgegeven is. Onze afstand van land bedroeg omtrent 12 mijlen; de diepte nam tot dus verre van 25 tot 30 vademen toe, de grond bestond doorgaans uit klei. Op den middag lag Kaap *Nomo* Z. O. 70° van ons, op een' afstand van 18 tot 20 mijlen. De wind woei zeer frisch uit het Z. O. bij eene zware en donkere lucht. Schoon ik gewenscht had, de partij tusfchen Kaap *Nomo* en het eiland *Meac-sima* te zien, en dit gebrek op onze kaart aantevullen, hield evenwel het donkere, regenachtige weér niet alleen, maar ook het zeker vooruitzicht van een' storm, van welken reeds vroeg in den morgen alle teekens zich openbaarden, en die hier uit het Z. O. altijd zeer hevig is, mij daarvan terug. De voorzigtigheid eischte, dat wij van den gunstigen wind gebruik maakten, om de zoo gevaarlijke *Gotto*-eilanden voorbijzeilen; ondertusfchen mislukte mijne hoop, om nog vóór den avond Kaap *Gotto* te zien: het weér was zoo nevelachtig, dat wij slechts een enkel maal de punt van een' berg op dit eiland zagen, en dan nog slechts voor een ooggen-

oogenblik. Onze koers lag tusfchen de twee kleine eilanden *Asfes Ears* en Kaap *Gotto*. Wij konden, wel is waar, noch deze noch gene zien en de wind was reeds tot een' storm toegenomen; doch deze twee punten waren op onze vaart naar *Nangafaky* met de grootste naauwkeurigheid bepaald geworden, wij hadden tusfchen dezelve, bij helder weêr, hoewel op eenigen afstand, geen gevaar ontdekt, en ik kon mij voorts volkomen op mijne kaart verlaten, op welke de afstand tusfchen beide, die juist 32 mijlen bedraagt, dubbeld zoo groot is, als bij **ARROWSMITH**. Schoon ik door dit kanaal, dat waarfchijnlijk vóór ons nimmer bevaren is, bij andere omftandigheden alleen met de grootste voorzigtigheid zou gezeild zijn, omdat de *Asfes Ears* misfchien door klippen aan de *Gotto*-eilanden verbonden zijn, bleef 'er evenwel thans niets over, dan doortzeilen, of naar *Nangafaky* terug te keeren; en tot het laafte kon alleen de hoogfte noodzakelijkheid mij brengen.

Des avonds te 7 uren fchatte ik mij vrij naauwkeurig in het midden van het Kanaal. De wind was thans zeer fterk met hevige rukwinden en beftendigen regen. De gang van het fchip, terwijl alle marszeilen gereven waren, was niet minder dan 8 knoopen, en de opmerkzaamheid van een ieder was alleen bezig, om hier of daar eenig gevaar te ontdekken, fchoon 'er, van wege de duifterheid van den nacht, weinig hoop was, te ontkomen, indien 'er zich plotfeling eenig gevaar had opgedaan. Des nachts te 11 uren wa-

ren wij reeds 25 mijlen ten westen van Kaap *Gotto*. Dit was genoeg, om het schip voor elken stroom, die ons naar land zou kunnen doen drijven, te beveiligen; en ik liet daarom naar het Z. W. bijleggen. Ieder uur liet ik peilen. Met 100 vademmen kon men geen' grond bereiken. Met het aanbreken van den dag zetteden wij onzen koers naar het Noorden voort. De wind stormde nog hevig uit het Z. O. met hooggaande golven, zeer donker weêr en bestendigen regen. Ik rigtte mijn' koers naar het N. N. O. en N. O. t. N. tusfchen het eiland *Tsus* en de kust van *Japan*. Met den middag bedaarde de wind, en hij liep naar het Z. W. Wij moesten hem nu spoedig uit het W. en N. W. verwachten, want dit was de gewoné loop van den Z. O. wind te *Nangafaky* geweest, en hij veranderde ook hier waarlijk op dezelfde wijze. Een sterke Noordelijke stroom had onzen gang zeer bevorderd; want des avonds, wanneer het voor eenige oogenblikken helder werd, zagen wij land in het N. N. O. Ik hield dit land waarschijnlijk voor de kust van *Japan*; want van het eiland *Tsus* waren wij, naar onze gisfing nog meer dan 40 mijlen verwijderd; ook moest dit eiland van ons in het N. W. en niet in het N. liggen. De stroom wiens rigting, gedurende deze twee dagen, in het uur bijna twee mijlen N. O. 42° geweest was, had het schip buiten dat naar de kust van *Japan* doen drijven, en ik stond daarom den volgenden morgen te meer verwonderd, toen het mij overtuigende bleek, dat het door ons geziene land
het

het eiland *Tfus* was. Na deze gelukkige ontdekking des lands, veranderde ik terstond onzen koers en laveerde gedurende den nacht, die door de sterke en ongeregelde golven nog zeer onaangenaam was, schoon de wind reeds veel was verminderd. Des avonds te 8 uren hadden wij, op een' afstand van omtrent 12 mijlen van de Zuidelijke hoek van *Tfus* 80 vademen waters boven een' grond van fijn zand. Den 20 zagen wij met het aanbreken van den dag het eiland *Tfus* juist in het Noorden van ons, en te 5½ uren tevens de kust van *Japan* in het Z. O. Op een' afstand van 20 tot 25 mijlen, waarop wij ons van dezelve bevonden, konden wij niet bepalen, of het land, dat wij zagen uit verscheidene eilanden bestond, die mischien tot de *Gotto*-eilanden nog behooren, of dat het vast aan een verbonden land, en dus de kust van *Japan* zelve, of wel een vrij groot eiland, in derzelve nabijheid, ware (*).

Het midden der door ons geziene kust van *Japan*, van welke eene strek van omtrent 15 mijlen in een volkomen N. en Z. rigting loopende, voor ons zichtbaar was, ligt op de Breedte van 33° 52' en op de Lengte van 230° 18' 30".

Het stormachtige en donkere weêr, dat ons terstond na ons vertrek van *Nangasaky* overviel, verijdelde geheel mijn voornemen, om de *Got-*

(*) Volgens eenige kaarten moet het eiland *Iki*, dat in grootte van het eiland *Tfus* niet veel verschilt, omtrent in deze rigting liggen.

Gotto-eilanden aan derzelver Westzijde optene-
men. Daar wij aan de Oostzijde verscheidene
punten met eenige naauwkeurigheid opgegeven
hebben, zou dit ons een middel in de hand ge-
geven hebben, om over het getal, de grootte en
uitgebreidheid dezer eilanden, die tot hiertoe door
niemand, behalve misfchien door Kapitein COL-
NETT, wiens Journaal evenwel niet bekend ge-
worden is, onderzocht zijn, iets stellig te be-
flissen. In het algemeen hadden wij de geheele
Zuidwest-kust van *Japa* . . . dat gedeelte, het-
welk tegen over *Tfus-sima* ligt, kunnen opnemen,
zonder dat ik mijn gegeven woord aan de Japan-
neezen behoefde te breken, naardien onze koers
noodwendig in de nabijheid van deze kusten loo-
pen moest; maar het zeer ongunstige weêr ver-
ijdelde mijne hoop.

Toen wij met het aanbreken van den dag land
ontdekten, nam ik mijn' koers parallel met het
eiland *Tfus*. Te 8 u. en 37' lag de Oosthoek
van dit eiland voor ons juist in het W., en een
klein eiland, dat op de kaart van ARROWSMITH
aangeteekend, en waarschijnlijk door Kapitein
COLNETT ontdekt is, en ook daarom naar zijn'
naam door mij zal genoemd worden, juist in het
O. De waargenomene Breedte op den middag was
34° 35' 55" N. en de Lengte, volgens onze drie
Chronometers, die tot op 30 sekonden overeenkwa-
men 230° 16' 45". De Noordelijke hoek van *Tfus*
lag toen van ons in het W. t. N. en een hooge
vlakke berg, niet verre van dezelve, Z. W. 85°.
Te 1 uur lag de Noordelijke hoek juist in het W..

Het

Het eiland *Tfus* loopt volkomen N. en Z., in welke rigting deszelfs grootste lengte 35 mijlen bedraagt. Van deszelfs breedte konden wij wel niet naauwkeurig oordeelen, evenwel geloof ik, dat dezelve niet minder dan 10 tot 12 mijlen en mischien nog meer beloopt; want wij zagen hoo-ge bergen op eenen afstand van land. Van de Zuidhoek, die op de Breedte van $34^{\circ} 06' 30''$ en op de Lengte van $230^{\circ} 43' 00''$ ligt, neemt het eiland eene N. O. rigting tot een' hoek, die zeer naar het O. uitsteekt, en achter welken, het eiland zich in tweeën schijnt te verdeelen; de oever ten minste vormt hier eene diepe baai, aan wier achtergrond het land zich mischien weder aan-een sluit (*). Van dit Voorgebergte, dat op de Breedte van $34^{\circ} 18' 45''$ en op de Lengte van $230^{\circ} 30' 15''$ ligt, neemt het eiland eene meer Wes-telijke rigting. Ik heb het Kaap *Fida-Buengono* genoemd, naar den waardigen Gouverneur van *Nangafaky*, die zich, gedurende ons verblijf aldaar, zoo genegen jegens ons gedroeg, als men van een' oppermagtigen Bewindhebber onder een' Tirannisch meester niet ligt verwachten kan. De Noord-hoek van het eiland *Tfus* ligt, volgens de waarnemingen van Dr. HORNER, op de Breedte van $34^{\circ} 40' 30''$ en op de Lengte van $230^{\circ} 30' 30''$, de te voren gemelde vlakke berg niet ver van de-zen hoek, op de Breedte van $34^{\circ} 32' 00''$.

Het

(*) Op de oorspronkelijk Japanfche kaarten bestaat *Tfus-fima* ook werkelijk uit twee eilanden, die door een smal kanaal gefcheiden zijn.

Het Noordelijke en Oostelijke deel dezès eilands is bergachtiger, dan het Zuidelijke; doch ook hier zagen wij eenige tamelijk hooge bergen, waarop zich witte vlekken vertoonden, die wij voor sneeuw hielden, maar die ook wel kale kalkklompen kunnen geweest zijn; zoodat het geheele eiland uit eene keten van matig hooge bergen bestaat, welke door diepe dalen worden afgewisseld. Schoon wij dit eiland niet zóó na konden voorbij zeilen, dat wij over deszelfs bebouwing konden oordeelen, kan men echter, uit hoofde van deszelfs ligging, en van de bekende vlijt en ijver der Japanneezen, niet twijfelen, of dezelve zal goed zijn. De menigte van schoone baaijen en havens, die wij zeer duidelijk onderscheiden konden, moet den handel met de oostelijke en westelijke naburen zeer bevorderen. Het schijnt ook dat de Coreërs, die reeds sedert eenigen tijd alle gemeenschap met *Japan* hebben afgebroken, nogtans dit eiland om den handel bezoeken (*).

Wij vonden dat de Magneetnaald hier slechts eeni-

(*) Indien men de berigten der Japanfche Tolken te *Nangafaky* gelooven mag, beweert de Keizer van *Japan* nog Bezitter te zijn van een gedeelte van *Corea*, dat door den Vorst van *Tfus-fma* zou bestuurd worden. Evenwel heeft dit beweren veel van snoeverij, en de zaak is vrij gelijk aan het fabeltje, dat men ons ten opzichte van den Vorst van *Satzuma* opdringen wilde, uit wiens Familie nog heden de Koningen der *Likoo*-eilanden zouden gekozen worden.

een
op
zijd
gro
eila
ged
het
Kap
hee
en
ftan
len
het
der
pur
de
flec
niet
fche
lijk
den
van
afft

(
in b
ik,
eilan
eilan
hebb
het
Tfus

eenige minuten Noordwestering had; en de diepte, op een' afstand van 12 tot 15 mijlen van de oostzijde des eilands, was 75 vademen, boven een' grond van fijn zand, klei en schelpen. Het eiland *Colnett* is eene kale rots van eene ronde gedaante, en heeft 6 of 7 mijlen in den omtrek; hetzelfde gelijkt wel iets op het eiland *Hood*, dat Kapitein Cook onder de *Mendoza*-eilanden geteld heeft. Het ligt op de Breedte van $34^{\circ} 16' 30''$ en op de Lengte van $230^{\circ} 04' 15''$. Deszelfs afstand van Kaap *Fida-Buengono* bedraagt 23 mijlen en, gelijk ik reeds gemeld heb, het ligt van hetzelfde in het Oosten (*). Volgens de kaarten der reize van LA PEROUSE, ligt de Noordelijke punt van *Tfus* op $34^{\circ} 42' 30''$ N., waarmede ook de Breedte van deze punt, door ons gevonden, slechts twee graden verschilt. Wij waren echter niet weinig verwonderd in de Lengte een onderscheid van $36'$ te vinden, welke de onze westelijker was, dan die van LA PEROUSE. Wij hadden eerst sedert twee dagen eene haven verlaten, van welke de Lengte door meer dan 1000 Maansafstanden bepaald was, en waar Dr. HORNER

on-

(*) Daar dit eiland op de kaart van ARROWSMITH juist in het O. van den Noordhoek van *Tfus* ligt, zoo vermoed ik, dat Kapitein COLNETT, bij slecht nevelachtig weêr, het eiland *Tfus* is voorbijgezeild, alleen den Oosthoek van dit eiland gezien, en dezen voor den Noordhoek gehouden hebbe. Op de kaart van ARROWSMITH is de Breedte van het kleine eiland, gelijk mede die van den N. hoek van *Tfus* = $34^{\circ} 23'$.

onze Chronometers op het zorgvuldigste beproefd had; ik behoefde dus geen oogenblik te twijfelen, om onze Lengte de voorkeur te geven; spoedig vond ik ook nog een ander bewijs, dat mij ten aanzien van de rigtigheid onzer bepaling van de Lengte gerustfelde. Den 26 Mei 1787 op den middag, is, volgens de kaart van LA PÉROUSE, de Lengte van het schip $127^{\circ} 33'$ omtrent $4'$ westelijker dan de Noordhoek van *Tfus*. Op dezen dag waren op de *Boussole* Maansafftanden door DAGELET gemeten, die voor de Lengte, op den middag gereduceerd, gaven $= 127^{\circ} 12'$ O. van *Parijs*. TRIESNECKER, die de meeste, op deze reize uit Maansafftanden afgeleide Lengten, door ten zelfden tijde te *Greenwich* gedane waarnemingen aan Zon en Maan geregeld heeft, vind de Lengte uit deze waarnemingen van DAGELET $230^{\circ} 30'$ van *Greenwich*, welke, na aftrek van de $4'$, welke het punt, waar men zich op den middag bevond, westelijker was dan de Noordhoek van *Tfus*, voor de Lengte van dezen hoek $230^{\circ} 35'$ geeft, gevolgelijk slechts $3'$ oostelijker dan volgens onze Horologies. Dit bewees duidelijk, dat 'er eene fout in de Chronometers geweest was, naar welke de kaarten van LA PÉROUSE's reis zijn zamengefeld, en het deed mij slechts in dat oogenblik leed, dat DAGELET, die in het ongelukkige lot van zijnen Chef gedeeld heeft, verhinderd werd, om verbeter-tafels over de Chronometers No. 18 en No. 19 te vervaardigen. Maar ook deze werden, tot mijne niet geringe vreugde, in het derde Deel van LA

PE-

PER
de v
Pan
de 1
de
Tfus
van
onz
der
GE
Bij
deze
doo
naa
sche
volg
Dez
vee
bela
ROU
Kan
laat
heer
zijn
GE
D
eila

(
Kaa
bru
mij

PEROUSE's reis gevonden, waar den 26 Mei, de ware Lengte van het schip $127^{\circ} 4' 52''$ O. van *Parijs* is. Brengt men de 4' in rekening, welke de middagslengte van de *Boussole* den 26 Mei op de kaart westelijker is, dan de Noordhoek van *Tfus* ligt, dan verschilt LA PEROUSE's Lengte van het eiland *Tfus* slechts ééne minuut van de onze. Deze opgave bewijst de naauwkeurigheid der verbeter-tafels voor No. 19, door DAGELET aan boord van de *Boussole* vervaardigd. Bij Piek de *Langle*, Kaap *Crillon* en Kaap *Aniwa*, deze gewigtige punten, wier ligging zoo wel door LA PEROUSE, als ook door ons, met alle naauwkeurigheid bepaald worden, is het onderscheid tusschen DAGELET's ware Lengte en die volgens onze waarnemingen even zoo gering. Deze ontdekking, die aan Dr. HORNER en mij veel genoeg opleverde, is ook in zoo verre van belang, als bij alle ontdekkingen, die LA PEROUSE, gedurende zijne vaart van *Manila* naar *Kamtschatka* gedaan heeft, eene fout, die ten laatste wel eenen graad beloopt, in de Lengte plaats heeft, die echter verbeterd wordt, wanneer men zijne kaart naar de bovengemelde tafel van DAGELET zamenstelt (*).

Daar LA PEROUSE in zijn Dagverhaal van het eiland *Tfus* geene meldinge maakt, zoo komt het mij

(*) Ik heb op onze kaarten van deze verbetering bij Kaap *Noto* en bij de geheele West-kust van *Sachalin* gebruik gemaakt. Hierdoor strekt zich *Sachalin* 50 of 60 mijlen verder uit.

mij waarschijnlijk voor, dat hij dat gene, wat hij den 25 des avonds na zonsondergang van het O. t. N. tot het O. Z. O. gezien heeft, voor de kust van *Japan* gehouden heeft. Dit kon evenwel niets anders zijn, dan het zuidelijke gedeelte van *Tfus*, daar hij van 's avonds 7 uren tot 's morgens 5 uren 27 mijlen O. N. O. gezeild was, want zoo veel bedraagt bijna de geheele lengte van *Tfus*. Des morgens ten 5 uren veranderde hij zijn' koers naar het N. t. O. (Men zie No. 44 uit den Atlas van LA PEROUSE.) BUACHE, die de kaarten voor LA PEROUSE's reis gemaakt heeft, besloot zeer te regt, dat het land den 25 en 26 Mei door LA PEROUSE gezien, het eiland *Tfus* moet geweest zijn, en heeft derhalve de uiterste grenzen van dit land voor de Breedte van den Noord- en Zuid-hoek van het eiland *Tfus* aangenomen. Evenwel komt het mij voor, dat LA PEROUSE zelf dit land daarvoor niet gehouden heeft, anders toch zou hij de opgave van de ligging van dit eiland, dat vóór hem door geene Europeërs gezien was, niet stilzwijgende zijn voorbijgegaan. Nogtans is dit eene zeer verschoonlijke dwaling geweest, want op alle oude kaarten ligt het eiland *Tfus* veel nader aan de kust van *Japan*, dan wij hetzelfde gevonden hebben. LA PEROUSE kon derhalve het land, dat hij in het O. zag, even zoo goed voor het eiland *Iki* of voor eenig ander, in de nabijheid van *Japan* liggend eiland, als voor het eiland *Tfus* of voor *Japan* zelf houden; en daarenboven is *Tfus* toch ook eene Japan'sche Bezitting. LA PEROUSE

fchat

fchat
Core
Tfus
nog
ter
Core
mijle
nog
het e
N
wij
al sp
het l
zage
in he
van
zelve
donk
doen
naar
waan
te 3
gies
kom
te k
9 of
met
Noo
land
juist
eene
ver

ſchat de breedte der Straat tuſſchen *Japan* en *Corea* op 45 mijlen; daar nu de breedte tuſſchen *Tſus* en de door ons geziene kust van *Japan* ook nog 28. of 30 mijlen bedraagt, zoo moest dezelve ter plaatſe, waar de kust van *Japan* en die van *Corea* het naast bij elkander zijn, omtrent 75 mijlen belooopen. De wijdte van deze Straat is nog grooter, indien het land, dat wij zagen, het eiland *Iki* en niet de kust van *Japan* is.

Na dat wij het eiland *Tſus* verlieten, zetteden wij eerst met een gunstigen wind, die evenwel al ſpoedig N. Oostelijk werd, onzen gang naar het N. en O. voort. Des middags van den 22ſten zagen wij ten tweedemale de kusten van *Japan* in het O. Z. O., ſchoon wij, volgens de kaarten van ARROWSMITH, nog bijna 150 mijlen van dezelve moesten verwijderd zijn. Van wege het donkere weêr, konden wij geene waarnemingen doen; doch naar de ſcheepsrekening, die ik naar den ſtroom, dien wij den volgenden dag waarnamen, verbeterd had, was onze Breedte $35^{\circ} 49'$ en de Lengte, volgens de Horologies, $228^{\circ} 03' 30''$ W. Wij layerden met volkomen tegenwind, om zoo na mogelijk aan land te komen. Des namiddags te 5 uren waren wij 9 of 10 mijlen van hetzelfde, op welken aſtand met 100 vademem geen grond te peilen was. De Noordelijke punt van een tamelijk hoog voorland met eene laagte in dezelfs midden, lag toen juist in het O. van ons, en in het O. Z. O. was eene diepe bogt binnenwaarts. De kust liep, zoo ver het oog reikte, naar het Z. W. Zij beïnd

uit

uit tamelijk hoog land, boven het welk twee hoogge bergen zeer uitstaken. De hoogste, die bijna kogelrond van gedaante is, lag voor ons Z. O. 16° , de laagste juist in het Z. Hooge bergen, die diep landwaarts in liggen, strekten zich van het Z. W. naar het N. O. uit, en moeten ten minste 20 mijlen achter de bogt en het voorland liggen. Schoon onze afstand van laatstgenoemde niet meer dan 10 mijlen bedroeg, en de lucht, schoon niet volkomen helder, nogtans veel zuiverder was dan in het Z., was nogtans de Noordelijke punt van het voorland zeer duidelijk van het overige land afgescheiden, zelfs de bergketen, die diep landwaarts was, werd achter dezelve geheel onzichtbaar. Dit deed mij gelooven, dat dit voorland een eiland is, en wel hetzelfde, dat op de kaarten onder den naam *Oki* geteekend staat; waarbij ook de overeenstemming in de Breedte kwam; schoon ik het eiland *Oki* mij als veel grooter moest voorstellen, daar de Lengte van het geen wij zagen, op het meest 10 mijlen in eene N. O. en Z. W. rigting bedroeg.

De hooge ronde berg, dien ik naar den beroemden Sterrekundige, Baron von ZACH, noemde, ligt op $35^{\circ} 25' 20''$ N. en $227^{\circ} 40'$ W. Het midden der bogt op $35^{\circ} 32'$. Wij zagen in deze bogt eene groote menigte van booten, die alle naar het kanaal kwamen, dat het eiland van het vaste land scheidt. De bewoners, over het naderen van een Europeesch schip waarschijnlijk ontfeld, haasten zich om hunne Regering daarvan kennis te geven. Op een' kleinen afstand van de Zuidelij-

lijke punt van het Voorland, ligt in de baai een klein eiland. De kust was voor het overige zonder klippen en rotfen, en indien het weér volkomen helder geweest was, dan hadden wij zekerlijk allen twijfel ten aanzien van dit Voorland uit den weg geruimd. Gedurende den nacht vervolgden wij, met weinige zeilen, onzen koers naar het Noorden. Bij het aanbreken van den dag zaggen wij land in het O. N. O. Ik liet het schip terstond naar land wenden. De wind liet intusschen ons niet toe eenen beteren koers te nemen, dan Z. O. t. O. Te 8 uren vertoonde zich ook 18° Z. O. het land, door ons den vorigen dag gezien, en dat ik voor een eiland gehouden had. Maar het weér was thans zoo donker en nevelachtig, dat ik het beter achtte de kust naar het Noorden te vervolgen, van welke gedurig meer land te voorschijn kwam. Deze kust levert eene gedurige afwisseling op van hooge bergen en plotfelijke laagten. Het meest kenbare punt is eene spits toeloopende berg, die volgens onze waarnemingen op de Breedte van $36^{\circ} 06'$ en op de Lengte van $227^{\circ} 09'$ ligt. Op den middag lag dezelve juist in het O., en het Noordelijkste land, dat men zien konde, 82° in het N. O. Te 6 uren verloren wij het geheel uit het gezigt, want de kust neemt waarschijnlijk van de uiterste noordelijke punt die op $36^{\circ} 14'$ en $217^{\circ} 10'$ ligt, en die te 6 uren in het Z. O. t. O. $\frac{1}{2}$ Oost lag, eene vrij oostelijke en waarschijnlijk wel eene volkomen oostelijke rigting, en de wind vergunde ons niet een' beteren koers dan N. en N. t. O. te nemen. Ik had

had verscheidene malen laten peilen, maar met 100 vademen was geen' grond te bereiken.

Latere Zeereizigers, wier hoofdoogmerk zijn zal de West-kust van *Japan* naauwkeurig te onderzoeken, zullen ten opzichte van de ligging van het eiland *Oki* kunnen beslissen. Ik heb slechts als eene gisling bijgebracht, dat het land, dat wij den vorigen dag ten N. van de bogt zagen, het eiland *Oki* konde zijn; desniettegenstaande heeft de geringe grootte van dit eiland reeds in den beginne mij doen twijfelen, of het wel het eiland *Oki* ware, en ik geloof, dat het land, dat wij den 22 April tuschen $35^{\circ} 15'$ en $35^{\circ} 45'$ zagen, een gedeelte van *Nipon* is, en het geen wij den 23sten den volgenden dag zagen tuschen $36^{\circ} 01'$ en $36^{\circ} 14'$, of het eiland *Oki* zelf, of een van de kleine eilanden, die volgens de oude kaarten van *Japan* het eiland *Oki* omringen (*). Evenwel, het zij dat het door ons ge-

zie-

(*) Dezulken, die wij beschuidigen mogten, dat wij dit twijfelachtig punt niet zelve beslist hebben, verwijs ik naar het plan, dat ik voor mijne navorschingen op deze vaart gemaakt heb, gelijk mede op de omstandigheden, die ik in het oog moest houden, en die mij verboden de West-kust van *Japan* aantedoen. Alleen de tot hiertoe zoo gebrekkige kaarten van deze kusten veroorzaakten, dat wij tuschen den 35sten en 36sten graad Breedte land zagen, wanneer wij meenden nog bijna 150 mijlen van hetzelfde verwijderd te zijn; en het is zeker jammer, dat het weêr, gedurende de twee dagen, die wij in de nabijheid dezer kust doorbragten, zoo bijzonder ongunstig was.

zie
Ok
tus
zee
gre
we
en
in
stel
den
Jap
op
N
den
vor
uit
ded
en
en
twe
de
09'
gem
Nog
van
wijk
Noo
den
hier
het
ook
zee.

II

ziene land tot *Nipon* zelf behoort, of het eiland *Oki* is, de sterrekundige bepaling van dit punt tusschen de Breedte van 35° en 36° draagt reeds zeer veel bij tot betere kennis van de westelijke grenzen dezes rijks, welke reeds sedert drie eeuwen bekend, doch nog nooit opgenomen zijn, en hierdoor, naar de kaart van *ARROWSMITH*, in welke een Zeeman toch het meeste vertrouwen stellen moet, omtrent 100 mijlen uitgebreid worden. Even zoo veel kleiner wordt dus ook de Japanfche zee tusschen de Breedte van 35° en 36° op deze kaart.

Nadat wij het land uit het gezigt verloren hadden, nam ik mijn' koers naar het N. O. Wij vorderden weinig, daar de wind onophoudelijk uit het N. O. en O. N. O. woei. Den 26 April deden wij, op de Noorder Breedte van $37^{\circ} 43'$ en Wester Lengte van $226^{\circ} 30'$, bij zeer schoon en helder weêr en eene volkomen stille zee, met twee kompasfen verscheidene waarnemingen voor de Afwijking van de Magneetnaald, die van $2^{\circ} 09' 40''$ tot $3^{\circ} 41' 30''$ uiteenliepen, en voor het gemiddelde der Noordwestering gaven $2^{\circ} 58'$. Nogtans heb ik bij het vervaardigen der kaart van onzen togt in de Japanfche zee op geene afwijking achtgegeven, daar wij nu 1 of 2 graden Noordoostering, dan weder even zoo vele graden Noordwestering vonden. Dit was niet alleen hier, maar ook langs de geheele kust van *Jesfo* het geval. Zulk eene geringe afwijking vond ook *LA PEROUSE*, gedurende zijne vaart in deze zee. Op de Breedte van $29^{\circ} 20'$ en de Lengte

van $224^{\circ} 40'$ was de afwijking, zoo wel bij hem, als ook bij ons, slechts weinige minuten ten Westen. Deze overeenstemming is wel toevallig, doch zij toont evenwel, gelijk in het algemeen alle waarnemingen op deze zee van 30° tot 50° Breedte gedaan, dat de verandering in de afwijking van de Magneetnaald hier zeer gering moet zijn.

Den 27 April des avonds, bemerkten wij op de Breedte van $38^{\circ} 33'$ en de Lengte $226^{\circ} 12'$, dat de golven met geweld braken; wij peilden verscheidene malen, doch wij konden met 100 vademem geen grond bereiken; de gang van het schip beliep, schoon de wind zeer sterk en de zee volkomen kalm was, op het meest twee knoopen, en het roer deed dikwijls geheel geen dienst. Deze betrekkelijk langzame gang van het schip, benevens het niet luisteren van hetzelfde naar het roer, kan alleen aan een sterken stroom toegeschreven worden. Het regende hevig, het weêr was donker zonder evenwel onweêr te voorspellen, doch de Barometer scheen een storm aantekondigen, want hij was tot 29 duimen 2 lijnen gevallen. Elk gebruikte derhalve de noodige voorzorgen tegen den nacht, die echter overbodig waren, gdaar wij den volgenden dag schoon weêr kregen. LA PEROUSE maakt ook melding van zulk een sterk vallen des Barometers, zonder dat zulks de minste gevolgen had, en wel bijna op dezelfde Lengte en Breedte, waar wij dit verschijnsel waarnamen. Het zou inder daad merkwaardig zijn, dat men door vele
waar-

waarnemingen zocht te beflissen, of men in dit oord, gelijk bij Kaap *Horn*, waarlijk een' lagen Barometers stand altijd moet verwachten, welken zoo wel LA PEROUSE als wij, op eene zoo in het oog loopende wijze, hier gevonden heeft, dan, of deze stand des Barometers misfehien aan eene toevallige gelijkheid in het luchtgetfel moet toegeschreven worden? Sedert hebben wij in de *Ochotzkische* zee en in de nabijheid van de *Kurilische* eilanden dit verschijnsel ook opgemerkt. Op den dag, dat wij van *Nangafaky* vertrokken, wanneer de lucht met dikken nevel bezet was, en het hevige regende en stormde, viel de Barometer slechts tot op 29 D. 50. Deze lage stand bleef, schier onmerkbaar toenemende, eene geheele week aanhouden, ondanks het schoonste weer.

Ik heb reeds gezegd, dat ik het onderzoeken van de West-kust van *Japan* moest opgeven. Ondertusfchen kon ik mijn onderzoek van de Breedte van 39° beginnen, zonder in verdenking te komen, dat ik mijn gegeven woord gebroken had, daar de ligging van de ftraat *Sangar* in der daad zoo onzeker was, en zij even zoo wel een' graad zuidelijker liggen konde, als wij ze een' graad noordelijker vonden. Den 30 April was onze breedte, naar onze waarneming 39° 22'. Ik ftevende gevolgelijk, om de Parallel van 39 graden te bereiken, regt naar het O., omdat de froom eenige dagen Z. W. geweest was. Wij vonden denzelfen nu N. O., en in plaats dat, met een' Oostelijken koers, het land op de Breed-

te van 39° zich had moeten opdoen, zagen wij, tot mijn niet gering verdriet, hetzelfde nu op $39^{\circ} 40'$. Den 1 Mei, des morgens te 9 uren, vertoonde hetzelfde zich in het O. N. O. op een' afstand van 18 tot 20 mijlen. Het had geheel het voorkomen van een eiland, en ik twijfelde niet, of het was het eiland *Too-sima*, dat men omtrent op 39 graden tussehen Kaap *Sangar* en de baai *Sacata*, op de kaarten vindt. Wij werden echter den volgenden dag overtuigd, dat het geen eiland, maar een naar het Westen zeer vooruitstekend Voorgebergte was, dat door eenen hoogen, in het midden liggenden, berg met eene afgeronde kruin zeer kenbaar is. Dit Voorgebergte, dat in zijn' omtrek omtrent 35 mijlen bestaat, ligt op de Noorder Breedte van $39^{\circ} 50' 00''$ en op de Wester Lengte van $220^{\circ} 16' 00''$. Dit althans is de ligging van den hoogen berg, die juist in het midden ligt, en van welke het land aan beide zijden al gaande weg lager wordt. De Zuidelijke punt ligt op $39^{\circ} 46'$, de Noord-oostelijke op $40^{\circ} 00'$. Ik heb dit merkwaardig Voorgebergte genoemd het *Voorgebergte der Rusfen*. Deszelfs zuidzijde is meest bergachtig, en bestaat uit eene rij vooruitstekende landpunten. De oever bestaat uit steenklippen. Eene klip, die vrij groot is, benevens nog eene andere in derzelve nabijheid, vertoont zich hier op een' geringen afstand van land. Het land krijgt het aanzien van een eiland, omdat ten N. van dit Voorgebergte eene groote baai is, en het land in het Z. zeer verre naar het O. lager wordt; waar-

door

door dan ook wij hetzelfde den eersten dag voor een eiland hielden, en ons eerst van het tegendeel overtuigden, toen wij in de Noordelijke baai zeilden, en de vereeniging met het daar achter liggende land duidelijk ontdekten. Evenwel zou het mogelijk kunnen zijn, dat het land hier door een zeer naauw kanaal van een gefcheiden wordt.

De sterke stroom, die wij in de nabijheid van dit Voorgebergte ondervonden, maakte het onmogelijk, de Breedte van de verſchillende punten naauwkeurig te bepalen, en eene volledige en juiste teekening der kusten te geven, daar de meeste hoeken en freken niet goed met elkander overeenkwamen. Indien het mogelijk ware, telken ure de Breedte met dezelfde naauwkeurigheid te bepalen, waarmede men de Lengte, door behulp van eenen goeden Chronometer, bepalen kan, waarbij eene fout van weinige minuten in de Breedte geen merklijken invloed op de Lengte heeft; dan zou zelfs de sterkste stroom bij het opnemen der kusten niet zeer hinderlijk zijn; maar zoo lang men geen middel gevonden heeft, om de Geographiſche Breedte door waarnemingen te bekomen, zoo dikwijls men zulks verkiest, althans zoo dikwijls men dit ten aanzien der Lengte doen kan, zal men van het naauwkeurig teekenen der kusten, die men in het voorbijzeilen opneemt, moeten afzien.

Te twee uren des Namiddags van den 1 Mei, waren wij het land tot op vijf mijlen genaderd, en op dezen afstand konden wij met 70 vademmen geen' grond peilen. Wij ontdekten aan de West-

zijde van dit Voorgebergte een' Waterval, en aan de Noordzijde eene bogt, welke eene veilige ankerplaats voor schepen schein aanbieden. Eene groote menigte schepen zeilden in de nabijheid des lands; wij konden echter nergens eenige woningen ontdekken. Het donkere weêr liet ons wel niet toe de verdere kust van *Japan* ten Zuiden van het *Voorgebergte der Rusfen* te zien, uit de ligging der wolken konden wij echter met veel waarschijnlijkheid besluiten, dat derzelver rigting volkomen zuidelijk was. Het gemiddelde van de waarnemingen voor de Afwijking van de Magneetnaald, heden morgen en heden avond gedaan, gaf $0^{\circ} 04' 30''$ Noordwestering.

Het heldere weêr van den volgenden dag was voor ons bij uittek gunstig, om dit gedeelte van *Japan* verder optenemen, en de Straat *Sangar* te zoeken. Ik volgde den omtrek van de kust, op zulk een' geringen afstand van land, als mogelijk was. Achter de Noordelijke punt van het *Voorgebergte der Rusfen*, die laag uitloopt en in het O. in eene lange rij van klippen eindigt, helt dit land sterk naar het O. af, en vormt eene groote baai. In deze baai meenden wij enen ingang te zien. In de hoop dat hier de Straat *Sangar* was, die wij bij iedere schijnbare opening meenden te vinden, stuurde ik terstond daarop aan. Maar wij ontdekten, dat alles aaneenverbonden land was, achter hetwelk hooge bergen zich in verscheidene rijen van het N. naar het Z. uitstrekten. Des morgens te 4 uren waren wij niet meer dan vier mijlen van land verwij-

wijderd, waar wij met 55 vademmen op een' grond van klei en kleine steentjes peilden.

Op de Breedte van $40^{\circ} 50'$ en de Lengte van $219^{\circ} 54'$, zagen wij eene Stad met eene haven, waarin verscheidene Vaartuigen voor anker lagen. Het dal waarin dit Stadtje lag, scheen wel bebouwd en beplant te zijn. Korenvelden, weiden, waarop aanzienlijke kudden graasden, en groepen van boomen, die meer het werk der kunst, dan der natuur schenen, verfraaiden dit oord. De oever was over het geheel zandig, en eene sterke branding maakte gewistelijk het land hier onveilig, uitgenomen op ééne plaats, die ons toefcheen de mond van eene rivier te zijn, in welke eene kleine flotielje voor anker lag. Dit werd ook bevestigd door den koers van een vaartuig, dat sedert den morgen naar deze plaats ons voor uit zeilde, en een' verren omweg naar het N. nam, om in deze haven te komen. Op een' afstand van drie mijlen van land, hadden wij eene diepte van 25 vademmen, boven een' grond van vaste klei met zand vermengd. Behalve deze kleine Stad, zagen wij nog verscheidene huizen langs den oever in groepen gebouwd, die waarschijnlijk Vischersh woningen waren. Eene menigte Walvischen speelden rondom het schip. Van het dal strekte zich eene rij hooge en met sneeuw geheel bedekte bergen naar het N. uit; deze bergen liepen in eene stomp afgebrokene landpunt uit, welke des namiddags te twee uren voor ons juist in het N. lag, en achter welke geen land meer te zien was, zoo-

dat zij toen door ons, hoewel verkeerdelijk, voor Kaap *Sangar* gehouden werd. Met een zacht windtje zeilden wij op dit Voorgebergte aan. Het heldere weêr vergunde ons, Maansafstanden te nemen, ter bepaling van onze Lengte, of om beter te zeggen, ter bevestiging van de Lengte, welke door onze Chronometers aangegeven werd. Zes rijen gaven voor het gemiddelde $220^{\circ} 00' W$. No. 128 wees ten zelfden tijde $220^{\circ} 11' 45''$. De ware Lengte was $220^{\circ} 11' 15''$. Volgens de scheepsrekening = $219^{\circ} 52'$.

Te 5 uren zagen wij vier groote booten uit de kleine Stad, die toen van ons in het Z. O. lag, met de grootste haast naar ons toekomen. De menigte menschen (in elke boot waren ten minste 25 of 30) maakte hunne oogmerken verdacht. Het was wel niet waarschijnlijk, dat zij vijandige bedoelingen hadden, daar de bekende strengheid van het Japanfche bestuur dit schier onmogelijk maakte, evenwel beschouwde ik het raadzaam, onze stukken met schroot te laden, en de Soldaten onder de wapenen te brengen. Te 6 uren hadden zij ons ingehaald. Wij riepen hun toe in de Japanfche taal en verzochten hen aan boord te komen, maar zij schenen dit niet te durven wagen. Nadat zij tweemalen om het fchip gezeild waren, en hetzelfde met de grootste opmerkzaamheid beschouwd hadden, haalden zij hunne zeilen op, en keerden terug naar de Stad. Waarschijnlijk waren zij door den Gouverneur van dit oord gezonden, om ons fchip, dat zijne nieuwsgierigheid moest gaande maken, te zeker-
lijk

lijk het eerste Europeſche was, dat zich aan deze kust van *Japan* vertoonde, benevens ons manoevreren, waaruit zij miſſchien dachten onze oogmerken te kunnen opmaken, in oogſchouw te nemen. Deze booten werden volkomen op de Europeſche wijze geroeid, en niet door afwiſfelende zijdelingsche beweging der roeijers, gelijk dit te *Nangafaky* en in het Noordelijk *Japan* gebruikelijk is. Dit deed ons denken dat de Maſchappen Coreiſche Zeeroovers waren (*).

Bij het ondergaan der zon, hadden wij een duidelijk gezigt van de geheele kust, van welke wij niet meer dan drie of vier mijlen verwijderd waren. De hooge met ſneeuw bedekte bergen, die aan de in het N. liggende landpunt grensden, en van welke de hoogſte tot eene dieper landwaarts liggende bergketen ſcheen te behooren, de ſchoone dalen in de nabijheid van de Stad, en de afgelegene bergen in het Z. maakten dit gezigt waarlijk bekoorlijk, waartoe eene heldere lucht en een matige wind, waarmede wij gedurende den nacht laveerden, niet weinig bijdroegen. Den 3 Mei, met het aanbreken van den dag

(*) Bij onze aankomſt te *Kamſchatka* verhaalde mij de Japannees, die wij aldaar terug gelaten hadden, dat eene kleine Stad aan de Weſtzijde van *Nipan*, niet verre van de ſtraat *Sangar*, van Zeeroovers bewoond wordt. Het is mogelijk, dat de Stad, die wij zagen dezelfde was, en dat de vier booten op roef uitgingen. De grootte van het ſchip, hoedanig zij te voren zeker nooit een gezien hadden, hield hen waarſchijnlijk van een' aanval terug.

dag zetteden wij alle zeilen bij, en stuurden parallel met de kust. Derzelve rigting was hier N. $\frac{1}{2}$ W., en even zoo liep de bergketen, die wij gisteren gezien hadden, voort. Een vlak Voorland, dat tamelijk hoog is, steekt vrij wat naar het W. vooruit, en scheen, gelijk het *Voorgebergte der Rusfen*, een eiland te vormen. Maar door onze nabijheid aan land, ontdekten wij, dat hetzelfde mede tot het vaste land behoorde. Dit Voorgebergte, welks midden op de Breedte van $40^{\circ} 37' 40''$ en op de Lengte van $220^{\circ} 11' 30''$ ligt, heb ik, naar mijn' waardigen Vriend, den Generaal GAMALEY, Inspecteur van het Corps Kadets ter zee, *Gamaley* genoemd. Hetzelve maakt aan deze kust een zeer keubaar punt, daar dezelve hier eene zeer verschillende rigting, eerst N. O. en dan O. N. O. neemt, langs welke ik op eenen geringen afstand zeilde in de verwachting van elk oogenblik den ingang van de Straat *Sangar* te zullen vinden. Wij zagen hier een' ongemeen hoogen berg, van eene kegelvormige gedaante, die tot aan de kruin met sneeuw bedekt was. Deze berg, dien ik naar den Natuurkundige van ons schip, *Piek Tilefus* genoemd heb, ligt $40^{\circ} 40' 10''$ N. en $219^{\circ} 49'$ W. Spoedig werd ik in mijne verwachting bedrogen, van bij deze Oostelijke rigting der kust al ras aan den ingang van de Straat *Sangar* te zullen zijn, want wij zagen hoog land in het N., dat zich met dat in het O. vereenigde, en eene groote baai vormde, waarvan een zeer vooruitstekend Voorgebergte, dat wij te 11 uren zagen, de

Noor-

Noordelijke punt is. Op dit Voorgebergte rigtte ik mijn' koers, nadat wij wel overtuigd waren, dat in de baai nergens eene opening zijn konde. Juist 54 minuten na de Culminatie der zon, lag hetzelfde van ons in het O. op een' afstand van drie, of op het meest van vier mijlen. Daar wij op den middag zeer goede waarnemingen konden doen, is de ligging van dit Voorgebergte op het nauwkeurigte bepaald, en dezelve is $41^{\circ} 9' 15''$ N. en $219^{\circ} 52' 00''$ W. Het bestaat uit een' klomp van afgebrokene, geheel kale steenrotfen van eene gele kleur, welke aan eene keten van met sneeuw bedekte bergen grenst. Ik heb dit Voorgebergte *Greig* genoemd.

Van Kaap *Greig* nam de kust weder eene N. O. rigting tot een ander Voorgebergte, en van dit eindelijk eene geheel Oostelijke. Hooge sneeuwbergen, die zich in het N. N. W. ver- toonden, en ook naar het O. zich uitstrekten, overtuigden ons eindelijk, dat zij tot *Jesfo* of *Mats: may* behoorden, en dat hier de ingang van de Straat *Sangar* zijn moest, dien wij dan ook kort daarna duidelijk zagen. De Kaap voor *Nipon*, van welke de kust eene geheel oostelijke rigting neemt, is Kaap *Sangar*. Juist in het N. van dezelve ligt op *Jesfo* een ander Voorgebergte, dat, ik naar mijn schip, Kaap *Nadeshda* genoemd heb, en van hetwelk de rigting van de Zuidkust dezes eilands ook Oost loopt. Deze zijn derhalve de twee Voorgebergten, die den westelijken ingang van de Straat *Sangar* vormen. Kaap *Sangar* ligt op de Breedte van $41^{\circ} 16' 30''$ en op de

de Lengte van $219^{\circ} 46'$, en Kaap *Nadeshda* op de Breedte van $41^{\circ} 25' 10''$ en op de Lengte van $219^{\circ} 50' 30''$, zoodat de wijde van deze beroemde Straat aan de westzijde slechts 9 mijlen bedraagt, in plaats dat zij, gelijk op eenige kaarten opgegeven wordt, 110 mijlen breed zoude zijn (*). Vóór Kaap *Nadeshda* liggen verscheidene rotfen, op welke de golven met geweld breken.

In het jaar 1802 kwam te *Petersburg* eene kaart in het licht van de Ontdekkingen der Rusfen in het

(*) Deze groote wijde van de straat *Sangar*, heeft LA PEROUSE naar de Hollandfche kaarten van de ontdekkingen van Kapitein DE VRIES, aangenomen. Op vroegere kaarten is de wijde van de straat veel naauwkeuriger opgegeven. Zoo is zij bij voorbeeld op SCHEUTCHZERS kaart van *Japan* slechts 15 mijlen, en op de Fransche kaart van de ontdekkingen der Rusfen, welke de gewezene Minister van Koophandel H. VON SOIMONOFF in 1787 te *Petersburg* uitgaf, is zij 10 mijlen breed. Waarschijnlijk was SOIMONOFF, KRASCHENNIKOFF gevolgd, die de wijde van deze straat op 20 *wersten* bepaalt. Intusfchen had ook reeds BUACHE, nog vóór de ontdekkingen van Kapitein BROUGHTON, aan wien men de eerste zekere berigten aangaande de wijde van deze straat te danken heeft, in zijne *Memoire sur les terres découvertes par LA PEROUSE*, verklaard, geen geloof te slaan aan de groote wijde van 110 mijlen, en ook ARROWSMITH heeft dezelve in zijne kaart van *Azië* veel naauwer gemaakt. BROUGHTON heeft de wijde der straat tusfchen de door mij genoemde Kapen *Sangar* en *Nadeshda* 16 mijlen gesteld; wij vonden dezelve slechts 9 mijlen. Ook mist men op BROUGHTONS kaart de eilanden *Oshima* en *Kosima* geheel.

het Noordelijk gedeelte des grooten Oceaans, welke onder opzigt van den geleerden Ingenieur Generaal VAN SUCHTELEN uitgegeven werd. Hierop ziet men voor het eerst, en wel met tamelijk veel naauwkeurigheid, de westelijke kust van *Jesfo* geteckend, welke tot hiertoe op alle kaarten slechts door stippen aangewezen was, omdat geen Europefche Zeerciziger dezelve opgenomen had. Op deze kaart is bijzonder in het oogloopende, een eiland tusschen *Jesfo* en *Sachalin*, onder den naam van *Karafuto* of *Schisch*. Zoo wel de westkust van *Jesfo*, als dit eiland, is op gezag van eene Japansche kaart, aangenomen, welke de Japannees KODAY, dien LAXMANN in het jaar 1782, op bevel van de Keizerin CATHARINA, naar deszelfs Vaderland terugbragt, met zich naar *Rusland* genomen had. Dit *Karafuto*, van welks bestaan ik mij nader overtuigen wilde, was het inzonderheid, dat mij bewoog, niet door de Straat *Sangar* te gaan, van welke ik slechts de westelijke Voorgebergten naauwkeurig opgeven wilde; maar de westkust van *Jesfo* te onderzoeken en door de Straat, welke het eiland *Karafuto* van *Jesfo* scheidt, de Ochotzkifche zee te winnen.

De eerste proef met deze kaart viel zeer ten haren voordeele uit; want schoon ook op haar de westelijke ingang van de Straat *Sangar* 4 graden te zuidelijk ligt, ontdekten wij echter de twee eilanden *O-sima* en *Ko-sima*, welke beide bijna tegenover de Straat *Sangar* liggen, en op deze kaart geteekend zijn. Dit gaf ons hoop,
van

van ook het nieuwe eiland *Karafuto* ten N. van *Jesfo* te zullen vinden.

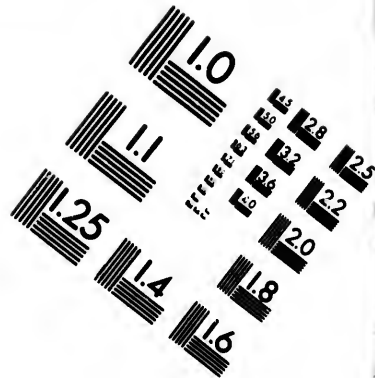
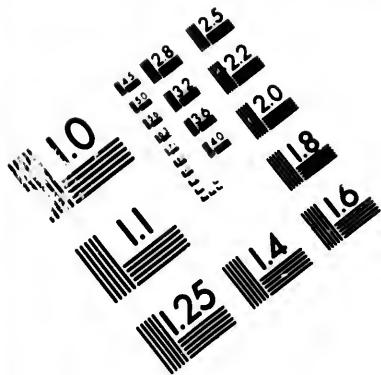
Des namiddags te 4 uren waren wij juist tegenover het midden van de Straat *Sangar*, in welke wij zelfs uit den top van den mast geen land konden ontdekken. Aan beide zijden zagen wij echter ten O. van Kaap *Sangar* en Kaap *Nadeshda*, verscheidene Voorgebergten vooruisteken. In het N. N. W. hadden wij een Voorgebergte op *Jesfo*, dat op de bovengemelde kaart der Russische Ontdekkingen den naam van *Sineko* draagt (*). Van Kaap *Sineko*, die op $41^{\circ} 38' 30''$ N. en $226^{\circ} 06' 30''$ W. ligt, strekken eene menigte van rotfen zich verre in zee uit. Misschien zijn dezelve onder water verbonden aan een klein eiland, dat van Kaap *Sin ko* in eene gelijke rigting met de rotfen ligt. Van Kaap *Nadeshda* tot Kaap *Sineko* is de rigting der kust N. W., en de afstand van beide deze Kapen is 18 mijlen. Tusschen dezelve en eene ruime, maar opene baai ligt de Stad *Maisumay*, welken naam de Japanneezen aan het geheele *Jesfo* gegeven hebben. Deze Stad is tamelijk groot, en de verblijfplaats van den Gouverneur; naar men zegt, is zij ook de eenige Stad van belang, op het geheele eiland. Nabij den oever lagen verscheidene vaartuigen voor anker, en eenige stonden op stapel. Het gemis van eene veilige haven moet evenwel

(*) Dezen naam, gelijk alle namen der Eilanden en Voorgebergten, die op deze kaart gevonden worden, en waarschijnlijk de ware zijn, heb ik behouden.

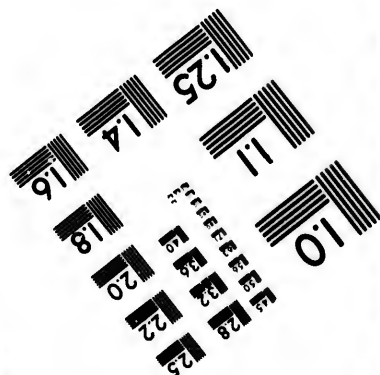
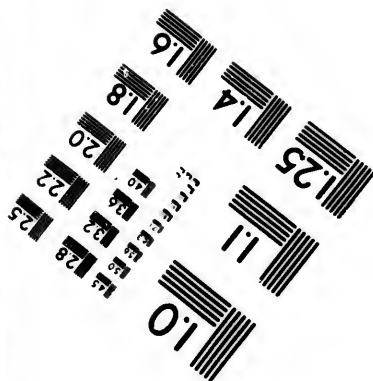
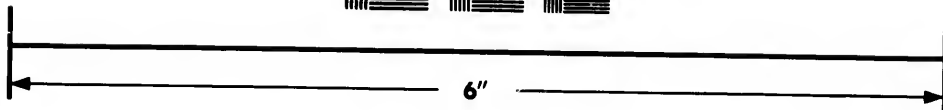
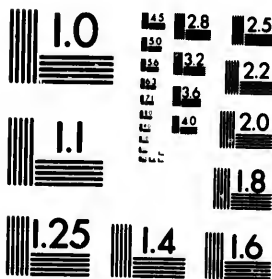
wel voor den handel zeer hinderlijk zijn. Daar de wind ons niet toeliet Kaap *Sineko* voorbij te zeilen, naderden wij tot op drie mijlen de Stad, op welken afstand men eene diepte van 90 vademmen heeft boven een' rotsachtigen grond. De Stad *Matsumay* ligt, naar onze waarnemingen, op de Breedte van $41^{\circ} 32'$ en op de Lengte van $219^{\circ} 56'$. Tegen den avond werd de wind zeer flauw, en wij waren aan de kracht van den stroom geheel overgegeven, die ons naar het O. van de Straat *Sangar* dreef, tot dat een frische, geheel Noordelijke wind ons gelegenheid gaf, om ons van land te verwijderen.

De zuidelijke kust van *Jesfo* is gansch verschillende van die van *Japan*. Zelfs in de nabijheid van de Stad *Matsumay* ontdekten wij nergens plantsoenen en korenvelden, gelijk deze zich in *Japan* overal aan het oog opdoen, daar zelfs de toppen der bergen aldaar beplant en bebouwd zijn. Alleen de Noordelijke punt van *Japan* heeft iets gelijks met dit naburig land. Dezelfde keten van sneeuwbergen, die van het Z. naar het N. geheel *Jesfo* doorsnijdt, ziet men ook in dezelfde rigting in het Noordwestelijk gedeelte van *Japan*; en, behalve het dal, waarin de kleine Stad ligt, die wij den 2 Mei voorbijzeilden, ziet *Japan*'er hier even zoo onvruchtbaar uit, als *Jesfo*; zoo dat zelfs de Japansche vlijt en werkzaamheid hier niets schijnen te vermogen. Het is niet onwaarschijnlijk, dat deze twee eilanden door den een' of ander geweldigen schok in de natuur van elkander zijn gescheurd, gelijk men meent.

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

0
E 28
E 25
E 22
E 20
E 18

11
10
E

meent, dat ook *Engeland* van *Frankrijk*, *Gibraltar* van *Afrika* en *Sicilien* van het vaste land van *Italië* gescheiden zijn. De geringe breedte van het kanaal, dat *Japan* van *Jesso* scheidt; de steile rotsachtige oevers; het gelijke getal van Kapen aan beide zijden, zoo verre wij dit waarnemen konden, en wier ligging met de zoodanige overeenkwamen, bij welke men zulk eene afscheiding vooronderstelt; dezelfde rigting der hooge bergketens, die alleen door het kanaal schein afgebroken te zijn; en de nabijheid van de hooge Piek *Tilefus*, die het voorkomen heeft van eenen uitgebranden of mischien nog brandenden Vulkaan, door welken mogelijk de uitbarsting van het onderaardsche vuur, die deze geweldige ommekeer veroorzaakte, gebeurde: dit alles maakt de zoo even gemelde gissing niet onwaarschijnlijk, en het is bekend, dat het Noordelijke *Japan* dikwijls aan aardbevingen is blootgesteld. De eerste vaart door deze beroemde Straat, op welke men derzelver ligging en de gesteldheid van den grond, benevens de voorbrengfels der beide kusten onderzoeken zal, moge beslissen of mijn vermoeden gegrond dan valsch zij.

De wind, die tamelijk frisch uit het W. N. W. waaide, gaf ons gelegenheid, om den 4den, bij het aanbreken van den dag, onzen koers naar het N. voortzetten. Wij zeilden tusschen de beide eilanden *O-sima* en *Ko-sima*, en wel van het eerste of het westelijkste, op een' afstand van ten hoogste 3 mijlen, waar wij met 110 vademmen geen' grond konden bereiken. Beide zijn niet anders dan
zwar-

zwarte kale rotfen, die in foort aan vuurfpuwende bergen gelijk zijn. *O-fima*, dat op de Breedte van $41^{\circ} 31' 30''$ en op de Lengte van $220^{\circ} 40' 45''$ ligt, is rond en heeft omtrent 6 mijlen in den omtrek. Uit deszelfs spits, die naar eene Crater gelijk, zag men duidelijk rook opgaan. De slingerende sporen van den Lavaftroom, die men in de afhelling van den berg befpeurde, overtuigden Dr. TILESUS, dat nog voor weinige jaren eene uitbarfting moest hebben plaats gehad. Het eiland *Ko-fima*, dat op de Breedte van $41^{\circ} 21' 30''$ en op de Lengte van $220^{\circ} 14' 00''$ ligt, heeft eene langwerpige gedaante en beftaat misfchien 10 mijlen in den omtrek. Aan deszelfs Noordelijke punt ligt, op eenigen afstand, eene tamelijk hooge rots. De wederzijdsche rigting van deze twee eilanden is N. W. en Z. O. 64° , en het kanaal, dat dezelve van een fcheidt is 20 mijlen breed.

Men kan den westelijken ingang van de Straat *Sangar* niet misfen, wanneer ook donker weêr het waarnemen der Breedte verhinderen mogt. Komt men van het Z., dan is het eerste in het oog loopende kenteeken de berg *Tilefius*, die boven alle de hem omringende bergen verre vooruitfteekt, en door zijne gedaante van eene piramide, door zijne hoogte, en door dien hij met sneeuw altijd bedekt is, zeer kenbaar is. De Kaap *Greig*, van welke tot Kaap *Sangar*, de kust 9 mijlen N. O. t. N. loopt, doet zich ook genoeg kennen. Wanneer men van het N. komt, dan zijn de eilanden *O-fima* en *Ko-fima* de beste wegwijzers;

den berg *Tilesius* en Kaap *Greig* ziet men dan te gelijkertijd. De vaart tusschen deze beide eilanden is volkomen veilig. *Ko-sima* ligt juist tegenover het midden van de Straat. Men moet evenwel op den stroom letten, die in sterkte toeneemt, hoe nader men bij de Straat komt. De Zuidwestkust van *Jesfo*, de Stad *Matsumay* en de Kaap *Nadeshda* doen zich ook duidelijk kennen, vooral wanneer men de gezigten, die bij de kaart gevoegd, en door Dr. *TILESIUS* met veel nauwkeurigheid geteekend zijn, te hulp neemt.

Kort vóór den middag zagen wij het eiland, dat op de kaart der Russische Ontdekkingen den naam van *Okofir* (*) draagt, als mede ten N. O. van dit eiland een hoog Voorgebergte, dat aldaar *Oota-Nizawu* genoemd wordt. Te 5 uren waren wij het eiland *Okofir* tot op 8 mijlen genaderd. De grootste lengte van dit eiland, welks midden op de Breedte van $42^{\circ} 09'$ en op de Lengte van $220^{\circ} 30'$ ligt, bedraagt in eene N. N. O. \ddagger O. en Z. Z. W. \ddagger W. rigting 11 mijlen, en deszelfs grootste breedte omtrent 5 mijlen. Hetzelve schein onbewoond te zijn, want nergens zagen wij iets anders, aan digt geboomte, waarmede het

(*) Dit eiland draagt op *SCHUCHZER*'s kaart den naam *Kubite-sima*; dit is waarschijnlijk de *Japansche*; *Okofir* daarentegen de oorspronkelijke naam der *Aino's* of der bewoners van *Jesfo*. Naar den uitgang der namen van verscheidene eilanden, in de nabijheid van *Jesfo*, op *Shery*, als bij voorbeeld *Refun-shery*, *Rio-shery*, *Kunashir*, moest dit eiland eigenlijk *Oko-shery* genoemd worden.

het eiland van het eene tot het andere einde geheel vol is. Op eenigen afstand van deszelfs Noord-oostelijke punt loopt naar het Oosten eene keten van zwarte rotfen, welke, om zoo te spreken, een afzonderlijk eiland uitmaken, en waar door de doorvaart tusschen *Okofir* en Kaap *Oota-Nizawu*, schoon 11 mijlen breed, indien al niet onmogelijk, ten minste gevaarlijk schijnt (*). Ook aan de zuidelijke punt van het eiland staat eene hooge piramidale rots, en ook deszelfs westelijke zijde is met klippen bezet.

Kaap *Oota-Nizawu* ligt, volgens onze waarneming, op de Breedte van $42^{\circ} 18' 10''$ en op de Lengte van $220^{\circ} 14' 00''$ en 40 mijlen N. W. 8° van Kaap *Sincko*. Een volkomen westelijke wind, die frisch waaide, en, de noodzakelijkheid, van het eiland *Okofir* aan deszelfs Zuidzijde omtezeilen, beletteden ons, dit gedeelte van de kust van *Jesfo* zeer nabij te komen; daar het weêr zeer helder was, kon ons evenwel, in weerwil van den afstand, geen punt van de kust ontgaan, die hier, wanneer men de diep landwaarts liggende sneeuwbergen uitzonderd, zeer gelijkvormig en zonder diepe inhammen of vooruitstekende punten is. Daar de wind tegen den avond ging liggen, verloren wij het eiland *Okofir*, gedurende den nacht, niet uit het gezigt. Den 5den zagen wij, met het aanbreken van den dag, in het N. t. O. van Kaap *Oota-Nizawu*, een vooruitstekend land,

(*) Kapitein Broughton vond deze doorvaart volkomen veilig.

land, dat met het laatst genoemde Voorgebergte eene tamelijk diepe baai vormt, die naar het O. loopt. Aan derzelve Noordelijke zijde, waar van de Westelijke spits Kaap *Zuzuky* is, die ik op de Russische kaart vind, op welke echter de baai, die ik naar den Vice-Admiraal GOLENSCHEFF KUTUSOFF genoemd heb, niet geteekend is, zou men, zoo het mij voorkomt, eene goede haven kunnen vinden. Ten Noorden van het bovengemelde bergachtig Voorland is ook eene groote baai, die 20 mijlen diep naar het Z. O. binnenwaarts loopt. Deze twee baaien geven aan het land, dat tusschen beide ligt, volkomen het voorkomen van een eiland, of om beter te spreken, van een Schier-eiland, niet ongelijk aan het *Voorgebergte der Russen* aan de Noordwestkust van *Nipon*. Het Voorgebergte, dat in eene N. en Z. rigting 15 mijlen lang is, en op welks midden een hooge berg ligt, heb ik, ter gedachtenis van den overledenen, en door zijne uitnemende diensten uitstekenden Admiraal KUTUSOFF, naar deszelfs naam genoemd. Het ligt op $42^{\circ} 38'$ N. en $219^{\circ} 59'$ W. De groote baai ten N. van dit Voorgebergte, heb ik den naam van den Generaal *Suchtelen* gegeven. Haar Noordelijke punt is een zeer vooruitstekend Voorgebergte, dat door de Japannezen of door de Inboorlingen Kaap *Rayten* genoemd wordt, het ligt op $42^{\circ} 57'$ en $219^{\circ} 44'$, en strekt zich omtrent 5 mijlen van het N. naar het Z. uit, zoodat de breedte van de Baai *Suchtelen* tusschen derzelve beide uiterste Kapen 16 mijlen bedraagt.

Met

Met het helderste weêr zeilden wij op een' afstand, waarop wij alles konden waarnemen, langs deze kust, die door derzelver diepe baaijen en menigvuldige Voorgebergten de merkwaardigste is, die men tot hertoe kent. Ten N. van Kaap *Rayten* ligt een ander Voorgebergte, welks eigenlijke naam *Okamuy* is, tusſchen welke wederom eene baai van minder wijdte en diepte, dan de baaijen *Suchtelen* en *Kutusoff*, gevonden wordt. Van Kaap *Okamuy* neemt het land eerst eene N. N. O. dan N. O. en eindelijk O. rigting, tot bij eene andere Kaap, die (om de eigenlijke namen, welke op de gemelde kaart opgegeven zijn, te behouden) Kaap *Taka-sima* zijn moet, schoon wij de baai, die tusſchen deze beide Kapen geteekend is, niet konden vinden. Van deze laatste neemt het land terſtond eene geheel Zuidoostelijke rigting; en wij zagen op een' grooten afstand hoog bergachtig land in het N. N. O., dat ook naar het O. ſcheên aftelopen. Hier was dus eene groote diepte naar het O., en daar wij, zelfs uit den top van den mast, bij helder weêr, in deze diepten geen land konden zien, was de gedachte zeer natuurlijk, dat hier de doorvaart zijn moest, welke het eiland *Karafuto* van *Jesſo* ſcheidt. Ik nam derhalve mijn' koers O. Z. O. op het Oostelijk Voorgebergte of *Taka-sima*; de wind woei zeer frisch uit het N. W., en ik hoopte nog vóór den avond omtrent de gezegde gedachte zekerheid te zullen erlangen. Naauwelijks waren wij in deze vermeende ſtraat, of wij kregen juist op den mid-

dag plotseling eene stilte, die tot den avond duurde. Wij namen de Breedte waar $43^{\circ} 30' 37''$ N. en de Lengte $219^{\circ} 36' 00''$ W. Het naaste land, dat wij zagen, was een laag Voorland, dat ten Oosten van ons lag, op een' afstand van 7 of 8 mijlen; wij konden met 160 vademmen geen' grond bereiken.

Het Voorgebergte *Okamuy* en *Taka-sima*, gelijk mede een derde, dat tusschen beide gelegen is, behooren tot een bergachtig Voorland, dat meer dan twintig mijlen in zee vooruitsteekt, en van het Zuiden naar het Noorden zich meer dan 16 mijlen uitstrekt. Aan beide zijde zijn diepe baaijen. Dit merkwaardig Voorgebergte heb ik, ter eere van den Voorzitter bij de Akademie der Wetenschappen te *Petersburg*, Kaap *Nowosilzoff* genoemd. Kaap *Okamuy*, de Zuidelijkste spits van hetzelfde, ligt op de Breedte van $43^{\circ} 11' 00''$ en op de Lengte van $219^{\circ} 46' 30''$. De middelste Kaap ligt op $43^{\circ} 14' 30''$ N. en $219^{\circ} 34' 30''$ W.; en *Taka-sima*, dat de zuidelijke punt van de groote baai is, die wij voor eene doorvaart hielden, op $43^{\circ} 21' 15''$ en $219^{\circ} 29' 00''$. Alle drie deze punten van het Voorgebergte zijn met klippen omgeven. Eene hooge rots, die het voorkomen heeft van een schip, dat onder zeil is, maakt inzonderheid *Taka-sima* kenbaar.

Zoowel de Noordoostelijke als Zuidwestelijke kusten van deze Golf bestaan uit bergen, die wel met sneeuw zijn bedekt, doch waarop ook tamelijk hooge boomen groeijen. De hooge bergketen, die dieper landwaarts ligt, is waarschijnlijk

lijk nooit van sneeuw ontbloot. Tusschen de lage bergen, die naast aan den oever liggen, zijn slechts weinige diepten. Nergens konden wij eenig spoor van bebouwing ontdekken, schoon dit oord niet onbewoond is; want in eene laagte in de nabijheid van *Taka-sima*, dat ook door ondoordringbare boschen bedekt wordt, zagen wij op verscheidene plaatsen rook opgaan; ook brandden hier des nachts eenige vuren. Niet verre van het Voorgebergte, dat de Noordelijke punt van deze Golf vormt, ligt aan den voet van een hoog gebergte eene Piek, die wel niet zeer hoog is, maar van wege hare gedaante een zeer kenbaar punt in deze baai oplevert. Zij ligt op $43^{\circ} 40' 00''$ N. en $218^{\circ} 24' 00''$ W. Naast haar is eene andere, die minder hoog is. Aan de Zuidelijke zijde van de Golf steken twee landpunten vooruit, tusschen welke kleine inhammen zijn. De eerste, die op de Breedte van $43^{\circ} 09'$ en op de Lengte van $219^{\circ} 15' 30''$ ligt, bestaat uit een' afgebroken heuvel, die met de naastbijgelegene bergen eene diepe laagte insluit, de tweede, gelegen op $43^{\circ} 07' 30''$ N. en $218^{\circ} 50' 00''$ W., is, wat het uitwendig voorkomen betreft, de andere volkomen gelijk.

Daar de wind bij aanhoudenheid Zuidoostelijk was, moesten wij laveren, om dieper in de baai te komen, in welke ik nog altijd hoopte eene doorvaart te zullen vinden. Ik liet dikwijls peilen, maar met 150 vademen kregen wij geen grond. Een zeer hooge berg, die bij de hem omringende bergen zeer vooruitsteekt, en wiens

kruin meer vlak dan spits is, vertoonde zich in het Z. Z. O. Deze berg, die den naam van den Sterrekundigen RUMOFFSKY bekomen heeft, ligt op $42^{\circ} 50' 15''$ en $213^{\circ} 48' 30''$. Ook zagen wij dieper landwaarts, op dezelfde zijde van de baai, een' berg, wiens gedaante kegelvormig en zeer in het oog loopende was; uit nog een' ander, die meer Noordelijk lag, zagen wij rook en vlammen opkomen. Maar wij konden de Crater van dezen brandenden Vulkaan niet ontdekken.

Den 7 Mei kwam 'er een flauw windtje uit het Z. W., met hetwelk wij nu onder alle zeilen dieper in de baai kwamen. Eindelijk kregen wij met 100 vademmen grond, en de diepte nam langzaam af. Te 8 uren des morgens ontdekten wij, bij eene heldere lucht en horizon, tot ons groot leedwezen, dat het land naar het Z. O. meer en meer zamenliep, en 'er nu slechts eene kleine ruimte meer overbleef. Deze ontdekking verijdelde mijne hoop geheel, evenwel zette ik mijn' koers naar het Z. O. voort, totdat wij eindelijk zagen, dat het land in het Z. O., waar het zeer vlak was, volkomen te zamen liep. De diepte was thans 35 vademmen boven een' grond van fijn graauw zand. Het water was hier minder zout, en deszelfs specifieke zwaarte was minder, dan die van het Zeewater. Waarschijnlijk loopt eene groote rivier aan het einde van de baai in zee uit; het geen nog waarschijnlijker is, omdat vele stammen van boomen het schip voorbij dreven. Nadat wij alle overtuigd waren, dat wij ons in eene groote baai bevonden,

den,

den, liet ik te 10½ uren het schip wenden, en nam mijn' koers naar de Noordelijke punt van de Golf, welke ik naar den ongelukkigen Spaanschen Zeeman MALESPINA genoemd heb. Volgens onze waarnemingen ligt deze Kaap op 45° 42' 15" N. en 228° 41' 30" W. Schoon ik in mijne verwachting, van hier eene doorvaart te vinden, bedrogen was, had ik echter geen berouw, dat ik tot het onderzoek van deze baai drie dagen besteed had; ik zou ook, zelfs toen wij overtuigd waren, dat wij ons in eene baai bevonden, mijn onderzoek hebben voortgezet, indien de wind niet naar het N. W. geloopt was, met welken wind wij niet hoopen konden, binnen eenige dagen weder in het ruime sop te zullen komen. Deze groote baai, die in eene N. W. en Z. O. rigting 60 mijlen diep, en tuschen de Kapen *Nowofelzoff* en *Malespina*, die tegen elkander N. O. t. O. en Z. W. t. W. liggen, 42 mijlen wijd is, heb ik, ter eere van den Voorzitter bij de Akademie der Kunsten, *Golf Strogoff* genoemd.

Gedurende het grootste gedeelte van den dag, waarop wij uit deze Golf zeilden, hadden wij nevels en stilte. Tegen den nacht kwam 'er een klein koeltje, met hetwelk wij naar het N. W. moesten sturen, omdat de stroom het schip sterk naar de Noordoostelijke zijde van de Golf gedreven had. Evenwel nam ik den 8sten, met het aanbreken van den dag, mijn' koers weder naar het land, wanneer wij spoedig de hooge bergen zagen, die achter Kaap *Malespina* gelegen zijn.

Nu zagen wij ook dat de kust verder naar het N. liep. Dezelve vormt wederom van Kaap *Malespina* eene groote baai, wier Noordwestelijke punt op de Breedte van $44^{\circ} 25'$ en op de Lengte van $218^{\circ} 28'$ ligt, en die ik, ter eere van den verdienstelijken Vice-Admiraal *Schischkoff*, Kaap *Schischkoff* genoemd heb. Het land bij deze baai is veel lager, dan dat wij tot hiertoe van *Jesfo* gezien hadden, hetwelk uit eene onafgebrokene rij van met sneeuw bedekte rotsen, zonder de minste afwisseling bestaat. Deze baai heeft slechts ééne in het oog vallende punt; deze is een tamelijk hooge berg met een laag Voorland, gelegen op $44^{\circ} 00'$ N. en $218^{\circ} 06'$ W. Ik heb denzelven den naam des beroemden *PALLAS* gegeven.

Twee eilanden, die op de kaart der Rusfische ontdekkingen de namen *Teurire* en *Janikesferi* dragen, zagen wij te 10 uren; het eerste in het N. O. 25° , het andere in het N. O. 10° . Zij liggen bijna in het W. van Kaap *Schischkoff*. Beide bestaan geheel uit rotsen. De grootste lengte, zoowel van het een als van het ander, bedraagt ongeveer 4 mijlen, en derzelver breedte slechts de helft. Het Oostelijke *Janikesferi* is zeer laag. Het Westelijke is iets hooger, en heeft aan deszelfs zuidelijken hoek eene rots, gelijk mede aan de Oostzijde eenige klippen, tegen welke de golven met geweld breken. Men ziet op dit eiland eenig bosch, op het Oostelijke daarentegen geheel niets. Derzelver wederzijdse ligging is bijna O. en W.. *Teurire* ligt op 44°

27' 45" en 218° 45' 15". *Janikesferi* op 44° 28' 45" N. en 218° 37' 45" W. tien mijlen van Kaap *Schischkoff*.

Met een' sterken Z. W. wind zeilden wij deze eilanden rond, waarna ik weder mijn' koers naar het Z. O. nam. Maar het weêr was thans zoo donker en nevelachtig, dat wij niet verre konden zien; ik naderde derhalve zoo veel mogelijk het land, en des avonds te 8 uren waren wij niet meer dan 3 mijlen van hetzelfde verwijderd. De diepte was hier 28 vademen, en de grond bestond uit fijn zand. De oevers waren laag en zandig. Dieper landwaarts zagen wij hooge bergen. Het land strekte zich uit van het N. naar Z. t. O.; maar nergens konden wij iets vinden, dat naar eene doorvaart geleek. Eenige van ons meenden eene diepe opening in het N. O. t. O. te ontdekken, werwaarts ik dan ook mijn' koers nam; maar bij nader onderzoek verdween dezelve. Gedurende den nacht en den volgenden dag laveerden wij, omdat ik dit gedeelte der kust nog niet verlaten wilde, vóór dat wij hetzelfde nogmaals naauwkeurig zouden onderzocht hebben; een dikke nevel maakte intusfchen, dat wij het land vóór 11 uren des morgens niet zien konden. Wij waren zoo nabij het land, dat wij tusschen hetzelfde en het eiland konden doorzien, en elke twijfeling aan eene doorvaart moest reeds den vorigen dag opgeheven zijn; nogtans achtte ik het noodzakelijk naar het Z. O. te sturen, tot dat wij eindelijk Kaap *Schischkoff*, gelijk mede het onafgebroken voortgaan van de kust tot Kaap

M...

Maiespina zagen. Ten zelfden tijde vertoonde zich in het N. W. t. W. een hooge, geheel met sneeuw bedekte berg, die zeker op een eiland moest liggen, en dien wij den volgenden dag herkenden, als de door LA PEROUSE genoemde Piek *de Langle* (*). Nu veranderde ik mijn' koers van het Z. W. naar het N. tusschen de kust van *Jesfo* en gemelde Piek.

Misfchien ben ik al te breedvoerig in de beschrijving van deze vaart geweest, dan daar, volgens de Breedte, de Doorvaart tusschen het eiland *Karafuto* en *Jesfo* juist hier moest zijn, meende ik op het strengste rekenfchap van dit mijn onderzoek te moeten geven, opdat dezulke, die het bestaan van een eiland *Karafuto* gelooven, zich zouden kunnen overtuigen, dat een Doorvaart, indien dezelve werkelijk bestond, door ons had moeten opgemerkt worden. Thans zeilden wij parallel met de kust, wier rigting hier N. t. W. is. Wij waren drie of vier mijlen van land, en zagen spoedig de Noordelijke spits van *Jesfo*, die voor ons N. $\frac{1}{2}$ W. lag. De diepte was doorgaans 25 of 30 voeten, en de grond bestond uit fijn zand. Wij laveerden gedurende den nacht met weinige zeilen. Den 10 namen wij met het aanbreken van den dag onzen koers naar het N. langs de kust, van welke wij op geen' grooter afstand, dan van 3 mijlen, ons verwij-

(*) De door LA PEROUSE genoemde Piek *de Langle* is waarschijnlijk dezelfde, die de Hollanders *Blijde Berg* genoemd hebben.

vijsderden, opdat geene punt ons zou kunnen ontgaan. Ik had reeds alle hoop opgegeven van de Straat te zullen vinden, daar ik het niet voor onwaarschijnlijk hield, dat de Japanneezen, van wier gebrekkige Aardrijkskunde ik dikwijls gelegenheid had mij te overtuigen, het eiland *Sachalin* voor een klein eiland hielden, en het als zoodanig op hunne kaarten tegen over *Jesfo* plaatsten. Op geene van dezelve ziet men ten Noorden van *Karafuto* nog een eiland (*).

Het Noordelijk gedeelte van *Jesfo* heeft veel vooruit bij het Zuidelijke. Het land is, tot op eenen tamelijk verren afstand van zee, waar de sneeuwbergen beginnen, die zich door het geheele eiland van het Z. naar het N. uitstrekken, laag; overal ziet men boomen en de grond schijnt voor de bebouwing niet ongeschikt. De oevers zijn meestal dor, en bestaan ten deele uit rotsen, ten deele uit zand. Voor het overige heeft ook dit gedeelte een zeer eenzelvig voorkomen, en het levert zoo weinig verscheidenheid op, als de kust van sneeuwbergen van het Zuidelijk *Jesfo*, die wij zelden van wolken ontbloot zagen. Maar zelfs in dit vruchtbaarste gedeelte van *Jesfo* konden wij niets ontdekken, dat naar woningen geleek, behalve aan de Noordelijke punt, waar wij eenige Visfchers hutten zagen.

Des morgens te 7 uren hadden wij het eiland,
op

(*) Op eenige Europefche kaarten, als die van d'ANVILLE, van ROBERTS en van eenige andere, is *Sachalin* ook als een klein eiland geteekend.

op het welk de Piek *de Langle* ligt, juist in het W., op een' afstand van 12 mijlen. Slechts een enkele maal konden wij den voet van deze Piek zien. Toen wij de Noordelijke punt van *Jesfo* naderden, ontdekten wij, dat eene lange, smalle landtong zich van dezelve naar het N. W. uitstreckte, op welke verscheidene hutten stonden, benevens een lange paal, die geheel aan het uiterste eind was geplaatst en waaraan een bosch stroo gebonden was. Deze landtong zou des nachts zeer gevaarlijk kunnen worden, daar zij laag is en zich bijna eene mijl ver in zee uitstrekt. Daar wij thans in het Noorden geen land meer konden ontdekken, moesten wij zekerlijk aan het uiterste eind van *Jesfo*, en gevolgljik aan den Zuidhoek van de Straat *La Perouse* zijn, en alle hoop, van nog eene andere Straat te zullen vinden, moest ophouden. Zoodra wij de lange landtong voorbij gezeild waren, stuurde ik O. Z. O. langs de kust, om ergens eene geschikte ankerplaats te vinden; daar ik voorgenomen had, hier eenige dagen doortebrengen, om van dit, tot hiertoe geheel onbekende deel der wereld, eenige berigten opte doen, en aan onze Natuurkundigen eene gelegenheid te geven, om hunne verzameling te vergrooten, die zich sedert lange niet had aangeboden. Te 10 uren zagen wij eene groote baai, die aan de Noordzijde geheel open was. Daar echter de grond zeer goed was, om te ankeren, liet ik in eene kleine bogt in het Zuiden het anker vallen, op 10 vademmen waters in een' grond van fijn zand

en

en kl
benev
nister
Rijks
ZOFF
noem
ooste
Soya
nevel
van
het
ligt,

en klei. De Noordelijke spits van *Jesso*, welke benevens de geheele baai, ter eere van den Minister van Koophandel, den tegenwoordigen Rijks-Kanselier, den Graaf NICOLAY ROMANZOFF, door mij Kaap en Baai *Romanzoff* genoemd is, lag van ons in het N. W. 68°, en de oostelijke hoek van de baai, die de Inboorlingen *Soya* noemen, lag van ons in het N. O. 60°. De nevel belette ons de tegen over liggende kust van *Sachalin* te zien, ook konden wij dezen dag het eiland, dat ten Noorden van Piek *de Langle* ligt, niet waarnemen.

VIJFTIENDE HOOFDDEEL.

*Verblijf aan den Noordelijken hoek van Jesfo,
en in de Baai Aniwa.*

Nog vóór dat wij de lange landtong, van welke in het vorige Hoofddeel melding is gemaakt, voorbijgezeild waren, zagen wij eene boot met vier Inboorlingen naar ons toeroeijen. Meer dan een kwartieruurs bleven zij aan de zijde van het schip, doch lieten zich niet overreden, om aan boord te komen. Zij voeren eindelijk terug. Naauwelijks echter hadden wij de ankers laten vallen, of verscheidene gaven ons een bezoek, lieten geene de minste vreeze blijken, en klommen terstond aan boord. Zoodra zij op het dek kwamen, wierpen zij zich op de knie, leiden beide hunne handen op het hoofd te zamen, en bragten dezelve aldus langs hun gezicht en lighaam naar beneden, terwijl zij intusfchen zich diep nederbogen. Ik gaf hun verscheidene kleinnigheden ten geschenke, dat hun veel genoegscheen te veroorzaken; voorts liet ik hun beschuit en brandewijn geven, doch in den laatsten vonden zij geen' smaak. Waarschijnlijk zijn zij met het gebruik van sterke dranken onbekend. Een hunner bragt eene boot met Haring, die bij uitstek goed, en toereikende was voor het middagmaal, zoo wel voor de Gemeenen, als voor de Officieren. Te 2 uren voer ik met het grootste ge-

gedeelte mijner Officieren aan land. Niet weinig stonden wij verbaasd, dat wij, in het midden van Mei, in een zoo zuidelijk klimaat, zoo weinige teekens van de Lente vonden. Op verscheidene plaatsen lag de sneeuw nog dik op het veld, geene bladen waren 'er aan de boomen, en behalve eenige wilde Preijen en Zuring, zag men geen het minste groen. Bij onze aankomst te *Kamtschatka*, dat omtrent drie weken later was, vonden wij veel meer blijken van de Lente, en zelfs in dezen tijd zou men te *Kamtschatka* meer vinden; want Kapitein KING verhaalt, dat in het midden van Mei aldaar eene genoegzame hoeveelheid van Knoflook en Netelen (*) voor de Manschap dagelijks gevonden werd; en wat eindelijk de westelijke Provincien van *Rusland* betreft, men zou tot *Archangel* moeten gaan, dat

18

(*) Het schijnt, dat de Netelen hier als Levensmiddelen moeten beschouwd worden. Dit komt mij evenwel niet waarschijnlijk voer. Het is mischien velen bekend, dat de Kamtschatdalen de Brandenetel in de plaats van Vlas en Hennep gebruiken, en als zoodanig is dezelve voor hen van het hoogste belang. In Augustus snijden zij dezelve af, hangen haar aan bosfen in de schaduw, gedurende het overige van den zomer, en behandelen ze voorts als hennep. Dan spinnen zij dezelve met hunne vingers en winden ze om een' haspel, waarna zij verscheidene draden te zamen tweraen, naar de verschillende oogmerken, waartoe zij dezelve willen gebruiken. De Netel dient, aldus toebereid, voornamelijk tot het maken van hunne Vischnetten, zonder welke zij niet zouden kunnen bestaan. Zie Cooks Reizen XIII. Deel, bladz. 81. V.

II. DEEL.

N

18 graden Noordelijker ligt, dan dit gedeelte van *Jesfo*, om in April eene zoo dorre en schrale natuur te vinden, als hier in Mei. Onze hoop van hier, na eene gevangenis van zes maanden, gedurende welke het ons onmogelijk gemaakt was, eene goede wandeling te doen, rijkelijk schadeloos gesteld te zullen worden, mislukte geheel. Alleen aan den oever der zee kon men op zand en steenen wandelen, want eenige weinige schreden verder landwaarts geraakte men in moeras en sneeuw of in lange biezen, en was dus wel genoodzaakt, om spoedig weder naar den oever terug te keeren. Wij ontmoetten een' Inboorling, denzelfden, die ons dien morgen visch gebragt had, en met wien wij dus reeds bekend waren. Wij verzochten hem, dat hij ons naar zijn huis zou brengen, dat hij ook terstond met veel goedhartigheid deed. Wij werden zeer goed ontvangen, en ik trachtte dit te vergelden, door eenige geschenken onder zijne huisgenooten te verdeelen. Des avonds te 7 uren voeren wij naar boord terug. Den volgenden dag gingen de Officieren van het schip wederom aan land. Ik bleef aan boord, omdat verscheidene Japannezen, den vorigen dag, kort nadat ik aan land gevaren was, op het schip waren geweest, en gezegd hadden, dat zij den volgenden dag zouden wederkomen.

Den 11 des morgens te 9 uren, kwamen de aangediende Japannezen aan boord met een' Officier aan hun hoofd. Zij waren in eene boot, die door de Inboorlingen geroeid werd. De Officier toonde zich over onze aankomst zeer verbaasd;

baasd; hij verzocht, dat wij terstond weder zouden vertrekken, naardien 'er uit *Matsumay*, werwaarts hij onverwijld een berigt van onze aankomst moest zenden, eene groote vloot tegen ons zou afgezonden worden, zoodra men daar vernam, dat wij ons hier ophielden; en van deze vloot hadden wij geene genade te hopen. Om zijne bedreigingen te meer kracht bijzetten, herhaalde hij verscheidene malen de woorden: *Bum! Bum!* en hij blies daarbij geweldig met een paar opgeblazen kaken, om ons te doen begrijpen, op welk eene verschrikkelijke wijze, wij door de vloot van *Matsumay* zouden behandeld worden. Zijne bedreigingen en schrikwekkende gebaarden waren zoo kluchtig, dat wij ons van lagchen niet konden onthouden; evenwel zocht ik hem zoo veel mogelijk gerust te stellen, hem tevens verzekerende, dat wij terstond weder vertrekken zouden, zoodra het weêr, dat thans nevelachtig was, zou opgeklaard zijn. Nadat ik hem dit bij herhaling met allen ernst beloofd had, scheen hij meer gerust te worden, en in staat te zijn, om een ander gesprek te beginnen, dat door behulp van den Gezant, die zich in de Japansche taal kon doen verstaan, zeer wel gelukte. Mijne eerste vraag betrof de Aardrijkskunde ten aanzien van deze streken. De naam *Karafuto* kon hier niet vreemd zijn, daar dezelve op de Japansche kaarten was geplaatst. Daar de Japansche Officier de ligging van *Kamtschatka* en *Ochotsk* juist wist op te geven, zoo begon ik eenig vertrouwen op zijne kundigheden te stellen; maar ik ontdekte

spoedig, dat hij zijne kennis van de ligging van *Kamtschatka* en *Ochotsk* niet aan eigen onderzoek, maar aan zijn geheugen te danken had. LAXMANN, dien hij in persoon kende, had hem in dezen onderrigt. Ondertusfchen konde hij, door zijn langdurig verblijf in de Noordelijke streken van *Jesfo*, wel eenige algemeene Geographifche kundigheden hebben, en op eenen zoo verren afstand van zijne heerschzuchtige gebieders, vreesde hij misfchien minder, dan te *Nangafaky* het geval was, om dezelve ons medetedeelen. Hij bevestigde dan het aanwezen van het eiland *Karafuto*, dat wij zeer duidelĳk zouden kunnen zien, zoodra het weër ophelderde, en dat door eene straat, naar zijne gisfing van 18 mijlen, van *Jesfo* wordt gefcheiden; ook fprak hij van een land ten N. van *Karafuto*, dat ook door eene naauwe straat van dit eiland gefcheiden is. Dit had hij evenwel slechts van hooren zeggen, daar, volgens zijne betuiging, noch hij, noch zijne Landslieden van het Noordelijk gedeelte van *Karafuto*, hetwelk de Inboorlingen *Sandan* noemen, iets wist; hij geloofde ondertusfchen, dat *Karafuto* half zoo groot was als *Jesfo*. Het zuidelijk gedeelte van dit eiland kenden de Japanneezen daarentegen zeer naauwkeurig, omdat de Japanfche Regering hetzelve onder hare bezittingen telde, en aldaar, gelijk hier, een' Keizerlijken Officier ter wacht had geplaatst. Ter verdere bevestiging, wees hij ons, op de Japanfche kaart, die ik aan boord had, de haven, waar de Japanneezen een' Etablifement hadden opgerigt; en hij

hij verhaalde, dat den vorigen dag derwaarts een ſchip afgezeild was. Voorts noemde hij de eilanden *Kunaſchir*, *Tſchikotan*, *Iturup* en *Urup*, als de vier eilanden, die ten N. O. van *Jesſo* liggen, en ook een gedeelte van het Japanſche rijk uitmaken; deze eilanden zijn ook juist onder deze namen ſedert de tijden van SPANGENBERG bekend, en worden op alle Ruſſiſche kaarten gevonden, zonder dat zij evenwel ook op eenige buitenlandsche kaarten zijn geplaatst (*). Hij gaf mij verder eenige namen op van verſcheidene landpunten en rivieren van het eiland *Jesſo*, van welke alle ik op onze kaart van *Jesſo* gebruik gemaakt heb. De meeste van deze namen kwamen vrij naauwkeurig overeen, met die, welke op de Japanſche kaart voorkomen, hetwelk een duidelyk bewijs voor mij opleverde, dat ik op zijne berigten vertrouwen konde. Het Diſtrikt, waar hij zich thans ophield, noemde hij *Notzambu*, of hij nu onder dezen naam het geheele Noordelyke gedeelte van *Jesſo*, of slechts het Noordelyke Voorgebergte bedoelde, kon ik niet met zekerheid vernemen, het eerſte komt mij evenwel waarſchynlyk voor. Een Zuidelyker Diſtrikt noemde hij *Soya*; het eiland met de hooge Piek (*Piek Langle*) *Riſſchery* en het Noorde-

lij.

(*) Het beſtaan van de eilanden *Kunaſchir*, *Tſchikotan* en *Iturup* is, ſedert de Expedities van LAXMANN in 1792, en van de Luitenants CHWOSTOFF en DAWIDOFF in 1806 en 1807, volkomen bewezen, en is thans buiten eenigen twiſfel.

lijke eiland *Refuni-schery*. Omtrent de namen *Jesfo*, *Oku-jesfo* en *Matsumay*, kreeg ik de volgende berichten. De oorspronkelijke bewoners dezer eilanden, die bij ons onder den naam van Kuriliërs en wel Harige Kuriliërs, bekend zijn, noemen zich Ainos, doch hebben thans slechts een gering gedeelte van *Matsumay*, namelijk van *Notzambu* tot *Atkis* in bezit, en dit gedeelte wordt thans nog door hen *Jesfo* genoemd, terwijl de Japanneezen daarentegen aan het geheele eiland den naam *Matsumay* geven. Vóór dat de Japanneezen zich hier vestigden, was mischien het geheele eiland alleen door Ainos bewoond, en deze noemden hun geheel eiland *Jesfo*. Naar gelang de Japanneezen op *Jesfo* meer grond wonnen, moest deze oorspronkelijke naam voor den vreemden naam *Matsumay* wijken, welken de Japanneezen aan de Hoofdplaats van deze hunne onregtvaardige bezittingen gegeven hebben; want het is slechts de kleine omtrek, van waar de Ainos nog niet door de Japanneezen verdreven zijn, dat den oorspronkelijken naam behouden heeft, en het is maar al te waarschijnlijk, dat deze naam bij de Japanneezen ganschelijk zal verloren gaan, zoodra de laatste Ainos van *Jesfo* zullen verjaagd zijn. Te *Nangasaky* zeide men mij ook, dat *Jesfo* en *Matsumay* hetzelfde land was. Het woord *Oku-jesfo*, of *Groot Jesfo*, is zekerlijk ook een naam, welke oorspronkelijk den Ainos toebehoort: daar zij het groote *Sachalin Oku-jesfo* noemen; schoon de Japanfche Officier mij verzekerde, dat de Ainos
door

door *Oku-jesfo* de Zuidelijke Kurilische eilanden verstaan, hetwelk ik mij herinner ook ergens gelezen te hebben. Zoowel hier, als in de *Aniwa*-baai deed ik te vergeefs onderzoek naar den naam *Chica* en *Tschoka*, hoedanig men aan de Westkust van *Sachalin* de eilanden *Sachalin* en *Jesfo*, volgens LA PEROUSE, genoemd had. Misschien noemen de Westelijke bewoners van *Sachalin* hun eiland *Tschoka*, gelijk de Zuidelijke hetzelfde *Karafuto* noemen, en het Noordelijke *Sachalin* den naam *Sandan* draagt. De Aardrijkskundigen moesten ten aanzien van de benaming der twee eilanden (*) ten Noorden van *Japan* overeenkomen, want men zou aan dezelve, met hetzelfde regt, meer namen kunnen geven, als aan de Zuidelijke, *Jesfo*, *Matsumay* of ook *Matmay* en *Chica* †); aan de Noordelijke: *Sachalin*, *Tschoka*, *Sandan*, *Karafuto* en *Oku-jesfo*. Mij komt het voor, dat de namen *Sachalin* en *Jesfo* boven de andere den voorrang verdienen, als de oudste en bij de Aardrijkskundigen meest bekende. Wat *Jesfo* in het bijzonder betreft, het is uitgemaakt dat deze naam de oudste is, en dat het de Japannezen zijn, die den naam *Matsumay* ingevoerd hebben en den ouden willen verdringen.

De Japanische strenge orders zijn ook hier aan de uiterste grenzen van de bezittingen des rijks
in

(*) Dat het Noordelijke geen Eiland, maar een Schiereiland is, was ten tijde, dat wij ons in het Noordelijke *Jesfo* ophielden nog niet bewezen.

(†) Sedert Broughton ook *Infu*.

in volle kracht. De Officier kon niet overreed worden, een klein geschenk aantemenen, hetwelk de Gezant hem aanbood; ook weigerde hij zelfs, om een glas Japanfche *Sakky* te drinken, dat anders een geliefde drank van alle Japanneezen is. Het oogmerk van zijn verblijf alhier, is over den handel de wacht te houden, dien eenige Japanfche Kooplieden met de Ainos drijven. Deze handel fchijnt ondertusfchen van weinig belang te zijn, daar het eenige artikel, dat de Ainos aan de Japanneezen leveren kunnen, in gedroogde visch en eenige grove peltcrijen, als Vossen- en Wolven-vellen, beftaat, hetwelk zij tegen pijpen, tabak en huisraad van verlakt hout, alsmede tegen rijst verruilen. Van het laatstgenoemde artikel maken, zoo ik geloof, de Ainos zelden gebruik, daar zij, gelijk de bewoners van *Kamtschatka*, hoofdzakelijk visch tot hun voedsel gebruiken. Naardien de Kooplieden zich alleen gedurende den Zomer hier ophouden, heeft ook de Officier, gelijk hij ons zeide, verlof, om den Winter te *Matfumay* doortebrengen, waar zijne familie woont. Dit kwam mij zeer waarschijnlijk voor; want zijne woning was niet veel beter, dan die van eenen Aino, waarin de zindelijkheid en het gemak der Japanfche huizen geheel ontbreekt. Hij vertelde ons zeer veel van LAXMANN, dien hij in persoon kende, en in wiens lof hij bijzonder uitweidde. Hij fprak ook verfcheidene Rusfifche woorden, die hij van hem geleerd had. Nadat hij een kopje thee gedronken had, keerde hij het kop-

kopje
ter
drin
gaf
van
de v
heug
om
war
len
fton
of
kon
war
den
en
lijk
ome
zen
den
feli
jare
haa
ver
van
aan
ku
den
feh
vo
wa
zij

kopje om, gelijk dit in *Rusland* gebruikelijk is, ter aanduiding, dat men niet meer verkiest te drinken; en daar niemand dit had opgemerkt, gaf hij ons terstond te kennen, dat dit omkeeren van het kopje een Rusfisch gebruik was. Met de weinige Rusfische woorden, die hij in het geheugen gehouden had, stelde hij ons op de proef, om zich te overtuigen, dat wij waarlijk Russen waren, waaraan hij zoo lang scheen te twijfelen, tot dat hij zag dat wij de proef goed doordroonden. Hij hield ons eerst voor Engelschen of Zweden. Hij mistrouwde ons het meest, en kon ook daarom niet gelooven dat wij Russen waren, naardien niemand onzer het haar gebonden droeg, daar hij zulks evenwel bij LAXMANN en diens gevolg gezien had. Dit moest natuurlijk een' bewoner van *Japan* in het oog vallen, omdat in dit land mischien sedert meer dan duizend jaren, het haar den eenen dag even gelijk den anderen gekruld wordt, en eene zoo plotselinge verandering, als binnen den tijd van twaalf jaren bij ons, ten opzichte van het dragen van het haar, had plaats gehad, moest eigenaardig 's mans verwondering gaande maken. Hij verhaalde ons van een Rusfisch schip, dat te *Nangasaky* was aangekomen, om vijf Japanneezen, die op de kust van *Kamtschatka* schipbreuk geleden hadden, naar hun Vaderland terug te brengen. Hij scheen het prijzenswaardige van deze daad ten vollen inte zien, daar dit reeds de tweedemaal was, dat de Russen zich zoo edelmoedig omtrent zijne Landslieden gedroegen. Maar hij stond niet

weinig verbaasd, toen hij hoorde, dat wij het waren, die zijne Landslieden hadden terug gebragt, en nog meer, toen hij vernam, dat wij eerst sedert drie weken *Nangafaky* hadden verlaten; en hij scheen door dit berigt eenigzins ongerust te worden. Eindelijk verliet hij ons, met het dringend verzoek, dat wij zoo spoedig mogelijk zouden wegzeilen. Hij stelde ons het gevaarlijke van onze ankerplaats voor, het schrikkelijke van de Typhons, die hier in het voorjaar en in den Zomer zeer menigvuldig waren; vele andere, even ongegronde drangredenen bragt hij bij, en inzonderheid herhaalde hij gedurig de vele *Bumbums*, die spoedig uit *Matsumay* zouden aankomen, om ons in den afgrond te blazen. Daar ik buiten dat niet ten oogmerk had, mij hier langer ophouden, naardien een langer verblijf in dit jaargetijde geen nut, noch ook een' rijken oogst aan onze Natuurkundigen beloofde, verzekerde ik hem, dat hij staat kon maken, dat wij den volgenden dag zouden afzeilen, in gevalle dat het weêr zoo helder was, dat ik het tegenoverliggende land konde zien, en wij scheidden van elkander als de beste Vrienden.

Wij kregen den geheelen dag menigvuldige bezoeken, zoo wel van de Japanfche Kooplieden, als van de Ainos, die gedroogde haring tegen oude kleederen en knopen verruilden. Knopen moeten bij huf veel waardij hebben, of de haringen zeer weinig, naardien zij 50 tot 100 gedroogde haringen, die ik nergens zoo fchoon gezien heb, voor één' knoop van geel koper gaven.

ven. De Japanneezen verkochten ons pijpen, verlakte schalen en voornamelijk boeken met onkuifche en vuile teekeningen: de voorname en welligt eenige lectuur der Japanneezen; want als koopwaren zullen zij toch dezelve uit de Stad *Matsumay* niet hebben medegebragt.

De baai *Romanzoff* aan de Noordzijde van *Jesfo*, wordt door de Noordelijke hoek van dit eiland in het W. en door Kaap *Soya* gevormd; welke beide Voorgebergten N. O. t. O. $\frac{1}{2}$ O. en Z. W. t. W. $\frac{1}{2}$ W. 14 mijlen van elkander liggen. In het Zuidelijk gedeelte van deze groote baai is een inham naar het Z., die eene bijzondere baai uitmaakt, van welke Kaap *Romanzoff* de Zuidwestelijke punt en eene andere, $4\frac{1}{2}$ mijlen van deze gelegen, de Noordoostelijke is. Bij den ingang van deze baai ankerde de *Nadeshda* in $10\frac{1}{2}$ vademmen waters; de grond is van de beste foort, dikke klei met fijn zand; het kostte ons moeite, om het anker weder uit te winden. De diepte van de ankerplaats in eene Z. Z. O. rigting nam langzaam van $10\frac{1}{2}$ tot 7 vademmen af, welke diepten men ook nog vond op twee mijlen afstand van het land; omtrent eene mijl nader, is dezelve $4\frac{1}{2}$, en 20 vademmen van den oever, 8 tot 10 voeten; de grond is overal gelijk. Wij hielden ons hier te kort op, om iets bepaalds over den tijd van den hoogsten vloed en van de laagste eb te zeggen; evenwel konden wij aan den oever duidelijk genoeg zien, dat de vloedden niet gering zijn. Het bestendig nevelachtige weêr, gedurende den tijd, dien wij hier voor anker lagen, belette ons

waar-

waarnemingen te doen ten opzichte van de afwijking der Magneetnaald; doch naar de waarnemingen, die vóór onze aankomst en kort na ons vertrek, in de Straat *La Perouse* gedaan werden, kan men dezelve veilig op Nul stellen. De Breedte van onze Ankerplaats was $45^{\circ} 24' 45''$ N. en de Lengte $218^{\circ} 20' 00''$ W. De Kaap *Romanzoff* ligt op de Breedte van $45^{\circ} 25' 50''$ en op de Lengte van $218^{\circ} 25' 30''$. De Kaap *Soya* op $45^{\circ} 31' 15''$ N. en $218^{\circ} 09' 00''$ W.

Den 13 Mei, des morgens te 6 uren, verdeelde zich de nevel, en wij zagen het tegenover liggend *Sachalin* of het *Karafuto* der Japanneezen. Schoon de wind nog frisch uit het N. W. waaide, ging ik evenwel onder zeil en stuurde N. N. W. Kort daarna vertoonde zich ook de Piek *de Langle*, een naam, dien ik behouden heb, zonder evenwel den oorspronkelijken naam *Rii-schery* te vernietigen (*). *LA PEROUSE* moest

ze-

(*) *Broughton* noemt dit eiland *Peaked-Island*, het *Piek-eiland*; maar verhaalt, dat deszelfs oorspronkelijke naam *Timoschee* is, gelijk het eiland, dat ten N. van hetzelfde ligt, *Teesche* genoemd wordt, volgens het zeggen van een' Inboorling, die van het eerste eiland aan boord van zijn schip gekomen was. De Japanfche Officier, die ons in de baai *Romanzoff* bezocht, alsmede verfcheidene *Ainos*, die wij naar den naam van deze beide eilanden vraagden, zeiden eenstemmig, dat zij *Rii-schery* en *Refuni-schery* door hen werden genoemd. De Luitenants *Chwostoff* en *Dawidoff* leerden dezelve onder de namen *Rio-schery* en *Refun-schery* kennen; op de Japanfche kaar-

ten

zekerlijk uit de hoogte van de Piek en derzelve nabijheid achter het land, besluiten, dat dezelve tot *Jesfo* behoorde; en waren wij niet tusfchen dit eiland en *Jesfo* doorgezeild, wij hadden op eenen afstand ligtelijk dezelfde fout begaan (*).

De Piek *de Langle* ligt op $45^{\circ} 11' 00''$ N. en $218^{\circ} 47' 45''$ W. Deze bepaling rust, zoo wel op herhaalde sterrekundige waarnemingen, als op eene menigte hoeken, die gedurende verscheidene dagen, dat wij de Piek zagen, werden gemeten. Op de kaart van L.A. PEROUSE ligt zij op $45^{\circ} 23'$ N. en $217^{\circ} 50'$ W. van *Greenwich*. In eene noot geeft

ten komen zij onder de namen *Rii-fery* en *Refuni-fary* voor; het geringe onderscheid in deze opgaven ligt alleen in de uitspraak. Ik heb de namen *Rio-fchery* en *Refun-fchery* boven de overige verkoren, omdat de Luitenants CHWOSTOFF en DAWIDOFF zelve op deze eilanden geland zijn.

(*) Hoe ligtelijk men misleid worden en eene fout begaan kan, bewijst het volgende uit BROUGHTONS reis. Hij had zijn' koers Westelijk van de Piek *de Langle* genomen, daardoor een klein gedeelte van de kust van *Jesfo*, tusfchen $45^{\circ} 00'$ en $45^{\circ} 15'$ niet gezien, waaruit hij besloot, dat het Noordelijk gedeelte van *Jesfo* hier een eiland vormde. Eene Japansche kaart (waarschijnlijk eene, gelijk de onze was) op welke het eiland *Chica* of *Karafuto* ten N. van *Jesfo* ligt, bevestigde Kapitein BROUGHTON in zijn vermoeden. Juist dit gedeelte van *Jesfo* zijn wij, op een' afstand van ten minste niet meer dan $2\frac{1}{2}$ of 3 mijlen voorbij gezeild, anders was zeker de meening van BROUGHTON als eene ontwijfelbare waarheid aangenomen.

geeft de Uitgever van deze Reis de Breedte van de Piek op $45^{\circ} 15'$; beide is verkeerd; want naar de streken van LA PEROUSE's Tabellarisch Dagverhaal, verbonden met de *ware* door DAGELET gecorrigeerde Lengte, moet de Piek *de Langle* op de Breedte van $45^{\circ} 10' 48''$ en op de Lengte van $218^{\circ} 38' 10''$ liggen; hetwelk $12''$ in de Breedte en $9\frac{1}{2}$ minuten in de Lengte van onze bepaling verschilt. In de *Connoissance des tems* is weder eene andere Lengte en Breedte opgegeven, namelijk $45^{\circ} 20' N.$ en $139^{\circ} 42' O.$ van *Parijs* of $217^{\circ} 58' W.$ van *Greenwich* (*). De verkeerde ligging van deze Piek op de kaarten van LA PEROUSE en van BROUGHTON bewijst de noodzakelijkheid van de *ware* Lengte en Breedte van ieder belangrijk punt tevens in de Reis-beschrijving zelve op te geven. Immers een ander moet eigenaardig dikwijls fouten begaan, wanneer

(*) Op BROUGHTONS kaart ligt dit eiland op $44^{\circ} 50' N.$ en $218^{\circ} 57' W.$ In het Dagverhaal is noch Breedte noch Lengte opgegeven. Daar BROUGHTON de Breedte van de N. W. punt van *Jesfo* zeer gelijk aan de onze opgeeft, is 'er geen twijfel aan, of bij het maken der kaart heeft eene fout plaats gehad. Dit ziet men ook uit BROUGHTONS Tabellarisch Dagverhaal. Den 7 September 1797 des middags was de waargenomene Breedte $45^{\circ} 44' 34'' N.$ de Piek lag toen Z. O. $8^{\circ} 36$ mijlen. Dit geeft voor de Breedte van de Piek $45^{\circ} 09' 00'' N.$ in plaats van $44^{\circ} 50'$ gelijk het op de kaart opgegeven is. Men zie de oorspronkelijke uitgave van BROUGHTONS Reis, in 4to pag. 290 en 387.

neer hij dezelve uit waarnemingen, streken en opgising gegronde afstanden afleiden wil; daarenboven is het ook een' onaangename en ondankbare arbeid, wanneer de streken niet naauwkeurig genomen, of wannec'er druk- of schrijf-fouten ingeslopen zijn, het welk men toch maar zelden geheel vermijden kan. Daar ik dit meermalen bij ondervinding geleerd heb, heb ik ook de Breedte en Lengte van ieder punt terstond opgegeven. Dit heeft VANCOUVER gedaan, wien natevolgen, de pligt is van elken Zeeman. Men kan VANCOUVER met opzigt tot duidelijkheid en naauwkeurigheid als een onnavolgbaar voorbeeld beschouwen; hij evenaarde volkomen zijne groote Meesters COOK en KING. De bepalingen, welke in mijn Reisverhaal opgegeven zijn, moet men derhalve als de ware beschouwen, zelfs wanneer zij eenigzins met de kaart mogten verschillen; evenwel zal men zulk een verschil maar zelden ontdekken, en dan zal hetzelfde zeer gering zijn, daar de kaarten onder mijn opzigt vervaardigd worden, en ik daarenboven mijn Dagverhaal bij herhaling met de geteekende (*Manuscript*) kaarten vergeleken heb.

Te 7 uren lag de N. O. punt van het eiland *Refan-schery* van ons omtrent 20 tot 25 mijlen, juist in het W., de Zuidelijke in het Z. W. 70°. Dit eiland, dat wij reeds den 10 Mei in eenen nevel gezien hadden, is van eene aanzienlijke grootte. In het midden is eene tamelijke hoogte, van waar het land aan beide zijden lager wordt. Hetzelve ligt van het eiland *Rio-schery* N. W.

t.

t. N. (*). LA PEROUSE moet zekerlijk het eiland *Resun-schery*, schoon op eenen tamelijken afstand, gezien hebben, en het is waarschijnlijk hetzelfde land, dat hij Kaap *Guibert* noemde; dezen naam behoud ik daarom voor de Noord-oostelijke punt van het eiland *Resun-schery*. Volgens onze waarneming ligt dezelve op $45^{\circ} 27' 45''$ N. en $218^{\circ} 56' 00''$ W.

Met eenen veranderlijken wind, die nu uit het N. en N. O., dan uit het O. Z. O. woei, doorsneden wij de Straat *La Perouse*. De diepte nam van onze ankerplaats langzaam toe tot 50 vademmen, en dan weder af tot op 28 vademmen. Naar den kant van de kust van *Jesfo* bestond de grond uit fijn zand, daarentegen in de nabijheid van de kust van *Sachalin* uit koralen en kleine steenen. Te $3\frac{1}{2}$ uren zagen wij in het N. eene kleine ronde rots aan den Zuidwesthoek van *Sachalin*, van welke LA PEROUSE geene melding maakt; dezelve ligt op een' kleinen afstand van het land. Te 5 uren vertoonde zich in het N. W. het eiland, dat LA PEROUSE *Monneron* noemde, en in het N. O. de rots *La Dangereuse*; een zeer gepaste naam voorwaar, want zij is gelijk met de oppervlakte van het water; ook zagen wij de kleine rots, waarvan LA PEROUSE spreekt, aan den uitersten hoek van Kaap *Crillon*. Te 6 uren,
wan-

(*) BROUGHTON, die nader bij dit eiland geweest is dan wij, zegt, dat hetzelfde eene uitgestrektheid heeft van 12 mijlen in eene N. O. en Z. W. rigting. Zoowel op dit eiland als op *Rio-schery* zag hij woningen.

wanneer de wind zeer flauw geworden was, wendde ik naar het Z.; gedurende den geheelen nacht was het stil, tusſchen beide kregen wij slechts een labber koeltje uit het Z. W. De diepte was hier van 35 tot 28 vademen; de grond rotsachtig met ſteenen en koralen. De ſtroom dreef het ſchip naar het O. Bij het aanbreken van den dag, zagen wij duidelyk de verdere ſtrekking der kust van *Jesfo* naar het Z. en O.: wij waren niet meer dan 8 of 9 mijlen van land. Van Kaap *Soya* neemt de kust eene volkomen oostelyke rigting, tot aan eene vrij groote baai, waar zij zeer naar het Zuiden afhelt. Een Voorgebergte, waaraan hooge en met ſneeuw bedekte bergen verbonden zijn, onder welke eene zeer groote Piek, was de uiterſte punt, die wij van de kust van *Jesfo* gezien hebben. Hetzelve ligt op $45^{\circ} 21' N.$ en $217^{\circ} 48' W.$ Deze bepaling durf ik evenwel niet als volkomen naauwkeurig opgeven, daar wij hetzelve door den verren aſtand en het donkere weêr niet duidelyk genoeg konden zien. Ik heb dit Voorgebergte, ten einde den bijna vergeten naam van den Reisgenoot van Kapitein DE VRIES in gedaachtenis te doen blijven, Kaap *Shaep* genoemd.

Ik nam nu mijn' koers naar de baai *Aniva*. Schoon deze baai, zoo wel als die, welke den naam van *Patience* draagt, reeds door de Hollanders is bezocht geworden, wenschte ik evenwel, ten einde ons onderzoek aangaande *Sachalin*, zoo veel mogelijk te volmaken, van Kaap *Crillon* te beginnen, welke, benevens Kaap *Ani-*

177, de laatste punten van *Sachalin* zijn, die door LA PEROUSE sterrekundig bepaald zijn. Schoon men aan de bekwaamheid der Hollandfche Zeelieden van de zeventiende eeuw niet twiſfelen kan, en LA PEROUSE den Kapitein DE VRIES den grootſten, en zeker wel verdienden lof toezwaait, beſchouwde ik het echter voor de Aardrijkskunde van wezenlijk belang, dat ik deze twee groote baaijen tot in de bijzonderheden onderzocht, en derzelve grenzen met die naauwkeurigheid bepaalde, welke men van mij kan verwachten. Men zal ſtraks zien, dat Kapitein DE VRIES, ten opzichte van beide baaijen, fouten begaan heeft, die ſchier onmogelijk ſchijnen, en dat derhalve de tijd, dien wij tot het onderzoeken van deze baaijen hebben gebruikt, wel beſteed is.

Des morgens ten 9 uren lag de rots *La Dangereuse* voor ons in het W.; wij zeilden dezelve op een' aſtand van $2\frac{1}{2}$ mijlen voorbij, waar wij met 25 vadem een' rotsachtigen grond, waarop kleine ſteenen lagen, peilden. Eene menigte Walruſſen lagen op de klippen, en maakten zulk een ontzettend geſchreeuw, dat wij het op het ſchip zeer duidelijc konden hooren. Volgens onze waarnemingen ligt de rots *La Dangereuse* op $45^{\circ} 47' 15''$ N. en $217^{\circ} 51' 15''$ W., 10 mijlen Z. O. 48° van Kaap *Crillon*; het welk maar zeer weinig van de bepaling van LA PEROUSE verſchilt. Te 10 uren $18'$ lag Kaap *Crillon* in het W. en Kaap *Aniwa*, die zich reeds bij het aanbreeken van den dag vertoond had, in het N. O. 79°.

79°. Te 11 uren 38' lag deze Kaap van ons in het O. De waargenomene middags-breedte was 46° 03' 38'', waarin geene fout van 10 seconden kon plaats hebben, daar het weêr helder en de horizon zeer zuiver was. De ligging van Kaap *Aniwa* zal ik bij ons uitzeilen uit de baai van dezen naam opgeven, waar wij gelegenheid hadden, dezelve nogmaals met alle naauwkeurigheid te bepalen. Kaap *Crillon* ligt volgens onze waarnemingen op de Breedte van 45° 54' 15'' en op de Lengte van 218° 02' 04''. In LA PEROUSE'S Reisbeschrijving en op de kaart vindt men Kaap *Crillon* op 45° 57' 00'' N. en 140° 34' 00'' O. van *Parijs*; maar volgens DAGELETS verbeteringstafel van den Chronometer No. 19, van welke ik reeds bij de Piek *de Langle*, en nog vroeger bij het eiland *Tfus* melding heb gemaakt, beloopt het onderscheid tusschen de gecorrigeerde Lengte en de Lengte volgens de kaart, den 11 Augustus 1787 — 46' 21'' (*). De Lengte van Kaap *Crillon* zou dan zijn = 140° 34' 00'' — 46' 21'' = 139° 48' 39'' O. van *Parijs*, of 217° 51' 21'' W. van *Greenwich*; dat is 10½ minuten Oostelijker dan de onze, juist gelijk plaats heeft bij de Piek *de Langle*.

De Westzijde der baai *Aniwa* is over het geheel zeer bergachtig, en was destijds hier en daar
nog

(*) De ware Lengte den 11 Augustus 1787 is volgens de verbeteringstafel voor No. 19: 139° 38' 39''. Volgens de kaart ligt het punt op den middag van den 11den 142° 24'. Het onderscheid is dertalve 45' 21''.

nog met sneeuw bedekt. Een vlakke, eenigermate naar de rigting der kust, die hier bijna N. N. O. loopt, afhellende berg, doet zich alleen door zijne bijzondere hoogte kennen; hij was nog geheel met sneeuw bedekt. De oevers bestaan over het geheel uit steile rotsen, tusfchen welke men wel eenige openingen ontdekt, die echter den naam van eene baai niet verdienen. De diepte op den afstand van 7 of 8 mijlen van land, waar wij zeilden, bedroeg 25 tot 35 vadem, en de grond was rotsachtig. De geheele Oostzijde der baai *Aniwa* zagen wij door den grooten afstand slechts onduidelijk. Van Kaap *Aniwa* neemt zij eerst eene volkomen Noorderlijke rigting, dan loopt zij langzaam naar het Westen, tot aan eene landpunt, die naar het W. vooruitsteekt, en van hier tot aan het einde der baai, loopt het land N. en Z. Deze vooruitstekende punt is waarschijnlijk dezelfde, welke de Hollanders *Tamary-Aniwa* noemden; een naam, dien ik behouden heb, alsmede dien van *Zalm-baai* of *Voren-baai*, van welke *Tamary-Aniwa* de Zuidoostelijke punt uitmaakt. Een Japansch vaartuig, dat wij reeds des morgens gezien hadden, zeilde voor ons uit. Nadat wij hetzelfde bijna hadden ingehaald, veranderde het van koers naar de oostelijke zijde van de baai, alwaar, gelijk ons naderhand bleek, de Japannezen een grooter Etablissement, dan in de *Zalm-baai*, hebben.

Te 4 uren vertoonde zich in het N. eene piek, die ik hield voor dezelfde, welke LA PEROUSE *Piek Berniset* noemde. Te 6 uren zagen wij
reeds

reeds het eind der baai; de diepte nam nu van 30 tot 7½ vademmen langzaam af; de grond bestond uit weeke groene klei. Hier ankerden wij ten 8 uren tegen over een klein Dorp (*), voor hetwelk een Japansch vaartuig met een' mast lag. De Piek *Bernizet* lag toen voor ons in het N. O. 5° en *Tamary-Aniwa* Z. O. 80°; onze afstand van het naaste land was 2 mijlen.

Den volgenden morgen te 10 uren voer ik met den Gezant aan boord van het Japanfche fchip; men ontving ons zeer beleefd, en wij werden op *Saly*, Rijstenbrood en Tabak onthaald. De Japanneezen toonden grooten trek te hebben, om eenige kleinigheden, die wij bezagen, tegen laken te verruilen, maar zij vreesden voor hunne Officieren, van welke, volgens hun zeggen, twee aan land woonden, die ongetwijfeld hun het hoofd voor de voeten zouden leggen, indien zij de ruiling deden. De Schipper verhaalde ons, dat hij van *Osacca* kwam. Zijne lading van daar had uit rijst en zout bestaan, hier had hij *Pelterijen* ingenomen, van welke hij ons eenige liet zien, maar inzonderheid visch; en waarlijk, zijn gansche fchip was ook met gedroogde visch geladen, die in het ruim, even als in een' ton, in rijen gelegd en met zout bestrooid was.

Ik was zeer nieuwsgierig, om ook van hem te vernemen, hoe het ten aanzien van *Karafuto* gefchapen stond, en mijne eerste vraag betrof dit

(*) Het was een Japansch Etablissement, gelijk wij naderhand vernamen.

onderwerp. Hij zeide mij, dat dit eiland, hetwelk hij zeer groot noemde, bij de Japanneezen den naam van *Karafuto* draagt, maar door de Inboorlingen, die hij insgelijke Ainos noemde, ook *Sandan* geheeten wordt; dat derhalve onder de namen *Karafuto* en *Sandan* hetzelfde eiland moet verstaan worden. Voorts zeide hij, dat hij het noordelijk gedeelte des eilands niet kende, maar gehoord had, dat hetzelfde van het groote land was afgescheiden, doch door zulk een ondiep kanaal, dat voor zijn schip, hetwelk niet meer dan 8 of 9 voeten diep ging, onbevaarbaar was. Hij bedoelde daarmede zekerlijk het kanaal van *Tartarijen*, hetwelk ook LA PEROUSE voor onbevaarbaar hield, en van welks niet bestaan wij meenen ons naderhand op goede gronden overtuigd te hebben. Voorheen moet het echter aanwezig geweest zijn, en dit heeft zeker in *Japan* aanleiding tot dit verhaal gegeven.

De Officieren, die hier, gelijk aan den Noordelijken hock van *Jesfo*, door de Japanfche Regering onderhouden worden, zijn hier, zoo het fchijnt, eeniglijk om den handel, dien de Japanneezen met de Ainos drijven. Dit is eene inrigting, die wel navolging verdient; vermits Kooplieden, die geheel aan zichzelve zijn overgelaten, doorgaans in hunne knevelarijen en gewelddadigheden geen paal of perk kennen. Indien evenwel het berigt gegrond is, dat ik van eenen Japanfchen Schipper bekwam, waaraan ik niet twijfel, dan heeft het verblijf der Japanfche Officieren ter dezer plaatfe zulke goede oogmerken

ken niet. Deze Schipper, die in October 1804 met zijn fchip op het Kurilifche eiland *Poromufchir* geftrand was, en dien ik bij onze terugkomst te *Kamtschatka* in Junij dezes jaars ontmoette, fcheen mij toe een zeer verftandig man te zijn, die van dezen handel ook zeer veel kennis moest hebben, daar hij zelf zich daarmede opgehouden had; het was op een' togt ter zulker Koopvaardij, dat hij in het vorige jaar, bij eenen hevigen ftorm, bij de Kurilifche eilanden fchipbreuk leed. Hij verhaalde mij, dat de handel met *Karafuto*, die voor de Noordelijke bewoners van *Japan* van groot belang is, naardien de van daar gebragte visch een voornaam artikel van de levensmiddelen uitmaakt, te voren vrij was geweest, maar dat de Regering, federt eenige jaren, dezen handel aan zich getrokken, en in eene Keizerlijke Monopolie had veranderd. Schoon de Japanfche grondftellingen medebrengen, dat de onderdaan de maatregelen der Regering, zelfs die het drukkendfte en onregtvaardigfte zijn, niet afkeuren mag, zoo beweerde evenwel de fchipper, dat deze wederregtelijke Monopolie de grootfte ontevredenheid onder de Noordelijke Japanneezen had veroorzaakt, naardien de Regering den visch, die voor het volk eene onontbeerlijke behoefte geworden is, voor eenen zeer hoogen prijs laat verkoopen, waarbij, gelijk natuurlijk is, de ambtenaren hunne rekening vinden, die over den verkoop het opzigt hebben. Wij vermoedden reeds, dat het Etablifement op *Karafuto* eerst onlangs moest aangelegd zijn, naardien zoowel

de woonhuizen der Japanfche Officieren als inzonderheid de Pakhuizen nog volkomen nieuw, en fommige nog niet geheel voltooid waren.

Hier kregen wij niet, gelijk in de baai *Romanzoff*, een bezoek van de Ainos, en onze verwachting van in deze vifchrijke baai, die, van wege haren grooten overvloed van Zalm, door de Hollanders *Zalm*-baai genoemd wordt, ons voor eenige dagen van vifch te voorzien, mislukte geheel. Met het aanbreken van den dag, was de Luitenant RATMANOFF met Dr. LANGSDORFF naar de ftreek van *Tamary Aniwa* afgevaaren, om de Oostelijke zijde dezer baai optenemen, inzonderheid die plaats, waar wij het voor ons uit zeilende fchip hadden zien inloopen. Des namiddags voeren wij zelve aan land, om de Japanneezen in hunne Factorij een bezoek te geven. Het was van wege de heftige branding onmogelijk, met onze booten te landen, en wij moesten ons derhalve bij tweeën in een bootje door eenen goedhartigen Aino, die terftond daartoe bereid was, aan wal laten brengen, echter niet zonder gevaar van nat te worden. Het land in de nabijheid van den oever leverde hier, gelijk in de baai *Romanzoff*, niets op, dan riet en gras, dat op een' vochtigen grond groeide; in de nabijheid van eene kleine vaart, die omtrent 7 of 8 voeten diep was ter plaatfe, waar zij in de baai uitliep, lag een hoop verrotte boombladeren, die ten minfte een voet hoog was. Ook hier zagen wij geene de minfte kenteekens van de lente.

Het

Het Etablifement der Japanneezen was aan beide zijden van de vaart aangelegd, het bestond, behalve uit eenige woningen, meest uit nieuwe Pakhuizen, die alle vol waren met visch, rijst en zout. De Japanfche Officieren fchenen over ons bezoek ten uiterfte ontfteld, en fiddrende antwoordden zij op eenige vragen, die de Gezant hun deed. Zij hadden omtrent twintig Japanneezen, en meer dan vijftig Ainos om zich verzameld, en vreesden misfchien van onze zijde eenen aanval; daar zij evenwel spoedig zagen, dat wij volftrekt geene vijandige oogmerken hadden, was de menigte fchielijk uit een. 'Er lagen 10 groote platboomde ligters in de vaart, en zoo men de grootte van den voorraad in aanmerking neemt, die hier in de Pakhuizen voorhanden was, dan zijn 'er voor den handel van dit Etablifement, ten minfte 10 of 12 vaartuigen, van die grootte als de Japanneezen doorgaans ter kustvaart gebruiken, jaarlijks noodig. Deze vaartuigen laden 100 tot 120 tonnen. De Luitenant RATMANOFF had bij *Tamary Aniwa* een ander Etablifement gevonden, dat volgens zijn bericht nog aanzienlijker moet zijn, en waarfchijnlijk de Hoofdplaats is van den Japanfchen handel op de *Aniwa*-baai. Zij vonden aldaar meer dan 100 woningen der Ainos, en meer dan 300 menfchen, bezig met het zuiveren en droogen van visch. Vijf kleine vaartuigen met masten, benevens het grootere, dat wij daar hadden zien binnenloopen, en zeer vele ligters lagen in de haven. Deze is wel kleiner dan de

Zalm-baai, maar heeft betere ankerplaats. De woningen der Japanneezen en de Pakhuizen waren in een schoon dal gebouwd, dat door eene heldere beek doorsneden werd. De Officiëren, die zich aldaar bevonden, waren van hooger rang, dan die in de *Zalm*-baai; deze droegen slechts éenen degen, maar gene twee, een voorregt, dat alleen de Militaire-stand in *Japan* geniet. Zij hadden onze Officiëren zeer goed ontvangen, en hen op de uitmuntendste rijst, visch en *Sakky* onthaald, zonder dat zij eenige de minste ontfeltenis of verlegenheid over dit bezoek te kennen gaven.

In de nabijheid van het Etablissement bij de *Zalm*-baai, vonden wij slechts eenige hutten der Ainos. Zij waren van boomschors gemaakt en hadden, gelijk de Soldaten-tenten, eene spitstoe-loopende gedaante. Twee van deze hutten waren geheel met Japanfche matten bedekt, en in dezen waren de Vrouwen verborgen. Deze elendige hutten, die onder zulk eene ruwe luchtstreek niet gefchikt kunnen zijn voor winterverblijven, worden waarschijnlijk slechts gedurende eenigen tijd gebruikt; hunne winterverblijven zijn waarschijnlijk dieper landwaarts, waarheen ook verscheidene voetpaden schenen te loopen. Waarschijnlijk verlaten zij dezelve alleen in den Zomer, om visch te vangen; gedurende welken tijd, zij hunne hutten nabij de baai opstaan.

De Breedte van onze ankerplaats was $46^{\circ} 41' 15''$ N. en $217^{\circ} 28' 00''$ W. De Japanfche Factorij aan den mond van de kleine vaart lag van ons

ous in het N. W. $49^{\circ} 2\frac{1}{2}$ mijlen, van daar de mond van de vaart op $46^{\circ} 43' 00''$ N. Volgens de kaart van de ontdekkingen met het schip *Castricom* (*), ligt de mond van deze vaart op $47^{\circ} 35'$. Het schijnt haast onmogelijk, dat men eene fout van 52 minuten in de Breedte heeft kunnen begaan. Bij *Tamary Aniwa*, dat volgens onze waarnemingen op $46^{\circ} 36' 20''$ en $217^{\circ} 08' 25''$ ligt, is de fout slechts 32 minuten. De diepten zijn op de Hollandfche kaarten ook zeer onnaauwkeurig opgegeven. Zij nemen zeer regelmatig tot op vier vademen af; de grond bestaat overal uit vaste klei, met fijn zand vermengd, evenwel is de klei, op de diepte van 12 tot 4 vademen, minder vast en geheel groen van kleur; bij den ingang bij Kaap *Aniwa*, is de grond in de baai rotsachtig met kleine steenen. Over het geheel genomen zijn de diepten zoowel aan de oostelijke als aan de westelijke zijde al vrij gelijk aan elkander. De *Aniwa*-baai loopt volkomen N. en Z., van daar ligt de *Zalm*-baai, aan het uiterste einde van den *Aniwa*-baai, voor de Zuidewinden, die hier heerschende moeten zijn, ten eenenmale bloot, en derhalve is de reede niet zeer veilig. De sterke branding maakt daarom boven het landen zeer bezwaarlijk, evenwel kan het, dunkt mij, ten tijde, wanneer de vloed loopt en het water dus zeer hoog is, zonder

(*) Ik heb eene kopij van deze kaart te danken aan de vriendelijke mededeeling van den Heere LECLERC te *Parijs*, aan wien ik hier mijnen dank deswege betuige.

der gevaar en moeite gefchieden; ten minfte de platboomde Japanfche ligters gingen ten allen tijde door de branding heen. Gedurende de twee dagen, die wij hier doorbragten, hadden wij des nachts een flauw koeltje van land, de oever was zeer ftil, maar te 7 uren des morgens liep de wind naar het Z., en waaide den geheelen dag vrij fterk. De tijd van den hoogften vloed en van de laagfte eb kan wel niet naauwkeurig bepaald worden, evenwel geloof ik, niet veel te zullen misrekenen, wanneer ik denzelven op half vijf uur bij Nieuwe- en Volle-maan bepaal.

De haven bij *Tamary Aniva* is wel iets voor de Zuidewinden befchut, maar te klein, dan dat fchepen van eenige grootte veilig in dezelve zouden kunnen liggen. Mifchien wordt in de nabijheid van Kaap *Aniva* eene betere haven gevonden. Bij het uitzeilen werden wij, door fterken wind en nevelachtig weêr, verhinderd de geheele oostelijke zijde naauwkeurig optenemen, gelijk mijn oogmerk geweest was. Indien hier eene veilige haven te vinden was, zou deze baai zeer gefchikt zijn tot een Etablifement van de eene of andere handeldrijvende Europefche natie. Hetzelve zou tot flapelplaats van Europefche waren kunnen dienen, want den koophandel met de Japanneezen, Coreërs en Chinezen zou van hier gemakkelijk te beginnen zijn; deze volken zouden zelfs herwaarts komen, om hunne waren tegen Europefche te verruilen, inzonderheid tegen de voortbrengfels van het land zelf, Visch en Pelte-rijen namelijk: deze voor hun onontbeerlijk ge-

word
den.
mak
zien.
fcha
ople
den.
tere
klein
men
ren.
baai
In d
nog
pan
gon
van
dien
chel
wor
Wal
Jap
van
Jap
in
ziel
in z
ber
del

(
gen

wordene behoeften zijn hier in menigte voorhanden. *Kamtjchatka* zou zich ook van hier gemakkelijk van Europefche waren kunnen voorzien, zekerlijk voor baren gelde, naardien *Kamtjchatka*, behalve een weinig Sabelvellen, niets oplevert, wat hier verhandeld zou kunnen worden. Nergens misfchien vindt men eene grootere menigte van Walvisfchen dan hier, zelfs de kleine *Zalm*-baai was zoo vol van dezelve, dat men met veel voorzigtigheid aan land moest varen. Zoowel bij het in- als uit-zeilen van de baai, was het fchip door Walvisfchen omringd. In de baai *Patience* zagen wij eene misfchien nog grootere menigte. Misfchien hebben de Japannezen de Walvischvangst hier nog niet begonnen. Dezelve zou een zeer voordeelige tak van handel voor hun worden, inzonderheid, indien hier, hetwelk zeer mogelijk is, ook de *Cachelot* (*Phyfeter Macrocephalus* LINN.) gevonden wordt, die zoo veel waarde heeft van wege het Walfchot en den Amber, twee artikelen, die in *Japan* veel aftrek zouden hebben: het Walfchot van wege het menigvuldig gebruik van licht in *Japan*, en de Amber als een belangrijk artikel in de kleine Apotheek, die elk Japannees bij zich draagt; daar zij, gelijk de Turken, die zij in zinnelijken lust nog te boven gaan, den Amber gebruiken, als een tot wellust prikkelend middel (*).

Ach-

(*) KAEMPFER geeft in zijne Verhandeling over den Amber een Recept tot dit einde, dat hem door eenen zeer aanzienlij-

Achter aan de *Zalm*-baai ligt een groot dal, door het welk de stroom loopt, aan welks boorden, gelijk reeds gezegd is, de Japanfche Factorij is aangelegd. Dit dal was zeer wel voor den akkerbouw gefchikt te maken. In de bosfchen aan beide zijden van de baai vindt men de fchoonfte pijnboomen, die uitmuntend hout ter bouwing opleveren, gelijk wij aan de Japanfche huizen duidelijk konden zien. Ook tot het bouwen van fchepen wordt dit hout zekerlijk gebruikt; want de platboomde Japanfche ligters waren ongetwijfeld ter dezer plaatfe gemaakt. De oever levert oesters en kreeften op, het wild is hier nooit ontruff; want, zoo het fehijnt, hebben noch de Ainos, noch hunne meesters een enkel geweer; anders toch zouden zij niet hebben nagelaten hetzelve te voorfchijn te brengen, om ons ontzag inteboezemen, gelijk zij zulks door hunne pieken trachtten te doen. Wat eindelijk den visch betreft, het behoeft nauwelijks gezegd te worden, welk een fchat van denzelven hier zijn moet, daar de Javanneezen bij de twee Factorijen meer dan 400 Ainos gebruiken, wier levensmiddelen ook eeniglijk in visch beftaan, om den visch te droogen en fchoon te maken, die naar *Japan* gevoerd wordt. Ook blijkt dit genoegzaam uit de wijze, waarop men denzelven vangt. Men gebruikt daartoe geene netten, maar fchept denzelven, wanneer het eb is, met emmers.

lijken Japanfchen Geneesheer was medegedeeld. Zie KAEMPFER *Beschreibung von Japan* 2ter band S. 471.

mers. Dit voortbrengfel is zoo belangrijk en voor de geringe bewoners van het Noordelijk *Japan* zoo noodzakelijk geworden, dat het strengste verbod der Regering hen niet terug houden zou van naar de baai *Aniwa* te komen, om visch te halen, onverschillig wie de Bezitter van *Aniwa* zij; en misfchien zouden zij deze behoeften goedkoop bij den Europefchen Bezitter vervuld krijgen, dan bij hunne hebzuchtige Banjos.

Wat nu het in het bezit nemen van *Aniwa* zelf betreft; dit kan zonder het minfte gevaar gefchieden, daar den Japanneezen, bij gebrek van allerlei wapentuig, zelfs het denkbeeld van tegenweer niet zou kunnen invallen. Nog minder zou de Japanfche Regering eene poging doen, om deze plaats, wanneer zij eenmaal ingenomen is, te hernemen; want daar zij op een gelukkig gevolg niet ftellig zou kunnen rekenen, zoude zij het bezwaarlijk wagen, door eene ongelukkig flagende onderneming den roem van hare magt en onfeilbaarheid bij het volk in gevaar te brengen: een ongeluk, dat voor de Japanfche Regering veel ergere gevolgen zou kunnen hebben, dan het verlies van gansch *Jesfo*. Maar getfeld ook, dat de Japanfche Regering alles wilde aanwenden, om deze plaats, dié zij nooit bezeten zoude hebben, indien de verovering van dezelve met eenig gevaar ware verbonden geweest, te hernemen, dan nog zouden haar daartoe alle middelen ontbreken. Zonder gewapende fchepen en zonder gefchut, zouden zij zelfs van de weerlooze Ainos geen duimbreed gronds winnen, indien deze weder-

derstand wilden bieden. Twee Kotters van 14 stukken, met 60 koppen bemand, waren toereikende, om, bij een' frischen wind, de geheele Japanfche vloot, al had dezelve ook 10,000 mannen aan boord, in den grond te fchieten. Het in bezit nemen van *Aniwa* zou dus niets minder, dan een waagftuk zijn. Ik houd mij overtuigd, dat deze verovering geen' droppel bloeds zoude kosten, en even weinig gevaarlijk zou het behouden van dit Etablifement zijn. De Japanneezen hebben geene Soldaten in het Noordelijk, en waarfchijnlijk ook slechts weinige in het Zuidelijk *Jesfo*. Daar het grootfte gedeelte van dit eiland onbebouwd en met hooge bergen doorsneden is, begrijpt men ligtelijk, hoe verbazend moeilijk het wezen zou, uit de Stad *Matfumay* eene armee naar den Noordelijken hoek van *Jesfo* te laten marfcheren. Daar het evenwel slechts aankomt op den onbepaalden wil van den Monarch, om zulk eene onderneming te doen uitvoeren, is deze zwaarigheid niet onoverkomelijk, maar het transport eener armee van *Jesfo* naar *Aniwa* is iets, waarop de trots en het despotismus der Japanneezen fchipbreuk zouden moeten lijden, want het kleinste Europefche oorlogsvaartuig is genoeg in ftaat, om hunne vreesfelijkfte oorlogstocrusting te vernietigen, en zelfs aan land zou eene batterij van 12 stukken met 100 Kanonniers voldoende zijn, om de troepen, die zij te *Aniwa* zouden ontfchepen, in toom te houden. Zulk een onregtvaardig in bezit nemen doet zich zekerlijk in een zeer ongunstig licht voor; maar zijn de aan-
fpra

spraken der Japanneezen op *Sachalin* regtmatiger, dan die van de eene of andere Europefche natie? De wezenlijke tegenwerping, die men zou kunnen maken, is deze: dat zulk eene verovering gefchieden zou, zonder de bewilliging van de eigenlijke Bezitters van *Sachalin*, de Ainos namelijk; en ik erken het gaarne, ik twijfel 'er aan, of de Ainos bij deze verandering iets winnen zouden, want het fcheen mij toe, dat zij van de Japanneezen zeer menfchelijk behandeld worden. Dan dit is de zaak der Regering, die wel maatregelen zou kunnen nemen, waardoor de Ainos hunne vrijheid konden behouden, en zich over de verandering van Meesters niet zouden te beklagen hebben. Zoo wel menfchelijkheid als ftatkunde vorderen zulks ten allen tijde.

Daar zulk een verfehijfelf, als een Europeefch Etablifement op het eiland *Sachalin*, (en het is waarfehijnlijk het eenige middel om aan den Japanfchen handel deel te krijgen) niet zeer verre meer zijn kan, zoo wilde ik ten minfte, met korte woorden, de mogelijkheid van zulk eene onderneming aantoonen. Dezelve zou voor de Engelschen uit *Oostindien*, en voor de Spanjaarden van de *Philippijnfche* eilanden, zeer gemakkelijk vallen, maar het allergemakkelijkst zou dezelve door de Rusfen uit *Kamtschatka* of uit de noordelijke ftreken van *Siberien* kunnen gedaan worden; nochtans fchijnen wezenlijke hinderniffen zulks voor als nog onmogelijk te maken, namelijk het gemis van eene beftendige gemeenfchap te water tuffchen Europa en de Ruffifche bezittingen.

gen in het Noordelijk *Azië*, maar inzonderheid het gebrek aan menschen, dat nergens sterker in het oog valt, dan in *Siberien* en te *Kamtschatka* (*).

Vóór dat ik de baai *Aniwa* verlaat, wil ik nog eene aanmerking, hoe onvolledig dezelve dan ook wezen mogen, over de oorspronkelijke bewoners van *Jesso* en van het Zuidelijke gedeelte van *Sachalin* mededeelen, naardien dit volk, dat de Europeërs nog zoo weinig kennen, wel verdient, dat ten minste eenige trekken, die deszelfs karakter voornamelijk uitmaken, algemeen bekend worden, daar zij deze bewoners in een zeer voordelig licht doen verschijnen.

Ik heb reeds te voren doen opmerken, dat de eigenlijke naam van de bewoners van *Jesso*, *Aino* is. Zoo worden ook de Zuidelijke bewoners van *Sachalin* genoemd. Hunne gestalte, hunne kleding, hunne gelaatstrekken en hunne spraak bewijzen genoeg, dat beide tot één volk behooren. De Kapitein van het schip *Castricom* kon dus, toen hij de Straat *La Perouse* mistte, zoowel in *Aniwa* als in *Atkys* méenen, dat hij zich op een en hetzelfde eiland bevond. Het geen ik derhalve

(*) Bij onze terugkomst in *Europa* heb ik vernomen, dat de Kamerheer *RESANOFF*, gedurende zijn verblijf te *Kodiak*, eene Expeditie tegen de Noordelijke bezittingen van *Japan* ondernomen heeft. Doch deze Expeditie had geen duurzaam oogmerk, naardien dezelve eeniglijk ten doel had, de Japanische Etablissementen in de baai *Aniwa* en aan den Noordelijken hoek van *Jesso* te verwoesten.

van de Ainos zeggen zal, betreft zoo wel de bewoners van *Jesfo*, als de Zuidelijke Sachaliners. Zij moeten gezamenlijk hetzelfde volk zijn, dat men, sedert de tijden van SPANBERG, *Kurilers* en wel *harige Kurilers* heeft genoemd.

De Ainos zijn van middelbare, en wel alle van eene gestalte, die op het meest 5 voeten en 2 tot 4 duinen bedraagt. De kleur van hun gezigt is donker, bijna zwart, met een' zwaren steke- ligen baard, zwart ongekruld haar, dat regt naar beneden hangt, en hun, indien men den baard weg- denkt, wel iets op de Kamtschatdalen doet ge- lijken; maar hunne gelaatstrekken zijn veel re- gelmatiger. De Vrouwen zijn vrij leelijk. Hare niet minder donkere kleur, hare pikzwarte ha- ren, die regt in het gezigt gekemd zijn, hare blaauwe lippen en getatueerde handen, bij eene niet zeer zindelijke kleeding, gaven haar weinig aanspraak op eenige beminnelijkheid. Dit geldt ten minste van die, welke wij gelegenheid hadden aan den Noordwestelijken hoek van *Jesfo* te zien. In de *Aniwa*-baai zagen wij eenige, die nog in den jeugdigen leeftijd zich bevonden, en bij wie het vuur in de oogen niet was uitgedoofd, en die men ten dezen opzigte niet zoo leelijk noemen wilde; evenwel moet ik bekennen, dat de indruk, dien ook deze op mij maakten, die van afkeer was. Nogtans moet ik haar het regt doen, van te erkennen, dat zij zeer zedig waren, en ten dezen aanzien verschillen zij zeer van de Vrouwen op *Nukahiwa* en *Otaheite*. Hare zedigheid ging zelfs tot blooheid over, het geen mischien aan

de jaloeschheid van hare Mannen en aan de waakzaamheid van hare Vaders te wijten is; zoo lang wij aan land waren, verlieten zij geen oogenblik de hutten, waarin zij zich hadden verzameld, en waren in de grootfte verlegenheid, toen Dr. TILESÍUS eenige van haar portraiteerde.

Het karakteriferende van eenen Aino is de hartelijke goedaardigheid, die op zijn gelaat met sprekende trekken geteekend ligt; en voor zoo verre wij de bedrijven dezer menschen konden waarnemen, beantwoorden zij volkomen aan het karakter, dat hunne gelaatstrekken beloofden. Hun gelaat, zelfs hunne gebaarden vertoonden eene eenvoudige grootheid van ziel. Hebzucht, of om beter te zeggen, roofzucht, de zoo algemeene ondeugd van de wilde bewoners der idyllische eilanden van den oostelijken Oceaan, un ten eenenmale vreemd. In de baai *Romanzoff* bragten zij visch aan boord. Zij gaven ons denzelfen terstond over; zonder het minste daarvoor te eischen, en de geschenken, die hun gegeven werden, schoon dezelve hun zeer aangenaam waren, wilden zij niet eerder als hun eigendom aannemen, vóór dat men hun herhaalde malen door gebaarden had te kennen gegeven, dat dezelve voor hun waren bestemd. Wij hadden geene gelegenheid dezelfde deugden ook bij de bewoners van de *Zalm*-baai te ontdekken, daar zij niet aan boord kwamen; mischien was dit hun door de Japanneezen verboden.

De kleeding der Ainos bestaat meestendeels uit vellen van tamme honden en zeehonden; ik heb

heb evenwel sommigen ook in een ander gewaad gezien, dat veel gelijkt op den *Parkis* der Kamtschatdalen, en eigenlijk slechts uit een wit hemd bestaat, dat over de onderkleederen gedragen wordt. In de *Aniwa*-baai waren alle in pelzen gekleed. Hunne laarzen zijn ook van de vellen van zeehonden gemaakt. Zelfs de Vrouwen waren over het algemeen met die vellen omhangen. Daarentegen zag ik in de baai *Romanzoff* slechts twee in pelskleederen, waarvan het eene kleet van beeren- het andere van honds-vel gemaakt was; alle de overige droegen kleederen van eene grove gele stof, die uit boomvlies geweven (dit ontdekten wij in hunne woningen) en bij sommigen met blaauw laken omzoomd was. Onder dit bovenkleed droegen zij nog een dun kleet van boomwol, dat zij waarschijnlijk van de Japanneezen inruilden. Hier zagen wij ook niemand laarzen dragen, daar dit integendeel in de *Aniwa*-baai, zonder uitzondering, de algemeene dragt is. In plaats van laarzen droegen zij Japansche pantoffels van stroo. Slechts weinige bedekten hunne kuiten met eene halve kous, die uit dezelfde grove stof was te zamen genaaid, waaruit hunne bovenkleederen bestonden. Dit groote onderscheid in kleding tusschen de Ainos van *Jesfo* en die van *Sachalin* levert een blijk op van de veel grootere welvaart, die op het laatstgenoemde eiland heerscht. De menschen hadden hier ook een vrolijker voorkomen. Of zulks nu moet toefchreven worden aan hun' grooteren rijkdom in visch en pelte-

rijen, waarvan zij ongetwijfeld een bestendigen en voordeeligen aftrek naar *Japan* hebben, dan of de oorzaak gezocht moet worden in hunne mindere afhankelijkheid van de Japanneezen, durf ik niet beslissen; evenwel hel ik over, om het eerste te gelooven. Ruige mutsen heb ik niemand zien dragen; de meeste bedekten hun hoofd geheel niet; andere droegen een' spitstoelopen-den stroohoed. Ik geloof niet, dat het bij hen de gewoonte is het haar aftefcheren, schoon ik bij sommigen het hoofd half gefchoren zag; deze hadden zulks waarschijnlijk gedaan in navolging van de Japanneezen. De Vrouwen kennen, zelfs niet in de jeugd, de minste hoofdtooifels. Hare lippen alleen waren doorgaans blaauw geverwd; dit is iets, dat in het oog van een Europeër, aan rozen kleurige lippen gewoon, ten uiterste leelijk is. Verscheidene mannen daarentegen droegen oorfierfels, die doorgaans uit een' eenvoudigen geelkoperen ring bestaan. Ik kocht van een Jongman een paar zulke ringen, die van zilver waren, en waaraan twee onechte paarlen hingen (*). De eigenaar scheen op dezen opschik zeer grooten prijs te stellen, zeer ongaarne wilde hij denzelven afgeven, tweemaal had hij berouw over den handel, nam de oorfierfels terug en begeerde voor dezelve een' hooger prijs. Een oud kleed, twee katoenen doeken, en een blad wit blik maakten den schiat uit, tegen wel-

(*) LA PEROUSE had in baai *de Langle* een soortgelijk paar bij een der Inboorlingen gezien.

welken hij ze eindelijk verruilde. Voor het overige waren het oude kleederen en knopen, die de Ainos het meest konden behagen, en waarvoor zij hunne pijpen en andere kleinigheden weg-gaven, die ook alleen daarom eenige waarde hadden, dat zij de bewoners van *Jesso* toebehoorden.

De hutten, die wij in de baai *Aniwa* zagen, waren, gelijk ik reeds meldde, waarschijnlijk slechts voor korten tijd gebouwd, en diender alleen tot zomerverblijf. In de baai *Romanzoff* fchenen zij voor een duurzamer, en zoowel voor zome- als winter-gebruik te moeten dienen. De twee, welke wij bezochten, en in wi r nabijheid *Balagans* waren om visch te droogen, bestonden slechts uit een groot vertrek, dat, benevens eene kleine afcheiding aan het voorste gedeelte, de geheele ruimte van de woning besloeg. Voorts kwam het mij voor dat hunne manier van bouwen niet zeer stevig en duurzaam was, en bijaldien de sneeuw de huizen niet geheel dedekte, gelijk te *Kamtschatka*, begrijp ik nauwelijks, hoe zij de koude kunnen doorstaan, die in den winter hier geweldig moet zijn, daar zelfs in het midden van Mei de Thermometer slechts op drie graden warmte stond. In het midden van het vertrek was een groote vuurhaard, rondsom welken de geheele familie, bestaande uit acht of tien personen, zich had geplaatst. Het huissieraad bestond uit een groot bed, over hetwelk eene Japansche mat gespreid lag, uit eenige kasten en vaten. Alle hunne gereedschappen waren van

Japansch maakfel, de meeste verlakt. Naar het inwendige der huizen te oordeelen, bevonden zich de bewoners derzeive in een' staat van welvaart, dien men bij de Kamtschatdalen, en vooral bij de bewoners der Aleutische eilanden en die van *Kodiak* te vergeefs zoude zoeken. De groote voorraad van schoongemaakte visch geeft wel een leelijk voorkomen, evenwel zal dit niemand zoo veel hinderen, wanneer hij bedenkt, dat hun geheele bestaan daarvan afhangt, daar de visch hun enigste levensmiddel schijnt uittemaken. Om die reden liggen hunne woningen ook doorgaans verstrooid aan den oever der zee. Wij ontdekten geen spoor van akkerbouw, zelfs niet van enig tuingewas of plantsoen. Ook zagen wij nergens enig tam gevogelte, en van de gewone huisdieren alleen honden, die zij in groote menigte houden. De Luitenant **GOLOWATSCHEFF** vond in de *Mordwinoff*-baai aan de Westkust der baai *Patience*, meer dan 50 honden op eene enkele plaats. Waarschijnlijk gebruiken zij dezelfde bij hunne reizen in den winter; want in de *Aniwa*-baai zagen wij eene slede, die volkomen naar een Kamtschatkafchen *Narte* geleck. Ook zijn de vellen van honden hier, gelijk te *Kamtschatka*, een groot artikel in de kleeding. Wij verwonderden ons, dat de drank der bewoners van den Noordelijken hoek van *Jesfo* alleen uit sneeuwwater bestond, schoon het water in de vaart, die in de baai uitloopt zeer goed is. Mischien heeft wel de vrees voor de koude van den winter, wanneer zij het water uit de vaart

zoud
stand
nig
wen
het
zijn
meer
ik,
de h
Beer
zijne
en i
heele
eene
over
'het
pant
was
van
H
de l
bree
hen
grou
tust
and
verl
ning
fam
de
ond
een

zouden moeten halen, die nog al op eenigen afstand hunne woningen voorbijloopt, hen zoodanig aan het gebruik van sneeuwwater doen gewennen, dat zij het de voorkeur geven boven het andere water, zoo lang zij in de gelegenheid zijn van hetzelfde te bekomen. Even zoo algemeen schijnt hier het gebruik te zijn, (ten minste ik, zoowel als mijne Officieren vonden het in alle de huizen, die wij bezochten) van eenen jongen Beer in ieder huis optebrengen. Dit beest heeft zijne plaats in een' hoek van het woonvertrek, en is zeker de onrustigste bewoner van het geheele huis. Een van onze Officieren wilde zulk eenen beer koopen. Hij bood een lakenschen overrok. Doch, ondanks de groote waarde, die het laken voor de Ainos heeft, daar zelfs de Japanneezen hun deze stof niet bezorgen kunnen, was het aanbod niet toereikende, om den eigenaar van den beer van zijnen voedsterling te scheiden.

Het zou te veel gewaagd zijn, wilde ik over de Regeringsvorm en den Godsdienst der Ainos breedvoerig handelen, daar ons verblijf onder hen te kort was, om over deze onderwerpen grondig onderzoek te doen. Men kan zich intussehen, daar de bevolking zoo klein is, geen' anderen, dan een' Patriarchalen staat, bij hen verbeelden. Bij een bezoek, in eene hunner woningen in de bazi *Romanzoff*, zagen wij in de familie, die mischien uit tien personen bestond, de gelukkigste eensgezindheid of eene volkomene onderlinge gelijkheid. Schoon wij ons aldaar eenige uren ophiielden, waren wij niet in staat

te ontdekken, wie het hoofd der familie was, zoo weinig aanmatigende waren zelfs de oudste omtrent de jongere leden van het gezin. Wanneer wij een geschenk onder hen verdeelden, nam ik ook om die reden de volkomenste gelijkheid in acht. Dit namen zij alle goed op, en zelfs de oudste deden niet blijken, dat ik hun, in betrekking tot anderen, te weinig gegeven had. Integendeel men maakte mij opmerzaam op een klein meisje van omtrent acht jaren, dat ik over het hoofd gezien had, en dat ook toen haar geregte deel terstond bekwam. Deze eensgezindheid en stilte, die bij hen heerfchen, doen de gunstigste gedachten omtrent hun karakter ontstaan. Geen luidruchtig gefnap, geen onmatig gelach, en noch minder eenig verschil werd onder hen opgemerkt. Deze zeldzame eigenschappen, gelijk de goedhartigheid, waarmede zij ons ontvingen; de vreugde op hun aller gelaat, toen zij hunne matten voor ons om den haard spreidden; de bereidvaardigheid, waarmede zij bij ons vertrek hunne kanos in het water trokken, om ons van den ondiepen oever naar onze floep te brengen, zoodra zij zagen, dat onze roeijers zich begonnen uittekleeden, om ons over te dragen; en boven alles, hunne bescheidenheid van niets te eischen, en zelfs het gegevene met eene schroomvalligheid aantemen, waardoor zij zich zeer onderscheidden van de Westelijke bewoners van *Sachalin*, wier bescheidenheid *LA PEROUSE* niet zeer roemen konde: alle deze, waarlijk zeldzame eigenschappen, die zij aan gee-

geer
maa
kara
de
hier
I
bijz
aan
won
tien
men
waa
wan
ten
In
bev
maa
vis
keu
gro
zaa
baa
van
de
Ain
nee
de
in
LO
we
raa
eig

geene verfijnde beschaving te danken hebben, maar die eeniglijk de stempel van hun natuurlijk karakter zijn, maken, dat ik de Ainos voor de beste van alle volken houde, die ik tot hiertoe heb leeren kennen.

Ik heb reeds van het gering getal der Ainos, bijzonder op *Jesfo*, melding gemaakt. Wij telden aan den Noordelijken hoek van *Jesfo* slechts acht woningen. Rekent men nu voor elke woning tien personen, zoo krijgt men slechts tachtig menschen voor dit geheele District. Dieper landwaarts hebben zij waarfchijnlijk geene verblijven, want daar al hun voedsel in visch bestaat, moeten zij zich wel aan den oever der zee ophouden. In de *Zalm*-baai en te *Tamary Aniwa*, kon de bevolking wel op drie honderd gerekend worden; maar wij bevonden ons daar ten tijde van de vischvangst, en daar de Japanneezen bij voorkeur van hen visch halen, zijn zij, om een' zoo grooten voorraad gereed te maken, wel genoodzaakt, bij de bewoners der naastbij gelegene baaijen hulp te zoeken, welke zich dus ten tijde van de vischvangst hier nederzetten. Niet alleen de slechts voor korten tijd gebouwde hutten der Ainos, in de nabijheid van de Factorij der Japanneezen, strekken hiervan ten bewijze, maar ook de ledige en met huisfieraad voorzien woningen in de baai *Mordwinoff*, waar de Luitenant **GOLWATSCHEFF**, die deze baai opnam, eenige weinige achtergeblevene vond, die het huisfieraad niet alleen bewaarden, maar ook als hun eigendom beschouwden.

Vol-

Volgens de oudste berigten, die men van *Jesfo* heeft, zouden de bewoners van dit eiland gehaard moeten zijn. Zelfs de Chinezen (deze hebben waarschijnlijk *Jesfo* het eerst leeren kennen) beschrijven hetzelfde als een groot land, vol van wilde bewoners, wier gansche ligchaam met haar is bezet, en wier baarden zoo groot zijn, dat zij ze opligten moeten, wanneer zij willen drinken. De Hollanders van de bekende Expeditie in 1643 onder Kapitein DE VRIES, en de Rusfen onder SPANBERG in 1739, bevestigen deze beschrijving. Schoon nu zoo vele berigten overeenstemmen in het verzekeren, dat de bewoners van *Jesfo* geheel behaard zijn, ben ik evenwel zeer genegen, dit vertelfeltje, volgens onze gemaakte ondervinding, als onwaar en geheel ongegrond te verklaren. Zelfs de Jesuit HIERONIJMUS DE ANGELIS, de eerste Europeër, die in het jaar 1620 *Jesfo* bezocht, spreekt alleenlijk van den stekeligen baard, maar niet van een met haar begroeid ligchaam. Daar hij een' langen tijd onder hen verkeerde, had hij zeker betere gelegenheid, naar de ware gesteldheid van hun ligchaam onderzoek te doen, dan zulks bij de vlugtige bezoeken van de Hollanders, Rusfen en Chinezen mogelijk was. Hij zou gewis niet in gebreke gebleven zijn, om zulk een in het oog loopend verschijnsel bekend te maken. Aan de Noordzijde van *Jesfo* deden wij bij eenige lieden onderzoek, maar vonden, behalve den stekeligen baard en de haren in het gezicht, zelfs bij niemand, het minste verschijnsel, dat aan gemeld

meld vertelfel eenige waarschijnlijkheid zou kunnen geven. In de *Aniwa*-baai liet ik de borst, de armen en de beenen van verscheidene Ainos onderzoeken, en hier werd volkomen bevestigd het geen ik reeds op *Jesfo* ontdekt had, dat namelijk de meeste Ainos niet meer haar op hun ligchaam hebben als op dat van vele Europeërs gevonden wordt. De Luitenant GOLOWATSCHEFF vond evenwel in de baai *Mordwinoff* een knaap van zes jaren, wiens geheele ligchaam behaard was; maar toen hij den vader en verscheidene andere volwasfene perfonen bezag, vond hij dat zij volkomen aan de Europeërs gelijk waren. Ik wil de getuigenissen van oudere en nieuwere Zeereizigers juist niet gaarne regelreht tegenspreken, en laat hunne geloofwaardigheid buiten verdenking; doch het schijnt mij toe, dat men de harigheid der Ainos, of dat hetzelfde is, van de bewoners der Zuidelijke Kurilische eilanden overdreven heeft, althans dezelve heeft niet bij allen in gelijke mate plaats. Waarschijnlijk heeft de indruk, dien de dekelige baard, het sterk met haar begroeide aangezigt en het lange nederwaarts hangende hoofdhaar, benevens het onzindelijke van hunne kleeding op de Hollanders maakten, het denkbeeld achtergelaten, dat het ligchaam wel even zeer met haar bezet moest zijn, als het aangezigt; men nam de moeite niet, om hun ligchaam naauwkeurig te onderzoeken, en alzoo ontftond een vertelfeltje, dat allen als eene daadzaak hebben nagefchreven.

ZES-

ZESTIENDE HOOFDDEEL.

*Vertrek uit de Baai Aniwa. Aankomst
te Kamtschatka.*

Donderdag den 16 Mei, des morgens ten 6 uren, zeilden wij, met eenen frischen Z. Z. O. wind, uit de *Zalm*-baai. De eb was ons bij het uitlaveren gunstig. Te 9 uren liep de wind naar het Z. W. en hij werd tegen den middag zoo sterk, dat wij de marszeilen moesten reven. Des namiddags tegen 4 uren verslaauwde de wind, maar het weêr was zoo donker, dat wij, schoon op eenen zeer kleinen afstand van de Oostkust der baai *Aniwa*, zeer weinig, en wel alleen de bergen rondom Kaap *Aniwa*, zien konden. De rots, die op de kaart den naam van *Piramide* draagt, zagen wij geheel niet. Des avonds te 8 uren hadden wij het Voorgebergte *Aniwa* omgezeild, waarna ik, gedurende den nacht, ging bijleggen. Met het aanbreken van den dag zagen wij Kaap *Aniwa* in het N. O. t. N. Naauwelijks hadden wij derwaarts onzen koers gerigt, of 'er kwam een dikke nevel op, die ons noodzaakte, om wederom bijteleggen. Dezelve duurde ondertuschen slechts anderhalf uur, en ik zette daarna mijn' koers met alle zeilen wederom landwaarts.

Kaap *Aniwa* is reeds op zich zelve een zeer kenbaar Voorgebergte, en wordt te kennelijker door
eene

eene rij van hooge bergen, die zich naar het N. uitstrekken. Eene laagte tusfchen de kaap en deze bergen geeft haar de gedaante van een' Zadel. De Kaap zelve is eene steil afgebroke ne rotsklomp, met eene diepe holte in hare kruin. Wij zeilden haar om, op eenen afstand van 5 tot 8 mijlen, zonder het minfte gevaar te ontdekken. De diepte was, toen de Kaap van ons in het N. en N. N. O. lag, 75 vademen boven een' kleigrond. De Breedte van Kaap *Aniwa* is door ons op twee onderscheidene dagen waargenomen. Den 2den lag dezelve van ons, kort voor de Culminatie der zon, in het O.; den 17den bijna in het W. Ook de Lengte is met alle fcherpheid en naauwkeurigheid berekend. De naauwkeurigheid van onze Horologies maakt, dat ten dezen opzichte, niets meer te verlangen is. Men zal uit de verbeter-tafelen, die ik met Dr. HORNER, na onze aankomst te *Kamtschatka*, gemaakt heb, kunnen zien, dat de fout van onze Horologies, op onzen geheelen togt van *Japan* naar *Kamtschatka*, zeer gering was, zij was op dezen dag slechts zes minuten. Hiernaar gerekend, ligt Kaap *Aniwa* op $46^{\circ} 2' 20''$ Breedte en $216^{\circ} 29' 40''$ Lengte (*).

Naauwelijks bevonden wij ons in de parallel van

(*) Volgens LA PEROUSE's kaart ligt deze Kaap op $46^{\circ} 3'$ en $215^{\circ} 36'$. Zoo evenwel de kaarten naar de door DAGELET verbeterde Lengte zamengefteld waren, zou de Lengte $216^{\circ} 31' 15''$ zijn, derhalve slechts $1\frac{1}{2}$ minuut van onze bepaling verschillen.

van Kaap *Aniwa*, of wij verloren den gunstigen wind, en kregen stilte, die 24 uren aanhield, slechts nu en dan afgewisseld door een labber koeltje uit het N.. Op den middag lag Kaap *Aniwa* voor ons in het Z. W. 81° , en eene andere Kaap, die ik in het begin ten onregte voor Kaap *Tonyu* hield, lag in het N. W. 3° . Ik heb deze Kaap naar mijnen Vriend, den verdienstelijken Commodore der Deensche Marine, *Löwenörn* genoemd. Tot aan dit Voorgebergte neemt de westzijde van de golf *Patience* eene N. N. O. rigting, en bestaat uit hooge met bosch bedekte bergen, wier oevers steile rotsen zijn; in welke men geene opening ziet; eene kleine diepte uitgenomen, die eene opene baai vormt, gelijk aan die van de baai *de Langle* in het Tartarische kanaal, en eene, die wat Noordelijker ligt en waarvan Kaap *Löwenörn* den Zuidelijken hoek uitmaakt. Kaap *Löwenörn* ligt op $46^{\circ} 23' 10''$ N. en 10 mijlen Oostelijker dan Kaap *Aniwa*, dat is, op $216^{\circ} 20' 00''$ W. Deze bestaat uit eene steil vooruitstekende rots, die zich, door hare gele kleur, van de overige rotsen zeer onderscheidt. Van hier begint de kust wat westelijker te loopen, en bestaat, gelijk de Zuidelijke, uit eene keten van tamelijk hooge bergen, die in dat jaargetijde nog hier en daar met sneeuw bedekt waren. Eene groote menigte van Walvischen en Zeehonden, die nog nimmer in hunne rust schenen gestoord, speelden rondom het schip. Des avonds te 7 uren zagen wij eene groote boot, waarin zes personen van land naar ons kwamen

toc-

toer
den
over
zich
keer
7 m
diept
Mag
Ani
mon
ring
den
beste
passe
werd
Patie
dan v

De
je ui
N. W
naar
het l
hief
ten N
grens
den l
dien
derzo
bijleg
op de
tamel
was.

II.

toeroeijen. Toen zij de helle van den weg hadden afgeleid, hielden zij stil, en na waarschiijnlijk overlegd te hebben, dat het niet raadzaam was, zich in den nacht zoo diep in zee te wagen, keerden zij weder terug. Het schip bevond zich 7 mijlen van land. Op dezen afstand was de diepte 65 vademmen boven een' zandgrond. De Magneetnaald, die bij den mond van de baai *Aniwa* 1° 11' Noordoostering had, had aan den mond van de golf *Patience* 1° 43' Noordoostering, maar slechts ééne graad Noordelijker vonden wij weder 1° 01' Noordwestering. Deze onbestendigheid ontstond zekerlijk door onze Kompasfen; want de afwijking van de Magneetnaald werd van *Nangafsky* tot ten Oosten van Kaap *Patience*, nu eens een of twee graden Oostelijk, dan weder even zoo veel Westelijk gevonden.

Den 18 Mei kwam 'er des namiddags een zuchtje uit het Z. W., met hetwelk wij onzen koers N. W. t. N. op eenie landpunt rigteden, die zeer naar het O. uitsteekt, en de uiterste hoek van het land in het N. W. was. Hier achter verhief zich een van boven ronde berg, aan welken ten N. weder hooge, met sneeuw bedekte bergen grensden. Tusschen deze landpunt en den ronden berg, scheen mij toe eene diepe bogt te zijn, dien ik voornam den volgenden morgen te onderzoeken. Ik ging derhalve gedurende den nacht bijleggen. Des morgens te 4 uren stuurden wij op den Zuidelijken hoek van deze baai aan, die tamelijk hoog en geheel met pijnboomen bezet was. Een vlak land, volkomen aan een eiland

gelijk, vertoonde zich aan den ingang der baai, en beperkte dezelve ten N.. Te 7 uren waren wij de Zuidelijke punt op eene halve mijl genaderd, die ongetwijfeld de Kaap *Tonyn* der Hollanders is. De diepte nam geregeld van 50 tot 18 vadem af, maar de grond was meest rotsachtig. Nu zagen wij ook eene keten van rotsachtige klippen, die zich van Kaap *Tonyn* naar het N. uitstrekken. Dit alles deed geen' goeden ankergrond in deze baai verwachten. Daar het evenwel niet onmogelijk was, dat de grond dieper in het Z. beter zoude zijn, ging ik bijleggen, nadat wij ons 1½ mijl van de rotsachtige Kaap *Tonyn* verwijderd hadden, en ik zond den Luitenant GOLOWATSCHEFF met eene gewapende boot af, om deze baai nader optenemen, terwijl wij aan derzelve mond bleven laveren. Op de diepte had men ten Z. van Kaap *Tonyn* een' rotsachtigen grond, maar in het N. veranderde dezelve in een' kleigrond. Te 1 uur kwam de Luitenant GOLOWATSCHEFF terugen berigte, dat hij overal, waar hij gepeild had, een' rotsachtige grond had gevonden. 'Er is echter geen' twijfel aan, of aan de Noordzijde van de baai, waar het land laag is, wordt goede ankergrond gevonden; de gesteldheid van den grond buiten de baai doet zulks ook met reden vermoeden. Versch water is op verscheidene plaatsen voorhanden en brandhout in overvloed, zoowel aan de Zuidzijde als in het Noordelijke dal. De Luitenant GOLOWATSCHEFF vond in de baai verscheidene woonhuizen, van welke echter de meeste ledig waren.

Be-

Behalve eenige vrouwen en kinders, zag hij niet meer dan 6 of 7 personen, die noch vrees noch ontsteltenis vertoonden. Zoodra hij het huis binnentrad, waarin men hem, bij het uitstappen uit de boot, terstond verzocht te komen, wierp een van het gezelschap, die hem toefcheen de Heer des huizes te zijn, zich voor hem neder, en deed eene aanspraak, die meer dan 11 minuten duurde. Daarna spreidde deze man eene mat uit en verzocht hem plaats te nemen. Deze menschen waren geheel in vellen van Zeehonden gekleed, en droegen onder dit kleed een ander van fijne boomwol, dat bij alle zeer schoon en zuiver was. De Ainos van deze baai schenen hem niet alleen beter gekleed te zijn, dan die van den Noordelijken hoek van *Jesfo*, maar ook dan de bewoners van de *Aniwa*-baai, en hij meende bij hen een vrijer en meer tevreden voorkomen ontdekt te hebben, waarvan de oorzaak zekerlijk alleen in onafhankelijkheid en welvaart te zoeken is. Ook de Vrouwen vond hij beter gevormd, ten minste geloofde hij bij haar eene meer heldere kleur van gelaat bemerkt te hebben, dat wel aan zindelijkheid en minder zwaren arbeid mag toegeschreven worden. Voorts zijn hunne gestalte, gelaatstreken, en ook hunne taal volkomen gelijk aan die van de bewoners der *Aniwa*- en *Romanzoff*-baai. Eenige woorden, die hij opgeschreven had, en vergeleken werden met die, welke de Heer VAN RESANOFF in de *Aniwa*-baai verzameld had, bewezen de gelijkheid der talen van de bewoners der beide oorden. Hunne voorname bezigheid

schijnt, behalve in de vischvangst, in het vangen van Zeehonden en Zeeleeuwen te bestaan, van welke nog overblijffels rondom hunne huizen lagen. Traan en Pelterijen zijn zeker de hoofd-artikelen van hun' handel met de Japanneezen, die zij misfchien te land in de *Aniwa*-baai opzoeken; want de afstand tusfchen hunne woonplaats en de Factorij der Japanneezen in *Tamary Aniwa* bedraagt slechts 20, en in de *Zalm*-baai omtrent 35 mijlen. De meubelen en het huisfieraad, dat de Luitenant GOLOVATSCHEFF hier in eene groote menigte vond, waren alle van Japansch maakfel; zelfs de vaten, waarin zij hun water om te drinken bewaarden, waren verlakt. Deze baai, die ik ter eere van den Admiraal MORDWINOFF, *Mordwinoff*-baai genoemd heb, ligt op $46^{\circ} 48' 00''$ N. en $216^{\circ} 46' 00''$ W. en Kaap *Tonyn* op $46^{\circ} 50' 00''$ en $216^{\circ} 27' 00''$.

Des namiddags te 2 uren, wanneer wij de boot ingenomen hadden, zette ik alle zeilen bij, en nam mijn' koers parallel met de kust, die hier naar het N. t. W. loopt. Behalve het Noordelijk gedeelte van de baai *Mordwinoff*, alwaar, gelijk ik reeds gezegd heb, het land laag is, bestaat ook hier de kust uit bergen, die nog geheel met sneeuw waren bedekt; hare grensfcheiding bestaat in eene hooge landpunt, die ik, ter eere van den Admiraal SINÄVIN, Kaap *Sinävin* genoemd heb, en welke ligt op de Breedte van $47^{\circ} 16' 30''$ en op de Lengte van $217^{\circ} 00' 30''$. Van deze Kaap af wordt de kust lager, en helt fterk naar het W. af. Eene rij van hooge bergen,

gen, die zich van het Z. W. naar het N. O. uitstrekken, hoedanig ook de rigting der kust in het N. worden moet, deed hier de mogelijkheid van eenen ingang vermoeden, en daar ik deswege zekerheid wilde hebben, stuurde ik landwaarts. Schoon het zeer nevelachtig was, konden wij echter, daar wij ons slechts 5 mijlen van land bevonden, zeer naauwkeurig zien, dat hier geene landscheiding, maar slechts eene ruime, hoewel niet diepe, baai was. Ééne plaats s'cheen, van wege hare geringe breedte, en de laagte van het land, benevens de bergen aan beide zijden gelegen, de mond van eene groote rivier te zijn. Naardien het weér nog gedurig donker bleef, en de wind uit het Z. O. begon te waaijen, wendden wij te 7½ uren naar het O. N. O. De diepte bedroeg toen 40 vademen boven een' kleigrond; doch in plaats dat dezelve bij onzen koers, die van het land liep, toenam, verminderde zij in het begin, en eerst den volgenden morgen, wanneer wij reeds 15 mijlen van land waren, was zij 57 vademen. Het Zuidwestelijk eind van de door mij gemelde bergketen, die dwars door het groote dal van het Z. W. naar het N. O. loopt, houd ik voor den *Spenberg* der Hollanders. Hij is een van boven ronde berg, die op de Breedte van $47^{\circ} 33'$ en op de Lengte van $217^{\circ} 40'$ ligt; het N. W. eind van deze zelfde keten ligt op $47^{\circ} 43'$. Op de kaart der Hollandsche ontdekkingen ligt de *Spenberg* op $47^{\circ} 40'$. Naardien op de Breedte van $47\frac{1}{4}^{\circ}$ *Sachalin* niet meer dan 30 mijlen breed is, komt

het mij waarschijnlijk voor, dat de hoogste top van deze bergketen, dat is de *Spenberg* zelf, dezelfde is, als de Piek, die LA PEROUSE *Bernizet* noemde. Volgens de kaart van LA PEROUSE, ligt deze Piek op $47^{\circ} 25' N.$ en $217^{\circ} 38' 40'' W.$ van *Greenwich*, wanneer men namelijk zijne opgave naar de verbeter-tafels van DAGELET verandert.

Den volgenden morgen, den 20 Mei, wanneer de wind matig en het weêr helder geworden was, nam ik mijn' koers weder landwaarts. Te 6 uren zagen wij den *Spenberg* in het Z. W. en in het N. W. t. N. eene vooruitstekende Landpunt, die wij te 8 uren tot op 5 mijlen waren genaderd, en toen van ons in het N. W. t. N. lag. Deze punt, die ik Kaap *Muloffsky* (*) genoemd heb, ligt op $47^{\circ} 57' 45'' N.$ en $217^{\circ} 16' 00'' W.$ Van hier begint de kust naar het N. t. O. te loopen. Het land bestaat geheel uit hooge bergen, tusschen welke diepe dalen liggen; de oever daarentegen uit steile rotfen. Onze koers was O. t. O.

(*) Ter eere van mijn' eersten Kommandant op de Vloot, den braven Kapitein MULOFFSKY, die voor 18 jaren bestemd was tot Opperhoofd van eene der grootste en belangrijkste Ontdekkingsreizen, die door een' hatelijken krijg verijdeld werd, waarin hij zelfs roemrijk zijn leven verloor. Hij bleef den 17 Julij 1789, in den slag bij *Bornholm*, als Bevelhebber van het schip *Mstisloff* van 74 stukken, in den jeugdigen ouderdom van 27 jaren. Mij viel het treurig lot ten deel, getuige te zijn van de laatste oogenblikken zijns levens.

O. parallel met de kust, de afstand van land op het meest 5 mijlen, de diepte van het water tusschen de 30 en 45 vademen boven een' zwaren kleigrond. Op verscheidene plaatsen ontdekten wij tusschen de rotsen openingen, alwaar mischien veilige ankerplaats is te vinden. Indien de wind, die vrij hevig woei, niet regelregt naar het land geweest was, zou ik niet hebben nagelaten eene van deze openingen, die vrij groot schein, en op $48^{\circ} 10'$ Breedte ligt, naauwkeurig optenemen. Het land leverde veel aangenaamer gezigt op, dan wij sedert ons vertrek van *Japan*, in de zuidelijke landen gezien hadden. De witte rotfige oever met deszelfs openingen, de matig hooge bergen van verschillende gedaanten en met het schoonste groen bedekt, en door boschrijke dalen achter den oever afgewisseld, deden ons een gunstig denkbeeld opvatten, aangaande dit gedeelte van *Sachalin*. Hetzelve heeft ook buiten allen twijfel veel vooruit boven het middelste en noordelijke *Sachalin*, dat wij naderhand onderzochten.

Wij ontdekten nu dieper landwaarts verscheidene rijen van bergen, wier ligging N. en Z. was. De laatste rij, die mischien de middelste bergrug van het Zuidelijk *Sachalin* is, was zeer hoog en met sneeuw bedekt, de hoogste toppen reikten tot in de wolken. Te 11 uren liet ik wenden, omdat wij de Noordelijke punt van het land, dat wij zagen, niet konden omzeilen. Dit Voorgebergte wordt door eenen hoogen berg, of liever door eenen bergrug gevormd, die in eene

N. en Z. rigting volkomen steil aan den oever ligt; hij is ook nog kennelijk, door dien hij geheel op zich zelve staat; maar in het N. ligt, op een' afstand van omtrent 12 tot 15 mijlen eene op hem gelijkende groep, die ook op zich zelve staat, en uit vier enkele bergen schijnt te bestaan. Tusschen deze twee groepen bergen, is de kust, behalve eene matig hooge piek, zeer laag. Deze Kaap op $48^{\circ} 21' 00''$ N. en $217^{\circ} 10' 00''$ W., heb ik den naam van den beroemden Engelschen Zeebeschrijver (*Hydrographen*) ALEXANDER DALRYMPLE gegeven. Toen wij wendden, lag dezelve van ons N. t. O. Ten zelfden tijde hadden wij in het N. N. W. eenen berg, die wel niet groot was, maar echter eene gedaante heeft, waardoor hij zeer kenbaar is. Hij is van boven geheel vlak, en aan beide zijden tot aan den voet als afgesneden. Deze berg ligt op $48^{\circ} 15' 00''$ N.

Het overig gedeelte van den dag en den nacht, bragten wij met laveren door, doch ontdekten den volgenden morgen, den 21 Mei, dat wij slechts weinig gevorderd waren. De wind, die bestendig uit het O. N. O. waaide, werd nu zoo flaauw, dat het schip nauwelijks meer te sturen was; daarenboven was het donker weêr, en de lucht vol sneeuwwolken. Tegen den avond sneeuwde het; het kwik in den Thermometer viel tot op het Vriespunt.

Des namiddags te 4 uren hadden wij Kaap *Dalrymple* juist in het W. Van dit Voorgebergte neemt de kust eene Noordelijke rigting. Zoo was ook de koers, dien wij tot aan den avond

avond hielden, wanneer ik, gedurende den nacht, ging bijleggen. De diepte bedroeg op een' afstand van 10 mijlen 30 vademen. Nog konden wij het eind der baai niet zien, schoon wij volgens de Hollandfche kaarten reeds de uiterfte grenzen van de golf *Patience* bereikt hadden. Des morgens te 4 uren zetteden wij alle zeilen bij, en stuurden naar het land, dat met eenen dikken nevel bedekt was. Een hoog, naar het O. fterk vooruitftekend Voorland, dat wij reeds den vorigen dag gezien en toen voor een eiland gehouden hadden, lag voor ons in het N. N. W. Dit Voorbergte, bij het welk de kust, gelijk te voren, wat westelijk begint te loopen, ligt op $48^{\circ} 52' 30''$ N. en $216^{\circ} 58' 30''$ W. Ik heb hetzelfde Kaap *Soimonoff* genoemd, ter gedachtenis van eenen verdienstelijken Officier onder de regering van *PETER den Grooten*. Eindelijk zagen wij te 10 uren land in het N. O., dat uit hooge, met sneeuw bedekte bergen bestond, en het fcheen, dat wij nu de punt van de baai naderden. De diepte begon langzaam aftenemen. Op den middag deden wij waarnemingen op $48^{\circ} 59' 21''$ N. en $216^{\circ} 51'$ W. De diepte was achttien vademen, de grond groene klei. Aan den achtergrond was evenwel nog geen land te zien, en ik gaf de hoop niet op van hier misfchien een' doortogt te zullen vinden, daar ik mij meende overtuigd te mogen houden, dat Kapitein DE VRIES de baai niet tot aan het einde onderzocht had. Zoowel de fouten in zijne opgave van de breedten als de op zijne kaart opgegevene diepten, die slechts

tot 32 vademmen gaan, toonden dit genoegzaam, Maar ik werd spoedig in mijne hoop teleurgesteld, want reeds te 2 uren zagen wij laag land in het N., en een' vlakken, geheel met boomen bezetten oever, die van het N. N. W. naar het O. N. O. omliep. Diep landwaarts zagen wij hooge sneeuwbergen, doch op eene enkele plaats volkomen vlak land, dat zich, zoo ver het oog reikte, naar het N. uitstreckte. Zonder van koers te veranderen, die N. N. W. was, naderde ik het land tot op 5 mijlen, alwaar ik slechts 8 vademmen water vond, boven eenen kleigrond. Eene menigte boomstammen, en het zoetere water, dat door Dr. HORNER 2 greinen ligter bevonden werd, dan het water in de baai *Aniwa*, toonden genoeg, dat eene groote rivier hier moest uitloopen. Daar ik derzelver mond gaarne wenschte optegeven, zeilden wij de baai rond, terwijl ik van tijd tot tijd den koers van het N. N. W. naar het O. t. Z. veranderde. Wij ontdekten twee monden, van welke de Noordelijkste, die ook de grootste was, te 3 uren 72° N. W. van ons lag. De mond van deze rivier, die ik de *Newa* noemde, is meer dan eene halve mijl breed. Hij ligt 49° 14' 40'' N. en 216° 58' W. Ik vervolgde mijn' koers O. t. Z.; langs den Noordelijken oever der baai, daar ik derzelver Oostelijke grenzen bereiken, en dan weder langs de kust naar het Z. terug keeren wilde, indien wij niet eerder eene veilige ankerplaats aan den Noord-oostelijken hoek der baai zouden vinden. De diepte was tus'schen de 7½ en 9 vademmen. Des avonds

avo
zen
ke
win
11
len.
win
ten
te
ten
flec
te l
tus
afw
zag
naa
oer
ren
ont
van
het
Lu
tel
da
me
De
ee
me
de
als
va
hi

avonds te 7 uren zagen wij deze oostelijke grenzen der baai, van waar zij als dan eene zuidelijke rigting schijnt te nemen; maar thans was de wind zoo zwak, dat wij te 8 uren het anker op 11 vademen waters in eenen kleigrond lieten vallen. Des morgens te 4 uren kwam 'er een flauw windje uit het Z. Ik liet terstond het anker ligten, en nam den koers naar het Z.; maar reeds te 7 uren werden wij door stilte genoodzaakt, ten tweedenmale, en wel op een' afstand van slechts drie mijlen van de vorige plaats, het anker te laten vallen. De diepte bedroeg op deze strek tusfchen de 11 en 8½ vademen, de grond was bij afwisseling nu rotsachtig, dan weder klei. Wij zagen, dat de Noordelijke kust der baai verder naar het Oosten weder zeer bergachtig, en de oever, in plaats van vlak, steil werd. Wij waren omtrent 4 mijlen van het naaste land. Wij ontdekten nergens eenig teeken, dat dit gedeelte van *Sachalin* bewoond is. Daar het schein, dat het den geheelen dag stil zoude blijven, voer de Luitenant RATMANOFF van boord, om het Oostelijk gedeelte der baai optenemen. Des namiddags te 5 uren kwam hij terug, wanneer wij juist met eenen N. O. wind onder zeil waren gegaan. De Luitenant RATMANOFF had den mond van eene rivier gevonden, die echter slechts 15 vademen breed en 7 voeten diep was. Hij beschreef deze rivier, die hij vijf mijlen opgevaren was, als zeer vischrijk, en het bosch in de nabijheid van de rivier, als rijk in wild. Woningen had hij nergens gezien, maar wel eenige stookplaatsen

aan

aan den oever der rivier, als mede drie Ainos, in vellen van Zeehonden gekleed. Hij had de Ainos toegewenkt, dat zij bij hem zouden komen, doch zoodra zij hem gezien hadden, hadden zij zich terstond verwijderd. Op verscheidene plaatsen zag hij nog sneeuw, en de boomen begonnen eerst een weinig uittegroeien. De diepte des waters van het schip regtsstreeks naar het N., in welke rigting de Luitenant RATMANOFF eerst gerocid had, neemt zeer langzaam van 9 tot 4 vademen af, en zelfs op den afstand van eene halve mijl vindt men nog deze diepte. In het Oosten konde hij nergens eene plaats vinden, waar een schip eenigzins veilig zou kunnen liggen. De Hollanders schijnen hier ook geene ankerplaats gevonden te hebben, wanneer men uitzondert die tusschen het *Robben*-eiland en de Oostzijde van de baai *Patience*, alwaar echter, volgens hunne kaart, de diepte meer dan 30 vademen bedraagt. De Breedte van deze tweede ankerplaats was $49^{\circ} 13' 53''$, de Lengte $216^{\circ} 11' 30''$ W. De Magneetnaald had hier, naar het gemiddelde van verscheidene waarnemingen, $0^{\circ} 38'$ Noordoostering.

Daar het weêr zeer donker, de Barometer reeds sedert den morgen gevallen, en daarenboven de wind gunstig was, om uit te zeilen, gaf ik mijn oogmerk op, om met het schip zelve verder naar het O. te gaan, en de geheele oostelijke zijde der baai tot *Robben*-eiland te onderzoeken. Indien slechts de uiterste grenzen der klippen van *Robben*-eiland en Kaap *Patience* zelve bepaald zijn, kan het

het f
Robb
 voor
 men
 wen
 dit
 ge
 meer
 ande
 lijke
 mijn
 V
 Noo
 op
 land
 op
 tuig
 de r
 het
 lijk
 wij
 met
 D
 van
 rotse
 nach
 met
 Z.
 27
 men
 wil
 telij

het staken des onderzoeks van het kanaal tusfcheri *Robben-eiland* en Kaap *Patience* geen nadeel doen voor de Aardrijkskunde of fcheepvaart; want men zal het toch nooit als noodzakelijk befchouwen, dit kanaal te bevaren. Daarenboven moet dit gedeelte, daar het fchip *Castricom* hier eenige malen voor anker gelegen heeft, in het algemeen naauwkeuriger onderzocht zijn, dan eenig ander deel der baai, en derhalve hare betrekkelijke ligging ook opgenomen zijn. Ik nam dus mijn' koers naar het Z.

Volgens onze waarnemingen, ligt de uiterfte Noordelijke ftreek van de golf *Patience* op $49^{\circ} 19'$; op de Hollandfche kaarten, $49^{\circ} 00'$. De Hollanders hebben wel nog eene baai in het N. O., op $49^{\circ} 25'$ geteekend, doch ik houd mij overtuigd, dat deze niet beftaat; want wij konden de rigting van de Noordelijke kust der baai naar het O., O. t. Z. en daarna naar het Z., duidelijke waarnemen. Gedurende de drie dagen, die wij in deze baai zeilden, kwam de waargenomene met de berekende breedte naauwkeurig overeen.

Daar ik vooronderftellen moest, dat de ligging van het *Robben-eiland* en van de daarom liggende rotfen, onnaauwkeurig was opgegeven, en de nacht zeer donker en ftormachtig was, nam ik met gereefde marszeilen, mijn' koers naar het Z. Z. W. De diepte, die tot 9 uren van 9 tot 27 vademen toegenomen was, begon nu aftemen. Dit deed mij vermoeden, dat wij, in weetwil van onzen westelijken koers, nogtans oostelijker dan *Robben-eiland* moesten zijn; ik ver-

an-

anderde daarom te middernacht den koers naar het Z. W. tot het aanbreken van den dag, wanneer ik Z. O. t. O. stuurde, in de hoop, de klippen te zullen zien, welke ligging naauwkeurig te bepalen, mij zeer belangrijk scheen. De wind bedaarde nu, en het weér werd helder. Den 24 Mei, kort vóór den middag, brak de zon door. Onze waargenomene Breedte was $48^{\circ} 23' 50''$. Het is evenwel mogelijk, dat zij een of twee minuten onnaauwkeurig is, naardien de horizon zeer onzuiver was. 'Te half een uur zagen wij, op een' afstand van meer dan 3 of 4 mijlen, de gevaarlijke rotsen, welke *Robben-eiland* omringen. Zij strekken zich uit van het N. N. W. $\frac{1}{2}$ W. tot N t. O. De golven braken geweldig op dezelve. In het N. zagen wij overal een groot ijsveld, beneden hetwelk de klippen waarschijnlijk zich verder uitstrekten, en mischien het verder voortdrijven van het ijs in deze rigting verhinderden. Enkel brandingen konden men, zoo ver het oog reikte, in het O. waarnemen. De diepte was 39 vademen, boven een' kleigrond. Nadat wij de ligging en uitgestrektheid dezer rotsen naauwkeurig opgenomen hadden, liet ik naar het Z. wenden. Thans werd het weér zoo donker bij een' fijnen stofregen, dat wij de rotsen uit het gezigt verloren; de diepte nam nog weinig af. Nadat wij 6 mijlen naar het Z. Z. O. gegaan waren, vonden wij met het peillood 35 vademen waters. Daar wij den 10 Julij de Noordelijke en Oostelijke zijde van deze rotsen gezien hadden, gelijk wij thans de Zuidelij-

lijke en Westelijke zagen, is de ligging en uitgebreidheid van dezelve naauwkeurig genoeg bepaald. De Noordelijke punt ligt, volgens onze waarnemingen, op de Breedte van $48^{\circ} 36'$ en op de Lengte van $215^{\circ} 27'$, en dat gedeelte, dat men voor de Zuidwestelijke punt houden kan, op $48^{\circ} 28'$ en $215^{\circ} 50'$, zoodat de geheele omtrek dezer rotsen bijna 35 mijlen bedraagt. Op de Hollandfche kaart, is het Zuidwestelijke einde van deze rotsen op $48^{\circ} 24'$, en op de kaart van ARROWSMITH, als mede op de kaarten in de Atlas van LA PEROUSE, op $48^{\circ} 05'$ en $213^{\circ} 54'$ geplaatst, gevolgelijk $\frac{1}{2}$ graden te Z. en 2 graden te W.

Met eenen Z. O. koers nam de diepte algaande weg toe, tot 70 vademen. Den 25 Mei, met het aanbreken van den dag, stuurden wij Oostelijk met gereefde marszeilen. De wind woei hevig uit het N. N. O., en 'er liepen hooge golven uit het O.; het weër was donker en nevelachtig. Tegen den middag werd het helder, en wij deden waarnemingen, zoowel voor de Breedte als Lengte, namelijk $47^{\circ} 39' 04''$ N. en $215^{\circ} 15' 52''$ W., waarbij reeds de verbetering, volgens de te *Kamtshatka* gemaakte verbeter-tafelen, in het oog gehouden is. Thans bedaarde ook de wind zoodanig, dat wij het rif uit onze marszeilen nemen en de bramzeilen bijzetten konden. Met het einde van den dag werd het volkomen stil. In den nacht kwam 'er evenwel een zuchtje uit het W., met het welk ik N. stuurde, om Kaap *Patience* opte zoeken; met 150 vademen konden wij geen grond

grond peilen. Den 26 des morgens ten 7 uren zagen wij ijs. In het W. en N. W. bestond hetzelfde uit een' enkelen zamenhangenden klomp. Van het N. O. tot het O. Z. O. waren het grootte losse stukken, die kleiner werden, hoe meer zij naar het Z. zich uitstrekten. Ik moest derhalven onzen koers tot het O. t. Z. veranderen, en nadat wij alle ijsvelden, die wij zagen, omgezeild waren, rigtte ik weder mijn' koers naar het N. Op den middag zagen wij op nieuw ijs, dat ons andermaal noodzaakte eenen anderen koers te nemen. Gedurende den geheelen nacht konden wij het breken der golven op de ijschotsen hooren, waarom wij slechts weinige zeilen hadden bijgezet. Wij zagen den volgen dag zulk eene verbazende menigte ijs in het N. W., dat wij Z. O. sturen moesten, om hetzelfde te ontgaan. Ik kon ligtelijk vermoeden, dat 'er in het N. nog meer ijs zou gevonden worden, daar reeds op den 48sten graad de vaart niet zonder gevaar was, en ik besloot derhalve, daar wij *Sachalin* thans niet verder konden opnemen, om terstond naar *Kamtschatka* te gaan, alwaar ook de Heer VAN RESANOFF zoo spoedig mogelijk wilde aan land gezet worden; ik wilde dan weder ten eersten naar Kaap *Patience* terug keeren. Nadat wij dan al het ijs omgezeild waren, nam ik mijn' koers naar de Kurilische eilanden, tusschen welke ik in de parallel van 48 graden wilde doorzeilen, in de hoop van, bij deze gelegenheid, de ligging van eenige eilanden uit het midden van deze keten te zullen kunnen bepalen. Van deze

ei-

eil
het
dat
te
den
met
wa
aan
mo
den
I
het
stor
een
zijn
ven
hoo
de
Met
in
kere
uit
dat
gen
stan
Ik
en
gezi
eilan
beid
Nie
kon
I

eilanden waren tot hiertoe, slechts de vier eerste: het zoogenaamde Elſde of het eiland *Raukoken*, dat de Kapitein SARYTSCHOFF, naar zijne kaart te oordeelen, moet gezien hebben, en de eilanden, welke de Straat van de *Bousſole* vormen, met naauwkeurigheid bepaald geworden. Het was derhalve noodzakelijk, dit gewigtig gebrek aantevullen, indien zich daartoe eene gelegenheid mogt opdoen; want tot het opnemen dezer eilanden kon ik geen' bijzonderen tijd belteden.

Den 28 hadden wij eenen hevigen wind uit het W. N. W., die tegen den avond tot eenen storm toenam. Daar ik rekende slechts nog op eenen geringen afstand van de Kurilische eilanden te zijn, ging ik, onder gereefde marszeilen, benevens de stormzeilen, bijleggen. De golven gingen hoog en ongestadig. Om middernacht bedaarde de wind een weinig, en hij liep naar het N. W. Met het aanbreken van den dag, zagen wij land in het Z. O. en O. N. O.; doch door het donkere weêr verloren wij hetzelfde weder spoedig uit het gezicht. De wind was thans zoo bedwaard, dat wij alle zeilen konden bijzetten. Des morgens te 8 uren zagen wij, op eenen geringen afstand van ons, eene hooge pick in het O. N. O. Ik nam derhalve mijnen koers tusschen dit eiland en het land, dat wij dezen morgen in het Z. O. gezien hadden, dat het Twaalfde eiland, of het eiland *Matua* zijn moet. De straat tusschen deze beide eilanden, volgens de beschrijving in de Nieuwe Noordſche Bijdragen van PALLAS, is volkomen veilig, en 30 mijlen breed. Op de kaar-

ten van SARYTSCHEFF is zij omtrent 20 mijlen breed. De op den middag waargenomehe Breedte was $48^{\circ} 02' 00''$, de Lengte $207^{\circ} 07' 24''$. De Piek lag toen in het N. O. 71° op een' afstand van 10 of 12 mijlen. Ik heb deze piek, welke eene van de kenbaarste hoogten dezer eilanden is, ter eere van den Admiraal SARYTSCHEFF, *Piek Sarytscheff* genoemd. Na eenige uren stilte, gedurende welke een hevige stroom-het schip sterk naar het W. dreef, kregen wij een flauw windje uit het Z. dat ons noodzaakte, de Piek *Sarytscheff* in het Z. W. te laten liggen. Ook is 'er, volgens de kaarten van SARYTSCHEFF, tusschen dit eiland en het naast gelegene ten N., eene straat van 35 mijlen, en volgens de beschrijving van PALLAS, zelfs van 70 mijlen breedte. Wij vonden echter spoedig, dat de breedte van deze straat zeer onnaauwkeurig is opgegeven, en dat men met de grootste voorzigtigheid in de nabijheid van deze gevaarlijke eilanden komen moet. Des nachts te 12 uren werd de wind, die tot dus verre zeer stil geweest was, iets sterker. Ik ging bijleggen. De nacht was donker. Wij zagen alleen de Piek *Sarytscheff*; zij lag toen omtrent 15 mijlen van ons in het Z. O.. Op den kortsten afstand van het eiland *Raukoke*, die des avonds 8 mijlen was, had ik verscheidene malen laten peilen, doch met 150 vademmen geen grond gevonden. Den 30 Mei, liet ik, met het aanbreken van den dag, alle zeilen bijzetten, en stuurde O. N. O. De wind was Z. Z. O. met sneeuw, regen en hevige windvlagen. Na verloop

loop van een half uur, zagen wij plotseling land voor ons. Het was een hoog eiland van kleinen omvang met eene platten kruin. De Zuidwestelijke hoek is kenbaar, door een' op zielen zelfen staanden steilen heuvel aan den oever gelegen, de Noordwestelijke hoek daarentegen door een' steil opgaande bult, die in eene lage punt uitloopt. Wij zeilden om dit eiland heen, op een' afstand van niet meer dan twee mijlen. De golven sloegen geweldig tegen den rotsigen oever, aan welken het onmogelijk is te landen. Eene ontelbare menigte vogels, mogelijk wel de eenige bewoners van dit eiland, vlogen daar in het rond. Dit eiland, dat naar de telling het Tiende van de Kurilische eilanden is, en dus volgens de beschrijving van PALLAS, *Musfir* genoemd wordt, ligt op $48^{\circ} 16' 20''$ en $206^{\circ} 45' 00''$, 8 mijlen van het eiland *Raukoke*, juist in het N.. Thans dacht ik geen eiland meer te zullen aantreffen, daar onze koers O. t. N., O. N. O. en N. O. t. O., en de ingang van het schip, bij een' sterken Z. O. wind, bijna 5 knoopen was. Maar tot onze groote verwondering zagen wij te 11 uren vier kleine rotsige eilanden, van welke een nauwelijks boven de oppervlakte van het water uitstak. Wij zeilden dezelve op eenen afstand van twee mijlen voorbij, en op den middag lagen zij voor ons in het W.. De wind werd nu, bij donker en dof weêr, zeer sterk en oostelijk. Daar onze koers met dezen wind regt op het land aanliep, welks nabijheid door het onverwacht gezigt der rotsen, wij zeer vreesden, liet

ik naar het Z. Z. O. wenden; doch de stroom was hier zoo sterk naar het N. W., dat wij gedurig naar deze rotsige eilanden gedreven werden. Naardien echter de zee kalm en de wind zeer sterk was, en het schip, zelfs strak bij den wind 8 knoopen liep, gaf ik de hoop nog niet op van deze rotsen te zullen kunnen omzeilen. Na het gedurende 6 uren beproefd te hebben, zagen wij echter, dat het onmogelijk was. In het N. O. vertoonde zich een hoog eiland in eenen nevel, dat wij zeer nabij waren. Het breken der golven, dat door den hevigen stroom veroorzaakt werd, deed ons buiten dat vermoeden, dat wij zeer nabij een rif waren, schoon wij met geene 150 vademen grond konden peilen. 'Er bleef ons dus niets over, vooral daar 'er alle teekenen van eenen storm voorhanden waren, (de Barometer was plotseling tot op 28 D. 7 L. gevallen) dan een' weg door de *Ochotskische* zee te zoeken. Ik liet dan alle zeilen innemen en stuurde, onder geheel gereefde marszeilen, te 6½ uren Z. W., W. Z. W., W. en W. t. N. Wij mogten ons gelukkig achten, dat wij, bij zulk eenen hevigen storm, en bij de snelheid, waarmede het schip liep, (het deed 8 en 9 knoopen) en bij zulk donker weêr, waar bij wij geene 50 vademen konden vooruitzien, op geen eiland of klip stooteden, dat zeker, in zulk eenen nacht, verlies van schip en volk zou ten gevolge gehad hebben. Daar de kaarten van de *Ochotskische* zee geheel niet te vertrouwen zijn, kon ik slechts bij gissing koersen. Ik zette mijn' koers, tot

1 uur in den nacht, naar het W. en W. t. N. voort, en zeilde daarna met den wind. Des morgens te 3 uren van den 31 Mei, stormde het hevig uit het N. N. O. bij eene geweldige sijne sneeuwbaai. Het kwik in den Thermometer viel tot op 14 graad beneden het Vriespunt. Des morgens te 12 uren hield de storm op, het weêr werd helder, en wij deden zelfs waarnemingen voor Breedte en Lengte, die toonden dat 'er slechts een geringe stroom was naar het N. W.: een bewijs, dat de stroomen, hoe geweldig zij ook tusfchen de Kariïfche eilanden zijn, elkander dooden, en dus eene regelmatige afwisseling van Eb en Vloed doen vooronderstellen. Ik heb de door ons ontdekte groep rotfen den *Val (die Felle)* genoemd. Zij ligt tusfchen de eilanden *Ikarma* en *Musfir*, en van het eiland *Tscherinkotan*, omtrent 15 mijlen in het Z. O. t. O. Schoon het donkere weêr niet toeliet, waarnemingen te doen, om de ligging dezer gevaarlijke eilanden naauwkeurig te bepalen, geloof ik echter, dat 48° 36' N. en 206° 16' W. niet veel van hunne ware Breedte en Lengte verschillen zal.

Daar het weêr beter fcheen te worden, en de wind N. W. geworden was, zetteden wij alle zeilen bij, en ik nam mijn' koers naar het N. O. Den volgenden morgen, den 1 Junij, hadden wij eenen sterken nevel, die ons belette de hooge pick op het eiland *Onnekotan* te zien. Eerst kort vóór den middag zagen wij land in het N., dat ons geene hoop gaf, bij eenen geheel Noordelijken, en nu geheel verflaauwd wind, de Kuri-

lifche eilanden, tusfchen de eilanden *Porumafchir* en *Onnekotan*, te doorsnijden, gelijk mijn voornemen geweest was. Wij bevonden ons op een' afstand van omtrent 2 mijlen van land, toen het géheel ftil werd. Het fchip dreef fterk naar het Z. W., en wij moesten twee booten uitzetten om het fchip wat verder van land te brengen. De diepte was 30 vademen. De grond bestond uit fijn zand. Te 4½ uren kwam 'er een frifche wind uit het N. N. W.; ik befloot daarom het eiland *Onnekotan* in het N. te laten liggen, en tusfchen hetzelfde en het eiland *Charamukatan* door te zeilen. Volgens de befchrijving van PALLAS is de ftraat, die deze eilanden fcheidt, 3½ mijlen breed. Wij hadden toen het eiland *Monkanrufchi* in het N. t. W., den Zuidelijken hoek van het eiland *Ornekotan* in het Z. O. 18° en den Noordelijken hoek, die in een' nevel lag, in het N. O. 33°. Te 6 uren vertoonde zich het eiland *Charamukatan* in het Z., en kort daarna ook het eiland *Schiaschkotan* in het Z. W. 42°. Op deze beide eilanden zijn hooge Pieken, waardoor men dezelve op eenen zeer verren afstand zien kan. Des avonds te 8 uren waren wij in het Kanaal, en te 10 uren reeds 'er buiten; want wij hadden een' frifchen wind. Nu nam ik mijn' koers naar het O. Deze ftraat is 3 mijlen breed, de oevers zijn aan beide zijden veilig, de froom fterk, en ik geloof, dat hetzelfde door dit Kanaal, met eenen flauwen wind, gevaarlijk zou kunnen worden. Daar men evenwel tusfchen de meeste eilanden veilig varen kan,

kan, en dat Kanaal maar te kiezen heeft, waar men den voordeeligsten wind heeft, zoo is dat gevaarlijke ligtelijk te vermijden.

Den volgenden morgen nam ik mijn' koers N. O.. Te 7 uren zagen wij het Zuidelijk gedeelte van het eiland *Poromuschir*, dat uit hoog met sneeuw bedekt land bestaat. Op den middag was onze waargenomene Breedte $49^{\circ} 19'$. Daar de Zon slechts flauw door de wolken scheen, kan in deze waarneming ligtelijk eene fout zijn van een of twee minuten. De Piek op het eiland *Charamukatan*, op $49^{\circ} 08' N.$ en $205^{\circ} 20' 50'' W.$, lag nu van ons Z. W. 87° ; de Zuidelijke hoek van het eiland *Onnekotan* N. W. 85° , deszelfs Noordelijke 62° , en de Zuidelijke hoek van het eiland *Poromuschir* N. W. 50° . Volgens onze waarneming had de Magneetnaald hier $5^{\circ} 01'$ Noordoostering. De Kapiteins KING en SARYTSCHIEFF, hebben ook derzelver afwijking op deze hoogte slechts een weinig Noordelijker, tusfchen de 4 en 5 graden gevonden. De waarnemingen van den vorigen dag gaven slechts $1^{\circ} 27'$ Noordoostering; gelijk ook alle waarnemingen op dezen togt vroeger gedaan, nooit meer dan 2 graden Noordwestering bedroegen.

.Gedurende den nacht hadden wij een' sterken wind, die meer en meer naar het W. en N. W. liep. Den volgenden morgen was het donker weer, dat ons belette de kust van *Kamtschatka* te zien. Des middags namen wij onze Breedte waar op $50^{\circ} 38'$ en de Lengte op $202^{\circ} 2' 50''$, hetwelk 13 minuten Zuidelijker en even zoo veel

Westelijker was, dan de Scheepsberekening. Des namiddags te 2 uren zagen wij de kust van *Kamtſchatka*. Dezelve strekte zich, volgens het Kompas, van het N. W. 43° tot het N. W. 60° uit. Te 4 uren stak eene hooge Piek uit de wolken, op 46° N. W. hoedanige verscheidene aan deze kust gevonden worden. Deze, welke de Zuidelijkste en ook de hoogste is, draagt op onze kaarten den gansch ongepasten en niets beduidenden naam: *De naar peilingen bepaalde Berg*. Ik heb haar eenen anderen naam gegeven, dien namelijk van den toenmaligen uitmuntenden Gouverneur van *Kamtſchatka* KOSCHELEFF. Zij ligt op $51^{\circ} 22' 10''$ N. en $203^{\circ} 01' 39''$ Z. Te 6 uren zagen wij, schoon onduidelijk het eiland *Sumschu*, het hooge eiland *Alaid* en Kaap *Lopatka*. Ten zelfden tijde namen wij eene menigte Maansafstanden, uit welke bleek, dat de Lengte was $202^{\circ} 09' 30''$. De Piek *Koscheleff* lag toen van ons N. W. 61° . De Meridiaanshoogte van de Maan gaf voor de Breedte te 9 uren $50^{\circ} 57'$. Des avonds te 8 uren lag Kaap *Lopatka* voor ons Z. W. $86^{\circ} 30'$, de Piek *Alaid* Z. W. $83^{\circ} 30'$. Wij vervolgden, gedurende den nacht, onzen koers N. t. O. langs de kust, en verloren dezelve geen oogenblik uit het gezigt.

Te 8 uren van den volgenden morgen, (4 Junij) wanneer de Kaap *Lopatka* voor ons in het Z. W. $60^{\circ} 30'$ en de Piek *Awatscha* in dezelfde lijn met Kaap *Poworotnoy* in het N. O. $11^{\circ} 30'$ lag, hadden wij 130 vadem water boven een' grond van fijn zand. Wij bevonden ons 7 mijlen van het

het naastbijgelegene land. De baai, in welke, volgens de meening van Kapitein KING, eene rivier uitloopt, konden wij duidelijk zien. De ligging en gesteldheid des lands in derzelve nabijheid schiepen ook mij toe, voor deze meening te pleiten. Men ziet over het geheel aan deze kust verscheidene inhammen, vooral ten Z. van Kaap *Poworotnoy*, van welke eenige zeer ruim zijn, en eene veilige ankerplaats zouden opleveren, indien zij niet geheel bloot lagen voor de Oostewinden. Des middags was, volgens onze waarneming, de Breedte $51^{\circ} 53' 20''$ en de Lengte $201^{\circ} 24' 30''$, de afstand van het naaste land iets meer dan 6 mijlen. De Kaap *Poworotnoy* lag toen van ons in het N. O. $5^{\circ} 30'$, de Piek *Awatscha* N. O. $18^{\circ} 30'$, de overige Pieken in het N. en Z. van de *Awatscha*-baai zagen wij ook duidelijk, gelijk mede de geheele kust van Kaap *Poworotnoy* tot aan den ingang der baai, en *Schipunskoy Nos* in het N. O. duidelijk gezien konden worden. Kapitein KING noemt de Kaap, die wij *Poworotnoy* noemen, Kaap *Cayarca*. Ik heb te *Kamtschatka* naar dezen naam vernomen, maar dezelve was aldaar geheel onbekend. Deze Kaap wordt in het Russisch *Poworotnoy* genoemd, omdat de kust van *Kamtschatka*, die van *Lopalka* tot aan dit Voorgebergte eene Noordelijke rigting heeft, hier eene wending neemt, en tot aan den ingang van de *Awatscha*-baai geheel N. loopt. Deze bestaat uit drie vooruitstekende landpunten, van welke de eigenlijke Kaap *Poworotnoy* zich door eene kegelvormige rots on-

derscheidt, die op een' geringen afstand van land ligt. Volgens onze waarnemingen ligt dezelve op $52^{\circ} 23' 25''$ N. en $201^{\circ} 11' 50''$ W. Een hooge berg, die ook den naam *Poworotnoy* bekomen heeft, ligt van de Kaap iets Noordelijk naar het Westen.

Wij hadden, gedurende den geheelen nacht, alsmede den volgenden morgen, een' slaauwen Zuidewind, en bij afwisseling een' dikken nevel. Tegen den middag trok de nevel op, en de ingang lag toen voor ons in het N. N. W. op een' afstand van naauwelijks 6 mijlen. De wind was bij aanhoudenheid zwak uit het Z. O., en het was eerst des avonds te 6 uren, dat wij in de haven van *St. Peter en Paul*, 48 dagen na ons vertrek van *Nangasaky*, het anker lieten vallen.

Hier zette ik het Gezantschap, benevens de acht Soldaten, die van *Kamtschatka* als Eerewacht waren medegenomen, aan wal; ook liet ik hier het zout en een gedeelte van de rijst, die aan mijne manschappen in *Japan* ten geschenke gegeven was, in de Magazijnen van de Kroon brengen; daarop voorzag ik ons van water en hout, en ging reeds den 16 Junij weder in de baai *Awatscha*, om met den eersten gunstigen wind weder in zee te steken, en het gestaakte onderzoek aangaande het eiland *Sachalin* voortzetten. Onvoorziene hindernissen echter deden ons hier langer vertoeven, dan ik had kunnen denken; gelijk men in het volgende hoofddeel zien zal.

Ik

Ik moet hier nog melding maken van iets, dat op dezen togt op ons schip plaats had, en mij ten hoogste ontrustte. Kort na ons vertrek van *Nangafaky*, kreeg een van de Soldaten, die met den Gezant aan land gewoond had, de kinderpokken. Hij was een inboorling van *Kamtschatka*, waar de meeste bewoners en alle de kinderen de pokken nog niet hebben gehad. Ik vreesde, dat 'er meer personen aan boord zouden zijn, die nog niet ingeënt waren. Deze ziekte is niet alleen zeer moeilijk op een schip te behandelen, maar het was misfehien ook niet te beletten, dat dezelve zich, bij onze aankomst te *Kamtschatka*, door besmetting aldaar verspreidde. Gelukkig bleek het, bij nader onderzoek, dat alle personen, die aan boord waren, gepokt hadden. Ten opzichte echter van twee matrozen konde men zulks niet met zekerheid bepalen. Naardien de stof van beide zieken van eene zeer goedaardige soort was, werden deze beide matrozen voorzigtigheidshalve ingeënt; het bleek evenwel, dat zij de pokken reeds gehad hadden, want de inënting vatte niet. Schoon reeds eenige weken vóór onze aankomst de pokken van de Soldaten geheel afgevallen waren, en Dr. ESPENBERG geene besmetting meer vreesde, was evenwel de hoogst mogelijke voorzigtigheid, zoo ten opzichte van de personen, die te *Kamtschatka* zouden blijven, als van de patienten zelve, zeer noodzakelijk. Ik liet derhalve, eenige dagen vóór onze aankomst, de kleederen, het linnen, de hangmatten, het beddegoed, met één woord,

al-

Ik

alles, wat de zieken toebehoorde, over boord werpen, en de goederen van hen, die te *Kamtſchatka* het ſchip verlaten zouden, naar het bekende voorſchrift van SMYTH berooken. De langmaten van alle de manſchappen werden met kokend zeepſop gewaſchen, en hunne bedden en kleederen dagelijks in de lucht gehangen. Gedurende ons ganſche verblijf te *Petropawloſk*, had niemand eenige de minſte gemeenſchap met de bewoners der Stad, en de aan land gezette Soldaten moeſten drie weken Quarantaine houden. De geringe bevolking in *Kamtſchatka* en het treurige voorbeeld van het jaar 1767, wanneer de pokken van *Ochotſk* naar *Kamtſchatka* gebragt werden, en duizenden naar het graf ſleepen, maakten deze maatregelen van voorzigtigheid, hoewel zij miſchien wat ver gedreven ſchijnen, noodzakelijk. Daar nu *Kamtſchatka*, met ieder aldaar aankomend ſchip, aan de beſmetting dezer vreesfelijke ziekte is blootgeſteld, vordert de menſchelijkheid, dat men aldaar de Koepok-inënting zoo ras mogelijk invoere. Mij dunkt, dat zulks over *China* of *Manila* veel ſpoediger zou kunnen geſchieden, dan over *Ochotſk*; men mag evenwel niet verzuimen ook over *Ochotſk*, zoo ſpoedig mogelijk, dit te beproeven.

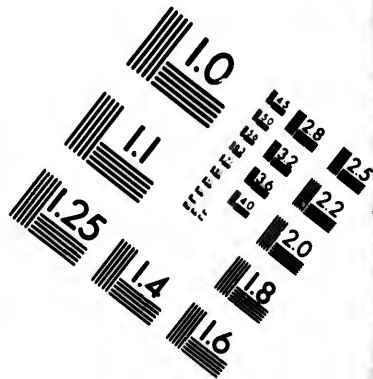
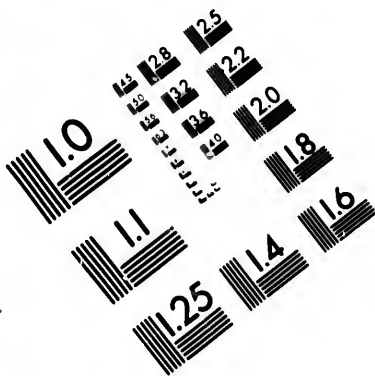
ZEVENTIENDE HOOFDDEEL.

Verblijf in de Haven van St. Peter en Paul.

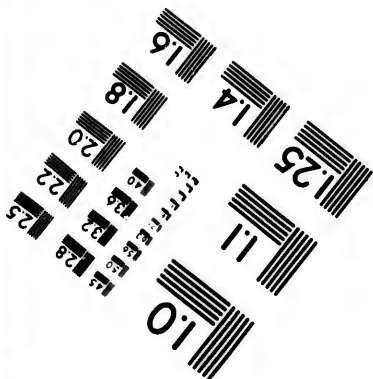
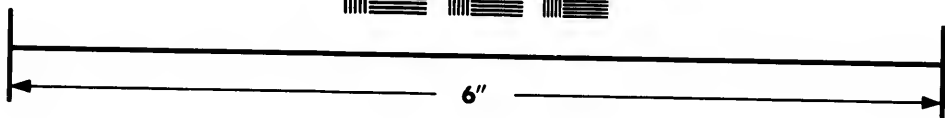
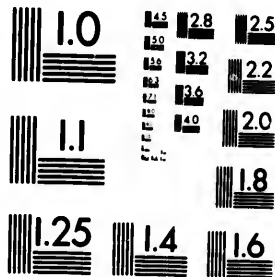
In de haven van *St. Peter* en *Paul* vonden wij twee ſchepen, het Keizerlijke Transportſchip *Feodofia*, gecommandeerd door den Stuurman *ASTASIEFF* en de *Maria*, dat een eigendom was van de Amerikaanſche Compagnie. De *Feodofia* was in October van het verledene jaar, met levensmiddelen voor het Kamtſchatkaſche Bataillon en voor de bewoners van *Kamtſchatka* aldaar aangekomen. Het was een geheel nieuw ſchip, en het eerſte vaartuig, dat men in deze zee als Brik getakeld had; want voorheen kende men hier alleen Galjooten. De *Maria*, dat ook een nieuw ſchip, en ook als Brik getakeld was, was zoo wel ten opzigte van takelaadje, als van geheelen aanleg, veel minder dan de *Feodofia*. Hetzelve had, terſtond na deſzelfs vertrek van *Ochotsk*, zulk een zwaar lek gekregen, dat men het als zeer gevaarlijk beſchouwde, de reis naar *Kodiak*, werwaarts het beſtemd was, voorttezetten, en genoodzaakt was te *Kamtſchatka* in September binnen te loopen, en wel eenige dagen na ons vertrek naar *Japan*. Het werd door den Luitenant *MASCHEN* gecommandeerd, welken, benevens nog drie andere Officieren van de Vloot, namelijk de Luitenant *SUKIN*, *KARPINSKOY* en *BORISSOFF*, de Amerikaanſche Compagnie ontangs in haren dienst genomen had. De

laast-

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14590
(716) 872-4503

E 28 25
E 32 22
E 36 20
E 40 18

10

laastgenoemde waren, eenige weken vóór MAASCHIN, met het Compagnie-schip *Elisabeth* van *Ochotsk* naar *Kodiak* afgezeild, doch hadden even min de plaats hunner bestemming bereikt. Zij moesten te *Unalashka* binnen loopen en aldaar zelfs overwinteren. Daar zij zoo wel eene gezonde woning als gezond voedsel misten en van alles ontbloot waren, wat het harde lot, van den langen winter te *Unalashka* te moeten doorbrengen, eenigermate zoude hebben kunnen verzachten, was het eigenaardig dat de scorbut bij het volk ontstond; en acht van de beste manschappen werden eene prooi van deze ziekte. De scorbut is, helaas! zoo algemeen en gewoon op de schepen der Amerikaansche Compagnie, dat 'er jaarlijks eene menigte menschen aan deze verschrikkelijke kwaal sterven. Aan land lijdt het volk niet minder aan die ziekte. Men vergelijke slechts het getal der genen, die jaarlijks van *Ochotsk* naar *Kodiak* vertrekken met dat van hun, die terug keeren, en men zal overtuigd worden, dat het aantal der in *Amerika* en op de eilanden gestorvene verbazend groot moet zijn.

Door verdichte verhalen van gemakkelijk verworvene schatten verblind, zeilen de *Promüscheniken* (*) naar *Amerika*, en een kommervol

le-

(*) *Promüschenik* wordt elk genoemd, die eenig handwerk doet. Daar nu deze lieden zich eeniglijk met de jagt van wilde dieren bezig houden, welke van wege derzelve vellen hoog geschat worden, heeft men het Russische woord door *Pelsjager* overgezet.

leven is aldaar hun ontwijfelbaar lot. Slechts weinigen valt het geluk ten deel, om den Russischen bodem wedertezien, en bij uitstek zeldzaam gelukt het iemand hunner, zijn oogmerk te bereiken en in *Europa* aantelanden. Bekwame handwerkslieden alleen, benevens lieden, aan welke de Agenten der Compagnie meenen, een gedeelte van hunne onbepaalde magt, met voordeel, te kunnen afstaan, hebben in *Amerika* en op de eilanden een eenigzins dragelijker lot. Maar deze, aan de Agenten der Compagnie ondergeschikte Ambtenaren, worden ook zeer ligt dwingelanden van de bewoners van *Kodiak* en van de Aleutische eilanden, die zich onder ieder-juk krommen.

Ik ben, wel is waar, niet te *Kodiak*, *Unalashka* of *Sitka* geweest, maar indien ik oordeelen mag naar het gene, waarvan ik aan boord der *Maria* zelf getuige was, en naar het gene mij, door geloofwaardige ooggetuigen, aangaande de inrigtingen der Compagnie op *Kodiak* verhaald is, dan is zeker geen verblijf treuriger dan in de bezittingen der Compagnie (*). Immers het

fchoon-

(*) Mijne, misschien te hard schijnende, uitdrukkingen omtrent de Agenten der Amerikaansche Compagnie, zullen mogelijk door sommigen afgekeurd worden, maar elk, die getuige is geweest van de tooneelen, welke ik hier schetste, zal moeten erkennen, dat de kleuren, die ik daartoe genomen heb, niet te hard zijn, zelfs ook dan niet, indien ik mijne bedenkingen zoo had laten drukken, als zij op de plaats zelve, overeenkomstig mijne eerste gewaarwordingen,

ter-

fehoonfte en door de natuur het rijkst bedeelde land zou elk fehuwen, indien hij wist, dat hij in hetzelfde aan de volftrekte willekeur van een' eenigen, veelal zedelloozen en wreeden mensch onderworpen zoude worden, en geene fehaduw

van

terftond nit mijne pen vloeiden. Zulke berigten moeten algemeen bekend worden; eerst dan verwekken zij deelneming. Ik heb mij daarom liever de ontevredenheid van verfehiedene perfonen, voor welke ik anders de hoogste achting heb, willen getroosten, dan dat ik alles, wat ik gezien en vernomen heb, met ftilzwijgen zou voorbijgaan. Voor het overige, zal ook elk, die onpartijdig zijn wil, zich ligtelijk overtuigd houden, dat mijn verwijt slechts eenige ondergefchikte Agenten, en niet het Hooftbestuur der Compagnie betreft. Mijne aanmerkingen mochten slechts ten bewijze dienen, hoe fteden uit die klaffe van menfchen, uit welke men doorgaans de Agenten der Compagnie verkiest, de hun toevertrouwde magt misbruiken. De groote aiftand, waarop zij zijn van hunne Opperhoofden, maakt, dat het hun gemakkelijk valt, hunne fehandelijke handelwijze voor de Directeuren te verbergen, of dezelve althans zoo verfehoonbaar te doen voorkomen, dat zij niet strafbaar fehijnt. Het is misfehien onmogelijk dit zoo diep ingekerkerd kwaad door iets anders tegentegaan, dan door eene voorzigtige keuze van Agenten in de verafgelegene bezittingen der Compagnie, en door de nabijheid van een ftreng en terftond straffend oppertoezigt. Verfehiedene maatregelen, die het Hooftbestuur, dat te verftandig is, om in het welzijn van dezelfs bezittingen geen wezenlijk belang te ftellen, en voor dezelfs onderdanen te zorgen, onlangs bij de hand genomen heeft, om het wangedrag van dezelfs verafgelegene Agenten te ftuiten, bevestigen de waarheid van het geene ik dienaangaande gezegd heb.

van regtvaardigheid behoeft te verwachten. Welk man, uit eene beschaafde maatschappij en van eenig gevoel, zou *Nukahiva* of *Tongatabu*, alwaar echter het klimaat schoon en vruchtbaar is, tot zijne woonplaats verkiezen? En wat zijn *Sitka*, *Kodiak* en *Unalashka* in vergelijking van deze eilanden? Traan en vleesch van Walvischen behooren daar tot de uitgezochteste en beste spijsen. Elk moet daar voor de ijzeren willekeur van de Agenten der Amerikaansche Compagnie bukken. Eigendom en persoonlijke veiligheid kunnen 'er geene plaats hebben, daar 'er geene wetten zijn (*). De Eerste Agent der Compagnie in *Amerika* is een onbepaald Despoot over een stuk lands, hetwelk, de groote keten der Aleutische eilanden medegerekend, van 57° tot 61° Breedte en van 130° tot 190° O. Lengte zich uitstrekt. De jaarlijkse vermindering van de bevolking, ten opzichte van de eilanders zelve, en de ellendige toestand van de aldaar wonende Russen, bewijzen genoeg, dat van de eerste komst der Russen op de eilanden en op de Amerikaansche kust, tot op het tegenwoordige oogenblik, de bezittingen der Compagnie door menschen bestuurd zijn, wier ijver alleen het voordeel der Compagnie, en dikwijls het belang van eenige van derzelver ondergeschikte Agenten ten doel had.

De Luitenant DAVIDOFF heeft, staande zijn verblijf te *Kodiak*, op de Aleutische eilanden en in

(*) In *Kodiak* en in alle de Bezittingen der Compagnie hebben geene regtsplegingen plaats.

In *Amerika*, zeer belangrijke berigten over de bezittingen der Compagnie verzameld, van welke hij mij een stuk heeft medegedeeld, dat de betrekkingen der eilanders tot hunne veroveraars behelst. Daar de Heer VAN DAVIDOFF ten oogmerk heeft, bij zijne terugkomst te *Petersburg*, zijne berigten in het licht te geven, zal men uit dit belangrijk werk kunnen zien, hoe de Agenten der Amerikaansche Compagnie de aan hun onderworpen eilanders behandelen (*). Maar om eens te toonen, hoe het eigenbelang, in deze verafgelegene oorden, allen gevoel onderdrukt, en met welk eene onverschilligheid zelfs Rusfen aldaar door hunne landgenooten behandeld worden, zal ik hier met weinige trekken het deerlijk lot van zeventig Rusfen aan boord van de *Maria* schilderen.

Een schip van omtrent 150 tonnen, gelijk de *Maria*, is voor 70 koppen, de Kapitein, de Officieren, de Agenten der Compagnie en andere reizigers daar onder gerekend, te klein, zelfs wanneer het geene bijzondere lading aan boord heeft: en dit schip was zwaar geladen. De zieken, die 'er twintig waren, hadden nauwelijks genoeg ruimte, indien zij ten minste eenig gemak

(*) Het is bekend, dat deze uitstekende Officier het ongeluk had, van met zijnen Vriend en Reisgenoot, den Luitenant CHIVOSTOFF, in den herfst van 1809, te *Petersburg* in de *Neva* te verdrinken. Het Handschrift van zijne Reisbeschrijving is in handen van den Admiraal SCRISCHKOFF, en wordt bij het Departement der Admiraliteit gedrukt.

mak zouden hebben; en 'er bleef derhalve voor meer dan 50 personen geen duimbreed ruimte, onder het dek, over. Deze moesten derhalve, of op het dek slapen, dat wel op eene reis van *Acapulco* naar *Manila* niet schadelijk, maar in de ruwe luchtstreek van *Kamtschatka* en *Kodiak* allernadeeligst voor de gezondheid is; of zij moesten, in een' letterlijken zin op elkander liggen. Hangmatten waren 'er geheel niet. Elk ging in zijne kleederen liggen, waar hij maar plaats vond. Aan kleederen had men zeer veel gebrek. Lompen en verregaande morfigheid waren het kenmerk van allen. Slechts weinige hadden een hemd aan, en de meeste waren, ondanks de warmte van de maand Junij, in pelzen gekleed. Alle droegen zij lange baarden, en hoofd en handen waren ongewasfchen.

Wij bezagen de zieken. Die ongelukkigen! helaas! wij vonden hen in den deerniswaardigsten toestand. Wonden van Scorbut en van verzuimde Venusziekte fchenen bij de meeste onherstelbaar, fchoon zij federt tien maanden aan land gewoond hadden, en de hulp van den Chirurgijn in de haven van *St. Peter en Paul* genoten hadden. Thans zouden zij ook deze moeten missen, en, na eene langdurige vaart, in gewesten verplaatst worden, waar de hulp van eenen Arts geheel ontbreekt, of door volstrekt onkundigen wordt aangebragt. Ik was nieuwsgierig te vernemen, wat het voedsel was, dat de zieken aan boord gebruikten: men wees mij twee vaten gezouten vleesch, die voor hun be-

slemd waren. Ik vroeg, om een stuk te zien. Toen het vat geopend werd, verspreidde zich zulk eene affchuwelijke pestlucht, dat ik terstond het ruim van het schip moest verlaten. Deze twee tonnen stinkend gezouten vleesch en eenige zakken verschimmelde zwarte beschuit, waren de eenige versterkende levensmiddelen voor twintig zieken; want zoo groot was reeds het getal aan boord van de *Maria*; nog vóór dat dit schip de haven van *St. Peter en Paul* verliet. Daar dit het voedsel voor de Zieken is, zal men zekerlijk nieuwsgierig zijn te vernemen, wat dan de Gezonden gebruiken. Hun voorname voedsel bestaat in traan en gedroogd walvisch-vleesch, het beste, in *Jukula* of gedroogde visch, waarvan echter slechts een kleine voorraad werd medegenomen. In plaats van beschuit, krijgen zij, evenwel niet dagelijks, een mengsel van roggenmeel en water, dat, in de taal der *Promüscheniken*, *Burduk* genoemd wordt. De brandewijn, schoon deze zoo heilzaam is op deze nevelige en koude zee, wordt hun nooit gegeven.

Het mogen nu in het algemeen Waaghälzen en Deugnieten zijn, die, als *Promüscheniken*, bij de Compagnie dienst nemen, men is evenwel verplicht voor hun leven en hunne gezondheid zorg te dragen. Zij zijn menschen, die zich wel tot arbeid verbonden, maar zich niet aan den honger en aan de affchuwelijkste ziekten ten offer gegeven hebben, aan welke men hen evenwel prijs geeft. De *Promüscheniken* behooren niet tot de klasse der misdadigers. Indien zij mis-
da-

dadene begaan hebben, dan hebben zij daarvoor de straf ontvangen, en geene wet is 'er, die eene dubbelde straf voorschrijft, van welke de tweede daarenboven harder en ijsfelijker is dan de eerste. Gesteld ook, dat ieder *Promüschenik* een Misdadiger, en het eene weldaad voor *Rusland* ware van deze menschen verlost te zijn, is het dan niet nog gruwelijker, de arme Amerikanen, die buiten dat reeds alles verloren hebben, door booswichten te laten kwellen en onderdrukken? Ieder Rus, schoon hij zelf de afhankelijkste en onderdruktste Slaaf van eenen Agent der Compagnie is, mag ongestraft over de oorspronkelijke bewoners des lands den tiran spelen. Indien het waarheid wezen mogt, dat alleen Misdadigers en Booswichten in dienst van de Compagnie treden, zou het dan niet zoowel voordelig voor *Siberie*, dat toch zoo arm aan menschen is, als voor de bewoners der eilanden en der vaste kust van *Amerika* weldadig, en zelfs voor de Compagnie nuttig zijn, indien verboden werd, om van *Ochotsk Promüscheniken* naar *Amerika* overtebrengen? Indien de scheepvaart tussehen de havens der Baltische zee, de eilanden des Oostelijken Oceaans en de kust van het Noordwestelijk *Amerika* werd voortgezet, welkers nut, zoo ik hoop, door de eerst genomene proef, genoegzaam bewezen is: dan moest het der Compagnie vrijstaan, van uit de Baltische zee lieden voor den Pelshandel naar *Amerika* te zenden, Op de reis zouden zij tot bekwame matrozen gevormd worden. Men zou deze menschen met

veel voorzigtigheid kunnen uitkiezen; in gevalle evenwel, dat zij zich slecht gedroegen, moesten zij door de Bevelhebbers der schepen weder worden medegenomen, opdat de arme Inboorlingen van die gewesten, zoo weinig mogelijk, mogten gekweld worden door slechte en zedelooze menschen, die zoo ligt tot Tirannen ontaarden. Bijaldien dit alles ook niet toereikende mogt zijn, zouden echter zulke verordeningen, die het welzijn van deze ongelukkige menschen ten doel hadden, den Inboorlingen niet onbekend blijven; deze zouden de menschlievende oogmerken der Regering erkennen, en dit zou hun vertrouwen omtrent dezelve en genegenheid jegens hunne Veroveraars inboezemen; beide zeker een beter waarborg voor deze bezittingen, dan strengheid en geweld. Het moest ook aan de *Promüscheniken*, die naar hun Vaderland wenschen terug te keeren, vrijstaan, met hun bijeenverzameld vermogen op de naar *Rusland* varende schepen, derwaarts te vertrekken. Thans worden zij niet zelden in het terugkeeren verhinderd, en wanneer zij naar *Ochotsk* gebragt worden, verliezen zij dikwijls een groot gedeelte van hun vermogen. Daar zij, vóór het sluiten van hunne rekening met de Agenten, *Ochotsk* niet kunnen verlaten, en zij deswege zich aldaar doorgaans zeer lang moeten ophouden, vervallen zij, door ledigheid, en vermits zij crediet hebben, tot eene buitensporige levenswijze, van welke het gevolg is, dat zij niet alleen niets bekomen van het gene zij te vorderen hadden, maar zelfs

op

op nieuw in schuld geraken bij de Agenten der Compagnie. Aldus gebeurt het dan, dat deze arme menschen, die, na een afzijn van vele jaren uit hunne Vaderstad, ten laatste, met een gering, door kommer en moeite bijeenverzameld vermoegen, derwaarts dachten terug te keeren, om de nog overige dagen van hun leven bij hunne bloedverwanten doortebrengen, na eene kortstondige lichtmisferij te *Ochotsk*, genoodzaakt worden weder naar *Kodiak* te gaan. Konden zij met hun bijeenverzameld goed regelregt naar *Petersburg* gebragt worden, dan bleef dit ten minste nog hun eigendom; zij keerden dan spoediger tot de hunnen terug, en het gene zij regmatig van de Compagnie te vorderen hebben, zou hun te *Petersburg* niet onthouden worden. Zulk een gedrag, van de zijde der Compagnie, zou ook velen aanmoedigen, om in haren dienst te gaan, en men zou nimmer gebrek hebben aan gelukzoekers, die zich naar *Amerika* wilden laten inschepen.

Een Matroos in dienst der Amerikaansche Compagnie, of een zoogenaamd Pelsjager, leidt, gelijk ik reeds gezegd heb, een allerellendigst leven. Het ontbreekt hem aan kleeding, aan linnen, aan verschooning van allerlei aard, zelfs aan gezond voedsel. Het is dus geen wonder, dat bij zulke omstandigheden, in een koud en nevelig klimaat, zelfs de gezondste mensch bezwijkt. Zelfs aan water lijdt men dikwijls gebrek. De watervaten, die houtene koepels hebben, kunnen niet lang digt blijven; zij moeten wel spoedig lek worden. Dikwijls heeft het volk, gedurende den laatsten

tijd van de reis, het grootste gebrek aan water. Terwijl wij te *Kamtschatka* waren, kwam aldaar in de haven van *St. Peter en Paul* een klein Compagnie-schip uit *Unalascikka* aan. Het was vijf weken op reis geweest, en had in de acht laatste dagen bijna geen water meer gehad; deszelfs geheele voorraad, toen het aankwam, bestond uit 10 of 12 *Stof*.

Het is niet alleen aan boord der schepen, dat de *Promüschenik* een zoo ellendig leven leidt; neen! ook aan land is zijn lot niet minder beklagelijk. De Matrozen der *Maria*, die den winter te *Kamtschatka* doorgebracht hadden, namen, bij gebrek aan gebouwen, hun verblijf in *Jurten*, of in onderaardsche woningen. Ook aan land ontbreekt het den *Promüschenik*, even als ter zee, aan gezond voedsel. Zelfs het zout, dat zoo onontbeerlijk voor onze spijsen is, mist hij. Hij krijgt wel brood, maar uit hoofde van de moeilijkheid om het meel te vervoeren, zelden zoo veel als hij ter verzadiging behoeft. Slechts aan Brandewijn heeft hij hier geen gebrek. Maar helaas! het te buitengaan in brandewijn, waaraan deze menschen zich overgeven, zoo lang zij aan land zijn, strekt even zeer tot ondermijning van hunne gezondheid, als het volstrekt gemis van dezen drank, wanneer zij op zee zijn, eenen schadelijken invloed op hun ligchaam hebben moet. Men staat hun toe te borg te drinken, waardoor zij dan dikwijls zoodanig in schulden geraken, dat het hun zeer moeilijk valt, zich van het juk te bevrijden, dat hun opgelegd wordt.

Ik

Ik begrijp niet, waarom het niet vrijstaat, ter zee brandewijn te verkoopen. Bijaldien de Bevelhebber van het schip bepaalde, hoeveel elk dagelijks mogt koopen, zouden zekerlijk beide partijen bij dit verkoopen winnen. Het onnatuurlijk zuipen aan land, gedurende het verblijf van 8 of 9 maanden in den winter, het werkeloos leven, de boven alle beschrijving slechte woningen in de *Jurten*, en het ongezone voedsel, bevorderen blijkbaar de scorbut en sloopen het gezondste ligchaam. Bij onze terugkomst uit *Japan* vonden wij van de vijf *Promüscheniken*, die wij uit *Cronstadt* naar *Kamtschatka* medegenomen, en aldaar achter gelaten hadden, en die, na eene lange en moeilijke reize van tien maanden, hier volkomen gezond waren aangekomen, vier, na een verblijf van tien maanden te *Kamtschatka*, in den hoogsten graad met de scorbut gekweld, terwijl mijn volk aan boord de bloeiendste gezondheid genoot. En deze *Promüscheniken* waren menschen van een zeer goed gedrag, en volstrekt niet overgeven aan den drank. Alle hadden zij berouw, dat zij naar deze gewesten de reis ondernomen hadden, en gaarne waren zij weder met ons naar *Rusland* terug gekeerd. Daar nu reeds te *Kamtschatka* aan den winter zulke groote ongemakken verbonden zijn, hoe veel treuriger moet dan nog het lot der menschen te *Unalashka*, *Kodiak* en *Sitka* zijn, alwaar noch de luchtstreek, noch het voedsel, noch de woningen beter zijn?

De Luitenants CHWOSTOFF en DAVIDOFF

begaven zich op het Compagnie-schip *Maria* naar *Kodiak*, alwaar zij het bevel over twee, aldaar te bouwene schepen op zich zouden nemen. Deze bekwame Officieren van onze Vloot waren de eerste, welke de Amerikaansche Compagnie, in het jaar 1802, in haren dienst genomen had. Zij hadden het eerst de reis van *Ochotsk* naar *Kodiak*, zonder ergens binnen te loopen, in éénen zomer gedaan; schoon zij *Ochotsk* eerst in het laast van Augustus verlieten, waren zij nogtans den 14den November te *Kodiak* aangekomen. Het was tot dus verre iets ongehoords de reize in zoo korten tijd te doen; want te voren had men dezelve nooit binnen de twee of drie jaren gedaan. In het volgende jaar deden zij de terugreis naar *Ochotsk*, ook zonder ergens binnen te loopen, dat te voren ook nooit gebeurd was; en zij bragten eene lading mede, die op meer dan twee miljoenen roebels werd geschat. Zij reisden daarop terstond naar *Petersburg*, alwaar hunne aankomst niet weinig vreugde veroorzaakte; want verscheidene schepen, die men aan onkundigen had toevertrouwd, waren verloren gegaan. Na een verblijf van twee maanden te *Petersburg*, reisden zij ten tweedenmale naar *Ochotsk* en van daar naar *Kodiak*. Het was op deze reis, dat zij te *Kamtschatka* binnenloopen, en aldaar den winter moesten doorbrengen. Thans maakten zij zich gereed, om naar de plaats hunner bestemming te vertrekken. Te gelijk met hen ging de Kamerheer RESANOFF aan boord van de Brik *Maria*, om ook naar *Kodiak* te zeilen. DR. LANGSDORFF,
die

die hem derwaarts vergezelde, verliet met hem de *Nadeshda*.

Den 16 Junij gingen wij in de *Awatscha*-baai, om onzen voorraad van hout en water intene-men, hetwelk in deze baai gemakkelijker valt, dan in de haven van *St. Peter en Paul*. Den 21 waren wij zeilree, toen men op het schip ontdekte, dat onze ketel lek was en aan land ge-bragt moest worden, om hem aldaar te herstellen. Ik had niet veel spijt, dat ik mij door dat toeval hier langer moest ophouden, naardien 'er ver-scheidene omstandigheden waren, die mij nood-zaakten, de aankomst van den Gouverneur afte-wachten, die uit *Nishney-Kamtschatsk* hier spoedig moest aankomen. Den 23 Junij kwam een Koerier, die van hier gezonden was, met het bericht terug, dat de Gouverneur zeker den vol-genden dag komen zou. Ik besloot derhalve, hem aftewachten. Intusfchen zeilde de Kamer-heer RESANOFF met de *Maria* in den nacht van den 24 Junij van hier. De wind was haar guns-tig, en des morgens te 6 uren van den 25sten was zij reeds buiten de baai.

Den 30 Junij, des morgens te 3 uren, ligtte ik het anker, daar de wind gunstig was. Het scheen mij toen zeer twijfelachtig, of de Gouverneur wel komen zoude, daar hij vijf dagen over den bestemden tijd weggebleven was. Ik wilde derhalve het gunstige jaargetijde niet laten ver-loopen, ten einde het nader onderzoek van de kust van *Sachalin* zoo spoedig mogelijk te on-dernemen; maar te 5 uren veranderde de wind
en

en wij moesten tegen over de baai *Rakowyna* het anker laten vallen.

Den 1 Julij liep de wind, die dezen dag gedurig uit het Z. gewaaid had, naar het N.. Ik maakte derhalve terstond toebereidselen, om in zee te gaan. Maar nauwelijks waren de zeilen losgemaakt, of de wind liep andermaal naar het Z.. Zoo onaangenaam dit nieuw beletsel voor ons was, zoo aangenaam was ons des namiddags het berigt, dat de Gouverneur was aangekomen. Ik spoedde mij terstond naar de Stad. Daar de sneeuw overal gesmolten was, waren de rivieren zeer gezwollen en zoo onstuimig, dat de reis van den Gouverneur, boven alle verwachting vertraagd was, en hij reeds de hoop had opgegeven, van ons hier te zullen vinden. Zijne reis van *Nishney-Kamtschatsk* was buitengemeen moeilijk, en dikwijls met het grootste gevaar vergezeld geweest. *Nishney-Kamtschatsk* is omtrent 700 wersten van *Petropawlosk*. De grootste helft van den weg moet op de rivier in eene ellendige boot gedaan worden. Ten minste tien dagen vaart men in dit ellendig vaartuig tegen den stroom op. De reiziger ligt gedurende dezen tijd in de boot, die door Kamtschadalen, die bij elken *Ostrog* verwisfelen, dag en nacht, dicht aan den oever, met lange staken wordt voortgeduwd. Konde men deze reis in eene gemakkelijke en overdekte boot doen, in welke, behalve het gemak van eene ruime Kajuit, plaats was voor voorraad van allerlei aard en voor eene keuken, gelijk zulks in *China*, *Japan*, *Surinamen* en op

ver-

verscheidene plaatsen in *Europa* het geval is, dan zou men nog eene schadeloosstelling hebben voor de verveling op een' togt van acht of tien dagen, op welken het oog slechts zulke voorwerpen ontmoet, die stof geven tot de treurigste overdenkingen en de somberste indrukken achterlaten. Bij den pijnlijken toestand, waarin men zulk eenen langen tijd zich in de boot bevindt, is men ieder oogenblik, en vooral in den nacht, in gevaar van te verdrinken; daar de boot zeer ligt, nu door eene windvlaag, dan door het slooten op eenen stam van een' boom, waarvan 'er zeer vele in de rivier drijven, kan omslaan. Dit ongeluk trof met 'er daad den Gouverneur, op deszelfs terugreis naar *Nishney*. Alleen de liefde van een' zijner begeleiders, die hem met het grootste levensgevaar, bij de haren naar den oever sleepte, redde hem het leven.

Waarlijk, men moet den werkzamen geest en den ijver van eenen *KOSCHELEFF* bezitten, om dikwerf zulke reizen te doen. Onlangs was hij van *Ishiginsk*, eene Stad van zijn Gouvernement, welke 1500 *wersten* van *Nischney-Kamtschatsk* gelegen is, terug gekomen. Hij had deze reis, met Honden, wel is waar, spoediger, maar met even zoo groote moeilijkheden en gevaren, te land gedaan, als gene te water. Hij bezocht dit ver afgelegene gedeelte van zijn gebied, om bij de *Tschuktchen*, die men reden tot ontevredenheid gegeven had, de gerezene onlusten te stillen. De *Tschuktchen* zijn de eenige natie in het Noordelijk *Siberie*, die zich tot hiertoe niet gansche-
lijk

lijk aan den Russifchen fchepter onderworpen heeft, fchoon zij de Rusfitche Opperheerfchappij erkennen en fchatting betalen. Zij hadden den Gouverneur laten verzoeken, dat zij hunne klagten hem perfoonlijk mogten voordragen. Daar hij beloofd had hun verzoek, dezen winter, te zullen vervullen, waren verfcheidene van hun naar *Kammenoi* (*) gereisd, dat hij moest doorkomen. Het verhaal, dat de brave KOSCHELEFF ons, op de eenvoudigfte wijze, deed van de onderhandeling met deze krijgshaftige natie, trof mij diep, en moet ook den aangenaamften indruk maken op elken welmeenenden menschevriend, inzonderheid wanneer hij weet, hoe dezelve zich toedroeg.

TSCHETSCHIRO TUMA, het Opperhoofd van de geheele Tschuktſche natie, vergezeld van twintig, aan hem ondergefchikte Opperhoofden en van een aanzienlijk geleide, wachtte den Gouverneur te *Kammenoi*. Hij zelf deed bij de onderhandeling het woord. Na eene korte voorafpraak, die hij met grooten omflag en waardigheid gedaan had, ſtelde hij den Gouverneur alle onderdrukkingen voor, welke de Tschuktſchen ondergingen, en die hen noodzaakten hunne toevlugt tot klagten te nemen. Daarop bad hij hem ernſtig, dat hij hun zijne beſcherming niet weigeren wilde, daar hunne hoop, om met de Rusſen

(*) Een klein Vlek nadij *Ishiginsk*, waar de Rusſen, Tschuktſchen en Koriaken jaarlijks, om handel te doen, bijeenkomen.

fen in vriendschap te blijven, daarop eeniglijk rustte. Dit alleen had hen bewogen naar *Kamennoi* te komen, ten einde hem zelve te bidden, om hun beschermer te willen zijn. „Wij hebben,” zeide hij, „van uwe gestrengheid, maar tevens van uwe gerechtigheid gehoord. Uw goede naam heeft ons tot U gebragt. Twee jaren hebben wij U met verlangen verwacht. Eindelijk zijt gij gekomen. Wij zien U, en houden ons reeds verzekerd, dat gij ons gerechtigheid zult laten wedervaren.” De klagten der Tschuktschen waren voornamelijk tegen eenige Pelsjagers van de Amerikaansche Compagnie gerigt, die hen op alle wijzen gekweld, maar zich inzonderheid bij den ruilhandel allerlei bedriegerijen omtrent hen veroorloofd hadden, gelijk mede tegen eenige Gerechtsleden uit het Distrikt van *Ishiga*. „Het zou ons weinig moeite kosten,” dus ging de oude TUMA voort, „deze Rusfen in éénen nacht te vermoorden. Maar wij willen de Rusfen niet tot onze vijanden maken, en hebben het opheffen onzer bezwaren liever aan uwe gerechtigheid, van welke men bij ons zoo veel hoort spreken, willen overlaten.” Nadat de Gouverneur deze bezwaren naauwkeurig onderzocht, de klagten der Tschuktschen gegrond bevonden, en hun daarop genoegdoening gegeven had, waren de Opperhoofden dezer natie met TSCHETSCHRO TUMA aan hun hoofd, weder bij hem gekomen, om hem te danken, en te gelijk te verzoeken, dat hij eenige geschenken aan kostbare Pelterijen van hun wilde aannemen. Met

zoo groot een genoeg, als hij hunnen dank aannam, met even zoo groote standvastigheid weigerde hij geschenken van hen te ontvangen, uitgezonderd eenige kleinigheden, die hij wel aannemen moest, wilde hij den eerwaardigen TUMA niet bedroeven. Hij liet brandewijn, tabak, mesfen, lijnwaad, laken en andere noodwendigheden, die hij ten deele op de plaats zelve bekomen kon, ten deele, met dit oogmerk, had medegenomen, onder hen ronddelen. Deze, aan het karakter van KOSCHELEFF geheel eigene, handelwijze verraste de Tschuktſchen buitengemeen. „Elke Rus,” zeide de brave TUMA met verwondering, „en zij inzonderheid, die het minste te bevelen hebben, achten zich gerechtigd, van ons geschenken te eischen, en bij de geringste weigering ons te mogen beledigen, ja zelfs uitteplunderen. Maar Gij, de grootste Bevelhebber in dit gansche land, Gij neemt niet alleen geen geschenk, schoon wij van harte verlangen, dat Gij het een of ander wildet aannemen, maar Gij begiftigd ons zelfs met zeer kostbare dingen. Nooit hebben wij dit beleefd, nooit iets dergelijks gehoord!” Hierop bragt hij eenen dolk, wiens punt afgebroken was, te voorschijn. „Zie daar, groote Generaal! ik heb aan mijnen Oom, wien ik als Bevelhebber over deze natie ben opgevolgd, beloofd, dat ik dezen dolk nooit tegen de Russen scherpen zou, en hier herhaal ik plegtiglijk deze belofte. Nooit zal deze afgebrokene punt tegen uwe Landslieden gescherpt worden. Meld dit aan uwen Keizer!”

Ge-

Gedurende zijn verblijf te *Kammenoi*, had de Generaal KOSCHELEFF TSCHETSCHRO TUMA ter maaltijd genoodigd. Deze noodiging wekte niet minder de verwondering. Ondanks het gevoel van eigene waarde, dat TUMA in zijne woorden geopenbaard had, nam hij de noodiging niet terstond aan. Hij gaf te kennen, dat die eer voor hem te groot was. Niet slechts was de Generaal een te aanzienlijk man in vergelijking van hem, maar hij zelf was ook geen Christen, en zijn volk werd door de Rusfen veracht, omdat zij geen kruis droegen ten teeken, dat zij echte Christenen waren. De Generaal liet hem antwoorden, dat het hem bijzonder genoeg zou geven, met het Opperhoofd van eene zoo brave natie, als de Tschutkschen waren, aan ééne tafel te eten; en wat den Christelijken godsdienst betrof, hij was van oordeel dat een braaf man, schoon geen belijder van CHRISTUS, meer achting verdiende, dan een slecht Christen. Deze betuiging van den Gouverneur verwekte bij hem eene buitengemeene ja onbeschrijfelijke vreugde. Hij vertelde aan elk van zijn geleide, wat hij gehoord had, en hij herhaalde het voor allen. Alle hoorden zijn verhaal met de blijkbaarste teekenen van vreugde en verbaasdheid. Bij het afscheid verzochten zij alle den Gouverneur, dat hij hen in den volgenden winter weder wilde bezoeken. Toen hij hun voorhield, dat het hem onmogelijk was aan hun verzoek te voldoen, baden zij hem, dat hij dan zijnen broeder in zijne plaats wilde zenden; want deze zou ongetwijfeld wel even zoo

II. DEEL. T goed

goed zijn, als hij. De Tschuktſchen hadden hierin volkomen gelijk. Deze Jongman, die, zoo als ik reeds vroeger gemeld heb, met ons de reis naar *Japan* deed, bezit alle die voortreffelijke eigenschappen, welke zijnen Broeder, in de Provincie, die hij beſtuurt, tot het voorwerp maken van de algemeene achting en liefde (*).

De Gouverneur was zoo goed, om, gedurende den korten tijd, dat wij zijn gezelschap konden genieten, ons hetzelfde geheel te ſchenken. Op den dag na zijne aankomst kwam hij reeds des morgens bij ons, en bleef tot in den namiddag van den volgenden dag aan boord. Toen voeren wij met hem aan land, om aan een klein Bal, dat men geven wilde, deel te nemen. Des nachts te 1 uur keerden wij naar het ſchip terug. Zoo-dra de booten ingenomen waren, liet ik het anker ligten, en des morgens te 4 uren waren wij reeds buiten de baai.

(*) De jonge KOSCHELEFF heeft deze reis naar de Tschuktſchen, den volgenden winter, werkelijk ondernomen. Hij gaf mij, na zijne terugkomst, daarvan berigt, in eenen brief uit *Nishney Kamſchatsk* van Junij 1806. Zijn brief was verzegeld door eene verzameling van Tschuktſche Merkwaaardigheden, en van een Woordenboek der Tschuktſche taal. Ik heb deze zeldzame lijst van woorden in het laaſte deel van dit werk geplaatst. Met leedwezen moet ik hier bijvoegen, dat deze beminnenswaardige Jongman in het jaar 1807 te *Kamſchatka* geſtorven is.

Einde van het Tweede Deel.

hierin
oo als
le reis
ffelijke
e Pro-
maken

rende
onden
. Op
s des
iddag
roeren
Bal,
nachts
Zoo-
et an-
n wij

chukt-
. Hij
n brief
f was
Merk-
e taal,
e deel
r bij-
t jaar

